rızgari

kovara
rêzan û çanda
mehi

aylık
politik ve kültürel
dergi

KÜRT HALKININ ANTİ-SÖMÜRGECİ ULUSAL DEMOKRATİK MÜCADELESİNİN

seçim siyaseti 3

www.rizgewe.com

RIZGARÎ

Kovara
Rêzan û Çanda
Mehi

Aylık
Politik ve Kültürel
Dergi

Sahibi: Ruşen ARSLAN ● Yazı İşleri Müdürü: Hatice YAŞAR ● Yönetim Yeri: İhtisapağa Sok. Mini Han No: 6/8 Aksaray/İSTANBUL Yıllık Abone: 100/Altı aylık: 50 lira ● Dış ülkeler için iki katı ● Dizilip basıldığı yer: ÜÇLER Matbaası

HEJMAR : 3
GULAN 1977

SAYI : 3
MAYIS 1977

	Sayfa
ÖNSÖZ	3 — 4
GİRİŞ	5 — 6
Genel Olarak (Sömürge Olgusuyla İlgili) Bazı Belirlemeler ve Bu Belirlemeler Işığında Takınılacak Tavır	7 — 21
BÖLÜM : I	22 — 28
BÖLÜM : II	29 — 62
— Osmanlı - Kürt, Türk - Kürt İlişkilerine Kısa Bir Bakış ve «Parlamentonun» Fonksiyonları	29 — 62
BÖLÜM : III	63 — 127
— Giriş	63
— CHP ile Kürt halkı arasındaki Çelişkinin Antregonistliği	66
— CHP Burjuva Milliyetçiliğinin Kurumlaştığı IRKÇI - Şoven Bir Organizasyondur	77
— Esnaflar ve CHP	89
CHP Emperyalist Antlaşmalara, Emperyalizmle Olan İlişkilere Karşı Değildir	91
— CHP Kapitalist Üretim Biçimine Karşı Değildir	96
— CHP Devrimci Militanları Militarist Burjuvaziye İhbar Ediyor	104
— CHP Kürt Ulusunun Varlığını İnkâr Ediyor	107
SONUÇ ve GENEL DEĞERLENDİRME	123 — 127
EK: I ERKEN SEÇİM ÜZERİNE	128 — 130
EK: II MAHALLİ SEÇİMLER	131 — 132
EK: III MC, 'DOĞU ve GÜNEY-DOĞU' İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ	133 — 135
OLAYLAR	136

www.netevre.com

«Kaynaşmış bir grup olarak, bir yanı uçurum olan çetin bir geçitten birbirimizin elini sıkı sıkı tutarak ilerlemekteyiz. Her yanımızı düşmanlar sarmış ve hemen hemen kesintisiz ateş altında ilerlemek zorundayız. Serbest irademizle, düşmanla savaşmak için birlik kurmuş durumdayız Ve bizi daha başından ayrı bir grup kurduğumuz için ve uzlaşma yolu yerine mücadele yolunu seçtiğimiz için suçlayan kimselerin oturduğu çevredeki bataklığa doğru çekilmemek kararındayız. Ve şimdi aramızdan bazıları «bataklığa gidelim!» diye bağırmaya başlıyorlar. Ve biz onları ayıplıyoruz. Ve onlar karşılık veriyorlar: ne kadar geri insanlarsınız! Sizi daha iyi bir yol seçmeye çağırma özgürlüğünü bize tanımamaktan utanmıyor musunuz? Evet, baylar! Bizi sadece çağırmakta değil, istediğiniz yere gitmekte, hatta bataklığa gitmekte serbestsiniz. Bize sorarsanız sizin asıl yeriniz bataklıktır. Ve oraya varmanız için, size her türlü yardımı yapmaya hazırız. Ama ellerimizi bırakınız. Bize asılmayınız. Ve ulu özgürlük sözcüğünü kirletmeyiniz. Çünkü, biz de istediğimiz yere gitmekte «özgürüz», biz de hem bataklığa karşı, hem de oraya gidenlere karşı savaşmakta özgürüz». (Lenin, Ne yapmalı'dan)

www.netel.com

RIZGARİ ÜÇ ve Bazı Noktalar.

RIZGARİ'nin ikinci sayısı çıktığından bu yana bir yıl geçti. Bilindiği gibi ilk sayı çıktığı gün sorumlu yönetmeni tutuklanmış ve dergi aynı gün toplattırılarak, dağıtımı akla gelen bütün yollara başvurularak engellenmiştir. (21 Mart 1976)

İkinci sayı da gene yayınlandığı gün toplatıldı. Ve okuyucuya ulaşmaması için zorbalık alabildiğine arttırıldı. Örneğin, RIZGARİ'nin dizilip basıldığı; ciltlendiği yerlerin sahipleri ve o iş yerlerinde çalışanlar şiddetli bir baskı altına alındılar. Bu durum yaygınlaştırıldı. Ve RIZGARİ'nin basılması için başvurulan birçok matbaa, çeşitli gerekçelerle RIZGARİ'yi basamıyacaklarını bildirdiler.

RIZGARİ'nin PTT kanalı ile dağıtımı da, traji-komik girişimlerle engellendi. PTT bürolarından RIZGARİ koli-leri siyasi polise gönderildi. Muhtarlara bildirim yapıldı. Jandarma arama-tarama işlerine girişti. Ve Kürdistan'da «artık silah değil, RIZGARİ aranıyor» denilmeye başlandı Bir yandan yargı, bir yandan militarizm eylemlerini yoğunlaştırırken, sivil bürokrasi de (Valiler, Kaymakamlar vb...) kolları sıvadılar. Denilebilir ki, devlet, bütün organları ve bütün kurumları ile teyakuz durumuna geçirildi.

Bu arada, Diyarbekir KOMAL dağıtım bürosu yetkilileri, Bitlis Halk Kültür Derneği (BHKD) yöneticileri (x), Ankara DDKD kurucu ve yöneticileri, KOMAL sorumlusu arka-arkaya tutuklandılar. Bu genel bir operasyon havası ile yaratılmak istenen terör, aslında Cumhuriyet döneminin geleneksel uygulamalarının 1976 şartlarındaki tipik bir devamıydı. Örneğin; 49'lar, 23'ler, 15'ler; DDKO tutuklamaları hatırlanırsa uygulama oldukça açık olarak anlaşılabilir.

Burada tek tek anlatılması mümkün olmayan olayların -örneğin küçük-burjuva entellektüellerinin etraflarında yarattıkları paniğin-şartları kendini dayatınca, bir de derginin çalışma taslaklarının siyasi polis tarafından götürülmesi ve maddi olanaksızlıklar objektif olarak boyutlanınca, RIZGARİ'nin sahibi bir basın toplantısında durumu açıklayarak, derginin yayınına bir süre ara verileceğini açıkladı.

Bütün engellemelere, baskı ve sindirme eylemlerine, dergiye yöneltilen temelsiz suçlamalara ve karalamalara rağmen, RIZGARİ gerek Türkiye'nin geneli ve Kürdistan'ın özelinde ve gerekse uluslararası platformda derin izler bıraktı. Bunun yanında RIZGARİ'nin gündeme getirildiği ve kısmen tartıştığı sorunların kıyısından-köşesinden geçerek, temelde duran, belirleyici olan sorunları gözardı ederek, bir yayınevi, ya da dernek düzeyinde tartışma -daha doğrusu dedi-kodu- alanları açılmasının da, üzerinde ibretle durulması gerekir. Kitleleri hedefsiz ve siya-

(x) Bitlis Halk Kültür Derneği (BHKD) yöneticileri hakkında Diyarbekir DGM (Devlet Güvenlik Mahkemesi) savcısının düzenlediği iddianame çok ilginçtir. Özellikle incelenmelidir. Bu iddianameye göre, aslında RIZGARİ YARGILANMAK İSTENMEKTEDİR.

setsiz bırakma hastalıkları bu arada gün ışığına çıkarak kendilerini ele verdiler. Ayrıca, geniş boyutları ile Kemalizm'de ifadesini bulan ezen ulus milliyetçiliğinin eleştirisi ve bir takım demokrat görünümlü kişilerin teşhiri, üzerinde en çok şamata koparılan konulardan biri oldu. Söz konusu olan, kişilerin değil, bu kişilerin niteliklerini oluşturan ideolojilerinin eleştirisi olduğu birçok çevre tarafından anlaşılamadı. -ya da anlaşılmak istenmedi- Resmi ideolojinin bünyesi içinde değil sosyalist, demokrat bile olunamıyacağı ise RIZGARİ'nin somuta indirgediği, önemli tartışmalardan biri olarak gündemleştirdiği ve ürünlerinin bugün görünebilir hale geldiği niteliklerden biridir. Nitekim, bazı siyasi yoğunluklarda olduğu kadar, demokratlarda da hatırı sayılır bazı ilerlemeler oldu. RIZGARİ'nin bu konuda -ezen ulus milliyetçiliğinin eleştirisi konusunda- ezen ulus marksistlerini uyarma görevi ve görevin kendisini dayatması ise, gene üzerinden atlanan konulardan biri oldu. (Bu konu için bu metinde sayfa 65-66'da dip nota bakınız.)

Okuyucu, RIZGARİ ÜÇ'te, ilk iki sayının içeriğini bulamıyacak. Bu bizim için de ciddi bir üzüntünün kaynağıdır. Ne var ki, «Seçim» siyasetinin ve sömürgeci Türk Parlamentosu karşısındaki tavırın, bir derginin boyutlarını aşması bu üçüncü sayının sadece tek bir metin olarak verilmesini gerektirdi. Yazının Türkçe-Kürtçe verilmemesi de ciddi bir eksiklik olarak ortadadır.

RIZGARİ, dil üzerindeki çalışmalarını, Türkçe-Kürtçe yayın esasını daha boyutlu olarak gerçekleştirme umudunu saklı tutmaktadır.

Kısaca şu noktayı da belirleyelim:

RIZGARİ, bir kilometre taşı olarak Kürdistan'da çok önemli muhalefet odaklarının oluşmasını sağlamıştır. Dişle-tırnakla yaratılan, ciddi ve bilimsel potansiyele korsanca sahip çıkma heveslilerinin unutmamaları gereken nokta, siyasetsiz mücadelenin olamıyacağıdır.

RIZGARİ gerek Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinin somut bir siyasete kavuşmasını, ideolojik-siyasal bir muhtevaya ulaşmasını ve gerekse Türk proleter devrimci hareketi, demokrat unsur ve kümeler arasında Kürt sorununun ciddî ve bilimsel olarak ele alınmasını sağlamak için büyük çaba harcamıştır. Bu yönde de önemli adımlar atılmıştır.

Mücadelede, siyasetler kadrolar arasında, sıkı ve disiplinli bir tavır, ilkeli siyasal çalışma ile ancak kitlelere sunulur. Bu, büyük bir sabır ve kararlılık ister. Böylece ancak kitlelere ciddi ve bilimsel programlar sunulabilir ve doğru hedefler gösterilebilir.

Sonuç olarak şu noktayı da özellikle belirterek; «seçim» siyasetimize ve parlamento karşısındaki tavrımıza geçebiliriz; Sömürgeci metropol parlamentosunun fonksiyonları ve buna karşı devrimci tavrın nitelikleri üzerine bu yazıda tartışmaya sunduğumuz tezler, mücadelemizin temel tezlerinden birini oluşturmada mütevazi birer yaklaşım olarak değerlendirilmelidir. Metin içinde de belirttiğimiz gibi, temel tezlerin oluşmasına katkıda bulunabilirse, bu, Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinde bize ancak güç verir.

Nisan 1977 **RIZGARİ**

GİRİŞ

Yaşadığımız günler, kitlelerin kendiliğinden gelme hareketlerinin hızla boyutlandığı ve merkezi otoritenin sömürgeci baskılarının giderek yoğunlaştığı önemli günlerdir. Kürdistan'da, kitlelerin kendiliğinden gelme hareketlerine olduğu kadar, sömürgeci siyaset ve ideoloji'nin tahrip ettiği ve gelenek haline getirdiği sahte tercihlerin de deşifre edilerek ve bunların fikir ve eylem muhtevasına, anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin siyasetini egemen kılmak, gündemdedir. Bu potansiyel direnişleri, bilinçli ve kararlı mevzilere sıçratmak, acil ve hayati bir nitelik taşımaktadır. **Mücadele:** Orta-Doğu'nun bütününde, Türkiye'nin genelinde ve Kürdistan'ın özgül şartlarında kısmî ve yerel taleplerle sömürgeci organizma'nın kılcal damarlarını yok etmek üzerine değil, bizatihi kılcal damarlarla birlikte sömürgeci organizma'nın şahdamarına yönelen sağlam siyasetin üzerine inşa edilmelidir. Dünya devrimci pratiği bize, emperyalist-sömürgeci tecavüzün temel silâhlarını işlemez hale getirmenin, ana cephaneliklerini infilak ettirmenin şart olduğunu öğretiyor. Bu bakımdan tek tek olguların bünyelerinde taşıdıkları esaret ögelerini tesbit etmeden, bu olguları gizleyen sahte sloganların peşine takılarak mücadeleyi yürütmek mümkün değildir. Örneğin, -eğer ordu kurmayı siyasi iktidara el koymamışsa- dört yılda bir yapılan «seçim» süresi boyunca ulusun tercihlerini, Kürdistan bakımından sahte ve hiçbir maddî temeli olmayan kategorilere ayırarak, bu kategorilere göre sıfatlandırmak nedir? Dört yılda bir sömürgeyi, ayrıca siyaset bezirgânlarının tasallutu altına alarak, sömürgecilerin parlamento matematiğinde denge sağlama çabaları için bütün rezillikleri seferber ederek Kürdistanlıların taraf olmadıkları, taraf olamıyacakları tercihler için irade kullanmaları akıl alacak bir şey midir?

Kürdistan bir sömürgedir. Türk Parlamentosu bu statüyü kurallara bağlayan, bu statünün devam etmesini ve kemikleşmesini sağlayan en önemli organlardan biridir. Hal böyle olunca, Kürdistanlıların sömürgeci parlamentoyla ilgili tercihi olabilir mi? Bu parlamento sistematiği içinde ilerici-gerici, halkçı-halk düşmanı kategorileri Kürdistanlılar için muhteva itibariyle ne anlam ifade etmektedir? Her seçim boyunca kanlı olayların olması, Kürdistanlıların birbirlerine düşürülmeleri, yıllar boyu süren düşmanlıklar da cabası... Kürdistan'ı reddederek Kürdistan'a gidenler, Kürt ulusunu inkar ederek Kürt ulusunun imha edilmesi için her türlü eylemi sürdürenler, Kürdistanlıların köle kalmaları dışında ne amaçla, hangi gerekçe ile Kürdistanlıların taraf olmalarını isterler... Hepsi de asimilasyon ve jenositlerin uygulayıcıları, Kürdistan'ın ve Kürdistanlıların imhasının suç ortağı olan bir dizi siyasi parti karşısında, Kürdistanlıların tercihi olamaz. Bazı «aydın», grup-

larının, ilericilik-gericilik tekerlemeleri de küçük ve güncel çıkarlar uğruna, Kürdistan'ın gerçek ve somut meselelerini gözardı etmekten başka işe yaramaz. Yarayamaz.

> «Günün geçici sorunları karşısında büyük, temel düşüncelerin bu unutuluşu, geçici başarılar uğruna girişilen bu yarış ve nihaî sonuçları gözönünde tutmadan çevrede verilmekte olan mücadele, bu günün sonuçlarına feda edilen hareketin geleceği, bütün bunların belki de namuslu nedenleri vardır. Ama bunlar oportünizmdir ve oportünizm olarak kalacaktır. Ve «namuslu» oportünizm, belki de oportünizmlerin en tehlikelisidir». (1)

Yukarıda belirttiğimiz gibi, Kürdistan'da kitlelerin kendiliğinden gelme hareketleri alabildiğine boyutlanmıştır. Boyutlanmaktadır. Metropol'ün bulvar kahvelerinde entellektüel karargâhlar kurarak, **bu emin korunaklarda** «teori» üreten «okumuşlar» tayfası, bütün takım-taklavatlarıyla bu kendiliğinden gelme hareketlerin peşine takılmışlardır. Dar ve kemikleşmiş ideolojik-siyasi yoğunluklar uzlaşmaz çıkarcı tezlerini sergiliyorlar, her alanda bir dizi bataklık haşeresi cirit atıyor! Karakterinde her tarafa bulaşma istidadı taşıyan oportünizmin ve revizyonizmin kucağında **reform** üreten devrimbazların şamatası içinde, kararlı direniş merkezlerinin önemi acil olarak kendini dayatmaktadır. Bu bakımdan Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratink mücadelesinin **devrimci müdahalesi** zorunlu ve gereklidir.

Biz bu yazıda, metropol-sömürge ilişkilerinin genelinde «parlamento» düzeyinin yansımalarını ele alarak, «anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelemizin siyaseti ne olmalıdır?» konusunu tartışacağız. Bu tartışma, sosyal pratiğin **mihenk taşında dövülerek, mücadelemizin temel siyaseti için tezlerin oluşmasında** mütevazi bir yaklaşım olarak değerlendirilmelidir. Çünkü, en azından 50 yıldır acımasız devam eden vahşi jenosit eylemleri ve asimilasyon siyaseti ile en küçük birimlerine kadar tahrip edilen Kürdistan'ın mlselelerini derin kuyulardan çıkararak kristalleştirmek henüz yeteri kadar imkân dahilinde değildir. Bu yazıya gelince, bu yazı tartışma alanı yaratmayı amaçlayan bir yaklaşım olarak **bilincimizin ve yeteneklerimizin** çapı kadar iddia sahibidir.

(1) F. Engels-K. Marks, Gotha ve Erfurt Programlarının Eleştirisi, Sol Yayınlar, s. 105.

Genel olarak (Sömürge Olgusuyla İlgili) Bazı Belirlemeler ve Bu Belirlemelerin Işığında Takınılacak Tavır

I.

Tartışmanın çıkış noktası olarak bir olgu saptıyoruz. Bu olgu **Kürdistan'ın sömürge,** -Orta-Doğu'da dört ayrı devletin siyasi sınırları içinde ayrı ayrı hapsedildiği için de- **uluslararası bir sömürge** olduğu olgusudur. Bu bakımdan meseleyi (Türkiye şartlarında), Türk devleti (sömürgeci) ve (bu devletin siyasi sınırları içinde bulunduğunu vurgulamak için ifade edilen) Türkiye «Kürdistanı» (sömürge) ikilemi doğrultusunda koyuyoruz. Sömürgeci-sömürge konumu, somut olarak tesbit edilmeden hiç bir meselenin anlaşılamıyacağı, ya da en azından havada asılı kalacağı açıktır. Kaldı ki, sömürgeci-sömürge gerçeğinin sadece tesbit edilmesi de yetmez, açık yüreklilikle ve cesaretle kabul ve teslim edilmesi gereklidir. Bu somut gerçeğin, kıyısından-köşesinden kıvırtarak «teori» üretmek, ancak oportünizmin kucağında reform çığlıkları atan kaçakların ve militarist burjuvazinin icazeti ile «solculuk» yapanların harcı olsa gerekir.

Kürdistan'ın nasıl sömürgeleştirildiğini bu yazıda ele almayacağız. Okuyucu bu konuda RIZGARİ sayı 1 ve 2'deki belirlemelere başvurmalıdır. Sömürgeleşme süreci elbette enine-boyuna ve bütün detayları ile ele alınacaktır. Sömürge olgusunun tesbiti her ne kadar «körpe» ise de, **yeterli** olmamakla beraber gerekli bir biçimde açılmıştır. Biz bu konuda kararlı bir tavır içinde olduğumuzu açıklamakla yetiniyoruz. Yani, Kürdistan'ın günümüzde sömürge statüsü tartışılamaz! Bu konuda, sömürge midir, değil midir tartışmaları ciddi değildir, bilimsel değildir. Savsaklayıcıdır. Saptırıcıdır. Bu konuda ki ısrar ancak; Kürdistan'ı gözardı eden, anti-sömürgeci potansiyel kaynakları çar-çur ederek hedeflerinden saptıran ideolojik-siyasi yoğunlukların öz-eleştiri yerine bunu gerekçelendirme çabaları olarak ele alınabilir.

Bundan dolayı da Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesi kendisini dayatmışken, bu mücadeleye şu ya da bu şekilde destek olmak yerine objektif (nesnel) olarak bu mücadeleyi engelleyenleri, subjektif (öznel) görüşleri ne olursa olsun, sömürgecilerin suç ortağı saymakta tereddüt etmeyeceğiz.

II.

Türkiye'de demokrat, giderek sosyalist muhalefetin aktif olarak siyasete katılmaları -eğer olguları siyasi ge-

rekçelerle idealize etmeyeceksek- yakın geçmişin ürünü olarak ele alınmalıdır. Her ne kadar yirminci yüzyılın başlarından itibaren, demokratlar ve sosyalistler zaman zaman ses vermişlerse de, gerek teorik muhteva ve ideolojik biçimleme itibariyle ve gerekse siyasete yön verebilme niteliği kazanma itibariyle en iyimser tesbit olarak 1965'ler saptanabilir. Kimi siyasi yoğunluklar «geçmişi» fevkalâde kavramlarla idealize etmeyi, kimileri ise bir küfür ve iftira ile red ve inkar etmeyi sürdürüyorlar. Kabul etmek gerekir ki **1925 Kemalist Tasfiye Hareketi(2)** ile legalitesini kaybeden devrimci-demokrat ve sosyalist yoğunluklar zaman ve mekan şartlarından soyutlanarak değerlendirilemezler. Ancak dikkat edilmesi gereken, yöntemin saptanmasıdır. **Ve devrimci yorum, ideolojik saptırmalarla olgu-**

(2) **Kemalist Tasfiye Hareketi:** 1925 yılı Şeyh Sait üzerinde kopartılan şamata, küfür ve karalama ile bir «devrim» yılı olarak Kemalistler tarafından özellikle tahrif edilen olaylarla dolu bir yıldır. Temellerine inildiği zaman görülen odur ki, 1925 yılının 8 Şubat'ında Piran'da patlayan silâh çatlayan siyasi iktidar otoritesinin yeniden inşası için büyük bir ustalıkla kullanılmış, titiz bir dikkatle hazırlanan plânların pratiğe geçirilmesi için Bizans'tan devralınan düzenbazlıklar sonuna kadar kullanılmıştır.

1925 Şeyh Sait direnmesi günün şartlarında «Komünist Sol» tarafından gereken dikkatle değerlendirilemediği için «geng burjuvazi» olarak adlandırılan Kemalist iktidar erki'nin eylemleri, «anti-feodal» bir perspektif içinde görülmek, gösterilmek istenmiştir. Ne var ki, gerek parlamento içindeki liberaller tarafından -gerekse- İstanbul basını tarafından şiddetle eleştirilen, ayrıca yoğun bir kitle muhalefetinin de oluşmağa başladığı bu dönemdeki eylemler, Türkiye için demokratikleşmeye indirilen en ağır bir darbe olduğu gibi, Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesinde silâhlı müdahalenin de başlatıldığının kılıfları olmuşlardır.

1925 tasfiyesi tek maddelik **«Takrir-i Sükûn Kanunu»** marifetiyle gerçekleştirilmiştir.. Sözü edilen kanun şöyledir:

> «1 — İrtica ve isyan ve memleketin içtimai nizamı ile huzur ve sükûneti ve emniyet ve asayişi ihlâle bais bilumum teşkilât ve tahrikat ve teşfikât ve teşebbüsat ve neşriyatı, hükümet, Reisicumhur'un tasdiki ile resen ve idareten men'e mezundur. İş bu ef'al erbabını, hükümet İstiklâl Mahkemesine tevdi edebilir.
>
> 2 — İşbu Kanun neşri tarihinden itibaren iki sene müddetle mer'idir.»

Kanun 4 mart 1925 günü 578 sayı ile ve 22 muhalife karşı 122 oy ile kabul edilmiştir.

Mecliste muhalefette bulunan ve bugün bizim liberal-burjuva eğilim olarak değerlendirdiğimiz kanat, kanun metnine karşı kısmen direnmişlerdir. Önemli olan bu muhalefetin değerlendirilmesidir. Çünkü, «sol» hükümetin yanında olduğunu beyan ederek Kürdistan'daki katliamları görmezden geldiği bu günlerde, bu liberal burjuva nitelikli kanadın direnmesi gerçekten ilginçtir. Örneğin;

> **«Mahmut Esat Bey** (Adliye Vekili): - Takrir-i Sükûn Kanunu demokrasi prensiplerinden, Teşkilât-ı Esasiye'nin hangi noktasından dışarı çıkmıştır? (...)
>
> **Feridun Fikri Bey:** - Tamamen çıkmıştır.
>
> **Mahmut Esat Bey:** - Teşkilât-ı Esasiye'nin saydığı hürriyetler mutlak mıdır? Yoksa kanunla muayyen mi-

ların tepe-taklak edilmesine karşı durmalıdır. Devrimciler, geçmişin mirasını eleştirel bir hakimiyet altında ayıklıyarak demokratik ve sosyalist ögelere titizlikle ve kıskançlıkla sahip çıkarlar. Bu, olgunun tümü ile, şartsız-tercihsiz kabulü ya da reddi biçiminde ele alınamaz. Bu bakımdan, konumuzla ilgili belirlemelerin bu eleştirel süzgeçten geçirilerek değerlendirilen tezlere dayandığı bilinmeli

---

dir? Matbuat hürriyeti vardır. Fakat mutlak mıdır? Matbuat kanunu yok mudur? Siyasi cemiyetler vardır. Bunların Kanunları yok mudur?

Feridun Fikri Bey: - O halde Takrir-i Sükûn Kanunu'na ne hacet vardır. (a.b.ç.)

Hüseyin Rauf Bey: - Türk Milleti'nin tabii hakları kanunlarla muayyendir. Halbuki bu kanunda iltibasa mahal bırakacak vuzuhsuzluk vardır. Buyurdular ki, **şarkta bir ihtilâl vardır.** O halde devletin polisi mahkemeleri, jandarması, memurları, diğer aksamı ifayı vazife edemiyecek halde midir ki, orada böyle fevkalâde tedbirler ittihazına ihtiyaç gördüler? (a.b.ç)

Mahmut Esat Bey: - Bütün memleketi ihtilâl sarmıştır demedim. Şark ateş içindedir dedim. (...)

Ali Fuad Paşa: - O halde Takrir-i Sükûn Kanunu neden tekmil memlekete tatbik edilecek surette teklif edilmiştir?»

Görüldüğü kadarıyla muhalefet, kanunun genel bir tasfiye için hazırlandığını tesbit etmiş ve mücadeleye karar vermiştir. «Kürt» tehlikesi öylesine büyük bir şantaj unsuru olarak öne sürülecektir ki, muhalefetin direnmesi ürün vermeyecektir. Terakkiperver C. Fırkası Reisi Kâzım Karabekir kuşkularını şöyle anlatıyor:

ve gözardı edilmemelidir. Çünkü, henüz değil sosyalist ahlâk'ın, entellektüel ahlâk'ın bile yerleşmediği Türkiye'de, grupsal çıkarlar uğruna, diğer bütün grupları ve hayati önem taşıyan, ciddi görevler üstlenen siyasi yoğunlukları, dogmatik eğilimlerle suçlamak, mahkûm etmek, bir küfür ve iftira kasırgası altında tutmak kronik hastalıklar olarak yürürlüktedir. Kimi zaman da Marksizm-Leninizm adına

---

«Endişemiz böyle elastiki, istenildiği şekle sokulabilir bir kanunla hak ve hürriyetin tahdit edilmesidir. Bu kanunun kabulü ile matbuat memleketimizde tamamiyle tahdit edilmiş olacaktır. Herhangi bir yerde siyasi taazzuvlara karşı zan ve vehimlerle icraata kalkışılacaktır. Yirminci asırda zan ve vehimle millet idare edilemez.»

1970 sonralarında bu «görev» CHP ve yandaşları tarafından geliştirildi. Özellikle günümüzde MC'ye karşı, CHP, 1925'lerde CHF'na karşı, muhalif «burjuva» organizasyonlarının direnişleri ile şaşılacak bir benzerlik gösteriyor.

Takrir-i Sükûn Kanunu'nun Meclis'ten geçmesinden hemen sonra basına, muhalefete, işçi sendikalarına, komünistlere, demokratlara vb... şiddetli bir saldırı başlamış İstiklâl Mahkemiklerinden doğruca idam sehpalarına gidildiği bu sindirme eylemleri, bazı tarihçilerin belirttiği gibi Türkye'yi bir uçtan bir uca temizlemişlerdir.

Belirtmek gerekir ki, 1925 Kemalist Tasfiye Hareketi ifadesi Türkiye'de **demokratikleşmeye** karşı niteliği itibariyle kullanılmaktadır. Kürdistan **içinse bir tasfiyeden değil, kanlı ve acımasız katliamlardan sözedilebilir.**

ortaya çıkanlar, affedilmez bir sorumsuzluk ile devrimci hareketin temel ittifaklarını dinamitlemekten geri durmuyorlar. Sadece bu noktada da durulmuyor, her hata bir sonraki hatanın kaynağı oluyor; devrimci karakter, yerini «esnaf» felsefesine terkediyor. Bu konuda sadece önerilerle, dileklerle yetinilemiyeceği, devrimci **müdahalenin** de gerekli ve zorunlu olacağı her zaman akılda tutulmalıdır. Devrimciler, sadece karşı-devrimcilere, hıyanet şebekelerine karşı değil, fakat en az bunlar kadar, hareketin içine sızmış bozgunculara, oportünist girişimlere, savsaklayıcılara, saptırıcılara karşı da amansız ve acımasızdırlar. Dünya devrimci pratiği de bu gerçeğe şahittir. Ve rehberlik etmektedir. Bu nedenle, **tecavüz ve sorumsuzluklar** karşılıksız bırakılamıyacağı gibi, bunlara **izin de verilemez.**

Belirlediğimiz perspektif içinde gelişen demokratik, sosyalist yoğunluklar, başından itibaren bir temel yanlışı taşımışlardır. Kimi zaman bilmeden, kimi zaman da bilerek ve isteyerek taşınan bu yanlış, Kürdistan'ın siyasi konumu ile ilgilidir. Belirttiğimiz gibi Kürdistan bir sömürgedir. Sömürgelerin en mazlumu, en barbar uygulama altında tutulanıdır. Orta-Doğu'nun ortasında perişan bir yağma ve talan alanıdır. Sömürge olduğu bile kabul edilmiyor, tümden inkar edilerek imha edilmek isteniyor. Hal böyle olunca da, dört parçaya bölünen Kürdistan'ın mücadelesi aynı mekaniklik içinde, birbiri ile varolan **doğal ve diyalektik** ilişkilerden soyutlanmak isteniyor.

Coğrafi konumdan, ekonomik eşitsizliğe kadar bir dizi ütopik tez ile «Doğu ve Güney-Doğu»daki vatandaşları kurtarmak için ameliyatlar önerenlerin tümü birden, emperyalist-sömürgecilerin icazeti ve iradesi ile parçalanan Kürdistan'ın bu durumunu, Kürdistan'ın bütünlüğü içinde değil, ancak yaşadıkları devletin (Türkiye, Irak, İran, Suriye) sınırları içinde bir «parça» olarak ele aldıkları için, stratejik bir temel yanlışın üzerine oturdukları gibi, bu temel yanlış, her taktik göstergesinde olumsuz sonuçların oluşmasında bir kaynak olmuştur.

Türkiye şartlarında bu tesbit merkezi otoritenin gizlemediği bir gerçektir. O kadar ki, Kürdistanlıların ulusal kurtuluş alanında en temel, en hayati dayanışmaları bile birer suç unsuru olarak değerlendirilmiştir. 1963 yılında Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Cevdet Sunay imzalı İddianame'de şu «tezler» ileri sürülmektedir:

> «Bütün maznunların davalarının tahakkuku yolunda lider saydıkları, fotoğraflarını milli bir kahraman gibi taşıdıkları, müstakil bir Kürdistan devleti kurmak fikir ve propagandasını fiiliyata döken, senelerce silahlı toplulukları sevk ve idare eden Molla Mustafa Barzani'ye silah, cephane, vasıta yardımı yapabilme yollarını aramaya koyulmuşlardır.
>
> (...) Emniyet Teşkilatımızın, takdirle karşıladığımız çalışması sonunda, maznunların faaliyetleri tam tehlikeli bir safhaya girmeden meydana çıkarılmıştır. Aksi halde Türkiyemizde **kurulan gizli teşkilat, milli birlik ve bütünlüğümüzü zedeliyecek, asi lider Molla Mustafa Barzani'ye silah, cephane ve her türlü harp**

malzemesi ulaşacak, ağlebi ihtimal bu isyanın memleketimizde de zararlı akisleri görülecek idi» (3) (a. b. ç.)

Adli Amir sıfatıyla Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Cevdet Sunay -ki, daha sonra TC'nin Cumhurbaşkanlığına getirilecektir- maznunların 125. madde ile, yani idam cezası ile cezalandırılmalarını istemektedir. Yıllar yılı Irak'ta korkunç bir katliam altında imha edilen Kürtlerin, temel ve meşru haklarının rezilce çiğnenmesine gözlerini kapayan TC. yetkilileri, Türkiye zindanlarına «Barzani'ye yardım yapıyor» gerekçesi ile Kürt yurtseverlerini tıkmakta çok usta davranmışlardır. TC. yargıçları, Barzani'ye bir Trabzon lastiği, birkaç aspirin vb... götürüyor diye mazlum Kürt yurtseverlerini cezalandırmaktan geri durmamışlardır.

12 Mart müdahalesinin gözü dönmüş çetecileri ise, bu konuda daha da ileri giderek Irak'ın sömürgeci cellatlarının yanında açıkca saf tutmakla kalmamış, üstelik bu cellatların eylemlerine de öneriler ve tahliller getirerek alttan ve üstten katliamı onayladıklarını da beyan etmişlerdir. Hakim Yüzbaşı Yaşar Değerli, bu konuda şunları söylemekten çekinmiyor:

«Nihayet Barzani Irak devleti ve hükümetinden (...) bazı imtiyazlar almayı başarmıştır.

(3) Bu konuda «27 Mayıs ve sonrası» bölümüne bakınız.

Irak devleti ve hükümeti tarafından Barzani'ye ve onun şahsında Kuzey-Irak Kürtlerine verilen **taviz, devletin birliği ve bütünlüğü ile kabili telif görülmemektedir.**» (4) (a. b. ç.)

«Barzani'nin Kürtler adına elde ettiği haklar, ne muhtariyet ne de bağımsızlık değildi. 11 madde de toplanan anlaşma, Kürt halkından söz ederek tanınan bir kısım hakları öngörüyordu. Bu aslında Irak devletinin güçsüzlüğünden, doğan bir zaafın ifadesi ve fakat asla Barzani ve onun savaş karargahı ve sürdürdükleri ideolojinin gücünden değildi. Irak, içinde bulunduğu rejim ve iktisadi bunalım karşısında, **kati bir operasyona** gidinceye kadar, **durumu askıda bırakmak** zorunda olduğu bir gerçektir.» (5) (a. b. ç.)

Irkçı-sömürgeci Irak Baas yönetimi, TC «adaleti» tarafından böylesine **açık** bir dille övülüyor. Orta-Doğu'nun ortasında, bütün hayat damarları kesilen mazlum bir ulusun, sömürgecilerden söke söke aldığı bazı demokratik haklar, bir «taviz» olarak değerlendiriliyor. Ve nasıl olsa sömürgecilerin durumu düzelince «kati operasyon» ile Kürtlerin hakkından gelineceği utanmasızca ifade ediliyor. Böylece Koçgiri'den Dersim'e uzanan 18 yıllık zaman

(4) Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi Davası, Esas Hakkındaki Mütalaa, s. 46
(5) A.g.e. s. 26.

kesiti içinde, Türkiye şartlarında Kürtlere karşı girişilen katliamların felsefesi de gözler önüne seriliyor.

«Türk İstiklal savaşı»nın emperyalistlere karşı ilk kurtuluş bayrağını açtığını bağıra bağıra ilan edenler, esaretten kurtulmak için savaşmanın doğal bir hak olduğunu iddia edenler, Kemalistlerin Orta-Doğu halklarına önder olduğunu söylemekten geri durmayıp, bunu devlet siyaseti olarak uluslararası düzeyde sunarak ciltlerle kitap yazan, heykeller dikenlerin Kürt ulusunun bağımsızlığına böylesine düşman olmaları nasıl açıklanabilir? Ve bir ulusa karşı böylesine uzlaşmaz kinlerle karşı duranlar, nasıl olurda o ulusun (Kürt) insanca yaşaması doğrultusunda **yasal** ya da **sosyal** tasarrufların sahibi olurlar. Irak-Türkiye sınırında, mağara devrinin şartları içinde yaşayan Kürt köyleri Irak'ın süper-modern savaş uçakları ile bombalanırken, bunun gerekçesi diye bu köylerin Kürt ihtilalcilerine yardım yapılan geçiş merkezleri oldukları öne sürülüyor. Ve durum Türk yetkilileri tarafından «yanlışlık» olarak değerlendiriliyordu. Oysa aynı felsefenin, aynı sömürgeci zihniyetin sahibi olan Türk merkezi otoritesi de boş durmuyor, sınır il ve ilçelerindeki eczanelere bile ambargo koyarak Kürt emekçilerinin ilaç almalarını dahi önlüyordu. Sadece bu kadar mı? Değil elbette! Bütün sınır boyu katı bir sıkıyönetim altında tutuluyor, her türlü gıda ve giyim malzemesi «vesika»ya bağlanıyordu. Aman, Kürt ihtilalcilerine bir-iki kilo şeker, birkaç penisilin ya da giyim eşyası ulaşmasın! Ve bundan ötürü de sınırdaki Kürt köyleri Irak savaş birliklerinin bombardımanı altında tutulurken TC otoritesinin siyasi temsilcileri Irak siyaset bezirganları ile kucaklaşmaktan geri durmuyorlar! İran ve Irak dışişleri bakanları İstanbul'da Kürt ulusunun katliam planlarını hazırlıyorlar... Türk siyaset adamları, Yeşilköy havaalanında Baas'ın baş celladı Saddam Hüseyin ile kucaklaşıyor?! Çünkü, her ne kadar sömürgeciliğe karşı mücadele, insan hakları, demokrasi vb... gibi ciddi meseleleri içi boş, işe yaramaz kavramlar olarak TC yetkilileri iki de bir ele alıyorlarsa da, özünde Kürt ulusunun sömürgeleştirilmesi konusunda fikir ve eylem birliği içindedirler. Çünkü, Kürt ulusunun, ulusal demokratik mücadelesi «haksız,» bir savaş olarak lanetlenmiştir! Kürdistan'a barış, özgürlük, insanca yaşama hakkı yoktur! Ancak, Merkezi Otorite'nin çizdiği sınırlar içinde, Kürt ve Kürdistan inkar edilerek, yaşama hakkı tanınabilir! Diyarbakır'da TC «adaleti» diyorki:

> «Türkiye'nin komşusu olup, dostane münasebetler içerisinde bulunduğu Irak devleti hudutları içinde **haksız bir savaş yürüten** örgüt ve savaş karargâhına yardım etmek ve ona olanak kazandırmak suretiyle Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı olan sanıklar, Irak Devletinin **bir iç meselesi olan kalkışmaya** katılarak, **gayrı meşru örgütün** başarısı, Irak Devleti ve hükümetinin yenilgisi yolunda katkı sağlamış bir neticeye işi vardırmaktadır». (6) (a. b. ç.)

(6) A.g.e. s. 49

İşte TC **«adaleti»** bu kadar açık ve çıplak. Kürtlere öyle bir vatandaşlık statüsü sunuyor ki, Kürt halkının ulusal demokratik hakları söz konusu olunca, buna sırt çevirecek, yardım ederse suçlu olacak!

Ne var ki, hesaplar çok önceden yapılmıştır. Kürt ve Kürdistan adı tarihten silinmelidir. Ne Kürdistan diye bir ülke vardır, ve ne de Kürt diye bir ulus... Bundan dolayı da adı ister «tedip ve tenkil» olsun, ister «asimile ve jenosit» olsun, isterse «demokrasi ve uygarlık götürme»... ne olursa olsun, bir tek öge her zaman iş başındadır. İmha... imha... imha... Daha yirminci yüzyılın başlarından itibaren, önce, tarihsel **işbirliği** olarak İran ve Osmanlı arasında, daha sonra da bunlara katılan diğer merkezi «milli» devletler ile el-ele vererek fikirde ve eylemde ortak hareket şaşmaz bir ilke olarak devlet politikası haline getirildi. Birinci emperyalist bölüşüm savaşı ile, Ermenistan'ın imhası, Kürdistan'ın ise parçalanması sağlandı. Kürdistan'ı imha eylemi de, emperyalizm tarafından Kürdistan'ı pay eden ve siyasi sınırları içinde, militarizmin gardiyanlığı olmada tutan devletlerin eline verildi. 1931'lerde Irak'taki katliam karşısında gerileyen yurtsever Kürtler, uluslararası bir hak olan ilticadan yararlanmak için Türkiye'ye geçtikleri zaman, onları TC zindanlarına tıktılar. Ararat (Ağrı) direnmesini boğazlamak için TC ile İran toprak alış-verişinde bulundular. Ve hareket arkadan sarılarak imha edildi. İran'a geçen Kürt emekçileri sınır kapılarında boğazlandılar. Ya da tutuklanarak TC militarizmine teslim edildiler. Mehabat boğazlanırken, üç devletin (İran, Irak, Türkiye) bütün savaş güçleri, kuzeye doğru geçen Kürt ihtilalcilerinin üzerlerine bombalar yağdırdılar. Bu devletlerin iç bünyelerinde siyasi iktidar defalarca el değiştirdi, ama Kürdistan siyasetleri değişmedi. Yeri gelmişken hemen belirtelim:

1950-1960 döneminin «şaibeli» siyasi iktidarı Demokrat Parti (DP) 1959'larda sallanırken, parlamento kürsüsünü işgal eden «Milletin vekilleri», Kürtlerin gözlerine baka baka iki düşmandan sözedip duruyorlardı: Komünistler ve Kürtler... Bu «iktidar»ı deviren 27 Mayıs darbecileri «demokrasi, insan hakları vb...» diyerekten «iri» iddialarla siyaset sahnesine teşrif ettikleri zaman, gene, parlamento kürsüsünü işgal eden bir zat (Suat Seren) en büyük düşmanlar arasında Kürtleri saymaktan geri durmadı... Tek tek sıralanması bu yazının boyutlarını bir hayli aşan bu olayları ele almayacağız. Ancak, inkarı mümkün olmayan temel tesbit şudur: TC bütün ekonomik ve siyasal organları ve kurumları ile Kürt ulusunun ulusal demokratik haklarının gaspını her zaman gündemde tutmaktadır. Siyaseti red ve inkar üzerine kurulmuştur. Fikir, alanında, kültürel, artistik, folklorik alanlarda acımasız bir asimilasyon; maddi alanda insafsız bir imha kesindir. Tesbitler somuttur. Koca bir tarih bunlara şahitlik etmektedir.

Sözün başına dönelim; Orta-Doğu'nun ortasında böylesine dört bir yanından sarılarak bütün değerlerine tecavüz edilen Kürdistan'ın ulusal demokratik hakları için sürdürdüğü ve sürdürmekte de kararlı olduğu mücadelesini devrimciler gözardı edebilirler mi? Şayet teorik muhteva-

ları cılız ve tavizler üzerine kurulmamışsa, ideolojik yapıları «milli» devletlerin icazeti ile biçim almamışsa, siyasi alanda devrimciler bu sorunun üstüne gitmekle kalmazlar, fakat aynı zamanda talepleri programlaştırırlar da! Yukarıda belirttiğimiz temel yanlışın doğal sonuçları olarak üreyen gerekçeler ile Kürdistan'ın mücadelesini programlaştıramadıkları için, Türkiye şartlarında sosyalizm genel anlamı ile bir icazet siyaseti olarak gelişme «şansını» korumak zorunda kalmış ve bu nedenle de tırnak içinden çıkamamıştır.

IV.

Kürdistan'ın birinci emperyalist bölüşüm savaşının sonuçlarından biri olarak parçalanması ve her parçanın ayrı bir devletin siyasi sınırları içinde sömürgeleştirilmesi hiç şüphe yok ki, Kürt ulusunun varlığına indirilen en hain, en tahripkâr darbedir. Bu hain ve tahripkâr darbenin acılarını bugün Kürt ulusu da, Kürt emekçileri de ve de Kürt devrimcileri de çok hazin bir biçimde yaşamaktadırlar. O kadar ki, devrimci Kürtler anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin taleplerini programlaştırırlarken, bu mekanik olgunun kemikleşmiş değerleri ile her alanda karşı karşıya kalmaktadırlar. Giderek devrim adına bu açılımlara ambargo koyulmaktadır. En ucuz ve en çok kullanılan suçlama «şoven» suçlamasıdır ki, Kürt devrimcileri bu tip tecavüzlere karşı teorik taviz vermek için zorlanmaktadırlar. İttifaklar sistematiği kundaklanmakta, ilkeler pazarlık konusu yapılmaktadır. Oysa Leninist devrimci yorum, ne teorik tavizi ve ne de ilkeleri pazarlık konusu yapmaz. Anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin dinamizmi, elbette ki, Kürt ulusunun bünyesindedir. Ve elbette ki bu dinamizmin motoru emekçi sınıf ve tabakaların ideolojik, siyasi örgütsel kararlılığı ve tutarlılığı üzerine kurulur. Bu platformun sislerden arınması, kristalleşmesi de, hiç şüphe edilmesin ki, Kürdistan'ın özgül şartlarının tesbitini ve somut durumun tahlilini gerektirir. Ne ithal edilen kalıplaşmış «devrim» şemaları ve ne de icazetli «sol» un sahte «birlik» önerileri ve müdahaleci tutumu mücadeleye yarar getiremez. Kaldı ki, sömürgede bir yığın maddi temeli olmayan reaksiyoner eğilimin «militan» unsurları cirit atmaktadırlar. Ve sömürgeci metropol merkezlerde üreyen ve genellikle Kürdistan bakımından olumsuzlukları belirlenmiş siyasi eğilimler, sömürgeye taşınarak, bir kanal bulma çabasında; çürük tohumların besleneceği bir alan bulma çabasına dönüşüyor. Sömürgenin hazik ve duyarlı hiç bir merkezi yoktur-ki, bugün metropol menşeli -sömürge bakımından ise alabildiğine- şaboncu eğilimlerle dolmuş olmasın. Üstelik, Kürt ulusunun en hassas, en hayati sorunları bu köksüz eğilimlerin dilinde paçavra haline getirilmektedir. Bu grupçukların öznel (subjektif) değerleri dernek lokallerinde, öğrenci yurtlarında hayalci bir mantıkla Kürdistan'ın nesnel (objektif) gerçeklerinin üstüne yayılıyor. Devrimcinin en

duyarlı olması gereken nokta, kendi objektif değerleri ile, mücadelesine başkoyduğu emekçi halkların objektif durumunu birbirinden titizlikle ayırt edebilmektir. Eğer, bu yapılmıyorsa, devrimci, sadece siyasi iflasa değil fakat aynı zamanda mücadeleyi geriletmek, çökertmek gibi bir ihanete de her durumda hizmet edebilir...

Marksistler, başka ulusların mücadelelerine karşı saygılıdırlar ve müdahaleci olamazlar. Enternasyonal dayanışma -kelimenin en geniş ve en dolu anlamında dayanışma- ile müdahaleci tavır birbirinden ayırt edilmelidir. Dar, katı kurallarla mekanik kamplara çekilmek, devrimcinin işi olamaz elbette. Ve biz müdahalelere karşı eleştiri yöneltiyorsak, bu, her koyun kendi bacağından asılsın idealizmi olarak değil, enternasyonal dayanışma ile, siyasi çıkar gruplarının kesin olarak birbirini dışladığı anlamındadır. Eğer uluslararası planda yansıyan genel siyasi kategorilerin, buna bağlı olarak da ulusal planda birbirine kimi zaman bağlı, kimi zaman ters fraksiyonlar olarak Kürk halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesi arap saçına döndürülüyorsa, devrimci, önce kendisi ile hesaplaşmalıdır. Ve mutlak surette hesap sorulacağı da bilinmelidir.

Bugün sömürge Kürdistan, belirlediğimiz maddi temeli olmayan siyasi grupların, kendilerine varlık alanı aradıkları ve bu arayış içinde, her türlü şabloncu ideolojik ve stratejik temaların taşındığı, kimin ne olduğu ise, belli olmayan bir karmaşa içine atılmıştır. Her ne kadar bu curcuna şimdilik, sömürgenin duyarlı merkezlerinde, sömürge aydınlarının çevresinde sıkışıp kalmışsa da, tüm alana yayılamıyacağının teminatı yoktur. Yıllarca, sömürgeciler tarafından değerleri köreltilen, yoz, tutarsız kişilikler olarak oluşan, bir kültür dejenerasyonu, bir bilgi kargaşalığı içinde bulunan sömürge insanının, hangi durumda nasıl bir tepki göstereceğini tesbit etmek oldukça zordur. Yıllar boyu sürdürülen yoğun baskı altında ulusal ve sosyal direnci zor yöntemleri ile kırılan sömürge insanı, deprasyon anlarını yaşamaya son derece elverişlidir. Kaldı ki bu deprasyonlar derhal kontrolden çıkabilir bir karakterdedir. Ancak, devrimci bir siyaset ile devrimci bir eğitimin; uzun, inatçı çetin bir eğitimin bünyesinde sömürge insanının tepkileri, deprasyon haline dönüşmeden kontrol altına alınabilir.

Sömürgeyi klasik anlamda **bir hammadde** deposu olarak değerlendirmenin beraberinde taşıdığı en nazik noktalardan biri işte bu, «kullanma» eğilimidir. Bu bakımdan zaten sömürgeciler tarafından bütün yetenekleri köreltilmek istenen, onuru ve canlı bünyesi zulüm ve baskı uygulamaları ile tahrip edilen sömürge insanının **beynine sert bir nedensellikle** fakat mümkün olan en geniş titizlikle girilmek zorundadır. Aklına esen, aklına geldiği gibi «teori» üreterek sömürgede pazarlamaya yeltenince, elbetteki sömürge, halkının mücadelesi, özgüllüğünden dolayı onları dışlıyacaktır. Ama, sömürge, sömürgecilerin yanında da saf tutabilir. «Seçim» platformunda bunun açık örnekleri var. Açıklayıcı olmamakla beraber, kısa süre önce cereyan eden «VAN» olaylarında da bu olguyu bulmak müm-

kün.(7) Devrimciler, bu tip kargaşalıklardan sonra, sağlıklı stratejik tesbitlerin ve buna bağlı olarak devrimci taktiklerin olmamasının kaynağını araştıracaklarına, dar grup çıkarları ile suç ve suçlu aramayı, her tarafa çamur atmayı yeğleyemezler. Eğer bu yapılıyorsa, demek ki ortada olan devrimcilik değil, başka birşeydir. Emekçi kitlelerin karşı-devrim saflarında birer nefer olarak kullanılmalarına engel olunabileceğine ve bunun inatçı ve çetin mücadeleler üzerine inşa edileceğine dair olan tesbitimizi yukarıda belirttik. Burada şunu da ekleyelim: İcazetli sol'un halkların yararına olmayan siyaseti de sömürgeden sökülüp atılacaktır. Ve bu, icazetli solun kendine gelmesiyle değil, getirilmesiyle olacaktır. Yani, bizatihi Kürdistan emekçilerinin devrimci direnişi ile başarılacaktır.

İlkeler üzerinde hassasiyetle durulmalıdır. Çünkü, öyle girişimler vardır ki, yarattığı kargaşa, devrimci **durumun** yaratılmasından çok -Türkiye şartlarında- militarist burjuvazinin işine yarar. Ezme ve sindirme eylemlerinin gerekçesine kaynaklık eder. Anti-sömürgeci ulusal demokratik potansiyeli sömürgeci ideolojinin potasında eritir.

Kürdistanda devrimci militanlar sömürgecilerle boğazlaşırken, bir de metropol patentli eğilimlerle gırtlak-gırtlağa geliyorlarsa, bu, gerçekten ibret verici bir sorumsuzluk örneğidir.

V.

Kürdistan için bölgesel siyasi özerklik, merkezi federatif birlik, bağımsızlık gibi, üç temel öge, her zaman için, zaman ve mekan şartlarına göre düşünülebilir. Bunların dışında «bölgesel eşitsizlik», «kapitalizm'in eşitsiz gelişimi» vb... gibi soyut ve içeriksiz tezlerin üzerine oturan önermeler -devletin sınıfsal yapısında köklü bir değişme olmadığı sürece-reformist önermeler olarak sömürgecilere hizmet etmekten başka işe yaramazlar. Hal böyle olunca «anayasal» çerçevede «demokratikleşme» siyaseti sahte ve köksüz bir siyaset olarak kendini açığa vurur.

«Seçim» siyaseti de, «anayasal» çerçevede «demokrasi»nin bir teminatı olarak değerlendirildiği sürece yukarıdan beri belirlediğimiz temel yanlışların, ihanet çizgisine kadar boyutlanmasında bir hareket noktası oluyor.

Sömürgeci'nin (TC), hiç bir teminatı olmayan, sahte demokrasinin sahtekârlıklarını sömürgeye (Kürdistan)

(7) 6 Eylül 1976 günü öldürülen Mehmet Emin Ece'nin cenaze töreninde çıkan olaylar hatırlanmalı. Ankara'dan bir grup devrimcinin Adana-Diyarbakır-Bitlis üzerinden Van'a götürdükleri M.E. Ece'nin cenazesi yol boyunca kitlelerin coşkun ilgisi ve derin öfkesi ile karşılandı. Her yerleşme merkezinde durularak cenazeye saygı gösterileri yapıldı. Bu tepki, sömürgecileri öylesine ürküttü ki, Van'da bilinen provakasyon ile sonuçlandı. Bu noktada en önemli öge yerel alanlardaki kitle bağından kopuk «aydın» gruplarının somut tahlillerden çok, kısır çekişmelerden hareket etmelerinin harekete getirdiği sakatlıklardı. Sömürgeci otoritenin siyaseti ise, üzerinde ısrarla durmayı gerektiren somut bir olguda, apaçık ortaya çıkmıştı.

taşımak herhalde ne demokratların ve ne de sosyalistlerin görevleri arasında sayılamaz. Kaldı ki, sömürgecilerin parlamentosu, sömürge için candamarlarına çevrilmiş en güçlü silahlardan biridir. Sömürgeyi talan etme eyleminin «kanuni» kılıfları bu organda yapılır. Bu organ, varlığını TC Anayasası'ndan alır. TC Anayasası ise, Kürt ulusunun inkarı üzerine inşa edilmiştir. (ileride bu organın süreç içinde ki sömürgeci karakterini örneklerle vereceğiz). Bu parlamento, silahların gölgesinde yaşayan, dipçik altında tutulan ve zaman zaman da kasaturalarla deşilen sahte bir demokrasinin uluslararası planda teminatı ya da tezyinatıdır.

Sömürgeye götürülen öneri nedir? Demokratikleşme mi? Kürt ulusunun gasp edilen ulusal demokratik haklarının üzerine basıla basıla demokratikleşme mümkün müdür? Bu somut gerçek gözardı edildiği sürece Türk Ulusu için sağlıklı, tutarlı bir demokratizm önerisi getirilebilir mi? Egemenliğini, Kürt ulusunun köleliği üzerine kuran sömürgeci TC, ulusal özelliğini aldığı Türk emekçi sınıf ve tabakalara Kürdistan'ın yer-altı ve yer-üstü zenginliklerini nasıl sunacaktır. Kürt emekçilerinin kanları ile canları ile birbirine karışan Kürdistan'ın tüm zenginlikleri, maddi ve manevi değerleri -hele de hakim sınıfların kontrolü altında- Türk emekçilerine sunulduğu sürece Türkiye için demokrasi bir sahtekârlıktan başka ne anlam ifade edebilir. Hiç şüphe edilmesin ki, Türk emekçilerinin demokratik iktidarı mutlak surette Kürdistan'ın anti -sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinin başarısında durur. Bu nedenle Kürt ulusuna şu ya da bu gerekçe ile getirilen «anayasa» çerçevesi, sadece Türk emekçilerinin göz nuru ve alın terini çalan hakim sınıfların korunması ve kollanmasıdır. Daha açık bir ifade ile militarist burjuvazinin üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet olgusunun devam etmesini, giderek pekişmesini getirir. Çünkü, anayasalar, bilimsel olarak «bir diktatörlüğü kalıcı kılan kurallar bütünüdür». Türkiye şartlarında biçimi ne olursa olsun, **sermayenin diktası** vardır. Üretim araçlarına el koyan hakim sınıflar diktası siyasi iktidar alanında çeşitli biçimler gösterebilir. Lenin şöyle yazar:

> «Burjuva devlet biçimleri son derece çeşitlidir, ama nitelikleri hep aynıdır. Bütün bu devletler, son tahlilde, şu ya da bu biçimde ama zorunlu olarak bir burjuva diktatörlüğüdür».(8)

Diktatörlük ve demokrasi yüzeyde bir paradoks gibi görünebilir. Ama, devrimci yorumunda, diktatörlük ile demokrasi çelişmez ve çatışmaz. Çünkü;

> «Demokrasi -genel olarak- bir sınıf tarafından bir başka sınıfa, nüfusun bir kısmı tarafından, nüfusun bir başka kısmına karşı sistemli şiddet uygulamasını sağlamaya yarayan bir örgüttür.» (9).

---

(8) Lenin, Devlet ve İhtilâl, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, 3. baskı, s. 41

(9) Lenin, Devlet ve Devrim, Evren Yayınları, s. 113.

«Bu nedenle» der Lenin;
«Bir liberalin demokrasiden söz etmesi doğaldır. Ama, bir Marksist hangi sınıf için sorusunu sormayı asla ihmal etmez». (10).

Türkiye şartlarında sosyalizmi tırnak içinden bir türlü çıkaramıyan, çıkarmamak için israrla direnenler her nedense, «hangi sınıf» için sorusunu yıllarca bir türlü sormamışlar; İcazetin, siyaseti boğduğu durumlarda ise, hiç soramamışlardır. Bir de asıl «hangi ulus» için sorusu vardır ki, kullanılması büyük hassasiyet ister. Bu soru, hassasiyetinden dolayı değil de, «hassas çevrelerin» icazeti ve iradesi altında olunduğu için hiç sorulmamıştır, sorulamamıştır. Çünkü, her aklı başında olan **insan** bilir ki, sömürge-sömürgeci ilişkilerinin varolduğu toplumlarda, sömürgeci metropolü temsil eden ulus için tırnak içinde dahi olsa demokratik bir ilke, sömürge için ya hiç bir şey ifade etmez, ya da dolaylı olarak bazı potansiyel birikimine neden olur; ya da çoğu zaman anti-demokratik, **zecri** bir uygulamaya neden olur, Örneğin; öz anlamında olmasa bile gizli oyla açık seçim, metropolü temsil eden ulus için burjuva demokratik bir işlem üstlenebilir. Ama, sömürgenin tercihi yoktur. Ancak, metropolde, halkın doğrudan doğruya ekonomik ve siyasal yönetime katılmasını sağlamak düzeyinde anlam kazanabilir. Hakim sınıfların iktidar tepişmesinin bir ürünü olarak kaldığı sürece sömürge, coğrafi konumundan ötürü, anca hakim sınıflardan bir bölüğü ile bir diğer bölüğü arasında paylaşılan oy deposu olma niteliğindedir. Ya da «mecburi İlköğretim» yasası... Parasız mecburi ilköğretim hiç kuşku yok ki, -hakim sınıfların kültürel yapıları doğrultusunda- burjuva demokratik bir nitelik taşır. Oysa sömürgede bu olgu kesin olarak nitelik değiştirerek bir asimilasyon aracı haline gelir... Burada bir ters anlaşılmayı getirmemek için belirtelim ki, Türk emekçi sınıf ve tabakalarının gerçek özlem ve çıkarları, Kürt ulusunun ulusal demokratik haklarını gasp etmeyi ya da inkâr etmeyi gerektirmez. Ve bu iki muhteva birbiri ile çelişmez ve çatışmaz. Tam tersine enternasyonal planda, emperyalist-sömürgeci kapitalist sisteme karşı, proletarya ve devrimci halklar cephesinin en zengin cephaneliği bu birlikten doğar. Bu nedenle, metropol merkezlerde iktidar edenler, sömürgeden getirdikleri zenginliklerin bir bölümünü, metropol proletaryasına sunarak, onun devrimci dinamizmini köreltmek için, daha iyi yaşama şartları yaratmaya büyük gayret gösterirler. Metropol proletaryası, bu ilişkide sömürgeci tasarrufları görmezden geldiği ölçüde hakim sınıflarla uzlaşır Türkiye şartlarında devrimci sendikacılık gelişip serpilemiyorsa, kendiliğinden-gelme'cilik her alanda boy veriyorsa ve işçi mitinglerinde «Halklara Özgürlük» sloganı reddediliyor, sahte gerekçelerle **özünde** bu sloganın ifade ettiği gerçeğe saldırılıyorsa ÇİN-SOVYET çatışması gibi makro-politik eğilimler açıklayıcı olamaz. Olgu, somut olarak Türkiye'nin özgün bir niteliği olan metropol-sömürge gerçeğinde durmaktadır.

(10) S.W. Moore, Devlet Kuramı, s. 30-31.

Marksizm başlıbaşına bir düşünsel sistematiktir. Şu ya da bu ögesi, sistematiğin bir parçasıdır ve ona hizmet eder. Nitekim bu düşünsel sistematiğin bütünselliği kurulabildiği oranda, onun maddi bir güç haline gelebilme durumu sağlanmış olur. Ve bir bütün olarak devrimci mücadelenin hizmetindedir. Marksist düşüncenin bir yanı proletaryanın ve halkların, diğer yanı ise burjuvazinin ve işbirlikçilerinin hizmetinde değildir, olamaz. Bir yanı özgürlüğe, bir yanı ile köleliğe dayanamaz. Tarafsız da olamaz. Çünkü, tarafsızlık burjuvazinin ideolojik tahrip araçlarının en sinsisi, en tehlikelisidir. Toparlarsak; Türkiye de, demokrasi, özgürlük, hukuk üstünlüğü ve benzeri kavramlarla sömürgeye «anayasal» çerçevede mücadele önermek sahtedir. Ve bir yığın sahtekarlıkla iç-içe yürümek zorundadır. Sömürge alanında bunların kapatılması değil, teşhir edilmesi; oportünist gerekçelerle **sınırları** (biçimsel demokrasinin sınırları) genişletmek değil, devrimci müdahale ile zincirleri parçalamak siyasetimizin temelini oluşturur. Şimdi;

«Anayasaların kökenini ele alalım

(...) bir anayasanın yaptığı, diktatörce kurulan bir sınıf egemenliğini dengeli ve kalıcı kılmak, oturtmak ve onaylamaktır. 1948 Fransasını şöyle anlatır Marks; 'eskiden toplumsal devrim süreci durgunluk noktasına varır varmaz; sınıflar arasında yeni oluşturulan ilişkiler sağlamlaşır sağlamlaşmaz; iktidardaki sınıfın birbiri ile çekişen kanatları, gücü tükenmiş halk yığınlarını mücadelenin dışında bırakıp, mücadeleye kendi aralarında devam etmelerini sağlayacak bir uzlaşma yolu bulur bulmaz anayasalar yapılıyor ve kabul ediliyordu. Buna karşılık bu anayasa, hiçbir toplumsal devrimi gerçekleştirmiyordu. Ancak, eski toplumun devrime karşı geçici zaferini onaylıyordu'» (11)

Türkiye şartlarında anayasanın bu temel özelliği yanında, yani üretim araçlarının mülkiyetini gasp eden hakim sınıflar diktasının, kapitalist mülkiyetin korunması, kalıcı kılınması ve onanması işlevini üstlenen bu temel özelliği yanında, en az bu kadar temel olan bir diğer özelliği de Kürt ulusunun sömürgeleşmesini onaylayan ve kalıcı kılan kurallar bütünü olmasıdır. Bu bakımdan bu anayasanın «eksiksiz, tastamam uygulanması» önerisi, Kürdistan'ın sömürge statüsünün eksiksiz tastamam kabul edilmesi ile eş anlamlıdır. «Türk Milliyetçiliğinden hız ve ilham alan» bu anayasa etrafında kopartılan şamata ise, teorik olarak: ekonomiyi kontrol altına alan hakim sınıfların bunu siyasi iktidarda da sağlama çabalarının abartılması, emekçi sınıf ve tabakalara yanlış hedefler gösterilmesi ve haksız tercihler ile karşı karşıya bırakılmaları olarak değerlendirilmelidir. Türkiye'nin özgün bir özelliği olarak uzun süre siyasi iktidara egemen olan «bürokrat elit»in yapısı ve gelişmesi ile ilgili tezlerimizi Kemalizm tartışmalarında ele alacağız. Burada anayasa ile ilgili olarak şu belirlemeyi yaparak geçelim:

«Bazen egemen sınıfların muhalifleri onun yaptığı anayasa çerçevesi içinde onun güvenliğini tehdit eden

---

(11) Stanley W. Moore, Devlet Kuramı, Teori Yayınları, s. 31-32.

bir biçimde hareket edebilirler. Ama, yıkıcılık, kuramda anayasayı tahrip etmeye çabalama olarak tanımlansa bile, uygulamada egemen sınıfın yerini alma olarak görülür. Bu iki ölçüt çeliştiği zaman, egemen sınıf yıkıcılığı ortadan kaldırılmasını gerektireceği ölçüde anayasayı alt-üst eder, değiştirir.» (12)

Sonuç olarak denilebilir ki, **hakim ulusun emekçi sınıf ve tabakaları biçimi ne olursa olsun özünde sermayenin diktası üzerine inşa edilen kapitalist devlette, hakim sınıfların kendi aralarındaki iktidar tepişmelerine taraf olamaz, birinden birine tercih kullanamaz.** (13) Ancak devrimci durumun yapısal özellikleri gereği halkın demokratik iktidarının yollarına dizilen engelleri temizleme eyleminde kendi siyasetini hakim kılarak, demokratik hakları (burjuvazi tarafından içi boşaltılarak değersiz birer süs eşyası haline getirilen demokratik hakları) korumak ve geliştirmek doğ-

(12) A.g.e. s. 32.

(13) Türkiye'deki seçimlerle ilgili son zamanlardaki gelişmelere değinmekte de büyük yararlar vardır. Bununla ilgili olarak 21-22 şubat tarihlerinde toplanan DİSK Genel Yönetim Kurulu ve Başkanlar Konseyi toplantısında:

> «geniş emekçi kitlelerin bu ilerleyen savaşımının hedefi işçi sınıfının, üretici köylünün, memurların ve tüm tekel dışı katmanların ülkemizin çıkarları doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve siyasal dönüşümlerini gerçekleştirecek, işçi sınıfının serbestçe siyasal örgütlenmesine konan yasağı kaldıracak, demokratik hak ve özgürlükleri altına alıp genişletecek ilerici, demokratik, halktan yana ulusal bir iktidarı kurmak için gereken ortamı yaratmaktır.
>
> DİSK Genel Yönetim Kurulu ve Başkanlar Konseyi bu nedenlerden dolayı bugün ülkemizde iktidara en yakın güçlü aday durumunda **tek ilerici ve demokrasiden yana örgüt olan CHP'yi** (a.b.ç.) 1977 seçimlerinde DİSK'in 5. Genel Kurulu 33 nolu kararı doğrultusunda ve ileri demokratik bir düzenin kurulmasının ön şartı olarak desteklemeyi» karar altına almıştır.

Sosyalist literatürü usta bir cambaz gibi kullanma hünerine sahip CHP'nin, DİSK tarafından «tek ilerici ve demokrasiden yana örgüt» olarak nitelendirilmesi bir talihsizliktir.

Bu açıdan bakıldığında; DİSK Genel Yönetim Kurulu ve Başkanlar Konseyi'nin almış olduğu CHP'yi destekleme kararına eleştirilerimizi şu noktalarda toplayabiliriz:

1 — DİSK, kendisi saptamış olduğu bir takım gerekçelerle CHP'yi destekleme kararı almıştır. Destekleme kararına, ilkeler üzerinde, tartışma, ve teminata bağlama olmadan varılmıştır.

2 — DİSK, işçi sınıfına en yakın amaç olarak burjuvazinin bir partisi olan CHP'yi göstermiştir. İşçi sınıfı partilerinin seçime katılma olanakları olmasa bile -ki, bu CHP'nin de eseridir- **işçi sınıfına burjuvazinin iktidarı amaç gösterilemez.**

3 — DİSK, CHP'yi «ilerici ve demokrasiden yana» bir parti olarak nitelemek yanılgısına düşmüştür. Bu aynı zamanda bir yanlıştır.

4 — DİSK, bu kararı ile «ilerici, demokratik, halktan yana ulusal bir iktidar kurmak için gereken ortamı yaratmak» ı CHP'yi desteklemeye bağlamıştır. Karar, CHP iktidarının böyle bir ortamı yaratmaya başlangıç olacağını içermektedir. Halbuki böyle bir ortam, ancak işçi sınıfının ve temel müttefiki olan Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinin, dev-

rultusunda iradesini kullanabilir. Türkiye şartlarında icazetli Sol'un, militarist burjuvaziye karşı **kendisini sigorta ettiren** hedef saptırıcı siyaseti değil, iktidarı hedef tutan bir irade beyanı olarak; devrimci bir müdahale olarak anlıyoruz bunu. Ayrıca halkın demokratik iktidarı derken, «silahlı halk yığınlarının doğrudan doğruya gücüne dayanan bir iktidarı»(14) anladığımızı da vurgulayarak geçelim.

Sömürgede ise, mazlum halkın tercihi anti-sömürgeci siyaset üzerinde yükselir. Bu nedenle anti-sömürgeci mücadele, sömürgeci hakim sınıflar iktidarına karşı mücadele ederken, devletin sınıfsal yapısını değiştirme amacını, yani iktidar mücadelesini birinci planda ele alamaz. Bu yukarıda da kısaca değindiğimiz gibi, sömürgeci ulus proletaryasının ve emekçilerinin görevidir. Ki, sömürgeci ulus proletaryası ve emekçileri sömürge ulusun proletaryasının, emekçilerinin dolaysız ittifakçılarıdırlar. Buradan çıkarak denilebilir ki, sömürgeci ulus proletaryası ve emekçilerinin «parlamento» siyasetleri ile, sömürge'deki mazlum halkın «parlamento» siyaseti arasında önemli ayrılıklar vardır. Çünkü, sömürge ile sömürgeci arasında önemli bir niteliksel çelişme vardır. Sömürgeci ulus proletaryası, «parlamento» sistemi içinde son derece önemli görevler ile yükümlüdür. Ve ittifaklar sistematiğinin gözardı edilemez ögeleri bu sistem içinde mevcuttur. Biz bu yazımızda sömürge Kürdistan'da metropol parlamentosunun işlevi, buna karşı tavır ve önümüzdeki seçimlerde anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin siyaseti ne olmalıdır sorusunu cevaplandırmaya çalışacağız.(15) İlk paragrafta da söylediğimiz gibi, sosyal pratiğin mihenk taşında dövülerek temel tezlerin saptanmasında yararlı olacağı umudunu taşıyoruz.

---

rimci hareketlerinin yoğunluğuna bağlı olarak yaratılır.

5 — DİSK'in bu kararında, «sağdaki güçlerden medet umma» şeklindeki altmış yıllık Türk «sosyalist» hareketine musallat olmuş sakatlık yatmaktadır.

6 — Burjuvazinin en emin temsilcisi olan CHP'nin iktidar olacağı seçim sandıklarını koruma görevi işçi sınıfının olamaz.

DİSK Genel Yönetim Kurulu ve Başkanlar Konseyi'nin CHP'yi destekleme kararına eleştirilerimiz, DİSK'i mahkûm etme gibi bir amaç taşımamaktadır. Türk proleter hareketi içinde önemli bir olgu olduğunu kabul ettiğimiz DİSK hakkındaki görüşlerimizi ileride açıklaaycağız. Bu eleştirimiz sadece CHP'yi destekleme kararının yanlış olduğuna yöneliktir. Dost güçlerin eleştirisi; örgütleri, siyasi yoğunlukları, yanlışlıklardan arıtır ve gelişmesini sağlar. Her eleştiri, uzun vadeli siyaset için bir ışık kaynağı kabul edilmelidir.

(14) Lenin, «Nisan Tezleri ve Ekim Devrimi», Sol Yayınları ,s. 36

(15) «Seçim Siyaseti» nin geniş olarak ele alındığı ve sömürgeci parlâmentoya karşı Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinin cevabını verecek olan bu yayının hazırlıkları tamamlanmış ve basıma Ocak 1977'de hazırlanmıştı. Ancak metin taslaklarının polisçe yapılan arama sonunda ele geçirilmesi (tutanaksız olarak ve arama belgesi bulunmadan üzerine birçok girişim de sonuç vermeyince yayın zorunlu olarak üç-dört ay gibi bir gecikmeye uğramıştır. Bu nedenlerden ötürü yeniden yapılan yazım ve hazırlık işlemleri «Seçim siyaseti» nin «erken seçim» nedeniyle gecikmeli de olsa zorunlu olarak kitlelere ulaştırılmasını gerekli kılmıştır.

BÖLÜM I

I.

Bir sömürge yöneticisi şöyle diyor:

«Sömürge yönetiminin o akıl almaz yetkileri halkın rızasına dayanmıyordu; O, ne halkın yönetimiydi, ne de halk tarafından ve halk için bir yönetim. Sömürge yönetiminin ne düşündüğü, ve amaçları halk için derin bir sırdı; plânlarını gizli hazırlar, ve hiç beklenmedik bir anda tepeden inme vururdu».

Sömürgecilik hiç şüphe yok ki, insanlık tarihinin en kanlı, en acımasız ve en vahşi sayfalarını işgal eder. Özellikle kapitalizmin, sömürgeleri bir hammadde kaynağı olarak yağmalamaya başlaması ile beraber sömürgecilik temellendirilmiş; ucuz iş-gücü ve mamul madde tüketim alanı olarak biçimlenen sömürgeler, kapitalizmin vazgeçilmez yedeklerinden biri olarak zorbalıkla, silah gücü ile ve yıllar boyu koyu bir esaret altında tutulmuşlardır. Birin-

www.netevve.com

ci emperyalist bölüşüm savaşı (1914-1918) ile yavaş yavaş çatırdamaya başlayan bu beton duvarlar, ikinci emperyalist bölüşüm savaşından sonra (1939-1945) emperyalist-kapitalizmin candamarlarını koparan çağdaş kimliklerine kavuşmuşlardır. Sömürgelerden yükselen bağımsızlık mücadelelerinin silah sesleri emperyalistleri iyiden iyiye rahatsız etmeye başlayalı çok zaman oldu. Denilebilir ki, günümüzde artık sömürgecilik yavaş yavaş tarihe karışmaktadır. Sömürgeciler, hala sahip oldukları kalelerde ayakta durabilmek için can havli ile olmadık işler çeviriyorlar, akıl almaz tedbirler alarak yağma ve talanı sürdürmek çabasındalar. Ama kesin olarak ortaya çıkan gerçek şudur ki, sömürgeciler, ömrünü tüketen, asalak kapitalist sistem ile beraber yıkılıp gideceklerdir. Mazlum dünya halklarının bağımsızlık bayrakları her geçen gün biraz daha yükselmektedir ve kesin kurtuluş için inatçı, kararlı ve çetin mücadeleler devam etmektedir.

Sömürgeleri elde tutabilmek için, sömürgeciler gelişen ve değişen şartlara uygun olarak yönetim biçimlerini de değiştirdiler. Ve geliştirdiler. Özünde sömürü değişmemekle beraber, siyasî yönetim, şartların kendisini dayatması ile çeşitli kılıflara büründü. Örneğin, kapitalizm rekabetçi evresinden, tekel evresine geçerken, klasik sömürge statüsü de kaba hatları ile ağır ağır kılık değiştirmek için yol almaya başladı. Ancak bu değişme ve gelişmeler, sömürgecilerin tek yanlı tasarrufları olarak değil, (aynı zamanda ve belirleyici bir öge olarak da) sömürgelerde meydana gelen dinamiklerin öz güçleri ile, devrimci müdahaleleri ile oluştu. Klasik sömürge statüsünün katı ve acımasız yönetimi, fiili işgal altında tutulan sömürgedeki zulüm ve vahşet, direnen sömürgelerin gücü önünde gerileyerek, siyasi bağımsızlığa kadar geriledi. Ancak temeldeki sömürü çok daha sinsi bir biçimde devam etmek imkânları yarattı. Belki de sömürgelerin önüne çıkan en tehlikeli mekanizmalardan biri emperyalist hegemonyanın bir biçimi olan biçimsel siyasi bağımsızlık statüsü idi. Bu olgu kaba bir tanımlama ile, kapitalist-emperyalizmin üniformasını çıkarması ve sevimli elbiseleri ile ekonomik yağmayı devam ettirmesi olarak ele alınabilir. Artık eli kamçılı, omuzu tüfekli sömürgeciler yoktu ama, bunların yerini yerli «efendiler» almıştı. Böylece mazlum halklar, sadece siyasi bağımsızlık uğruna değil, ekonomik kurtuluş için de silaha sarılmanın kaçınılmaz olduğunu öğrendiler. Zaten çağımıza damgasını vuran ulusal kurtuluş savaşları ve proleter devrimler ikilisinin bir yanı, ulusal kurtuluş savaşları genel olarak günümüzde bu temel üzerinde yükselmektedirler.

Sömürgecilik tarihinin gelişmesinde köklü değişmeler 20. yüzyılın başlarından itibaren belirli bir canlılık kazandı. Burada iki temel nedeni akılda tutmak gerekir: **Birincisi,** sömürgelerde yerleşen sömürgeci azınlığın, bir kısım yerlerde metropol ile çatışmaları; **İkincisi** ise; sömürgelerde gelişen bağımsızlık hareketlerinin önder kadrolarının niteliksel boyutlanmaları.

Gerçi daha 1792'lerde bile, Fransa, sömürgeleri için:

«Fransız sömürgelerinde yaşayan bütün insanlar ırk ayrımı gözetilmeksizin Fransız yurttaşlarıdırlar ve

anayasanın tanıdığı bütün haklara sahiptirler» diyordu. Ama, bu önce 1789 ihtilâli'nin coşkun bir yansıması olarak kâğıt üzerinde kalmaya mahkûm bir açıklama idi. Öte yandan Fransız sömürgeciliğinin karakterinde bulunan önemli bir özelliğin «demokratik» (sömürgeci yutturmaca) bir ifade altında gizlenmesi de hesaplanmalıdır. Fransız sömürgeciliği, sömürgeleri kendi bünyesinde eritmeyi kesin bir ilke olarak kabul etmektedir. Örneğin, İngiliz sömürgeciliğinde ise göze çarpan en önemli özellik, sömürgeleri varlık şartları içinde kabul etmek, ayrı ulusal özellikler taşıdığını hesaplayarak sömürge siyasetini buna göre biçimlendirmekti. Bu bakımdan İngiliz sömürgelerinde daha yoğun ve gelişmiş milliyetçi hareketlere rastlamak mümkündür. İngiliz yöneticileri, sömürgelerinde, metropol seviyesinde «özgürlük» imkânları yarattıkları ile öğünürler. Sömürge ideologları ise, bağımsızlık fikrini sömürgelere kendilerinin taşıdıklarını iddia ederler. Örneğin bir İngilz Lordu, (F.D. Luguard) şöyle yazar:

> «Şayet Hindistan ve Mısır'da olduğu gibi halk arasında tedirginlik ve bağımsızlık istekleri varsa, bu, onların yüzyıllardan beri yoksun bulundukları hürriyetin, bağımsızlığın değerini bizim onlara öğretmiş olmamızdandır. Huzursuzlukları, ne derece ilerlemiş olduklarının ölçüsüdür.»

Sömürgeciler, «demokrat» olduklarını, «uygar» olduklarını iddia ettikleri için, gerek sömürge halklarına çürümemiş diri değerlerini ve gerekse kendileri için yaptıkları, yol, fabrika vb. gibi alt-yapı tesisleri ile bunların üst-yapıda yansımalarının sömürgede kaçınılmaz olarak meydana getirdiği olumlu gelişmelerden de kendilerine bir onur payı çıkarmayı hiç ihmal etmemişlerdir. Hindistan'ı bir cehennem zulmü ile yıllar ve yıllar boyu ezen, sömüren İngilizler, uzun ve çetin direnmelerden sonra Hindistan'ı terkettikleri zaman, ideologları, onlar için şöyle övgüler düzdüler:

> «İngiltere'nin, Hindistan'da devam eden ruhu: demokratik müesseseleri ve geleneği, tarafsız davranması ve meşhur adaletidir.»

Bu övgüler elbetteki sömürgecilik vahşetini gizlemeye yetmez. Ve Kapitalizm'in sırtındaki bu kanlı kamburu düzeltmez. Gelgelelim sömürü ve zulüm yeryüzünde varoldukça, yalan ve kokmuş siyasetler ile iktidar edenler her türlü yolu meşru saymaya devam edeceklerdir. İleride de detaylı olarak vereceğimiz gibi, tıpkı Kürt ulusunu inkâr ederek, Kürdistan'da «özgürlük ve demokrasi» dağıtan günümüz siyaset bezirgânları gibi...

Sömürgeciler, önceleri sömürgelere hiçbir hak tanımazken süreç içinde bazı «hak» lar tanımayı zorunlu gördüler. Ama bunları da katı kurallara bağlamayı ihmal etmediler: 1949'larda Fransa'nın sömürge siyaseti şu sözlerde ifadesini bulmaktaydı:

> «Evlilikte statü eşitliği olacaktır. Gölgede kalan çocuk yaşındaki kadın büyüdükçe tek taraflı saygı ve itaat evlilikten yavaş yavaş kalkmaktadır. Fakat

boşanma olmayacaktır. Tanrı'nın -ki, Fransız olduğu bilinir- birleştirdiğini hiçbir kul ayıramaz.»

Aradan 7 yıl geçince, sömürgelerin, «demokrat» önderleri şunları söylediler:

«biz metropol ile evlenmeyi kabul ederiz. Ama, eğer boşanma hakkımız mahfuz tutulursa.»

Derken, sömürgelerin metropol bünyesinde «eşit» ve «kardeş» olarak kalmaları gündemleşti. Bu yönde «halk oyu» na bile başvuruldu. Ancak bu «halk oyu» yoklamalarının halkın iradesi yönünde karara ulaşması mümkün değildi. Bazı sömürgelerde ise, demokrat önderler bizzat metropol bünyesinde kalmak için «evet» oyuna evet dedirttiler. Ve siyasetlerini de, «elde edilmesi kolay olan sözde bir bağımsızlığın yerine, gerçek bağımsızlığa ulaşmak için bir çıkış kapısı olduğunu» iddia ettiler. Elbetteki bu eğilimin kökünde, metropolde yetişen ve metropol ile uzlaşan sömürge okumuşlarının görüşleri önemli derecede rol oynadı. Çünkü, sömürgeciler, sömürgelerde kendi ideolojik ve siyasal düşünceleri doğrultusunda okumuşlar yetiştirme işinde de ustadırlar. Nitekim, 1958 yılında sömürgeler için bir halk oylaması (Plebisit) niteliğinde olan Fransız anayasa referandumuna Cezayirli seçmenler % 96,7 gibi kesin bir tercih ile «evet» diyerek Fransa ile ilişkilerin sürmesini kabul etmişlerdi. Ama, bu yanılgıda sömürge okumuşlarının (metropol bünyesinde eriyerek kendi ulusal değerlerine yabancılaşan sömürge aydınlarının) rolünü unutmamak gerekir. Kürdistan'da da bu eğilimin en hain temsilcilerini göreceğiz. Mazlum halklar böyle aldatılır, yanlış tercihler için irade kullanırlarken, ulusal değerlerine yabancılaşmış sömürge aydını -ki, Fransa hükümetinde bakandır- sömürgeci yönetimi şöyle övmektedir:

«Fransız topluluğunda bulduğumuz hürriyet, eşitlik ve kardeşliği, benim rengimde, benim ırkımdan uygarlığımdan olan insanlara tanıyan dünyada başka bir ülke var mıdır? (RDA'nın lideri Feliks Houphouet-Boigny 1957) (RDA: Rossemplement Demokratique Africain)

İhanetin billurlaştığı bu özümlenmiş sömürge aydınını, sömürgeciler ise şöyle onure etmektedirler:

«Önümüzde Fransız Cumhuriyetinin bir bakanı, sosyalist önderliğinde bir hükümetin üyesi, geleneklere uyan bir Afrikalı, orta-sınıftan bir Afrikalı, Fransız siyah Afrikasında en büyük demokratik halkçı hareketin önderini görmek manen yükseltici bir manzara değil midir?» (!)

Oysa gerçek Afrikalı liderler hiç de bu kanıda değildirler. Örneğin sömürge boyunduruğu altında yaşayan halklar için bu eğilimleri bir ihanet olarak değerlendiren Afrikalı liderler sorunu şöyle koymaktadırlar:

«Aydınların görevi önce siyah Afrika'ya hizmet etmektedir. Ve dünya'nın saygısını kendi ülkemize tam bağlılık oranında kazanabiliriz.»

Gelgelelim sömürgeciler, bazı yetkilerle donattıkları sömürge aydınlarını metropol bünyesinde öylesine eritmişlerdir ki, sömürge okumuşu artık, kendi ülkesini metropolün bir «vilâyeti» ya da «eyaleti» olarak sadece görmemekte buna inanmaktadır da. Bunlar bir de metropol parlamentosunda, kendi ülkelerinin temsilcisi olarak göreve atandıkları zaman, sömürgecilerin artık sömürgede çok fazla eziyet çekmelerine gerek kalmamaktadır.

Önceleri, köle ticaretini, sömürgeciler, bizzat kendileri yaparlardı. Fakat süreç içinde, sömürge alanlarda özellikle hakim sınıf mensuplarını bu iş için eğittiler. Onların az bir miktar komisyon vererek, kendilerine işbirlikçi yaptılar. Sömürgedeki hainler de bu işi başarı ile sürdürdüler. Zamanla yönetici bir klik olarak vücut bulan bu ilk «işbirlikçiler» giderek sömürgecilerin mutemet ortakları durumuna yükseldiler. Kendi ülkelerinde siyasi iktidar bunlara verildiği gibi, metropol ile olan ilişkilerde de ön plânda yer aldılar. Bütün sömürgelerdeki bu ihanet şebekesinin oluşumu da, nitelikleri de aşağı yukarı aynıdır. 1851'lerde İngilizlerin işgaline hedef olan Nijerya'da sultanlar kendi imtiyazlarının kalması şartıyla, İngiliz sömürgeciliğinin birer memuru olmayı kabul etmişlerdi. Sultanlar tahtlarını kaybetmemek için ülkelerini büyük bir cömertlikle sömürgecilerin hizmetine sundular. Ve kendileri de onların emrine girdiler. Bu süreç içinde öylesine ibret verici olaylar vardır ki, tek tek belirtilmesi bile yüzlerce sahife tutar. Konumuzla ilgili olması bakımından Cezayir trajedisini ele alalım:

Cezayir bağımsızlığına kavuştuğu zaman Fransız parlamentosunda, hâlâ, Cezayir'i Fransa'nın bir «vilâyeti» olarak gören ve bağımsızlığa karşı duran Cezayir miletvekilleri'nin sayısı 80 civarındaydı. 1830'da Fransız işgali başladığı zaman General De Bourmont'nun:

> «Müslümanlar, dinlerinde serbest bırakılacaklardır; yerliler hangi sınıftan olurlarsa olsunlar özgür olacaklardır; Dinlerine, mallarına, işlerine ve endüstrilerine saygı gösterilecektir, demesine rağmen, Hıristiyan haçı ve Fransız bayrağı Orleans Dükü'nün emri ile, camiye dikilmiş ve kıyı topçuları ile gemicilerin bu iki alâmeti selâmlamaları emredilmişti. Ayrıca Orleans Dükü, Resmi balolara bir Cezayirli'nin sırtında geliyordu. **132 yıl** süren sömürgecilik dönemi, 7,5 yıllık savaş ve aşırı sağcı Fransızların terör hareketleri Cezayirli'lere sorunları zor çözülecek bir ülke bıraktı. 2,2 milyon kişi işsizdi; açlık, hastalık ve ekonomik bir kaos hüküm sürüyordu; bağımsızlığın kazanıldığı sırada 2 milyon Cezayirli kamplardaydı, yarım milyon'a yakın Cezayirli de komşu ülkelere sığınmış durumdaydı.»

Burada Fransız proletaryasının ve demokrat kamu oyunun, Cezayir'in bağımsızlığı yolunda unutulmaz eylemlerini, pasif ve aktif direnişlerini saygı ile anarak geçelim.

II.

Mazlum halklar emperyalist-sömürgeciler ve onların işbirlikçileri tarafından oluşturulmuş sahte demokratik kurumlar ile aldatılmaktadırlar.

Meselenin özü ulusların emperyalist-sömürgeci sistemin bünyesi içinde biçimsel bağımsızlıkları değil, gerek ekonomik ve gerekse siyasal alanda tam bağımsızlıklarıdır. Parlamenter demokrasi, uluslararası emperyalist paktlar, emperyalist burjuvazinin tekelindeki ekonomik işbirliği pazarları vb.. özünde sömürge ve bağımlı ülkelerin sürekli ve sistemli olarak esaret altında tutulmasının temel taşlarıdır.

Senegal'li bir sömürge lideri şöyle yazmaktadır:
«Bize verdiklerinizi kendi içimizde eritebiliriz; ama, sizin içinizde erimek istemiyoruz.»

Yukarıdan beri kısaca ve kronolojik gelişime bağlı olmadan sıraladığımız belirlemelerden sonra, parlamento sistemi hakkında da kısaca şunları söyleyebiliriz.

Sömürgeciler, anti-sömürgeci ulusal kurtuluş savaşları karşısında kaçınılmaz olarak geri çekilme zorunda kaldıkları zaman, bu gerilemeyi, siyasî perspektif ile sınırlamak için ciddi olarak mücadele ettiler. Sömürgelerde patlayan bu mücadelelerin yozlaşması ve temel hareket noktalarından uzaklaşması için, bu hareketlerin öncüleri durumunda bulunan yerli hakim sınıfların ulusal ve demokratik özlerini yozlaştırarak, sonuç olarak emperyalist-kapitalist sömürü mekanizması içinde erittiler. Savaş sonu mazlum halkların cesetleri üzerinde yükselen bağımsızlık statüsü, savaşları yöneten ve yönlendiren hakim sınıfların ya da burjuvazinin siyasi sözcülerinin eliyle ekonomik alanda çözülerek, tekrar bağımlı bir duruma getirildiler. Bu tip ülkelerde, değerleri, milli egoizm üzerine inşa edilen «milli» devletler çoğunlukla «parlamenter demokrasi» ile sözde bağımsız üniteler oluşturdular. Ekonomi kesin olarak sömürgecilerin kontrolü altında bulunduğundan -iç dinamiklerin de belirleyici fonksiyonlarını götürememeleri gibi temel şartların da etkisi ile- bu ülkelerde modern anlamda bir burjuvazi oluşmadığı için (ve varolan burjuva niteliklerin de ekonomiyi kontrol edebilme yetenekleri henüz gelişmediği için) bu ülkelerde klasik burjuva demokrasisi'nn kurumları hiçbir zaman işlerlik kazanamadı. Ekonomiyi kontrol edemediği için siyasi iktidarı da ele geçiremeyen burjuvazi adına siyasi iktidara elkoyan eski sömürgecilerin yönetici olarak yetiştirdiği bürokratlar ya da bağımlı ülkelerin gelenekçi yöneticileri idi. Bunlar, eskinin sömürge, yeninin ekonomik olarak emperyalizme bağımlı olmaya aday ülkesinde, yönetime geçer geçmez kendilerine asli iş ve görev olarak, tekrar ülkeyi emperyalizmin at oynatacağı bir çiftlik haline getirmek ve bu işleyiş içinde oluşturulan kapitalist devletin esas sahiplerini (burjuvaziyi) olgunlaştırmayı seçtiler.

III.

Sömürgeci - sömürge ilişkisi ve işleyişi içinde genel olarak parlamentonun sömürgedeki işlevi iki ana biçim üzerinde yükselir:

Birincisi: Sömürgeleri metropolün birer vilâyeti olarak telâkki eden ve bu nedenle de metropol parlamentosunda sömürge temsilcilerine yer veren sistem.

İkincisi: Sömürgecilerin denetimi altında sömürgelerde kurulan ve var olan şartlarda sürdürülen kukla yönetimler.

Bunlar bir dizi ayrılıklar göstermekle beraber **özde** aynı statü içinde değerlendirilmelidir. Örneğin, **manda** ve **himaye** sistemi 20. yüzyılın özgün biçimleridir. Bunun yanında sömürge Çin'de imparatorluğun, Mısır'da krallığın, Sudan'da, Fas'da sultanlığın kalması gibi... böylece bir yığın kabile şefinin, aşiret ünitelerinin kimi zaman da bunların altında yer alan meclislerin ve benzeri sistemlerin çeşitliliği bilinmektedir. Kimi yerlerde de bizzat sömürgecilerin militarist güçlerinin desteği ile ve sömürge idarecilerinin açık yönetimi de sürdürülerek yerli yönetim biçimleri uzun süre işbaşında kalmışlardır. Bu sistemlerin tümü de, sömürgecilerin çirkin yüzlerini gizleyen palavralar olarak kalıcı kılınmıştır. Çünkü, özünde ana amaç, sömürücünün devam etmesi ve daha az müdahaleci görünmesinin sağlanmasıdır. Sömürü hiçbir zaman kendisinden fedakârlık etmeyi göze almamıştır. En iyi biçimde sömürüyü nasıl devam ettireceği yolunda kurumlar oluşturmuş, sistemler icad etmiştir. Bu süreç içinde patlayan potansiyel hareketlerin nitelik kazanmasına imkân tanınmamış, bu anti-sömürgeci potansiyel nicelikler, sömürgeci ideolojinin bünyesinde eritilmeye çalışılarak yok edilmek istenmiştir. Burjuvazinin görünüşte en «demokratik» kurumlarından biri olan «parlamento» bu direnişler karşısında en son başvurulan, fakat en etkin bir «müdahale» aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü bu sistem işlemeye başlatılınca, mazlum halkların anti-sömürgeci isyan potansiyelleri, kendi «efendileri» tarafından çok daha kolay olarak kontrol altına alınabildiği gibi, «ulusal onur» da tatmin edilmiş oluyordu.

Bu kısa ve tabiiki yeterli olmayan açıklamalardan sonra Kürdistan'a girersek, sömürgeci tasarrufların gelişmesi ve yerleşmesinde «parlamento» nun işlevinin ne olduğunu, günümüzde bu işlevin olumsuzluklarına karşı mücadelede takınacağımız tavrı tesbit edebiliriz.

BÖLÜM II

Osmanlı - Kürt İlişkilerine Kısa Bir Bakış

Osmanlı saltanatı, ümmet esası üzerinde inşa edildiği için, milli karakteri (özellikle son dönemlerinde) belirgin olmadığı gibi, etkileyici de değildi. İslâm ümmeti, Osmanlı tebaasının asıl ögesi olma durumunu uzun süre korumuştur. Bu bakımdan «Osmanlı» son derece kozmopolit bir varlığı ifade eder. Padişahtan gelip aşiret reislerinde düğümlenen feodal bir hiyerarşiye sahip olan Osmanlılarda, devlet görevlilerinin ulusal özellikleri her zaman gözardı edilmiştir. Zaten, devlet çarkı içinde yükselenler, osmanlılaştıkları ölçüde itibar görürler. Kaldı ki, yüzlerce kadının birarada bulundukları haremlerden fışkıran yüzlerce çocuğun ulusal özellikler taşıması da düşünülemez. Ne var ki, «Osmanlılaşma» nın en etkin ve birleştirici ögesi **hilâfet**

www.netewe.com

kurumudur. Halifelik makamını şahsında temsil eden padişah, İslâm ümmeti için mukaddes bir «kıblegâh» olma özelliğini de taşır. «Şeriat», «Osmanlı» adaletinin temel direğidir. Ve Osmanlı tebaası bu adaletin kesip biçtiği ve biraraya getirerek yamaladığı çok çeşitli halk dilimlerinin bir karmaşasıdır.

İmparatorluğun bu özelliği, Kürt unsur ile olan ilişkilerinde de ön plânda yer almıştır. Kürdistan'ın 19. yüzyılın ortalarına kadar kısmî ya da tam özerk nitelikler taşıyan feodal birimleri ve aşiret üniteleri, bu dönemden sonra değişen dengelerin kaçınılmaz sonuçlarından bir olarak imparatorluk ile iç-içe girmeye, zaman zaman kaynaşma noktalarına itilmişlerdir. 19 yüzyılın başlarında Kürdistan bir yandan İngiliz sömürgeciliği ile karşı-karşıya gelmiş, öbür yandan sıcak denizlere inme hesapları içinde olan Çarlık Rusyası'nın yayılma alanı haline gelmiştir. İngilizlerin Kürdistan'da -genel olarak Orta-Doğu'da- zengin petrol yataklarını ve yer-altı servetlerini keşfetmeleri, bu bölgeye yerleşmelerinin temlini oluşturuyordu. Öte yandan, Trabzon'dan Basra Körfezine, yine Trabzon'dan Hindistan'a giden en kısa yolun Kürdistan'dan geçmesi de İngilizler için bu bölgenin stratejik önemini oldukça arttırıyordu. Çarlık Rusyası ise, sınırdan itibaren Van ve Muş'a kadar uzanan bir pazar (tüketim ve hammadde) oluşturmuşlardı.

Aynı dönemlerde Osmanlı İmparatorluğu da kapitalist sömürgeciler tarafından kıskıvrak sarılmıştı, İmparatorluk sallanıyordu. Kanımızca, Kürdistan'ın **bugünkü statüsünün tohumları** bu ilişkiler ağı içinde serpildi. Bunlara bir de İran (Safevî) saltanatının Osmanlılarla didişmelerini ve Kürdistan'da yayılma siyasetlerini katmak gerekir.

İşte bu dönemler Osmanlılar ile Kürtlerin en kızgın mücadelelere girişmeleri, aynı zamanda en çok iç-içe girmelerinin başlangıç noktalarıdır. 19. yüzyıl Osmanlı Kürt çatışmalarının en yoğun olduğu yüzyıldır. Bu çatışmalar ve kapitalist sömürgeciler tarafından Avrupa'dan ve Kuzey Afrika'dan birer birer atılan Osmanlılar yüzyılın sonlarında Kürdistan ile ilgili temel bir siyasi statü değişmesine giriştiler. Bunun ilk ürünü (ve de sonucu) olarak da «Hamidiye Alayları» oluşturuldu.

Daha önceki dönemlerde, Osmanlılar, yerel alanda büyük aşiret reislerine ve bazı feodal önderlere paşalık rütbesi vererek devlet yönetimine katılmalarını sağlıyorlardı. Çeşitli yetkilerle ve **üretimi kontrol etme** imtiyazları ile donatılan bu yerel yöneticiler, zaman zaman çıkar çatışmaları dolayısıyla merkezi feodal otorite ile çatışmalara girişiyorlarsa da, özünde Kürdistan'ı İmparatorluk bünyesinde tutmak girişimlerinde, hareket noktaları olma niteliğindeydiler. 19. yüzyılın sonlarından itibaren Kürdistan'ı kontrol edebilme durumunda bulunan etkin hanedan aile mensupları, büyük ağalar ve şeyhler Osmanlı devlet makinasının en üst kademelerine kadar sıçradılar. Bunlardan en çok bilineni (ve Kürdistan direnmelerinde sık sık adı geçen) Seyit Abdülkadirdir ki, Şuray-ı Devlet Riyasetine kadar yükselmiştir.

Merkezi feodal otorite'nin üst yönetim kademelerine

kadar sıçrayan bu Kürt unsurlar, 20. yüzyılın başlarından itibaren İmparatorluk bünyesinde başgösteren «milliyetçilik» hareketlerinin gerilimi içinde «Kürdistan» adına söz ve karar sahibi olarak görünürler. Ancak, bu dönemin en yoğun siyasi eğilimi Kürdistan'ın, imparatorluk bünyesinde «muhtar» bir statüye kavuşturmak olarak saptanabilir.

Kürdistan'ın gelenekçi sınıf ve tabakaları ile, hanedan ailelere mensup olup «aydın» niteliğine kavuşan milliyetçiler (ki, bunlar da gelenekçi sınıf ve tabakaların siyasal temsilcileri olarak değerlendirilebiilr) arasında ilk ciddi ayrılma noktası bu «muhtariyet» statüsünün tartışmaları etrafında oluşur. Kürt Teali Cemiyeti'nin içinde uzun süre beraber çalışan bu ögeler, Cemiyet Başkanı Seyit Abdülkadir'in «Kürtlerin İstiklâl istemediklerini, İmparatorluğa bağlı muhtar bir Kürdistan istedikleıini, kendisini de bu görüşe taraf olduğunu» bildirmesinden sonra, «Bağımsız Kürdistan» yanlısı aydınlar, Kürt Teali Cemiyeti'nden ayrılarak, Teşkilât-ı İçtimaiyye» yi kurdular. (16).

Konumuzla ilgili olarak buradan çıkaracağımız iki sonuç vardır:

Birincisi: Merkezi feodal etorite ile «işbirliği içinde» bulunan gelenekçi sınıf ve tabakalar ile bunların temsilciler en geniş düşünce boyutunda «muhtariyet» statüsünü ele almışlar, önceleri Kürdistan'ın, feodal otorite ile uzlaşması giderek iiçnde erimesi yönünde bir çaba içinde bulunan bu sınıf ve tabakalar, Cumhuriyet döneminde ise, **birey olarak olmasa bile düşünce olarak** devletle uzlaşmışlar, «Türk-Kürt» kardeşliği gibi soyut ve mistik eğilimler içinde bir süre cumhuriyet bünyesinde ayakta durduktan sonra merkezi «Milli» devletin bünyesinde eriyerek günümüze kadar gelmişlerdir.

İkincisi: önemli niteliksel farklılıklar olmamakla birlikte, Kürt Teali Cemiyeti döneminde Seyit Abdülkadir'lerle çelişen Mıliyetçi «aydın» kesim ise, diğer millici kesimlerle birlikte Osmanlı didişip durmuş, ve Cumhuriyet döneminde de 1938 yılının sonlarına kadar silâhlı direnme hareketlerinde -gene birey olarak olmasa bile düşünce olarak- yaşamış, çetin mücadeleler içinde, kanlı «tenkil» hareketleri ile vahşice boğazlanarak susturulmuştur.

Birinci ögenin uzlaşmacı ve teslimiyetçi siyaseti kılık değiştirerek merkezi «milli» devletin siyaseti içinde eriyerek Kürt ulusuna yabancı hain sınıf ve tabakaları yaratarak devam etmektedir. Bunlar merkezi «milli» devletin yani sömürgeci metropol'un siyasi partileri içinde yer almışlardır. Ekonomik olarak metropol'ün çizdiği sınır içinde hareket etmektedirler. Genel olarak bunlar, AP, CHP, MSP, MHP, CGP, vb... gibi partilerde yer almaktadırlar.

İkinci ögenin ise, **devrimci dinamizm'i,** anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadele ile yaşamaya devam etmektedir.

Konumuzla ilgili olarak bugünlerin önemli bir niteliği de «alevi-sünni» çatışmasının boyutlanması ile ilgilidir. 19. yüzyılın sonlarında Osmanlıların Kürdistan politikasındaki

---

(16) Geniş bilgi için bak. Koçgiri Halk Hareketi, Komal yayınları, s. 32-33.

«köklü» değişmesinin bir ürünü olan Hamidiye Alayları, saltanatın karakterinden ötürü sünni Kürt aşiretleri arasında yaygınlaştırılmıştır. Bu durum yerel alanlarda sünni Kürt aşiret reislerinin alevi Kürtlere karşı olumsuz, giderek baskı ve zulüm niteliğine bürünen saldırıları için «Mükemmel» bir fırsat yaratmıştır. Çıkar çatışmaları ile birbirine düşen, sünni ve alevi'lerin hakim sınıf ve tabakaları alevi ve sünni Kürt emekçileri arasında kanlı çatışmaların, giderek kökleşen düşmanlıkların yer etmesinde büyük hatalar, ihanetler içine girdiler.

Bu büyük kamplaşmanın temeli en azından (Osmanlı bünyesinde) 1514'lere dayanmaktadır. Sultan Selim'in Çaldıran Seferinin kanlı tahribatı Kürdistan'ı parçalayan bu ögenin (alevi-sünni) tohumlarının üremesinde baş sorumlu durumundadır. Osmanlı, «Cihad» çağrısını, **Bi Saru Göres Hamza** isimli Müftünün fetvası ile beraber açmıştır. Bu fetvada Bi Saru Göres Hamza şöyle diyordu:

> «Ey Müslümanlar, bilin ve haberdar olun ki, reisleri Erdebil oğlu İsmail olan kızılbaş topluluğu, Peygamberimizin şeriatını, sünnetini, İslâm dinini, din ilmini, iyiyi ve doğruyu beyan eden Kuran'ı küçük gördüler. (...) Bu nedenlerden ötürü şeriat hükmünün ve kitaplarımızın verdiği haklarla bu topluluğun kâfirler ve dinsizler topluluğu olduğuna fetva verdik. Onlara sempati gösteren, batıl dinlerini kabul eden ve yardımcı olanlarda kâfir ve dinsizdirler. Bu gibi kimselerin topluluğunu dağıtmak bütün Müslümanların vazifesidir. (...) Malları İslâm gazileri arasında dağıtılmalı, bu toplamadan sonra onların tövbe ve nedametlerine inanmamalı, hepsi öldürülmelidir. Bu türlü topluluklar, hem kâfir, hem imansız, hem de kötülük yapan kimselerdir. (...) Ol savaş savaş değil cihad'dır. Şiilerin katli mübah, mallarının yağmı helâl, nikâhları batıldır.»

Gerek sünni Kürtlerin üzerinde manevî otorite sahibi olanlar ve gerekse alevî Kürtlere egemen olanlar bu sorunu sonuna kadar çıkar hesapları ile yozlaştırıp kullanarak, mazlum emekçileri birbirine kırdırmak için her dönemde ve sonuna kadar kullanmışlardır. Aradan 400 yıla yakın bir zaman geçtikten sonra bile Türkiye şartlarında müftüler fetva çıkararak, sünni'leri alevi'lere kışkırtıyorlarsa, bunda şaşırtıcı bir taraf yoktur. Yıllar ve yıllar boyu ülkeye hakim olan sınıf ve tabakaların, sınıf çıkarları özel mülkiyet tutkuları, soygun ve yağma bundan daha değişik sonuçlar vermeyecekti elbette. Hatırlandığı gibi, 1975'lerde camilerde fetva veren müftüler arabalara doldurdukları aldatılmış ytığınları alevilerin meskûn olduğu bölgelere «cihad» çığlıkları ile sevketme gibi bir eylem koymuşlar ve olayları devlet kuvetlerinin gözleri önünde cereyan etmişti.

İşte, 19. yüzyılın sonlarında canlandırılan bu çatışma alanı, üzerinde durulması gereken önemli bir öge olarak karşımızdadır. Cumhuriyet döneminde halifeliğin kaldırılması, alevi yığınlarının «devlet» in yanında yer almasının en temel göstergelerinden biridir. Devletin asli ögesi ola-

rak yansıyan Cumhuriyet Halk Fırkası (CHF), daha sonra Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)'nin Kürdistan'da günümüz şartlarında bile alevilerin hakim sınıflarına dayanmalarının temellerinde bu olgular yatmaktadır. 1908 yılında merkezi feodal hiyerarşiye karşı reaksiyoner bir küçük burjuva radikalizmi olarak oldukça cılız ve içeriksiz bir müdahale biçiminde tezahür eden «meşrutiyet» hareketi de, o günün şartlarında henüz berraklaşmamakla beraber milliyetçi bir karakter taşıdığından Kürdistan'da sünni aşiretler tarafından sıkıştırılan alevi'lere «af» çıkarmıştı. Gerçi bazı aklı evvel yazarlar bu sorunu, alevi hakim sınıflarının alevi Kürtleri istismar eden tasarruflarını gizleyerek «devrimci» sıfatı vermektedir, ama gerçek, hakim sınıflar çıkar çatışmalarının Kürdistan düzeyinde yansımasından başka birşey değildir. Nitekim merkezi otorite, Kürt kıyımında ilerledikçe, alevi şeflerini yanına almakta kusur etmemiştir. Alevi Kürtlerin ulusal niteliklerinin eritilmesinde de bu eylem başlı başına bir önem arzeder. Alevi unsurun cumhuriyet bünyesinde devletin «laik» ögesi etrafında ve Cumhuriyet Halk Fırkası (CHF), daha sonra Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) saflarında yer almasının bölücü ve dağıtıcı özelliğine de işaret ederek geçelim.

*
**

1919-1922 Şartlarında Osmanlı-Türk Uunsur ile Kürt Unsur Arasındaki Gelişmelerde «Parlamento» nun Fonksiyonları

1919 - 22 şartlarında ısrarla kullanılan şiar: «gâvurun elinde esir olarak kalan padişahı ve hilâfet ve saltanat makamını» korumaktır. Bu şiar 1891 yılında kurulan ve Kürdistan'daki tahribatı önemli derecede büyük olan Hamidiye Alayları'nın siyasal konumuna da ve feodal otorite ile bağlarının kristalleşmiş özelliklerine de uygun olan bir şiardır. Mustafa Kemal'in 1919'larda Kürt ağalarına, aşiret reisleri ile bir kısım mütegallibe ve şeyhlere yazdığı mektuplarda bu durum -yani hilafet ve saltanatı korumak ögesi- oldukça açıktır. Bir realpolitiker olarak, yani gerçeğin karşısında faydacı tutumu benimseyen bir örgütleyici, bir pragmatik olarak Mustafa Kemal bu konuda ya çok tedbirsiz davranmıştır(!) ya da günün şartlarında samimi olarak hilafetçi ve saltanatçı olarak iş başındadır. Kürtlere karşı vaatkâr tavrı öylesine ileri bir toktadadır ki, Kürt aydınlarının Kürdistan'da örgütlenmelerine karşı çıkarken bile büyük bir hınçla, Kürt Milliyetçilerini hilafet ve saltanat düşmanı olarak suçlar. Erzurum ve Sivas Kongreleri, Kürt milliyetçilerinin Mr. Nowil olayı çerçevesinde, hilafetçi ve saltanatçı tezlerle Kürdistan'dan püskürtülmeleri ile be-

www.kurdi.com

raber gelişir. Ankara'ya gelen Mustafa Kemal arkasından kendisini destekleyecek hatırı sayılır bir Kürt «hakim sınıflar» desteği hazırlamıştır. İlk meclise bunları **getirir.** Ve Cumhuriyet bünyesinde Kürt hakim sınıflarının Kürt ulusuna ve ulusal değerlerine karşı hazırlanmaları bir yanı ile böylece başlar.

İlk sınav, Mr. Nowil olayı çerçevesinde ve Kürt milliyetçilerinin yenilgisi ile sonuçlanmıştır. İkinci sınav, «Koçgiri Halk Harekâtı»nın çerçevesinde oluşur ve Kürt hakim sınıfları, bu arada, Cumhuriyet bünyesinde anti-Kürt değerler ile eritilerek yabancılaşma sürecine girerler. (17).

Koçgiri'de, Kürdistan'ın silâhlı eyleme dönüşen iradesi, gerçek anlamda bir katliam ile sindirilir. Parlâmentonun fonksiyonel yapısında, Kürdistan politikasının berraklaşması bu süreç içinde ortaya çıkar. Bu direniş sindirilince, Kürt hakim sınıflar sultası, parlamento bünyesinde eritilerek, Kürdistan üzerindeki siyasetin olgunlaşması oldukça boyutlanır.

Koçgiri direnişi karşısında Kürt hakim sınıfları «Parlamento» sistematiği içinde genel olarak iki tez üzerinde durmuşlardır. **Birincisi:** «Meclisi Mebusan'ın Kürdistan'a özerk bir statü tanıyacağı bellidir, bu bakımdan silahlı direnişin gereği yoktur,» buna bağlı olarak **ikincisi ise:** «Yunan istilasının Anadolu'yu tehdit ettiği, bu nazik günlerde Meclisi güç durumda bırakmak 'Kürtlük şanına' yakışmaz», «Kürtler ve Türkler zaten kardeştirler. Kardeş kardeş geçinip gideceklerdir. vb... «Bu kardeşliğin statüsü ve **eşitlik** ilkesi ve bunların hayata geçirilmesi olayı kimsenin aklına gelmemiş, ya da titizlikle statü belirlemeden kaçınılmıştır. Aynı yıllarda uluslararası plânda ilk defa «Bağımsız Kürdistan» resmi belgelere girmiş ve (imzalandığı andan itibaren **geçersiz** olan) Sevr antlaşması ile bu durum belgelenmiştir. Ama, parlâmento (Meclis-i Mebusan) hemen devreye girmiş ve Kürdistan adına söz sahibi olduklarını iddia eden bu hakim sınıflar Çete başları «Cemiyet-i Akvam»a teller çekerek ve bunlara teller çektirilerek Kürtlerin Türklerden ayrılmak istemediklerini ilân etmişlerdir.

Böylece parlâmento Kürt ulusu adına fakat Kürdistanlıların iradesini ifade etmeyen iddiaların, hem içerde hem de dışarıda yaygınlaştırılmasında bir araç haline gelmiştir. **Bu bir.**

Kürdistan'ın, hakim sınıf mensuplarını içine alarak, muhtemel ulusal direnme potansiyel birikimini -burjuva milliyetçi anlamda- ortadan kaldıran bir pota görevi üstlenmiştir, **bu iki.**

Gelişen «ulusal», «demokrat» hareketlerde tarihsel fonksiyonları itibariyle geniş halk yığınlarına önderlik edebilme yetenek ve imkânlarına sahip olan kadroları, bünyesinde eriterek bu görevlerden tecrit etmiştir, **bu üç.**

Dağılan ve çürümeye doğru yol alan feodal yapıdan kaçınılmaz olarak fışkıracak olan ekonomik ve siyasal birlik imkânlarının, Türk ulusunun hakim sınıf

17) Geniş bilgi için Bak. Koçgiri Halk Hareketi, Komal yayınları, 1975 Ankara.

ve tabakaları lehine kullanılması için şartlar hazırlamıştır, **bu dört.**

İmparatorluk erki'nin denetleme ve kontrol mekanizmasının çürümesi karşısında, tarihi kökleri olan özerk birimlerin merkezi bir siyasi birliğe yönelmelerini engeleyip, ortadan kaldırmasının yanında idari, adli, mali alanlarda Kürdistan'ı merkezi «milli» Türk devletinin yapısal dinamikleri içinde ele alarak; özerk birimlerin milis kuvvetlerini de merkezi ordu içinde eritip Kürdistan direnme hareketlerinin en hayati silâhlarını işlemez hale getirmiştir, **bu beş.**

Bir altıncı tesbit olarak da, uluslararası platformda Kürt ulusunun sesini duyurmasına kesin engeller koyarak «bu görevi» de kendi üzerine almıştır denilebilir.

İlk sınavlardan başarı ile geçen bu bir yanı ile Osmanlı, bir yanı Türk «Meclis», üçüncü sınavını «Lozan» emperyalist bölüşüm antlaşmasındaki üstün manevra kaabiliyeti ile vermiştir.

«Lozan» da sadece Kürt unsur adına alınan kararlarda taraf olma ustalığını yürütmekle kalmamış, aynı zamanda Kürdistan'ın yakın geçmişinin en acılı, en onulmaz yaralar almasını da sağlamış ve Kürdistan'ın resmen dört parçaya bölünmesini de karara bağlamıştır. Bir-iki satılmış Kürt zenginini de Lozan delegasyonuna katmış, meclis'te Musul ve Kerkük'ü temsil eden «Mebuslar» olmadığı halde, bu bölgeler üzerinde emperyalistlerle **sahte** pazarlıklara girişmiş, Kürdistanın baş belâsı olan ve her dönemde hakim unsurların köpekliğini yapmakla ün kazanmış eşraf, mütegallibe ve bir kısım ağa ve şeyhlerin «Meclis-i Mebusan»a gönderdikleri telgrafları anında dünyaya yayarak, hem Türk ve Kürt kamuoyunu ve hem de dünya kamuoyunu aldatmıştır.

Kürt hakim sınıflarını büyük bir ustalıkla ve çok hesaplı olarak kullanan «Meclis-i Mebusan» bir fiili durum ya da müdahale olarak Kürdistan'da varlığını kabul ettirmiştir. Bu fiili durumun baş sorumluları da o dönemde, çoğu zaman mistik, soyut lafazanlıkla boy gösteren uzlaşmacı Kürt hakim sınıf ve tabakaları olmuştur. Bunlar kısmen sınıfsal çıkarlar da elde etmişler fakat sonuç olarak metropol'ün (TC) kulu-kölesi olan sınıf ve tabakalar olarak tarih sahnesinde yerlerine oturmuşlardır. Günümüzde nitelikleri ne olursa olsun «Parlamento» alanında boy gösterenler bunların gelişmiş -ya da tam tersi gerilemiş- uzantılarıdırlar. Onların mirası üzerindedirler. Onlar kadar kişiliksiz ve köle bir düzey yaratma çabasının şişirilmiş figüranlarıdırlar.

Bu dönemin iki özelliğini de belirtelim;

Birincisi: henüz «Kürt» «Kürdistan» kavramları yasaklanmamıştı. «Kürt-Türk» kardeşliğinden söz edilmektedir. Birkaç örnek verelim:

> «Musul, Türkiye halkının en yiğit evlâtları olan Türkler ve Kürtlerin oturduğu bir ilimizdir». (Başbakan Rauf Orbay - 1923).
>
> «Lozan'daki kurulumuz Türk ile Kürt'ün hepsini

birden temsil etmektedir». (Bitlis Mebusu Yusuf Ziya-1923).

«Bütün dünya bilmelidir ki (...) Türkler ve Kürtler aynı ölçüde seçmendirler». (İsmet İnönü, Lozan baş delegesi - 1922) (18).

23.8.1923 tarihli oturumda: Yahya Kemal:

«(...) Fırat'ın beri yanındaki Diyarbakır, Siverek, Urfa, Mardin, Siirt halkının hayvanlarının meraları bize kalırdı. Fakat Suriye'nin Rum ve Ermeni katolikleri düşünceleri bozdular, o alanda oturan soy doğrudan doğruya Suriye soyundandır, dediler.

Necip Bey (Mardin): Hayır yalan söylemişler.

Yahya Kemal Bey (Urfa): Doğrudan doğruya Türk ve Kürt milletinden bir soydur. (...) Şu anda bütün o toprakların arkasında kalan Türk, Türkmen, Kürt bayraklarını görüyoruz.»

«Bizim içimizde ayrılık gayrılık yoktur. Ne Türklük, ne Kürtlük davası vardır. Hepimiz biriz, kardeşiz. (Dersim Mebusu Diyap Ağa-1921).

«Türklerle Kürtlerin ayrılması imkânsızdır. Orada ne Türk Kürtsüz, ne de Kürt Türksüz yaşayabilir.» (Erzurum Mebusu Necati - 1922).

«Türk ve Kürt bir bütündür, tek vücuttur.» (Mardin Mebusu Necip - 1922).

Bu örnekler sahifeler boyu uzanabilir. Görüldüğü kadarıyla Türk-Kürt kardeşliğinden büyük bir rahatlıkla söz edilmektedir. Ne var ki, bu «kardeşlerden» biri, özellikle Lozan'dan sonra, diğer «kardeşinin» bütün varlığına el koyacak ve Türk ulusu adına Türk hakim sınıfları Kürt toplumunun temel demokratik haklarını gaspederek ulusal varlığını reddedecektir.

İkinci olarak: Kürdistan'ın işgali tamamlanmamıştır. Kürtler çeşitli alanlarda «özgün» tarihsel fonksiyonlarını sürdürmektedirler. Milis silâhlı güçlere sahiptirler. Direnmektedirler. Bu bakımdan jenosit henüz boyutlanmamıştır. İlginç olan şu ki, Osmanlılar da yıllar ve yıllar boyu merkezi feodal otoriteye karşı direnen lider unsurları ancak sürgünlerle cezalandırıyor, fakat açık açık öldüremiyordu. Kitle kıyımı ise, savaş süresi içinde «doğal» bir savaş şartı olarak sürüyordu. Cumhuriyette 1925'e kadar, 1925 dahil jenosit eyleminde belirli bir sınırlama içindedir. Ve Kürt tarihinde, Türkiye şartlarında ilk kez 1925 hareketinde lider kadro asılarak açıkça cezalandırılmışlardır. Örneğin; «Koçgiri Halk Hareketi» nin liderleri de -Haydar ve Alişan- sürgün cezası ile cezalandırılmışlardır. Burada (Cumhuriyet derken 1919-1922 arasını da ele aldık. 29 Ekim 1923 olarak sınırlamadık).

Parlamento bu evrede (hem yasama hem de yürütme organı olarak kuvvetler dengesini bünyesinde tuttuğu gibi, «İstiklâl Mahkemeleri» ile yargıyı'da denetim altına alarak) dört başı mamur bir otorite durumundadır. Kürdistan içinde Parlamento artık yavaş yavaş sömürgeci tasarrufların kaynağı olma yolundadır.

(18) Bölümün sonunda seçmen meselesine değineceğiz.

1925 Kemalist tasfiye hareketinden sonra ise, bu fonksiyonuna iyice yerleşmiştir.

Yukarıda işaret ettiğimiz «seçmen» kavramına da değinelim kısaca. Bir kere, bu iddianın hiçbir maddi temeli olmadığı gibi, günün şartlarında uygulanma imkânı da hiçbir surette yoktur. İnönü, Kürtler de Türkler gibi özgür seçmenlerdir derken basbayağı yalan söylemiştir. Bu yalanın nedeni de Lord Curzon'un şu suçlamasıdır; diyor ki, Lord Curzon: «Kürtler değil seçmen olmak, seçim sandığını getirenin kafasına fırlatacak kadar cahildirler.» Bu suçlama Meclis-i Mebusan'ı öylesine rahatsız etmiştir ki, özel oturumlarda mebuslar Lord'a ateş püskürmeyi bir marifet saymışlardır. Güya Lord hakaret etmişmiş. Oysa, Türk parlamentosu sadece hakaret etmiyor aynı zamanda Kürtleri katletmek için fermanlar veriyordu. Ayrıca, Kürdistan gerçek anlamda, son derece geriydi ve Kürtlerin seçmen olma durumları da Türk sistemi içinde mümkün değildi. Kaldı ki, Türkiye de bir seçim sistemi bile yoktu. Tepeden inme atamalar, seçilmiş hainlerin -bu hıyanetin dereceleri elbette farklıdır -meclise doldurulması idi. Basit bir örnek olarak, Yahya Kemal Urfa'yı bir kez bile görmediği halde Urfa mebusu idi. Mazhar Müfit Hakkari'nin adını bile sadece duymuş biri olarak Hakkari mebusu olmakla öğünüyordu. Örnekler çoğaltılabilir. (1946-1950 dönemine kadar da durum böyle devam edegelmiştir). Öte yandan Kürt unsur olarak Meclis'e gelenlerin büyük bir kısmı da Kürtçe'den başka bir dil bilmiyorlardı. Nitekim Lord Curzon -elbette ki, Kürtlerin kara kaşı, kara gözü için değil, mensup olduğu İngiliz emperyalizmi'nin sömürgeci çıkarları için -diyordu ki, Lozan'da:

> «Ankara'nın Kürt milletvekillerine gelince, onların nasıl seçilmiş olduklarını kendi kendime sormaktayım. Halk oyu ile seçilmiş tek bir milletvekili var mıdır? Bütün bu insanların atanmış oldukları ve bunlar arasında bazılarının dil bilmedikleri için Meclis çalışmalarına katılmadıkları herkes tarafından bilinmektedir.»

Lord Curzon'un bu ve benzeri iddiaları Meclisi feci halde yaralamış olacak ki, olmadık bir küfür kasırgası ile saldırıya geçilmiş, ama bu arada Kürdistan'ın başına örülen çorapta örülmüştür. Bunlardan Yusuf Ziya, Curzon'a diyordu ki:

> «Bizler Kürdistan'ın gerçek vekilleriyiz, senden ve senin siyasetinden Musul'u istiyoruz.» (19).

Sonuçta, elbette emperyalistlerin iradesi doğrultusunda Musul, İngiliz sömürgecilerine bırakıldığı gibi, Kürdistan da sadece parçalanmakla kalmadı, özellikle Türkiye şartlarında Kürt ulusunun temel demokratik hakları gaspedilerek ulusal varlığı tümden inkâr edildi. Ve bu süreç oldukça kanlı ve vahşi bir şekilde gelişti.

Buraya kadar olan kısa belirlemelerimizde Kürdistan için «TC» parlamentosu'nun **oluştuğu** yıllarda nasıl bir işlev

---

(19) Şeyh Sait (1925) Hareketinden sonra Bitlis'te asıldı.

içinde olduğunu kısmen de olsa açıklamaya çalıştık. Konumuz özü itibariyle her ne kadar anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadele'nin genel içeriği içinde ise de, burada, özellikle günümüzde «seçim» mekanizmasına karşı takınılacak tavrın ne olması gerektiğini tartışacağımız için tarihsel konuda, tek tek her olgu üzerinde derinlemesine durma imkânımız oldukça kısıtlı. Bu nedenle sadece **işaret** etmekle yetinmek zorundayız. Ancak Kürdistan tarihi ile ilgili olarak bu olgular üzerinde enine-boyuna durulması ve mümkün olduğu ölçüde karanlık nokta bırakılmaması bir görev olarak önümüzde durmaktadır.

*
**

Erzurum'da «Makamı Muallayı Hilâfet ve Saltanat»ı korumak için hareket eden Mustafa Kemal, Ankara'da da, «Milletimiz ufak bir aşiretten bir ana vatanda müstakil bir devlet tesis ettikten başka bu imparatorluğu 6 asırdan beri kemali şevket ve azametle idame eyledi» diye açık beyanlarda bulunarak «Kürt, Türk, Laz, Çerkez, Abaza» vb... kavimlerden oluşan «Anasır-ı İslâmiye» nin «Milli İradesi» olarak Ankara'da «Meclis-i Mebusan»ın kurulması gerektiğini ileri sürdü ve Türkiye şartlarında «Parlamento», -Osmanlı deneylerini saymıyoruz- Erzurum ve Sivas kongrelerindeki küçük çapta ilk denemelerin üzerinde kuruldu.

Gâvur-Müslüman çelişmesinin ustalıkla kullanıldığı Türk-Yunan savaşı Türkiye lehine sonuçlandığı 1922'lerin Kasımında artık bu tezler geçerliliğini realitenin dinamizmi içinde yitirmiş bulunuyorlardı. Ve Mustafa Kemal Meclisi açarken artık Anasır-ı İslâmiye, Hilâfet, Saltanat, Osmanlı vb... kavramları kullanma ihtiyacında değildi! 1927'de belirtildiği gibi, Osmanlı devleti, onun istiklâli, padişah **halife, hükümet**... bunların hepsi, delilleri kalmamış birtakım **manasız** (a.b.ç.) sözlerden ibaretti. 1922'lerde diyordu ki Mustafa Kemal:

> «Osmanoğulları zorla, Türk Milletinin hakimiyet ve saltanatına el-koymuşlardı. Bu tasallutlarını altı asır-

dan beri idame eylemişlerdi. Şimdi de **Türk Milleti** bu mütecavizlerin hadlerini bildirerek hakimiyet ve saltanatı isyan ederek bilfiil eline almış bulunuyor.» (20)

3 yıl önce aynı Ankara'da aynı Meclis'in kapısı önünde «Kemali Şevketle ve azametle idame eylenen» imparatorluk' «mütecaviz» oluvermişti. Kurulan devlet bir Türk devleti idi. Bu miras «Hülâgü Hanlardan, Cihangir Cengizler'den devralınmıştı.» Çünkü, yukarıda sözünü ettiğimiz «biçimsel siyasi bağımsızlığı» olan «merkezi milli devlet» Türkiye şartlarında kendisini dayatmaktadır. Çünkü, «İzmir İktisat Kongresi» bu yeni devletin ekonomi-politikasının temel karakterini belirlemiştir ve Lozan, İzmir İktisat Kongresinde belirlenen ve emperyalizme teminat sayılan kararlar doğrultusunda yeni Türk devletinin müstakbel karakteri yönünde sonuçlanmıştır. Daha doğrusu sonuçlar belirlenmiştir! (1923).

Burada bir parantez açarak şu noktayı belirtelim: Bu dönemde «Parlamento» sadece siyasi iktidarın icra organı olarak değil, fakat çok daha önemli olarak ekonomiyi de denetim ve kontrol altında tutacak bir merkezi iktidar niteliği göstermektedir. Çünkü, toplumun yukarıdan aşağıya doğru yeniden örgütlendirilmesi kendisini dayatan şartlar üzerindedir. Hakim sınıf ve tabakalar Osmanlı devlet erki'nin niteliği nedeniyle sonsuz bir karmaşa içindedir. Modern üretim mekanizmasının temel sınıfları ne sınıfsal siyasi bir organizasyona sahiptirler ve ne de -en önemlisi- belirgin sınıf özellikleri taşımamaktadırlar. Genel olarak hakim sınıf ve tabakalar kavramı ile ifade ettiğimiz bu güçler, feodal ögeleri, pre-kapitalist ögeleri, sömürge ilişkilerinin ürettiği kozmopolit ögeleri vb... hep beraber bünyelerinde taşımaktadırlar. Hareketin burjuva karakteri -daha doğrusu özü- açık olmasına rağmen, burjuvazi, bir sınıf olarak değil siyasi iktidarı, ekonomiyi bile kontrol edebilecek durumda değildir. Bunların yanında derin tarihsel kökleri olan asker-sivil bürokratlar «radikal» nitelikleri ve reaksiyoner küçük brujuva değer yargıları ile iktidar erki'ne el koyma yeteneklerine de, imkânlarına da sahiptirler. Ayrıca gerek siyasi, gerekse ekonomik ortam, bunların toplumsal hayatın örgütlendirilmesi ve sosyal bünyeye müdahale açısından bol bol gıda almalarına oldukça müsaittir. Kemalizm'i incelerken, biz, bu olgu üzerinde enineboyuna duracağız. Çünkü Türkiye'yi kavrama noktasında bu olgu fevkalâde özgün bir nitelik olarak kendisini öne sürmektedir.

Bu dönemde «Parlamento» ya olağanüstü yetkiler tanıyan, Kürdistan üzerindeki tasarrufların, denetimin ve kontrolün odak noktası haline getiren ögelerden biri, en önemlisi ve başlıca etkinlik kaynağı olarak «parlamento» olgusunu ortaya süren güçler dengesinin kaynağı bunlardır.

Aynı dönemde «parlamenterler», «parlamento» yu nasıl görüyorlardı? Bir iki örnek verelim:

Bu dönemde, Mustafa Kemal, İsmet İnönü, Fevzi Çakmak üçlüsü etrafında oluşan «Cunta» ya karşı, kanımızca

(20) Mustafa Kemal, Nutuk, 8. baskı, s. 690-691.

Demokrat Parti felsefesinin nüvesi sayılacak ve Kâzım Karabekir-Rauf Orbay vb... çevresinde oluşan bir «ılımlılar» muhalefeti oluşmuştu. Bu muhalefet daha sonra Terakki-Perver Cumhuriyet Fırkası etrafında toplanacak olan, fakat 1925 Kemalist Tasfiye Hareketi tarafından tasfiye edilecek olan bir siyasi yoğunluk oluşturuyorlardı. İşte bu ılımlıların 1922'lerdeki sözcüsü durumunda bulunan Trabzon Mebusu Ali Şükrü, «çizmeyi aşan» bir muhalefet izlediği ve hatta mecliste Mustafa Kemal ile yaka-paça birbirlerine girdikleri Musul sorunu tartışmalarından sonra, Çankaya koruma subayı milis yarbay Topal Osman tarafından iple boğularak öldürülmüştür. Bu ölüm olayını Meclis'e getiren ılımlılardan Erzurum Mebusu, ateşli hatip Hüseyin Avni şöyle diyordu:

> «Bu şerefli kürsü bugün acıklı bir duruma sahne oluyor. Bu şerefli Milletin mebusları bugün kalpleri kan ağlamış birer zavallı, birer çaresiz gibi birbirlerine bakıyorlar. Ey **milletin kâbesi,** sanada mı saldırı? Ey **milletin reyi** sanada mı saldırı? Ey **milletin mukaddesatı** sanada mı saldırı? (...) Bir mebusun ağzı, kalemi o **milletin namusudur.** Mebus bu **milletin ismetidir. v.b...»**

Görüldüğü gibi, milletin kâbesi, reyi, mukaddesatı, namusu, ismeti gibi kavramlarla sıfatlandırılan parlamento'nun, Kürdistan politikası -bu evrede- ırkçı tasarrufları ve 1923'lerden sonra da açık sömürgeci tasarrufların odak noktasıdır. Gerçi, yukarıda belirtilen sıfatlar, mebus «milletinin» gevezeliklerinden başka birşey değildir ama, yapılanlar da «millet» adına yapılmaktadır. Hüseyin Avni aynı «şedit» konuşmasında diyor ki;

> «Milletin vekillerinin düşünce ve kanaatlarının memlekette saygıya değer tanınması gerekir. Eğer isabetsizlik varsa, o, millete aittir?

Tabii bunlarda boş «gevezelikler»dir. Çünkü, ne bir seçim mekanizması vardır, ve ne de «millet» özgür oyu ile «irade» beyan etmektedir. O kadar ki, 1946 seçimlerindeki bir yığın yolsuzluk karşısında İsmet İnönü, -Samet Ağaoğlu'nun iddiasına göre- «neyapalım» demektedir. «biz gizli oyla açık seçim nedir bilmiyorduk».

Parlamento, bu evresinde, İzmir İktisat Kongresinin belirleyici tesbitleri, Lozan emperyalist bölüşüm antlaşmasının gerekleri ve Osmanlılıktan Türk olma yönünde «nitelik» değiştiren üst-yapı dönüşümlerinin ışığı altında, Kürdistan üzerinde ağır tahribatlar yaratacak «yasal» eylemler düzenler. Aşiretler sınırları özerk nitelikleri ile beraber, kaldırılır. Fakat, aşiret sisteminin asli ögesi olan kollektif tasarruflar, bireysel tasarruflara doğru geliştirilir.(21) Aşi-

---

(21 Örneğin; Tüm aşiretin (seviye farkı olmakla beraber), ortak mülkü olan topraklar aşiret reislerinin ya da kentlerde demir atan ağa ve mütegallibelerin özel mülkiyetine geçirilerek tapulanır.

ret reisleri, ağalar, şeyhler ve benzerlerinin özel mülkiyetleri «teminat» altına alınır. Milis silahlı güçler dağıtılır. Silahlar toplanır. Dil yasağı konulur ve Kürdistan'da Kürtçe konuşmak yasaklanır. Şiddetli bir dış müdahale ile Kürt ulusunun ulusal değerleri baskı altına alınarak, yozlaştırılır. Türk-Kürt kardeşliği tedricen azaltılarak, Kürt hakim sınıf ve tabakaları Türk «parlamento» sistemi içinde eritilmeye hazırlanır v.b...

Bu, ve benzeri ırkçı tasarruflar, sömürgeleştirme girişimleri, ulusal ve demokratik taleplerin köreltilmesi Kürdistan'da özü itibariyle anti-sömürgeci silahlı direnme hareketlerinin patlamaları için yeterli, giderek aşırı müdahalelerdir.

VE 1925 YILININ ŞUBATINDA ŞEYH SAİT «HAREKETİ» PATLAK VERİR.

Bu dönem Kürdistan'da ardı-arkası kesilmeyen silahlı direnme hareketlerinin devam ettiği ve Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesinin -Türkiye şartlarında- silah zoruyla, zorbalıkla, kan ve ölüm saçarak gerçekleştirildiği acılı yıllardır.

Parlamento bütün takım taklavatıyla bu dönemde de iş başındadır. Bir yandan Kürt hakim sınıflar çete başlarını içinde tutup, öbür yandan Kürdistan'ı kana, ateşe bulamak için gerekli her türlü tedbiri alır, ferman çıkarır, uygular. Kıyımlara hizmet eden Kürt hakim sınıflarını da ezerek, şartsız-tercihsiz Türk hakim sınıflar sultasının emrine hazırladığı, bir kısmını mebus yaparken, bir kısmını sürgünlere, idam sehpalarına gönderdiği, akıl almaz cinayetlerin, toplu kıyımların «hukuk» adına işlendiği (tarihin asla affetmiyeceği) bir ülkenin bütün kaynaklarının, zenginliklerinin, tabiatının ortadan kaldırılmak, çürütülmek ve bir ulusun bütün değerleriyle imha edilmek istendiği, bunun uygulamalarının yapıldığı yıllar...

Bu dönemde katı bir devlet baskısı Kürt ulusu üzerinde işlemiştir. Hala bir tek jandarma bile bütün köyü kırbaç altına yatırabilir bir korkunun sembolüdür!?

— Mecburi İskân Kanunları ile, Kürt aileleri parçalanmıştır.

www.netewe.com

— Kürt dili ve kültürü bütün kaynaklarıyla zehirlenmiş, kurutulmak istenmiştir.

— Kürdistan ekonomisi felç edilmiştir. Kapitalist tasarruflar bile devlet kontrolü ve devlet eli ile cılız tutularak, iç dinamiğin gelişmesine asla izin verilmemiştir.

— Kürdistan, Türk siyasi sistematiği içinde idari ünitelere bölünmüş, bu üniteler (bölgeler) adına -utanmasızca- mebuslar mecliste temsil ettirilmiştir. Mecliste temsil ettirilen bu kuklalar ileri sürülerek, dünya kamu oyu, Kürdistan milli direnme hareketleriyle ilgili olarak; bir avuç asi, irticai isyan ve benzeri kara çalmalar ile aldatılmıştır.

— İç işleri bakanı'nın Cumhuriyet Halk Fırkası (CHF) Genel Sekreteri olduğu bu dönemlerde, valiler de CHF İl Başkanı sıfatını taşımışlar. Bu komedi, bir rezaletler zinciri ile binlerce Kürt emekçisinin cesetlerine basa basa yükselmiştir.

— 1938'lerde ise, artık Kürdistan kan revan içinde dize getirilmiş, yaralarını bile sarmaya fırsat ve izin verilmemiştir.

Parlamento «millet» adına işlevini sürdürmektedir.

1922'lerde, Ali Şükrü'nün ölümü nedeniyle «milletin kâbesi»nden seslenen Hüseyin Avni;

> «Onlar ki, kendilerini kanunun üstünde sayarlar, namussuzdurlar», diyordu.

Bu bakımdan Türk parlamentosu, namussuzluğu, kanunun üstüne çıkarak değil, kanunsuzluğu kanunlaştırarak «namuslu» olmaya devam etti. Mustafa Kemal ise diyordu ki;

> «Biz, fevkâlade ittihaz olunan ve fakat kanuni olan tedbirleri, hiç bir vakit ve hiç bir suret ile, kanunun fevkine çıkmak için, vasıta olarak kullanmadık; bilakis, memlekette sükûn ve asayiş tesisi için tatbik ettik; devletin hayat ve istiklâlini, temin için kullandık. Biz, o tedbirleri, milletin medeni ve içtimai inkişafında istifadeli kıldık». (22)

Geriye ise, **onbinlerce Kürdün cesetleri, parçalanmış, dağıtılmış sürgünlerde eritilmiş Kürt aileleri, yağmalanmış Kürdistan ve suskun, ezik, üzerinde idam sehpaları dikilen bir sömürge alanı kaldı!**

---

(22) Mustafa Kemal Nutuk, Cilt II, s. 894, 1970 baskı.

www.netewe.org

1938-1946 Arası.

1938 yılına kadar «parlamento» sistemi içinde iki siyasi muhalefet hareketine rastlanır:

Birincisi: yukarıda kısaca sözünü ettiğimiz Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası; ki, Kazım Karabekir'in başkanlığı altında kısa bir süre faaliyet gösterdi. Buna faaliyet bile denemez. 1925 Kemalist tasfiye hareketinin hışmı ile ve zorla ortadan kaldırıldı.

İkincisi: Siyasi iktidara iyice yerleşen ve Cumhuriyet Halk Fırkası (CHF) ile siyasi organizasyonuna sahip olan «cunta» grubunun «diktatör» başkanı Mustafa Kemal'in icazeti ile kurulan Serbest Fırka! Serbest Fırka, hesaplarının, tamamen olmasa bile büyük ölçüde dışında bir gelişim gösterdi. Bütün muhalefet, Serbest Fırka'da örgütlendi ve **icazet** geri tepti. İzmir olayları Serbest Fırka'yı düşünülenin çok dışında bir potansiyel üzerine oturduğu yolunda kuvvetli bir «kalkışma» niteliğine büründü. Kargaşalıkta vurularak ölen çocuğunu Fırka Reisi Fethi Bey'in ayaklarının dibine atan baba;

«Bu verdiğimiz ilk şehittir, diyordu, gerekirse yine şehitler vereceğiz. Yeter ki bizi kurtar vb...»

Aslında kim kimi kurtaracaktı? Bu sorunun cevabı aranmaya değer. Gelgelelim, CHF Başkanı Mustafa Kemal mutemet Başbakanı İnönü'ye aynı günlerde:

«Cayır cayır yanıyoruz» diyerek, tedbir almak gereğini bir talimat olarak vermişti.

Serbest Fırka'da başarısız bir deneme olarak ortadan kaldırıldı. Ama, çığlıklar susturulamadı.

1925 Kemalist Tasfiye Hareketi ile tohumları atılan «tek parti, tek şef, tek vesayet» sistemi, 1938'lerde artık bütün otoritesi ile iktidara yerleşmiştir denebilir.

Kürdistan Silahlı Direnme Hareketlerinin de çok acı, çok kanlı bir şekilde sindirildiği ve Kürdistanlıların da ağızlarının kapatıldığı 1938'lerden sonra Türk devletinin merkezi otoriter tahakkümünün yerleşmesi ve pekişmesi işlemi kalıyordu. Asimilasyon aracı, devreye bu dönemde, çok daha bilinçli ve etkin olarak sokuldu. Parlamento'da tek partinin tek şefi'nin kişisel tercihi ile atanan ve **memur** olmanın dışında bir kimlik taşımayan «mebus»ların yapacakları bir şey yoktu. Kürdistan'ın üzerindeki sömürgeci tasarrufları onayladılar ve asimilasyonun bütün Kürdistan'ı kapamasına uslu uslu boyun eğip, seyrettiler. Merkezi otorite, Kürdistan'ı «mahrumiyet bölgesi» ilan ederek, dış dünya ile ilişkilerini tamamen koparttı. Turistlere kapalı alan oldu Kürdistan. Bütün «özgürlükler» denetim altına alındı, «Parlamento» tüm bu anti-demokratik, sömürgeci tasarrufların, yani kanunsuzlukların «kanun» haline getirildiği bir organ olma durumunu devam ettirdi.

Her ne kadar Türkiye'nin batı bölgelerinde, gelişen ve kurumlarını oluşturmak için şartlar yaratan kapitalizm arada bir «parlamento» da ifadesini bulan **devlet erki**'ne

karşı mevzii başkaldırılar içinde bulunduysa da henüz şartlar siyasi iktidara bütün takım taklavatıyla doluşan ve üretim yapan sınıfların sırtından geçinmekten başka işe yaramayan «parazitler» saltanatını sarsmaya yetecek kadar boyutlanmış değildi.

Sınıflar üstü görünümü altında basbayağı burjuvazinin siyasi sözcüsü durumunda bulunan, düşünce ve eylemleri ile burjuvazinin gelişmesine, palazlanmasına hizmet eden, parlamento'yu bu yolda bir araç haline getiren bu iktidar erki, inatla burjuvaziyi inkar etme durumunda bir inkârcı (negasyoner) kadro içinde kendisini tecrit etmekte direniyordu.

Kürdistan'da ise, yukarıdan beri sıraladığımız eylemlerin sahibi olan bu kadro'nun «kanuni» korunağı parlamento, «devlet» demekti. Devlette, eksiksiz bütün üretim ve tüketim mekanizmasını katı bir sömürge otoritesinin baskısı altında tutuyordu.

1938-1946 arası, Kürdistan'ın bir sessizlik içine girdiği, bu sessizliğin had safhaya çıktığı bir dönemdir. Ancak, bu durum durgunluğun, donmanın geliştiği, **geliştirildiği bir** durumdur. Dinlenme söz konusu olmamış, kanlı jenositlerle dize getirilen kan-revan içindeki Kürdistan, sıcağı sıcağına sömürgeci ideolojinin doğrultusunda biçimlendirilmeye devam edilmiştir.

Parlamento CHP demektir. CHP ise devlet! Kürdistan'da bu partinin temsilcileri bizzat devlet kademelerinde etkinliği olan birinci sınıf yöneticilerdir. Parti Genel Sekreteri de -yukarıda bir vesile ile belirttiğimiz gibi- aynı zamanda içişleri bakanıdır. Bu nedenle bu dönemde de parlamentonun Kürdistan üzerindeki fonksiyonu idari, adli, mali ve ekonomik alanlardaki tasarrufların kaynağı ve icra organı olma gibi sömürgeci karekterini devam ettirmiştir.

Geçmeden belirtelim ki 1925'lerden (fakat özellikle 1925'lerden) sonra siyasi iktidarın yapısı ve ekonomideki anarşi nedeniyle iyice pekişen bir dejenerasyon «parlamento»ya da, diğer alanlara da egemendir. İftira, jurnal, adam kayırma, gizli cinayetler, nifak, düzen ve tertip vb... her alanı etkisi altına almıştır. Değerler sahtedir. Yozlaşma alabildiğine geniş ve başıboş olarak gelişmektedir. En azından Osmanlının kökleşmiş belirli bir «kültür hazinesi» (!) olduğu iddia edilir. Ama bu yeni Türk devletinin sahipleri hiç bir alanda bir «fikir» birikimine sahip değillerdir. «Batı»dan aktarılan fakat Türkiye'nin bünyesine ya çok dar, ya da çok geniş gelen üst-yapı kurumlarına dayalı sahte ve yoz bir ortam vardı. Osmanlı'nın son dönemlerinin rezaletlerinin sahipleri olan «saray» çevresinin kozmopolit yapısı, kılık değiştirerek toplum katmanlarında etkinliğini sürdürüyordu.

Kürdistan, ne kadar kapalı tutulursa tutulsun, bu yozlaşmanın etki alanı içinde kalma şanssızlığına sahipti. Kürdistan'da da kendi toplumuna yabancı, kendi toplumunu hor gören, değerlerini küçümseyen, metropol toplumunun kaymağı ile kaynaşamayan kişiliksiz, ezik, sinik, yenilmiş **sömürge tipi** aydın bir elit bu evrelerin ürünleri üzerinde beslendi. Bunlar (Fransız devletindeki Cezayirli gö-

revliler gibi) Kürt ulusunun demokratik haklarının gaspedilmesini normal gören ve ulusal değerlerinin köreltilmesine katkıda bulunan, üstelik Türk devletinin çeşitli alt, ya da kimi zaman -kraldan çok kralcı oldukları zaman- üst derecelerinde görev yapmakla övünen zavallı köleler durumundaydılar, tıpkı yukarıda sözünü ettiğimiz Afrikalı lider gibi. (bak. s. 25) O da Fransız parlamentosunda bakan olmanın köpekçe onuru ile koskoca bir kıtanın sömürge altında inletilmesine alkış tutmakta idi.

Bu dönem parlamento, bir dizi vergi ile de Kürdistan ekonomisini bir başka açıdan köreltti. Jandarma zulmü çığırından çıkacak boyutlara ulaştı. Yeni yeni türeyen «ağa»lar, Kürt emekçilerinin kemiklerinden iliklerini de sömürmek için devlete dayandılar. Parlamento bir dizi «kanun»la ve sömürgedeki «kanun» uygulayıcıları ile **bunları arkaladı.** Besledi. Bunlar da köylerine ya da kasabalarının alanlarına Mustafa Kemal'in heykellerini diktiler. Ve kıyıda köşede kan revan içinde kıvranan yaralı Kürt milliyetçilerini ele verdiler. Ama dağları haraca kesmek için Jandarma ile işbirliği halinde «eşkiya» çeteleri kurdular. Bunların mezalimi de Kürt halkı üzerine yıkıldı.

Kürtçe konuşanlardan para cezası alınmaya başlandı.

Yolsuz, susuz, ışıksız, doktorsuz, hastahanesiz vb.. bir başına kalan Kürdistan, bu, devletin beslemesi çetelerin, soyguncuların elinde bırakıldı.

Bütün bu rezillikler içinde bile Kürt emekçileri ulusal değerlerine kıskançlıkla sahip çıktılar, **türkülerini dilden dile, kuşaktan kuşağa geçirdiler, kar altında, dünyadan tecrit edilmiş sömürge alanında kültürel ve folklorik değerlerini inatla korudular.** Ve o yoksul perişan halleri ile 1946'larda İran'dan parlayan Mehabat Kürt Cumhuriyeti'nde gönüllü olmak için yollara düştüler. Bir çoğu sınır boylarında kurşunlandı.

Bu dönemin unutulmaz bir toplu cinayetini de zikrederek, geçelim:

İran sınırında, «sorgusuz-sualsiz» 33 Kürt emekçisini sırtlarından kurşunlatan aşağılık sömürgeci, katil General Muğlalı Olayı'dır bu. Bilindiği gibi, General Muğlalı 33 Kürt emekçisini namussuzca ele geçirip, en adi, en bayağı metodlarla uzun süre eziyet ettikten sonra İran sınırına gönderip sırtlarından kurşunlatarak öldürtmüştü. İşin en ilginç yanı şu ki, olaydan kısa bir süre sonra Van'a «durum muhakemesi» için değil, bütün bu olan bitene rağmen «kıpırdarsanız sizin de başınıza bu işler gelir.» tehdidini savurmak için giden İnönü'nün katil Generali koluna takarak Van'da külhanbeylik taslamasıdır. İnönü'nün bir kolunda katil General Muğlalı, öbüründe ise, üniversite Rektörü vardır. Türkiye'de nadir olarak bilim ahlâkını, bilim yöntemini savunan bir sosyolog arkadaşın belirttiği gibi;

> «tıpkı Osmanlı saltanatı: ortada despot sultan, bir kolunda ilmiyye mensubu, öbüründe seyfiyye...»(23)

1946'larda ise, artık İzmir İktisat kongresinden bu yana döllenip duran, fakat bu döllenme dış kaynaklı olduğu

(23) **İlmiyye:** kadılar ve profesörler: **Seyfiyye:** askerler.

için «çarpık» olarak doğmaya hazırlanan «burjuvazi» siyaset alanında ses etmeye başlamıştır. Burjuvazi, sermayenin karakterinde bulunan «dinsizlik ve milliyetsizlik» ögeleri nedeniyle Kürt unsur ile ilk plânda ırkçı değerlere yaslanmayan «demokratik» ilişkiler kurdu. 1938'lerden bu yana Türk siyaset adamlarından darbe üstüne darbe yiyen, sürgünlere yollanan, ezilen, asılan Kürt hakim sınıfları, bu diyaloga hemen angeje oldular. Ortam öylesine elverişliydi ki başka tercih olamazdı, Kürt hakim sınıfları için Yukarıda belirttiğimiz alevı-sünni çelişmesinn kökleri nedeniyle alevi hakim sınıfları, CHP'nin yanında, emrinde ve hizmetinde kalmayı tercih ettiler. Bunun bir nedeni de bunların tümünün Kürdistan bünyesinde ajan durumuna getirilmiş olmaları ve sünni Kürt hakim sınıflarının ezilmesinden büyük sömürü payı almaları idi. Emperyalist burjuvazi tarafından olgunlaştırılan ve bir hayli aksak yanları ile birlikte siyaset sahnesine sunulan Demokrat Parti, ilk evrede belirttiğimiz gibi Kürt hakim sınıflarının desteğini büyük ölçüde sağladı. Ve halen de büyük ölçüde Demokrat Parti felsefesinin ortasında Kürt hakim sınıfları yüzmektedirler.

***

Marks, Lui Bonapart'ın 18 Brumeri'ne şöyle başlar:

«Hegel bir yerde şöyle bir gözlemde bulunur: Bütün tarihsel büyük olaylar ve kişiler hemen hemen iki kez yinelenir. Hegel eklemeyi unutmuş: birinci kez trajedi olarak, ikinci kez komedi olarak»,(24)

Gene Marks, Ekoonmi Politiğin Eleştirisine Katkı'ya önsöz metninde şunları yazar:

«İçerecek kadar geniş olduğu bütün üretici güçler gelişmeden önce, bir toplumsal şekillenme asla yok olmaz, yeni ve daha yüksek üretim ilişkileri, bu ilişkilerin maddi varlık şartları, eski toplumun bağrında bizzat çiçek açmadan asla gelip yerlerini almazlar. Onun içindir ki, insanlık kendi önüne ancak çözüme bağlayabileceği sorunları koyar, çünkü daha yakından bakıldığında her zaman görülecektir ki, sorunun kendisi ancak onu çözüme bağlayacak olan maddi koşulların mevcut olduğu ya da en azından gelişmekte bulunduğu yerde ortaya çıkar». (25)

1946'larda siyaset alanında varlık mücadelesine girişen «burjuvazi»nin karakterini belirtmek için İnönü (De-

(24) K. Marks Luis Bonapart'ın 18 Brumeri, Sol Yayınlar, s. 13.

(25) K. Marks, Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı Sol Yayınlar s. 24.

ğişmez Genel Başkan, Tek Şef, Son Osmanlı Paşası İnönü) diyordu ki;

> «Nefes alıp verdiğimiz havayı ticaret metaı yapmaya yeltenen gözü dönmüş vurguncu tüccar Devlet Erki'ni ele geçirmeye çalışıyor».

Tesbit isabetli idi. Burjuvazinin, kapkaççı, ticaret burjuvazisinin tarıma dayalı kapitalistleşmede rol oynamaya aday, köy kökenli burjuvazinin tavrı başka olamazdı. Ne varki, İnönü'nün ifadesi «inkarcı» (negasyoner) bir ifade idi. 1922'lerden bu yana, süre gelen ekonomi siyasetinden başka bir türlü gelişme mi bekleniyordu?

Burada bir parantez açalım:

> «Üçüncü sınıf çorbacıya gidip bir çorba isteyen adam, çorbanın içinden yırtık bir çorap parçası çıkınca, garsonu çağırır ve çıkışır... Garson'un cevabı gayet soğukkanlı ve kendinden emindir: şu kadar kuruşluk bir çorbanın içinden, naylon çorap çıkmasını mı bekliyordunuz?»

24 yıl süren ve bütün inkarcılığına ve karşı çıkışına rağmen burjuvazinin siyasi sözcülüğünden, burjuvazi adına tasarruflar yapmaktan başka işe yaramayan bir devlet siyaseti, 4 başı mamur bir **halk** iktidarı mı oluşturacaktı? Kaldı ki, 24 yıldır siyasi iktidara el koyan bu üretim dışı tabakalar üstelik kendileri için **burjuva seviyede** çıkarlar da sağlama çabasından geri durmamışlardı. Ve elbetteki bu siyasetten «nefes alıp vermeyi bile ticaret metaı yapmaya yeltenecek, hatta bunu bizzat başaracak olan tüccarlar» yetişecekti.

Şimdi bölüm başına geçelim. Ve Marks'tan aktardığımız belirlemelerden esinlenerek konumuza açıklık getirmesi bakımından iki paragraf içinde DP hakkındaki görüşlerimizi kısaca verelim:

Burjuvazi klasik konumu ve tarihsel kaynakları içinde feodaliteye karşı verdiği mücadelelerde -o günlerin şartları içinde- ilerici ve hatta devrimci idi. Ve bu devrimcilik hemen kendi zıddına dönüştü, karşı devrimci değerlerin kaynağı oldu. Çünkü sömürü üzerine kurulan bir düzen ne ilerici ve ne de devrimci karekteri sürdüremez. Sürdürürse bu kendi sonu demek olur, yani, daha ileri bir üretim biçimine geçilir. Ama, şartlar gereği feodalite karşısında, ilk burjuva direnişi, ilerici ve devrimci olmaya **mecburdur.**

Yıllar sonra Türkiye bünyesinde, «burjuva» kalkışma da, yüzeyde bu ilericiliği ve devrimciliği «yutturdu». Öyle ki daha sonra Türkiye İşçi Partisi saflarında yer alan «sosyalist» aydınların pek çoğu 1946 ve sonrasında DP içinde yer almışlardı. Yeri gelmişken hemen belirtelim DP bu heyecan ile birtakım «burjuva demokrat» yasalar bile çıkardı. Örneğin 1950'de iktidara gelen DP'nin ilk yasalarından biri, bu gün bile işler durumda bulunan «Basın Yasası» dır. (26) DP her ne kadar «burjuva demokrat» şiarlar arkasında biçimlenme çabası içine girmişse de, bunlar Türkiye şartlarında henüz işlerlik kazanacak bir alt yapıya sahip değillerdi. Öte yandan «burjuva» da henüz be-

(26) Bk: Basın Yasası, 15 Temmuz 1950, Kanun No. 318.

lirli bir siyasi muhtevaya kavuşmuş değildir. Dolayısıyla ortaya değerlerden yoksun «çarpık» nitelikli «kozmopolit» bir iktidar çıktı.

Bu gelişme içinde Kürt unsurun tavrını kısaca bir üst bölümde belirttik. Kürt hakim sınıfları bu yeni «düzen» içinde derhal kendilerine birer yer buldular. Kürt hakim sınıflarının en yoz, en çıkarcı ve kaypak unsurları ile, kasaba tüccarları, şeyhler, mütegallibe vb. meclisin yollarını tuttular. Bu dönemin vurgulanması gereken en önemli özelliği, «sivil» iktidar ve buna bağlı olarak gelişen tasarruflardır. Katı bir bürokrasinin ve militarist tahakkümün baskı altında tuttuğu yığınlar, DP'nin «sivil» müdahalelerini derhal arkaladılar. Otoriter mekanizma çatırdamaya başladı.

Muhtemelen 1954'lerden itibaren aralanan perdeler Kürt küçük burjuva aydınları için de ışık hüzmelerinden yararlanmalarını getirdi. «Doğu» dan filan sözedilmeye başlandı. Kürtçe dergi çıkarma çabaları, dernekler etrafında birleşme gibi eylemler gündemleşti.

Gelgelelim Kürdistan'ı oy deposu olarak isabetle «keşfeden» «burjuva» siyaseti, Kürt hakim sınıflarının statik değerlerini kendi gerici felsefesi içinde eritmeyi başardı. İrticaya yol verildi. Bütün bir Cumhuriyet tarihi boyunca yerden yere vurularak tüm ulusal değerleri köreltilen bu sınıf mensupları DP ve benzeri partiler etrafında kümelenerek köle karakteri belirleyici olan bir perspektif içinde metropolde gelişen burjuva sömürü mekanizmasının yağmasından pay alma yarışına girdiler. Parlamento bu eylemin «kanuni» teminatlarını oluşturma ve uygulamaya sunma görevi ile iyice teçhiz edildi.

Bu dönemde yığınlara sesini duyuramayan metropol «solculuğu» da cılız bir biçimde büyük yerleşme merkezlerinde ortaya çıktı. Ayrıca DP yağmacılığı yerli ve «milli» niteliklerine asla sahip olmadığı gibi, dışa bağımlı çarpık bir kapitalistleşme süreci üzerinde oturması nedeni ile, iç dinamiklerde ciddi bir potansiyel nitelik oluşturamadı. Otoriter bürokratik mekanizmanın siyasal iktidar gücü olan bürokrasi ile çatışarak geriledi., militarist müdahale bir darbe olarak 27 Mayıs'da DP'yi siyasi hayattan **geçici** olarak uzaklaştırdı.

Bu dönemin iki özelliği başlıbaşına bir önem taşımaktadır. **Birincisi:** siyasi literatür şarlatanca ve son derece seviyesiz olarak anti-komünizm silahı ile donatıldı. En somut burjuva demokrat şiarlar bile komünizm propagandası olarak sıfatlandırıldı. **İkinci olarak da,** «Kürtçülük» daha da vurgulayıcı olarak «komünist Kürtçülük» yaftası siyaset bezirganlarının boyunlarında uzun süre yaldızlı bir haç olarak taşımaya sunuldu. İlginç olan her iki şiarın da resmi devlet ideolojisinin en temel silahları olmasıdır. DP'de Atatürkçü bir parti olmasıyla elbetteki övünüyordu. Bu silahlar, Kürdistan için sömürgeci statüyü gizleyen nitelikleri ile diğer partiler tarafından da büyük bir ihtiras ile kullanıldı. El'an da kullanılmaktadır.

Meclisi «şereflendiren» «doğu ve güneydoğu» mebusları ise, değil mazlum Kürt halkının ulusal demokratik mü-

dahalesinin en basit ve yasal çizgisinin; «doğu ve güney doğu»lu «vatandaşlar»ın bile insan olarak demokratik haklarını savunabilecek, taleplerini ortaya sürebilecek niteliklere sahip değillerdi. Bunlar artık, metropol sermayesinin içinde erimiş, hiçbir ulusal talebin sahibi olmayan ve yağmadan pay kapmak için kişiliklerini pazarlayan «esnaf»lar, «kasaba bakkalları» olmaktan öte bir nitelik taşımıyorlardı. Üstelik Kürt ulusunun iç dinamiklerinde diri olarak beslenen değerlerin, devrimci demokrat ve yurtsever kadrolar tarafından gündemleştirilmesine de şiddetle karşı durarak sömürge hakim sınıflarının, metropol sermayesinin hizmetine koşulmuş tarihsel fonksiyonları içine girliyorlardı.

Yukarıda birkaç kez belirttik. Bir kez daha belirleyelim: bu yazıda özellikle «seçim» siyaseti ile ilgili belirlemeler ve önermeler yapacağımızdan bu çok hassas dönemleri ve bu dönemlerin tahlillerini son derece sınırlı tutmaktayız. Okuyucu belirlemelerin eksikliği ile, sonuca ulaşmadan kendisini şartlamamalıdır. Önemli olan genel olarak seçilen sürecin odak noktalarını ve bazı özelliklerini hatırlamak, okuyucuyu bu konuda uyarmak ve günümüzü tahlil ederken bazı bilgiler ile okuyucuyu hazır duruma getirmektir. Yoksa sözünü ettiğimiz dönemler ve bu dönemlerin sosyo-ekonomik ve siyasal açıdan eleştirileri ve Kürdistan'ın sömürgeleşmesinde oynadıkları rolleri (başka metinlerde) ayrı ayrı ele alarak tartışacağız. Dediğimiz gibi okuyucunun bilgilerini tazelemek ve önemli evreleri hatırlatmak özellikle bu evrelerde sömürgeci parlementonun Kürdistan'la ilgili işlevini göstermek bu bölümün başlıca hareket noktasıdır.

10 yıl siyasi iktidarda, «sivil» iktidar ögesinin temellerini kurmak için mücadele eden, fakat, yerleşik değerleri ve etkin bürokratik ve militarist örgütü ile uzun süre ekonomiyi kontrol ederek siyaseti yönlendiren Kemalist asker-sivil bürokrat elit 27 Mayıs'da bir darbe ile DP'nin siyasi hayatına son verdi. Darbe kaçınılmazdı, fakat darbenin müdahalesi DP ile siyasi iktidara tırmanmaya ve alt-yapıdaki hegemonyasının üst-yapı kurumlarını oluşturmaya başlayan burjuvazinin bu tırmanışını engellemeye asla yetmeyecekti. Ne varki siyasi iktidar daha uzunca bir süre -en azından 10 yıl- istikrarsız debelenip duracak ve iktidar erki içindeki bürokrat elit tarihsel görevini 12 Mart müdahalesiyle perçinleyerek, normal kapitalist çerçevenin asli bir ögesi haline gelip, sınıfsal tahakkümün emrine girecektir. Bu, önemli ve kapsamlı soruna da sadece değinip geçelim.

***

27 Mayıs darbesi Ve Sonrası

Türkiye her alanda potansiyel patlamalar ile kaynamaktadır. 1960 ve sonrasında Kürdistan'da bürokratik barajlardan ve militarizmin katı tahakkümünden kurtulma sancıları duyulmaktadır. DP'nin son dönemi, traji-komik bir operasyonla, Kürdistanlı aydınları zındanda bırakarak yıkılmıştır. Söz konusu operasyon, 49 Kürt aydınını «komünist-kürtçü» isnadı ile ve son derece gizli bir tevkifatla gerçekleştirildi. Operasyon bizzat Cumhurbaşkanı Celâl Bayar ile İçişleri Bakanı Namık Gedik ve MİT yetkilileri tarafından hazırlanmıştı. «Tevkif» olayına yayın yasağı bile koyuldu. Fakat olay kısa sürede duyuldu. Olay 17 Aralık 1959 günü cereyan etti ve altı ay sonra 27 Mayıs Darbesi yapıldı. (27 Mayıs 1960)

27 Mayısçılar siyasi iktidara el koydukları zaman bu 49 Kürt, Harbiye'nin **ölüm hücrelerinde, yaşamak** mücadelesi içindeydiler. İşkenceciler hariç, tutuklu yakınları, hatta savunma avukatları ile dahi görüştürülmüyorlardı. Bu arada Hukuk Fakültesi öğrencisi **Emin Batu,** bu ölüm hücrelerinde soğuk, rutubetli ve sağlık için en ufak bir tedbirin alınmadığı ve müdahalenin yapılmadığı şartlarda boğaz damarının çatlaması sonucu saatlerce kan kusarak ölmüştü. Bu cinayetten sonradır ki, diğer koma durumunda bulunan bir kaç tutuklu hastahaneye sevkedilmişlerdi.

Bu dönemin ilgi çekici eylemlerinden biri de Kürdistan'da Kürtçe köy, dere pınar vb. gibi isimlerin Türkçeleştirilmesidir. Bu talep bizzat meclislerde karar altına alınmıştı. Talep sahiplerinden biri de Sıtkı Ulay'dı.

27 Mayıs darbecileri siyasi tutukluları serbest bıraktıkları halde, ölüm hücrelerindeki Kürt aydınlarını «vatan haini» sayarak, «milli birlik ve bütünlüğün bozguncuları» sayarak işkence altında tutmaya devam ettiler. Hemen arkasından Kürdistan'da toplu tutuklamalar ve Sivas'ta kurulan «temerküz kampları»na doldurmalar başladı. Devlet memuru olan Kürtler ya işlerinden atıldılar ya da sürüldüler. Aydınların büyük bir kısmı **er** olarak kışlalara sevkedildi. 1925'deki tasfiye hareketi de **tüm askeri okullardan Kürt öğrencileri atmıştı.** Kemalistlerin, sürgünler, toplu tutuklamalar, cinayetler ile Kürdistan'da giriştikleri sömürgeleştirme eylemleri yıllar sonra mirasçıları tarafından hemen hemen aynen uygulanıyordu. Milli Birlik Komitesi adı altında organize olan 27 Mayısçılar, ırkçı ve şoven yaygaraları inatla sürdürdüler. O kadar ki, Kürdistan'ın en duyarlı merkezlerinden biri olan Diyarbekir'de Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'e:

«Size Kürt diyenin suratına tükürünüz» bile dedirtildi.

Cemal Gürsel'de yaptığı işin bilincinde olarak bununla da yetinmedi, hiç bir bilimsel temele dayanmayan iddiaları, çağırdığı «batılı» bilim adamları ağzından yarı-resmi olarak;

«Kürt yoktur, Kürtler dağlı Türklerdir» ve benzeri savsatalar ile yaygınlaştırmaya girişti.

«Milli egoizm» yeniden harekete geçirildi. Cemal Gürsel sömürgecilerin dalkavuklarından bir alevi mütegallibesinin kitabına öz söz yazarak şunları belgelendirdi:

> «Doğu Anadolu'da oturan, Türkçe'ye benzemeyen bir dil konuştukları için de kendilerini Türk'ten ayrı sayan; bilgisizliğimiz yüzünden bizim de öyle sandığımız vatandaşlarımızın su katılmamış Türk olduklarını bir defa daha ispat» etme sevdası idi bu.
>
> Ve diyordu ki Cemal Gürsel:
>
> «Tarihin hiç bir devrinde, Doğu illerimize bugünkü sakinlerini tortu olarak bırakacak yabancı bir göç vaki olmamıştır. Dünya üzerinde 'Kürt' diye adlandırılabilecek müstakil hüviyetli bir ırk yoktur. (...)»
> «Doğu illeri elimizden çıkarsa Orta ve Batı Anadolu'da tutunmamız kolay olmaz. Bu dava, Türk vatanı ve Türk Milleti'nin istikbali bakımından son derece mühim ve son derece ciddidir». (27)

Şüphesiz Kürtler buralara bir göç ile gelmemişlerdi. Bu göçebe Türk aşiretleri ile ilgili bir olgu idi. Ama buralar Kürt'lerin bizatihi anavatanları idi. Ama bu gerçek, inatla ısrarla ve son derece seviyesiz bir şekilde sürekli olarak inkar ediliyor, ırkçı tezlerin kaynağı, bu iddialar üzerine oturtuluyordu.

(27) M. Şerif Fırat, Doğu İlleri ve Varto Tarihi'ne Önsöz, MEB. Yayınları, s. 3-4.

Bir MBK üyesi ise, «dert dinleme» gezilerinin birinde Kürtçe konuşan «vatandaş»ları;

— «Önce Türkçe konuşmasını öğrenin, sonra yanıma gelin, zira bu memleket Türklerindir», diyerek kovalıyordu.

Bakan Haldun Menteşeoğlu ise;

— «İnsana benzeyen mahlûkların ağzından hayvanî sesler çıkıyor» diyerek, siyaset bezirgânlığı ile süslenmiş ırkçılığın en alâsını gösteriyordu.

Süleyman Demirel ise; -bu dönemde ortaya çıkan, halen sermayenin «kötü» siyasetçisi olarak iş başında bulunan Başbakan-

— «Hudut kapılarımız açıktır, isteyenler defolup gidebilirler bu memleketten» demekten geri kalmıyordu.

Asırlık İnönü'yü devirerek CHP Genel Başkanlığına oturan ve inkâr ve imhanın en son ve en acar siyasetçisi Ecevit ise, bu koroya;

— «Halklar yoktur, halk vardır» diyerek katıldı. (bu konuyu CHP bölümünde ele alacağız)

27 Mayıs aynı zamanda tarihin «esaslı» bir sürprizi ile karşılaştı. Çünkü, 1958 de Irak'ta monarşiyi yıkarak siyasi iktidara el koyan subayların getirdikleri sahte «demokrasi» açılımı günlerinde, 1947 yılında Sovyetler Birliği'ne iltica eden Mustafa Barzani Irak'a döndü. (7 Ekim 1958)

Cuntacıların oyalayıcı ve iki yüzlü siyasetleri Kürdistan Demokrat Partisi'nin «otonomi» önerisini reddettikten sonra silaha sarılan Kürtler, 1963 yılına girildiği zaman

Arap gericileri tarafından işgal altında tutulan Güney Kürdistan'ın büyük bir bölümünü geri aldılar. Zaxo'dan Hanıqin'e kadar Kürdistan işgalcilerden kurtarıldı.

Bundan sonra Türkiye'de bir Barzani logofobisi (düşünceden korkma) başladı. Kürt emekçileri özellikle sınır yerleşme birimlerinde katı bir biçimde baskı altına alındılar. Aydınlar etrafında gelişen «devrimci demokrat» siyasi talepler bu nedenlerle kimi zaman «yargı» yoluyla, çoğunlukla da açık militarist tecavüzlerle imha edilmeye başlandı.

Komando adı altında vurucu timler Kürdistan'da terör yaratmaya ve en soysuzundan zulum gösterilerine giriştiler.

Bu dönemin önemli bir olgusu da «sosyalist» aydınlar hareketinin demokrat muhalefet olarak ortaya çıkmasıdır. Bu hareket Türkiye İşçi Partisi (TİP) etrafında toparlandı. **Gerek devletin resmi ideolojisinin erittiği değerler ve gerekse yeterli bir düşünce birikimine sahip olunmaması nedeniyle bu subjektif gelişmenin boyutları nicelik olarak genişledi, fakat nitelik olarak daha bir süre Marksist-Leninist değerler işlerlik kazanamadı.** «Parlamenter demokrasi» ve «anayasal» mücadele çizgisi ile kendisini sınırlayan ve kaçınılmaz olarak oportünizm durağında çakılıp kalan TİP, zaten dağılarak, bir tabela partisi durumuna düştüğü 12 Mart'ı oluşturan gerilimli günlerde, 4. Büyük Kongre Kararları arasındaki «Halklar Tasarısı» nedeni ile, kapatıldı. TİP'nin günahı, Türkiye'de Kürt «halkı»nın yaşadığını ifade etmesi olarak belgelendirildi. Türk Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili bir hükmü (Md: 89), bu gerçeği bir siyasi parti'nin ifade edemiyeceğini öngördüğü gerekçesi de «Anayasa Mahkemesi» için yeterli sayıldı. TİP oportünizminin tortuları için Kürt kelimesi artık **«öcü»** olma durumuna iyice yerleştirildi. (Halklar Tasarısı ve TİP ile ilgili geniş bir araştırma-incelemeyi, gelecek günlerde kamu-oyuna sunmaya çalışacağız).

Öğrenci hareketlerinin silahlı mücadelelere ulaşacak kadar boyutlanması da 27 Mayıs sonrasının önemli bir olgusu olarak ortaya çıktı. Bu arada Kürt öğrencileri ve bir kısım aydın unsur, **Devrimci Doğu Kültür Ocakları'nı** (DDKO) kurdular. 12 Mart müdahalesi diğer devrimci-demokrat örgütler ile beraber DDKO'yu da özel olarak kurduğu ve sömürgeci karakteri birinci plânda düşünülen Diyarbekir Sıkıyönetim Mahkemeleri marifetiyle kapatarak, yöneticilerine 16 yıla kadar cezalar verildi.

Bu dönem boyunca Parlamento sürekli olarak «bunalım» içinde sallandı. Kapitalist alt-yapı kurumlarının gelişerek iktidar üzerinde tahakküm kurma atılımları, yıllardır siyasi iktidara çöreklenen asker-sivil bürokrat elitin, kapitalist işleyişi olgunlaştırma telaşı ve direnmesi, öğrenci hareketleri, dış ilişkiler ve emperyalist sömürü mekanizmasının ağır tahribatı, gelişen devrimci-demokrat muhalefet yanında, hızla yoğunlaşan potansiyel birikimi ve öğrenen, öğretmek isteyen genç kadroların kabına sığmayan müdahaleleri, 1970'lerde Türkiye'yi gerçekten alabildiğine gerilimli bir havaya soktu.

12 Mart'ta bir muhtıra ile siyasi iktidara müdahale

eden ordu kurmayı, 27 Mayıs şartlarından oldukça değişik bir ortamda olduğunu kısa sürede anladı ve artık devlet «gerçek» sahiplerinin siyasi iktidarına sunulma evresine girdi. Bizim bu yazımızın boyutları içinde 12 Mart için söyleyeceğimiz şey şu:

12 Mart bütün uygulaması ile 1925 Kemalist Tasfiye Hareketi'nin sınırları içinde hareket eder ve onun 1970'lerdeki uzantısı, daha doğrusu doğal sonucudur. Değişen şey, bir **sınıf** olarak **burjuvazinin,** siyaset sahnesinde aktif olarak görünmesidir. Aynı zamanda proletarya da (nitelik olarak tartışılır, ama nicelik olarak bir hayli boyutlanmıştır) **öz** örgütüne sahip olmamakla beraber, sendikal hareketinde dal budak salmıştır. 1925'lerde ünlü Takrir-i Sükûn Kanunu ile (bu tek maddelik kanun ile) bütün demokrat muhalefeti, meslek örgütlerini, solu, basını sindiren ve ezen, Kürdistan'da ise 1938'lere kadar sürecek olan fenositleri sürdüren siyasi iktidar, 12 Mart döneminde de «tekel» evresinin saldırganlığı içinde bulunan burjuvazinin sınıf diktasını kurma yolunda tüm demokrat muhalefeti, devrimci nüveleri, sendikaları ve meslek örgütlerini kapattı, Türkiye'nin tüm canlı organizmaları zindanlara tıkıldı, işkence «modern» araçlarla vahşet derecesinde uygulamaya sokuldu, genç devrimciler açık açık kurşunlanarak katledildiler, gizli idamlar terörü ve baskıyı kitleler üzerinde aylar boyunca ağır bir dozda devam ettirdiler.

Ve 12 Mart'ta, 1925 Tasfiye Harlketi gibi ayaklarından en önemlisini Kürdistan üzerine oturttu. Kürdistan'daki «komünist-kürtçülerin, gizli karargâhlarından, silahlı ordulardan, plânlardan vb...» uzun uzun söz edildi. Kürdistan'da şiddetli bir arama-tarama adı altında baskı ve zulüm yapıldı. Bu nedenle 12 Mart, 50 yıllık Cumhuriyet Türkiyesi'nin sömürgeci tasarruflarının üzerinde yükselerek, bu sömürgeci tasarrufları değişen şartlara göre uyarlıyan ve mirasını devraldığı iktidar sahiplerine «layık» olduğunu her alanda «ispat» etti.

1963'te büyük bir şamata ile «komünist-kürtçülerin» gizli teşkilatının ele geçtiği ve benzeri sansasyonel haberler gazetelere ana manşet olurken, yakalanan kürtçülerin resimleri de boy boy yayınlandı. Bu dönemde «parlamento»da hatırı sayılır bir gelişme olmadı. (Daha sonra Yusuf Azizoğlu'nun Yeni Türkiye Partisi'nin başkanlığına getirilmesi bazı spekülatif sürtüşmelerin meclis bünyesinde tartışılmasına neden oldu.) Aynı dönemde hükümette sağlık bakanı olan Yusuf Azizoğlu, İçişleri Bakanı olan Hıfzı Oğuz Bekata tarafından ağır bir biçimde «Kürtçü» olmakla suçlandı. Büyük şamata ile koparılan kıyamet «Kürtçü-komünistlerin» operasyonunun genelleştirilmesi ve bu konuda kamu-oyu hazırlamak içindi. Böylece Kürtçülerin hükümete bile sızdıkları yolunda operasyon'a gerekçe gösteriliyordu. Azizoğlu'na yüklenen suç, bazı hükümet tasarruflarında «Doğu»ya öncelik tanıması, örneğin; «sosyalizasyon»'un pilot bölgeleri olarak seçilen illere yeterinden fazla (!) ilgi göstermesiydi. Azizoğlu Mecliste, Hıfzı Oğuz Bekata tarafından «Kürt» olmadığı yolunda «itiraf»a (!) zorlandı. Azizoğlu Kürt olduğunu söyleyemedi

ve böylece Cumhuriyetin gereğini yerine getirdi. Böylece Hıfzı Oğuz Bekata tarafından «Kürtçülük» isnadı ile Azizoğlu sansasyonel bir biçimde afişe edildi.

Azizoğlu'nun Genel Başkanı olduğu Yeni Türkiye Partisi (YTP) ise, Kürdistan'da bir istismar aracı olmaktan başka işe yaramadı. Kürdistanlıların büyük acılarını sömüren bir siyasi mekanizma olarak metropol burjuvazisinin yedeği durumunda tutuldu. Şartlar elverişli olmadığı ve «risk» göze alınmadığı için kaderine terkedildi. Bir süre sonra da siyasi iflasa mahkum oldu, kapandı. (Azizoğlu ile Bekata arasında polemik ve günün somut durumu için, 1963 yılı gazetelerine ve özellikle Hürriyet gazetesine bakılabilir.)

Bu olgu üzerine kısa bir belirleme yapacak olursak, denilebilir ki, muhtemel gelişmeler Kürt «hakim» sınıflarının denetimi ve kontrolü altında metropol sömürge siyasetinin icazeti ile bir siyasi parti kurulması yönünde sinyaller vermektedir. Azizoğlu bu görevi her ne kadar götürebilir niteliklere sahipse de o günlerin şartlarında ancak, «sosyalist» Kürt «aydınlarının», Kürdistan'daki potansiyeli TİP saflarında kanalize edebilecek bazı belirtiler göstermesi nedeniyle, bu eğilimleri parçalamak yönünde devreye sokuldu. Aslında ise potansiyel kendiliğinden bir gelişme ile patlamalar gösteriyor ve işaret ediyordu. Ne var ki, o dönemde ne «sol» patentli aydınlar ve ne de TİP siyaseti bu potansiyel patlamaları yönlendirecek, sosyalist siyaseti egemen kılabilecek bir yeteneğe sahip değillerdi. Oportünizm'i besleyen 'kanuni' olma eğilimleri Kürdistan gerçeği üzerinde, tarihsel acılar üzerinde, bir **istismardan** başka işe yarayacak niteliklere sahip değildi. Yani, sömürgeci metropol hakim sınıfları ve iktidar üzerinde ağır bir tahakküm gücüne sahip Kemalistler, durumu, biraz da günahını taşıdıkları katliamların cenderesi altında ezildikleri için paniğe kapıldılar. YTP deneyimi zamanlama açısından isabetsiz olduğu için kısa bir duraklamadan sonra geri adım atıldı. Ve belirttiğimiz gibi siyasi bir mevta olarak hayata gözlerini yumdu. Ancak, bu olgu, yani metropol iktidar güçlerinin icazeti ve iradesi ile, sömürgeci ideolojinin bünyesinde Kürt hakim sınıflarını bir siyasi parti etrafında birleştirmek her zaman gündemdedir. Eğer son gelişmeler dikkatlice gözden geçirilir ise, «bazı» Amerikan yetiştirmesi «diplomatlar» bu **iş** için empoze edilmektedirler. Hatta yerel alanlarda kasaba avukatlığı gibi klasik meslekler etrafında kendilerine bir yer kapan TİP felsefesinin temsilcileri de bu tür bir girişim için yeşil ışık yakmaktadırlar.

Bu karşı-devrimci ve sömürgecilere hizmet eden gelişmeler karşısında gene ezen ulus şartlarından kaynaklanan ve Kürdistan'daki uygulamaları itibariyle küçük burjuva maceracılığında ifadesini bulan, siyasi yoğunluklar adları ne olursa olsun anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadeleye zarar vermekten başka bir işlevin sahibi olamazlar. Bunlar her ne kadar çok **saygı değer** ve **yüce** değerleri idealize ederek ve cesaret örnekleri vererek dövüşüyorlarsa da, Kürdistan'ın **temel kaynağı olan geniş köylü yığınları** ile kaynaşamadıkları gibi, onları yönetecek ve

yönlendirecek ihtilalci bir siyasetten çok uzaktırlar. **Öğrenci dernekleri** ve bazı **meslek kuruluşları etrafında, dairelerde, yurtlarda** kümelenen ve bu nedenle sömürgeciler için **açık hedef** durumundan bulunan, her zaman **operasyonlara** hazır olan ve her **operasyonda panik** içine girerek dağılmaya mahkum olan gerçekten iyi niyetli fakat bütün yönleri ile **amatör** öncü müfrezeler olmaktan başka noktaya varamazlar. Kaldı ki, Kürdistan'a taşıdıkları çok gerilimli subjektif hava ile Kürt halkının mücadelesine ters düşmek, sadece bununla kalmayıp bir de asıl anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelede ifadesini bulan **strateji** ile **çatışma** durumundadırlar! Bu çatışmalarda ise (nitelikleri ne olursa olsun) sonuç olarak Kürt halkı'nın anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesine zarar vermek durumu ile karşı-karşıyadırlar.

Bu bölümü bitirmeden, bir noktayı daha belirleyelim. Özellikle 1960'lardan sonra, kapitalizmin Türkiye'de yerli-yerine konulması ve buna engel olan gelenekçi sınıf ve tabakaların en azından enterne edilmesi sürecinde, Kürt hakim sınıfları da gözle görülür bir değişime uğradılar. Bu işbirlikçi sınıf ve tabakalar da yaşanılan olaylardan paylarını alıp, burjuvalaşma yolunda önemli mesafeler katetme eğilimindedirler. Ancak şurası da bilinmelidir ki, bu niteliksel değişim devrimci bir tarzda olmamaktadır. Tamamen karşı-devrimci ve sömürgeci siyasetle uygulamanın istediği bir tarzda olmaktadır. Bu bakımdan söz konusu sınıf ve tabakalar, niteliksel bir değişim içinde olmakla beraber, anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin karşısında olma ve gerek ekonomik olarak, gerekse siyasi, ideolojik ve kültürel olarak sömürgecilerin işbirlikçisi olma karakterlerini sürdürmektedirler. Hatta bu yapılarını daha da gelişmiş ve çağdaşlaşmış bir şekilde sürdürmektedirler. Sömürgeci parlamento içinde taraf olan bu sınıf ve tabakalar, zaman zaman demokrat ve ilerici yaftalar ile görünseler bile, bunlar sömürgeci siyaseti olduğu gibi kabullenmişlerdir. Aldatıcı olan ve anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadeleye büyük darbeler vurmaya hazırlık olarak değerlendirilmesi gereken, feodal karekterden transfer olayında yer alan sınıf ve tabakaların önemli bir kesimi CHP saflarındadır. Özellikle demokrat ve ilerici yaftalı kesimler CHP'yi tercih etmektedirler.

Biz süreç içinde ele alacağımız bu konuyu vurgulayarak bu bölümü noktalayalım.

Konumuzla ilgili olarak, TC'NİN DIŞ İLİŞKİLERİ.

KÜRDİSTAN ÜZERİNDEKİ SÖMÜRGECİ TAHAKKÜM NEDENİ İLE TC'NİN DIŞ İLİŞKİLERİNDE BELİRLEYICI OLAN ÖGE SÖMÜRGE STATÜSÜNÜN SÜRMESİ İÇİN HER TÜRLÜ TASARRUFUN GEÇERLİ OLMASIDIR. BU NEDENLE TC, ORTA-DOĞU BÜNYESİNDE BÜTÜN İLİŞKİLERİNİ BU TEMEL FELSEFE ÜZERİNDE KURDU.

Burjuvazinin bir devlet biçimi olarak cumhuriyet, demokrasi (demokratik cumhuriyet) ile beraber yürür. Demokrasi ise parlamento mantığını egemen kılmakla en emin korunağını kurar. Klasik konumu içinde aristokrasi kralcılığı, ya da çeşitli görünümlerinde monarşik yönetimlere, demokrasi ise cumhuriyete tekabül eder. Lenin;

> «Demokratik cumhuriyetin, kapitalizm'in mümkün olan en iyi siyasi biçimi olduğunu» yazar. Çünkü, «Sermaye demokratik cumhuriyeti bir defa ele geçirdi mi, iktidarını öyle sağlam kurar ki, burjuva demokratik cumhuriyetinde hiç bir kişi, kurum ya da parti değişikliği onu sarsamaz». (28)

(28) Yorumun kaynağı, Batı Avrupa'nın somut olgularından kaynaklanır. Alıntı için bak, S.W. Moore, agk s. 89; Lenin, Devlet ve İhtilâl s. 19. Bilim ve Sosyalizm yay. b. 3.

Türkiye şartlarında (evre evre tahlili gerekmekle beraber) genel olarak denilebilir ki 1919-1922 savaşından sonra **iktidar güçleri sömürü tipi olarak kapitalizmi ve devlet biçimi olarak da cumhuriyeti** getirdiler. «Milli» irade de «parlamento»da ifadesini buldu. **«Bir gücün özel örgütü» olarak devlet, Türkiye de bir yandan emekçi sınıf ve tabakaların sırtını yere getirmek için, diğer yandan da Kürt ulusunu sömürgeci tasarruflar altında tutabilmek için bürokrasi ve sürekli ordusu ile bir şiddet örgütü olma görevlerini üstlendi. Genel karakterlerine uygun olarak, toplumun içinden çıkan ve bir süre sonra topluma yabancılaşarak onun üstünde yer alan ve toplumu baskı altında tutmaya başlayan devlet gene genel karakterlerine uygun olarak kendisini üstte, dokunulmaz, eleştirilmez bir tabu haline getirmeye çalıştı.** Günahlar, icra organı olan (yürütme erki) hükümetlerin sırtına yıkılarak, **kerim** devlet, **kadim** devlet zaman zaman bürokrasisi ve sürekli ordusu ile icra organına müdahale ederek, kötü tasarruflarından ötürü **onları** cezalandırdı. (devlet olarak bu, ordu eli ile yapıldı) Ve «millet», «allah devleti başımızdan eksik etmesin» yollu şükran gösterileri ile şartlandırıldı. Oysa, icra organı olarak hükümetler temel tasarruflarında her zaman kendi siyasetlerini değil, bizzat egemen sınıfların siyasetini uygularlar. Ve bundan ötürü de bir sonraki hükümet, bir önceki hükümetin hiç bir alanda temel tasarruflarını ortadan kaldırmaya yönelmez. Örneğin; emperyalizm ile olan ilişkiler ve anlaşmalar, verilen sözler, açık ve gizli ikili antlaşmalar vb...

Ayrıca siyasi iktidar etrafında dönüp duran ve zaman zaman kanlı darbeler haline gelen boğazlaşmalar icranın baş sorumlularının öldürülmeleri gibi sert sürtüşmelerde bile, bu tür ilişkilerin özüne dokunulmaz. (örneğin, DP'nin Yassıada'da yargılanması ve Menderes ile arkadaşlarının asılmaları gibi...)

Türkiye'nin Kürdistan siyaseti de bu temel tasarruflardan biri ve en önemlisidir. Defalarca hükümetler değişmesine ve birbirlerini vatan ihaneti ile suçlamalarına rağmen bu konudaki «hükümet» tasarruflarına hiç bir zaman dokunulmamıştır. Çünkü, parlamento Kürdistan siyaseti üzerinde ancak ve sadece devletin tesbit ettiği sınırlar içinde hareket eder ve ancak sömürgeci ideolojinin daha da pekişmesi doğrultusunda kararlar alabilir. Devletin temel siyaseti bakımından hiç bir dönemde ve hiç bir istisna karşısında bu işlev değişmez. İşte mazlum Kürt halkıyla, TC parlamentosu arasındaki çekişmenin odak noktası buradadır.

Bu esaslı ayrıntı nedeniyle EZEN ULUS MARKSİSTLERİNİN PARLAMENTO SİYASETLERİ İLE SÖMÜRGE ULUSUN DEVRİMCİ MÜCADELESİNİN PARLAMENTO SİYASETİ ÖNEMLİ AYRILIKLAR GÖSTERİR. BU NEDENLE EZEN ULUS MARKSİSTLERİ PARLAMENTER MÜCADELEYİ GÖZARDI EDEMEZLER, EN GERİCİ NİTELİKLERDE BİLE İÇİNE GİREREK MÜCADELE EDERLER. SÖMÜRGE İÇİN İSE, BU EYLEM KESİN OLARAK BİR UZLAŞMA VE TESLİMİYET DEMEKTİR. Aynı uzlaşma ve teslimiyetin ezen ulus marksistleri için tehlike olmaya başlaması, **devletin sınıfsal karakterinin** gözardı edildiği yerde ortaya çıkar. Bu gün oportünistlerin geliştirdikleri siyaset de budur. Ki, bunu ileride ele alacağız.

TC Parlamentosu'nun Kürdistan siyaseti gereği dış ilişkilerine geçersek, kronolojik olarak şunları görürüz:

1920'deki SEVR ANTLAŞMASI'ndan sonra, LONDRA KONFERANSI (12 Mart 1921) ve PARİS KONFERANSI (22 Mart 1922) ile gelişmiş, Ve LOZAN ile bu birinci bölüşüm evresi tamamlanmıştır. (Lozan'daki ilk görüşme 21 Kasım 1922 de başlayıp, 4 Şubat 1923 günü kesildi ikinci görüşmeler 23 Nisan 1923 günü başladı ve antlaşma -Musul Meselesini askıya alarak- 24 Temmuz 1923 günü imzalandı.)

Bu büyük antlaşmalar dışında gizli antlaşmalar ve ikili-üçlü antlaşmalar da her somut olay karşısında alınan tedbirler olarak değilde, kesin bir sonuç olarak imza altına alındı.

İlgili antlaşmaların niteliğini Mustafa Kemal 1927 yılında gayet açık olarak anlatır. 1927'deki Nutuk Kürdistan üzerindeki gelişmelerin ikiyüzlülüğünü şöyle ortaya seriyor:

2. Kürdistan

Sevr'de: Fırat'ın şarkında ve Ermenistan, Irak ve Suriye arasında kalan mıntıka için Düveli İtilafiye Murahhaslarından mürekkep bir komisyon **mahalli muhtariyet ihzar edecektir.** (abç.)

Muahede'nin akdinden bir sene sonra iş bu havalinin Kürt ahalisi Cemiyeti Akvam Meclisine müracaatla Kürtlerin ekseriyetinin Türkiye'den müstakil olmayı istediğini ispat ederse ve meclis bunu kabul ederse **Türkiye bu havalideki her türlü hukukundan sarfınazar edecektir.** (abç)

Mart 1921 teklifinde: Düveli İtilafiye vaziyeti hazırayı nazarı itibare alarak ve bu bapta Sevr Projesi'nde tadilat icrasını nazarı itibara almaya mütemayildirler. Şu şartla ki mahalli muhtariyetler ve Kürt ve Asuri-Keldani menafiinin **kafi derecede himayesi için** tarafımızdan teshilat ibraz edilsin. (abç)

Mart 1922 Teklifinde: Bahis yok.

Lozan'da: Bittabi mevzubahs ettirilmemiştir.» «a.b.ç.» (29)

Bu antlaşmaların emperyalist karakteri bizzat Türkiye'nin lideri Mustafa Kemal tarafından böylesine açık olarak kabul ve ilan edilmektedir.

Gelişmenin bu ifadelendirilmesi dahi gösteriyor ki, Kürdistan üzerinde 1920'den sonra katı ve tavizsiz bir sömürge statüsünün gerilmesi gündeme alınmıştır. İki-yüzlülük öylesine açık ki, 1920'de şayet Kürtler bağımsız yaşama isteklerini Cemiyeti Akvan'a bildirirlerse «muhtariyet» statüsü ortadan kaldırılacak ve Türkiye bu havalide her türlü hukukundan vazgeçecektir. Bilindiği gibi, ilgili yıllarda Güney Kürdistan'da Şeyh Mahmut Berzanci (İngiliz Sömürgeciliğine karşı) ve Kuzeyde de Koçgiri (gene silahlı mücadele ile) bağımsız yaşamak istemlerini ortaya getirmişlerdi. Ama, bu, silahlı direnişler acımasız katliamlarla parçalanmış ve sindirilmişti.

1921'lerde muhtariyet, giderek bağımsızlık antlaşmalardan silindi. Kürt ve Asuri-Keldani azınlıkların himayesi için, Türkiye'nin teminat vermesi yeterli sayıldı, 1922 de bundan da vazgeçildi ve Lozan'da Kürdistan'ın beyninin, iskeletinin parçalanması, emperyalist-sömürgecilerin iradesi doğrultusunda tamamlandı. Türk-İran, Irak ve Suriye'nin yetkilileri de bunu «**güle oynaya**» ve bir **zafer** edasıyla kabul ettiler.

Bundan sonra bu dört devlet her zaman bu konuda biraraya gelerek yeni yeni ortak sömürgeci siyasetler çerçevresinde hareket etmek için şartlar hazırladılar. Kürt direnmeleri boyunca Irak, İran, ve Türkiye birbirlerine yardım ettiler. Bu Kürt imhası için yapılan yardım ve dayanışmalar antlaşmalarla onaylandı. Örneğin 1937 yılında Dersim katliamının en kanlı, en vahşi biçimde sürdürüldüğü günlerde Irak, İran ve Türk yetkilileri SADABAT sarayında ilk ortak imha eylemleri için bir PAKT imzaladılar. 8 Temmuz 1937 yılında imzalanan bu Pakt, **Sadabat Paktı** olarak ünlüdür. 1958 yılında birleşmiş Milletlere verilen bir Memorandum'da bu Pakt için şöyle deniliyordu:

> «Ana ve esas amacı itibariyle bu Pakt, Kürt milliyetçiliğini mahvetmek için vücuda getirilmiştir.»
> İlgili Pakt'ın 7. Maddesi aynen şöyledir:
> «Birbirlerine komşu olan bu devletlerden her biri, ken-

(29) M. Kemal, Nutuk, 1968 basımı, s. 755.

di siyasi sınırları içerisinde ya da hudutlarında vaki olabilecek ve merkezi otoriteye doğru yöneltilmiş her türlü hareketi ya da silahlı eşkiya gruplarına karşı emniyeti ve güvenliği sağlamak amacıyla, sınırda ya da o memleketin herhangi bir toprak bölümünde otoriteyi yeniden kurmak için birlikte ve beraberce hareket geçeceklerdir.»

1946 yılında Mehabat Kürt Cumhuriyeti'nin kurulması nedeniyle bu üç devlet gene alel-acele biraraya gelerek imhacı antlaşmalarını tazelediler. Nitekim bu körpe Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılmasından sonra Sovyetlere iltica eden Kürtler, üç devletin silahlı orduları ve uçaklarının bombardımanı altında tutuldu.

24 Şubat 1955'de Adnan Menderes'in teşebbüsü ile «Bağdat» Paktı oluşturuldu. Bu Pakt'a bir süre sonra İran'da katıldı.

İlgili devletler bunlarla yetinmediler. Uluslararası güvenceler de aradılar. Türkiye NATO'ya girdi. Daha sonra, Cento oluşturuldu. Her zaman KÜRT TEHLİKESİ ön planda tutuldu. Sadece dış ilişkilerde belirleyici olmakla kalmadı, aynı zamanda iç yönetimde de siyasi iktidarın diğer baskı güçlerine karşı ve zaman zaman da diğer baskı güçlerinin siyasi iktidara karşı bir «şantaj» meselesi halinde Kürt tehlikesi ileri sürüldü.

İran, Irak ve Türkiye'nin başkentleri ve pazarlık merkezi olan büyük kentlerinde bu üç devletin yetkilileri gizli görüşmelerini sürdürdüler. Birbirlerini arkaladılar. İç siyasetlerinin çıban başı olan Kürt Sorunu'nda en «iyi», en «köklü» tedbirlerin alınması ve eyleme geçilmesi için iş ve eylem birliğine girdiler.

Dış ilişkilerde Kürt Sorunu'nun rolü ve parlamento'nun devlet politikasının bu temel konusunda hiç bir zaman «özgür» olamıyacağını ve alınan kararların her hükümet için geçerli olduğunu da kısaca gördük.

Yazımızın üçüncü bölümüne geçmeden önce, birinci ve ikinci bölümden çıkaracağımız temel tesbitleri toparlarsak şu sonuçları tartışmak gerektiği ortaya çıkar. Ancak bilinmelidir ki, «her yönden gelişmiş, evrensel bir hazırlıktan geçmiş ve her şeyi yapabilen insanların» henüz var olmadığı bir toplum karşısında olduğumuz gibi; bu toplum da en azından elli yıllık acı ve amansız bir sömürge yönetiminin ideolojik tahribatı ile değerleri parçalanmış, köreltilmiş ve de asıl suni değerlerle iyice içli-dışlı bir hale getirilerek köklerinden kopartılmış bir toplumdur. Bu nedenle elde ettiğimiz sonuçların uzun vadeli, çetin ve inançlı bir çalışmanın, sabırlı ve kararlı bir eğitimin sonunda varlık şartlarının oluşacağı unutulmamalıdır. Yoksa, «en keskin» olmak gibi küçük burjuva anarşistliğini davet eden ve toplumun objektif şartlarının dışlayacağı tezlerin «körükörüne» ileri sürülmesi elbette bize bir adım dahi yol veremez.

Divan şairlerinden biri, bir zaman «her taşın altında bir şair var» dediği gibi, her taşın altında bir «teorisyenin» vızıltılı sesler çıkardığı günümüzde bizim yukarı paragraf-

ta söylediklerimiz hemen bir paradoks olarak değerlendirilebilir. Yani, yaşadığımız günlerde dört-dörtlük bir uygulama alanı olmadığı halde ne diye bir takım tezler ileri sürerek ortalık bulandırılıyor? Ama unutulmasın; doğrunun tesbiti ayrı şey, bu doğrunun eylemde kontrol altına alınacağı alanlarla uygulanabilirliği ayrı bir şeydir. Üzerinde Kürtlerin yaşadıkları «sınırları belli olmayan bir Kürdistan'ın» somut bir gerçek olduğunu tesbit etmek ayrı şey, bunun varlık şartlarının pratikte gerçekleşmesi ayrı şey olduğu gibi. Hala ve hala «derin» bilgili «yüksek» yetenekli devlet adamlarının «Kürt yoktur, Kürdistan yoktur» diyebildikleri bir dönemde, ortalık güllük-gülüstanlıkken «Kürt vardır, Kürdistan vardır» diyenlere karşı da, çok bilmiş, çok «sorumlu» liderler «şimdi bunların zamanı değil» derler. Ve her alanda kimi zaman açık-açık -yani dar günlerde- Kürtlere ağız dolusu küfür edip, kapalı kapılar ardında «eh varsınız ama, şimdilik ses etmeseniz daha iyi olur» tipinden oportünist tavır ne ise, bizim «seçim» sistematiği karşısında temel doğruyu tesbit ederek teorik olarak gündeme getirmemiz de bunun tam tersini, yani devrimci tavrın tesbitini içerir.

Hiç şüphe yok ki, anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadele -en azından- elli küsur yıllık sömürge yönetiminin yerden yere vurduğu, beynini, yüreğini delik deşik ettiği bir toplumsal yapının, yani Kürt ulusunun toplumsal yapısının içinden fışkıracaktır. Bu, birer üyesi olduğumuz bu toplumun objektif varlığını görmezden gelmeği, somut gerçeklerini açık-açık tesbit etmek yerine, hayaller ile idealize etmeyi kökünden ortadan kaldırmanın şart olduğunu ortaya sürer. Bu nedenle yaşadığımız toplumun devrimci tavır almasının ne kadar zor olduğunu, bunun nasıl çelik bloklarla hayatın günlük gerilimleri içinde tecrit edildiğini bilmek zorundayız.

Mesele, doğrunun tesbit edilerek toplum katlarında hayata geçirilmesi olduğuna göre, biz, -bu günün verileri seviyesinde- gerçek olanı uzun ve çetin mücadeleler ile kazanmak zorunda olduğumuz düşüncesi ve eylemsel tavrımızı belirlemekten kaçınamadığımız gibi, bunu ertelemek gibi bir gericiliği de reddetmek zorundayız.

Konuya dönersek bu bölümden elde ettiğimiz sonuçları şöyle sıralayabiliriz:

1 — Sömürge ülke halkının ulusal kurtuluş mücadelesinin, sömürgeci ulus bünyesindeki devrimci hareket ile açık ve zorunlu bir ittifak görevi vardır, ama, sömürgeci burjuva devletin asal ögelerinden biri olan parlamentosu karşısında, bu parlamentonun üzerinde durduğu burjuva partileri için de bir **tercihi** olamaz.

2 — Sömürgelerin, sömürgeci devlet parlamentosunda temsilini sağlayan seçim sistemi özü itibariyle sömürgeciliği kamufle eden siyasi bir **tahrip aracıdır.**

3 — Sadece siyasi bir tahrip aracı değil, aynı zamanda ekonomik, ideolojik, kültürel vb.. açıdan da sömürgeciliği garantiye alan, sömürünün, yağmanın, baskı ve zulmün sahte bir demokratik görüntü ile devamını sağlayan **en etkili araçtır.**

a — Sömürgeci siyasi tahribat, sömürgedeki anti-sömürgeci ideolojik ve siyasi tavrın kaynaklarını kurutmak ister. Bizzat sömürge insanını anti - sömürgeci tavrından soyutlayarak, sömürgecilerin saflarında yer almalarını sağlar. Sömürge ülkenin temel demokratik haklarını, canlı ve dinamik hareketini sahte demokratik haklarla çürütür. Asimilasyon celladının en uygun şartlarını bizzat yaratır. Örneğin sömürge insanı, sömürgeciler gibi yaşamak, onların dillerini onlar gibi konuşmak, onların okullarında okumak, onların devletinde «iş» bulmak, onların şartlarına sahip olmak için umutsuz bir çaba içine girer. Bu çaba sömürge insanını eritir, güçten düşürür, kendine güvenini sarsar, aşağılık kompleksine kaptırır ve anti-sömürgeci kişiliğini köle kişiliğine dönüştürerek sömürgeye en ağır darbenin vurulmasını sağlar. Zaman zaman bu köksüz duygu, fedakarlık gösterileri ile en aşağılık tarafından traji-komik gösterilerin ortaya çıkmasını getirir. Örneğin, militarist Türk burjuvazisinin Kıbrıs halklarının bağımsız iradelerinin oluşmasına karşı giriştiği işgal eylemi sırasında ilk yardım sesleri sömürge Kürdistan'ın üzerinde homurdanan sahtekârlar çetesinden gelmiştir. Bu sahtekârlar çetesi, Kürdistan'ın kanını, iliklerini emen Türk burjuvazisinin uşakları olarak yağmadan pay alan kişiliksiz, yüreksiz, satılmış bir avuç Toprak ağası, şehirlere demir atmış «devlet»in arkaladığı birkaç vurguncu ya da benzeri soyguncu takımıdır. Bunlar, Kıbrıs işgali için özellikle ordu saflarından Kürt asıllı askerlerin devşirildiğini de pek ala bilmektedirler. Ama merkezi otoritenin gönüllü ve zorunlu uşaklığını üstlendikleri için fukara Kürt halkının elinde-avucunda bulunan birkaç kuruşu, bir-iki baş hayvanı devlet adına gasp edip, devlet görevlilerine sunarak, bir de bunu basın ve yayın araçları ile duyurma işinde oldukça usta davranırlar. Oysa Kürt halkının Kıbrıs işgaline giden militarizme karşı mücadele içinde olduğu asıl gerçek olandır. Ama, sömürgeciliği gizlemek için «birlik ve beraberlik», «ülkesi ve milleti ile bir bütün olan» militarist burjuvazinin siyaseti geçerli olan, yürürlükte olan keseleri ve göbekleri şişirten gerçektir.

Siyasi tahribatın ürünlerini bu gün Kürdistan'ın her tarafında bol miktarda görmek mümkündür. Genel olarak tüm sömürgelerde de aynı durum bir aşağı bir yukarı var olmuştur. Ve halen sürüp gitmektedir.

b — Siyasi açıdan seçim sistematiği, ya da sömürgenin sömürgeciler nezdinde siyasi olarak temsili -ki bizim için böyle bir durum yoktur, ancak Türk olduğu kadar, Türkleştiği kadar parlamentoda temsil edilebiliriz- de ucuz fakat etkili bir sömürgeci yöntemdir. Sömürgeyi, sömürgeciler nezdinde temsil etmek diye bir olgu olamaz. Bu ancak, kendini dayatan anti-sömürgeci hareketi tasfiye etmek, ortadan kaldırmak dönemecinde devreye sokulan ve gerek sömürge insanını ve gerekse dünya kamu oyunu alda-

tan sömürgeci burjuvazinin sahtekârlığından başka birşey değildir.

Kaldı ki, burjuvazinin meclisinde, sömürgenin ancak ezen ulus hakim sınıfları ile uzlaşan, onların ekonomik, ideolojik, siyasi görüşleri içerisinde eriyerek, sömürgecilerin işbirlikçisi olan hakim sınıflar ve onların siyasi temsilcileri yer almaktadırlar. Ki, bunlar da zaten, değil Kürt halkının ulusal demokratik mücadelesine omuz vermek, bizzat herşeyleri ile bu mücadeleye karşıdırlar. En azından siyasi ve ideolojik tavırları bu yöndedir.

Şimdi, Türkiye'ye dönerek genelinde parlamento, özelin de ise, CHP'de billurlaşan siyasetin tahliline geçebiliriz.

⁂

www.netewe.com

BÖLÜM III

Giriş,

Genel olarak anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin seçim siyasetinin temellerini böylece tesbit ettikten sonra Türkiye şartlarında özel olarak CHP'ye karşı tavrımızı ve CHP'nin değerlendirilmesini bu bölümde ele alacağız.

Denilebilir ki, neden diğer partiler değil de özellikle CHP?

Bu sorunun cevabını okuyucu metin içinde bulacaktır. Burada şu kadarını belirtelim: diğer burjuva partileri ya da «tepesinde takunyalı mürtecilerin, cinayet şebekesi şeflerinin ve de tescilli vurguncuların tepiştiği «MC'nin niteliği öylesine açıktır ki, bu partilere karşı özel olarak niçin karşı olduğumuzu ayrıca ele almak gereksiz ve de yararsızdır. Birinci bölümün genel doğruları bütünü ile bu partilerin de eleştirisini içerdiği gibi, pratikte de zaten bu siyaset madrabazlarına karşı sonuna kadar mücadele edilmektedir.

— **CHP İSE,** SÖMÜRGECİ TC GENELİNDE DE, SÖMÜRGE KÜRDİSTAN'IN ÖZELİNDE DE «DEMOKRATİK SOL» ŞARLATANLIKLARI, «SOSYAL ADALETÇİ», «HALKÇI», «İLERİCİ» CAMBAZLIKLARI İLE, ANTİ-FAŞİST MÜCADELEYİ KUŞATMAK, KIRMAK EYLEMLERİ İLE;

www.netaw.com

— İŞÇİ SINIFININ İKTİDAR MÜCADELESİNİ DİNAMİTLEYEN VARLIĞI İLE;
— KÜRDİSTAN'DA SÖMÜRGECİ TASARRUFLARIN PEKİŞMESİNİ GETİREN PROGRAM HEDEFLERİ İLE;
— REVİZYONİST SİYASET İLE UZLAŞMA, GİDEREK DESTEĞİNİ ALMA GİRİŞİMLERİ VE UYGULAMADA ORTAYA ÇIKAN GÖRÜNÜMLERİ İLE;
— ORTA - DOĞU'DA EMPERYALİST SÖMÜRGECİ SİSTEMİN MUHTEMEL VE MÜMKÜN GÜVENİLİR TEMSİLCİSİ OLMAYA ADAYLIĞINI KOYMASI VE BUNUN TEMELLERİNİ DE BÜYÜK ÖLÇÜDE ATMASI İLE;
— «KÜRT SORUNU» İLE BAŞLARI HER ZAMAN «BELA» DA OLAN DEVLETLERİ, ANTİ-SÖMÜRGECİ ULUSAL DEMOKRATİK MÜCADELENİN STRATEJİK HEDEFLERİNİ KUNDAKLAMAYA İKNA EDEBİLECEK «YIPRANMAMIŞ LİDER» ALTERNATİFİ İLE;
— «KAPİTALİST OLMAYAN YOL» SAHTEKARLIĞI İLE GENEL SİYASETLERİN ONAYINI ALMA İMKANLARINI VE KİTLE KATLİAMLARINI ULUSLARARASI PLATFFORMDA KOLAYCA GİZLEYECEĞİ VE HAKLILIK KAZANDIRACAK DİPLOMATİK İLİŞKİLERİNİN KÖKLÜ PROTOKOLLERE BAĞLANMASI GERÇEĞİ İLE;
— GENELİNDE TÜRKİYE'DE, FAKAT ÖZELİNDE VE ÖZELLİKLE KÜRDİSTAN'DA TEŞHİR EDİLMESİ GEREKLİ VE ZORUNLU BİR SİYASİ ORGANİZASYONDUR.

Kaldı ki CHP sadece bu hayati tehlikelerin sahibi olmak değil, aynı zamanda anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin potansiyel kaynaklarını kurutmak bu potansiyel kaynaklara bilinç taşıyacak olan körpe beyinlerin değerlerini körelterek dinamizmi işlemez hale getirmek alanında son derece «becerikli» bir parti durumundadır. Nitekim seçim öncesinin karmaşasının başladığı şu günlerde oportünistler ve bir kısım «bilinçsiz» aydının almış oldukları tavır, bu tesbitin en açık örnekleridir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, her dar boğazda, her çetin dönemeçte ya Kürt halkından hayati fedakarlıklar istemek ya da tüm günahlarının kefaretini Kürt halkına ödetmek siyaseti Türkiye devlet adamlarının en temel özellikleri olarak bir devlet siyasetidir. Örneğin 1919'larda «hilafet ve saltanatı» korumak için, Kürt halkından iş ve güç birliği isteyenler, bir süre sonra (1925) hilafetçi ve saltanatçı oldukları için Kürtlerin toplu kıyımını, idamları gündemleştirdiler.

Lozan'da Kürdistan parçalanırken «Kürt-Türk» kardeşliğine yaslananlar, bu kardeşliğin **eşitlik** statüsü için mücadele edinleri «Kürt yoktur, Kürtler dağlı Türklerdir» yalanı ve kepazeliği ile kitleler halinde katlettiler.

Fakat tüm bunlar sonuç olarak Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesinden başka neye yaradı?

Her sıkışık dönemde fakat her zaman gerekçe şudur: «Aman Kürtler sussun. Kıpırdamasın. «Bırakalım kanlı ve katil geçmişi, yakın tarihin birkaç olgusuna bakalım: Örneğin Kürt gençlerinin metropol bünyesinde kurdukları bir

öğrenci örgütü bin türlü kuşkuyla karşılanır, militarizm bunlara akıl almaz baskılar ve işkenceler yaparlarken, «devrimci» baskı grupları da kapalı kapıların arkasında olmadık kuşkular, olmadık suçlamalarla bunları eleştirir ya da çekiştirirler. Herhangi bir sömürge aydınının en basit fakat temel demokratik hak istemi, hemen egemen sınıfların safına geçmek ya da emperyalizmin oyunlarına gelmek jurnalleri ile karşılanır. Ama sonuç hiç değişmez.

Detaylarına inmeden somuta dönersek, bugün de demokrasi mücadelesinin karşısına Kürt alternatifini koymak «herkeslerin» gündemindedir. Ve sanılıyor ki KÜRTLER herhangi bir alanda varlık mücadelesine girişirlerse Türkiye'de şu ilkel burjuva demokrasisi infilak eder. Elbette doğru, infilak edecektir. Ve bu infilakın dinamitleri Türk aydınına en azından demokrat karakterini getirecektir. Hiçbir zaman unutulmasın, Türkiye'de şu CHP'nin geveleyip durduğu burjuva demokratık düzen bile ancak ve sadece Kürdistan üzerindeki sömürgeci tasarrufların kırılması sonunda oluşabilir.

Ve zaten Türk aydınını, devrimci demokratlarını giderek sosyalistlerini çelik kıskaçlardan kurtaramayan tuzak, sürekli ve sistemli olarak bu olgunun gözardı edilmesi, buna karşılık icazet verilmesi gerçeğinde durmaktadır (*). Nitekim birçok körpe siyasî yoğunluk bu gerçeği şu ya da bu kadar kavradığı için, iç yapılarında gittikçe artan bir tutarlılık içine girmektedirler.

Demek oluyor ki CHP, gelecekteki kanlı pusuların, mücadeleye ağır darbeler indirecek olan militarist bir burjuva tahakkümün tohumlarını besleyip büyütmektedir. Ve

(*) Şövenizme karşı mücadeleyi Stalin şöyle belirlemektedir: «Ulusal sorunda Büyük-Rus şovenizmine karşı savaşımı (mücadeleyi) birinci plana koymak gerekir dendiği zaman, bununla Rus komünistlerinin ödevleri belirtilmek istenir. Rus komünistlerinin ödevi, Rus şovenizmine karşı savaşımı kendilerinin yürütmesidir, denmek istenir. Eğer Rus şovenizmine karşı, Rus komünistleri yerine, Türkistan ya da Gürcü komünistleri savaşıma girişselerdi, savaşımları Rus düşmanı şovenizm olarak suçlanırdı. Bu, her şeyi karmakarışık eder ve Büyük-Rus şövenizmini güçlendirirdi. Büyük-Rus şovenizmine karşı savaşıma girişmeyi sadece Rus komünistleri üzerlerine alabilir ve bu savaşımı sonuna kadar sadece onlar götürebilirler.

Ama yerel Rus düşmanı şovenizmle savaşmak önerildiği zaman ne demek istenir? Bununla, yerel komünistlerin ödevi, Rus olmayan komünistleri kendi şovenizmleri ile savaşma ödevleri belirtilmek istenir. Rus düşmanı şovenizme doğru sapmaların varlığı yadsınabilir mi? Gürcü, Başkır vb, yerel şovenizmin varolduğunu ve onunla savaşmanın zorunluğunu tüm kongre gördü.

Tatar, Gürcü, Başkır şovenizmine karşı Rus komünistleri savaşım veremezler, çünkü Tatar ya da Gürcü şovenizmine karşı savaşım verme ağır görevini eğer bir Rus komünistti üzerine alsa, savaşımı, bir Büyük-Rus şöveninin, Tatar ya da Gürcülere karşı savaşım olarak düşünülecektir. Bu, her şeyi karmakarışık eder. Tatar, Gürcü vb, şovenizmine karşı, ancak Tatar, Gürcü vb, komünistleri savaşım verebilirler. Gürcü milliyetçiliği ya da şövenizmine karşı ancak Gürcü komünistleri başarı ile savaşabilirler. Bu, Rus olmayan komü-

bu nedenle de özellikle ele alınıp sert bir nesnellikle değerlendirilmelidir. Yazımızın bu bölümü işte bu gerekçelerle hazırlandı.

münistlerin ödevidir. Tezlerde bu ikili görevi, yani Rus komünistlerinin görevi (Büyük-Rus şovenizmine karşı savaşım), ile Rus olmayan komünistlerin görevinin (Ermeni-düşmanı, Tatar-düşmanı, Rus-düşmanı şovenizmine karşı savaşımları) belirtilmeli, işte bu nedenle zorunludur. Yoksa tezler tek yanlı kalacak, ne devlet yapısında, ne de parti yapısında ,ne olursa olsun bir enternasyonalizm yaratmak olanaksız olacaktır.»
(Ulusal sorun ve sömürgeler sorunu, Stalin, s. 117-118, Sol Yayınları, 1976; ilgili belirlemeler 1923 Kasımında yapılmıştır).
Bu belirleme sosyal pratikte de, kanıtlanmıştır. Ancak önsözde de belirttiğimiz gibi Türkiye'nin ilginç orijinalitesi gereği, ezen ulus milliyetçiliğine karşı mücadelede Türk devrimcilerine olduğu kadar Kürt devrimcilerine de görev düşmektedir. Ve bu durumun ekonomik, siyasal ve sosyal nedenleri ve temelleri vardır.

— CUMHURİYET HALK PARTİSİNİN (CHP) İDEOLOJİK - EKONOMİK VE SİYASİ VARLIĞI, FİKİR VE EYLEM MUHTEVASI İLE KÜRT HALKININ ANTİ - SÖMÜRGECİ ULUSAL DEMOKRATİK MÜCADELESİ ARASINDAKİ ÇELİŞME ANTAGONİSTTİR.

— BU GERÇEĞE RAĞMEN, CUMHURİYET HALK PARTİSİ İÇİNDE ÇALIŞARAK, KÜRT HALKINA MÜCADELE ÖNERİSİ GÖTÜRMEK, BİLEREK VE İSTEYEREK SÖMÜRGECİLERE HİZMET ETMEK, SÖMÜRGE STATÜSÜNÜN DEVAMINI SAĞLAMAK DEMEKTİR.

— BUNU ANLAMAYAN, ANLAMAK İSTEMEYEN, YA DA CUMHURİYET HALK PARTİSİNİN SÖMÜRGECİ METROPOL İÇİNDEKİ BURJUVA DEMOKRAT HAKLARIN HAYATA GEÇİRİLME SÜRECİNDE ALDIĞI YERİ, SÖMÜRGE ÜZERİNDE DE UYGULAYACAĞINI SANARAK HAREKET ETMEK, SONUÇ OLARAK ANTİ - SÖMÜRGECİ ULUSAL DEMOKRATİK MÜCADELEYİ DEFORME EDER, POTANSİYEL KAYNAKLARI EN GENİŞ ANLAMINDA SÖMÜRGECİLERİN REFORMLARINDA DONDURUR.

www.dev.com

CHP, Genel ve klasik konumu itibariyle Sosyal Demokrat bir arayışın ürünüdür. Özellikle 1965 genel seçimleri sonucu ortaya çıkan ve küçük-burjuva bürokrasisinin ağzı kalabalık bölümünün siyasi tercihi ile kendini dayatan sol eğilimin, CHP bünyesinde sarsıntılar yapması kaçınılmazdı. Nitekim başlangıçta böyle oldu. CHP 1965 seçimlerine «Ortanın Solu» sloganı ile girdi.

«Ortanın Solu», «Demokratik Sol»a terfi etmeden önce, «Duvarlar Teorisi»nin mucidi Bülent Ecevit tarafından hazin bir biçimde teorik bir muhtevaya kavuşturulma «şerefi»ne sahip oldu. 1966'larda Ecevit «Ortanın Solu» nu şöyle tanımladı:

> «Halkı adaletsizlikten, baskıdan, yoksulluktan kurtarıcı ve toplumu sosyal adalet içinde kalkındırıcı tedbirler alınmazsa, ezilen, yoksulluk çeken insanlarda birikecek isyan duyguları, kabarıp taşma noktasına varabilir. Sanayileşmeye başlamış toplumlarda bu tehlike daha da büyüktür. İşte o zaman aşırı sol akımlar, bu isyan duygusunu, yıkıcı ve yaygın bir sel haline getirebilir. Ortanın Solu bu sele karşı en sağlam duvar, en etkin settir. Sağdakiler, aşırı bir komünizm korkusu ile veya çıkarcı duygularla, bu duvarı, bu seti yıkarlarsa, Komünizm'e meydanı boş bırakmış, aşırı sol akımların seline en elverişli ortamı hazırlamış olurlar.» (30).

Böylece «aşırı» akımlara karşı teminat olduğunu ileri sürüp, burjuvaziden iktidar vizesi isteyen Ecevit'in «Ortanın Solu», proleteryanın öz ideolojisine karşı burjuvazinin çıkarlarını korumak için ortaya çıktığını itiraf etmekle kalmıyor, fakat aynı -özellikle II. Entlrnasyonal'e bulaşan sınıf uzlaşmacılığının çok kötü kopyası olarak- «sınıf ayrılıklarını, demokratik, barışçı ve halkçı yollardan böylece eritmek» çirkefinin de sahibi olacağını ilan ediyordu. Aslında bu, burjuvazinin sınıf iktidarını korumanın «sosyal demokratça» belirlenmesinden başka bir şey değildir. Kaldı ki öyle, barışçı, halkçı, hele de «demokratik» yollardan sınıf ayrılıklarını eritmek (yani sömürülenlerle sömürenleri eşleştirmek) küçük burjuvaların tatlı düşlerinden başka işe de yaramaz.

«Ortanın Solu» ya da bir başka ifadesi ile «Tek Şef» İnönü'nün ve de klasik Kemalist geleneğin üzerinde inşa olduğu ezeli CHP'nin sonun başlangıcına başladığı dönemeç 1965'lerde gelişen ve değişen şartların kendini dayatması ile başladı. 1946'lara kadar bukalemun gibi her şarta uymak için gömlek değiştirmenin yeterli olduğunu kötü bir alışkanlık olarak benimseyen CHP kurmayı, 1950 sonrasında işlerin hiç de o kadar kolay olmadığını ve rahat gitmediğini acı deneyler ile öğrenmek durumundaydı. (31) 1919-22 döneminden sonra siyasi iktidara postu

(30) Bülent Ecevit, Ortanın Solu, s. 21.

(31) 1950 seçimlerinde Demokrat Parti; **420** milletvekili çıkarırken, CHP; **63** milletvekilliği kazanabildi. 1954 seçimlerinde ise, DP; milletvekili sayısını **505**'e çıkardı, CHP ise; **31** milletvekilliğine düştü. 1957 seçimlerinde DP'nin milletvekili sayısı **424**'e düşerken, CHP; **136** milletvekilliği kazandı.

serip, bir daha kalkmamaya karar veren iktidar güçlerinin, yaşanan günlerin şartlarında geliştirdikleri manevra alışkanlıklarının -özellikle de- 1960'lardan sonra işlerliğini kaybettiğini anlamaları bir hayli zordu. Ve «Ortanın Solu» şiarı ile kendini dayatan şartları bünyesinde eriterek, geleneksel siyasetin devamını sağlayacağını sanan CHP kurmayları, sadece, siyasi iktidar hayallerinden değil, aynı zamanda parti kademelerinden de atılarak siyasi iflasın eşiğinde olduklarını «Ecevit harekâtı» ile biraz ağır da olsa yaşadılar.

«Ecevit harekâtı» her ne kadar geleneksel CHP yapısında «ilerici» hatta «devrimci» sıfatları ile açıklanmaya çalışılıyorsa da, özü itibariyle «sol» dan aldığı taze kanla militarist burjuvazinin bu temel siyasi organizasyonunun değişen ve gelişen şartlarda varlık mücadelesinin bir ürünü olarak değerlendirilmesi daha gerçekçi bir yaklaşımdır. Kaldı ki, kapitalist üretim biçiminin egemen olduğu bir toplumda, burjuva partilerinin sık sık ve geniş yığınları en **«olumlu»** noktada aldatma hesaplarıyla kılık değiştirmeleri, siyasî iktidar üzerinde tepişirken, ekonomik sömürünün gözlerden saklanması için her türlü araç ve gereci sorumsuzca kullanmaları da bilinmeyen bir şey değildir. Ne varki özellikle az gelişmiş, fakat **geleneksel** bir devlet yapısının sahibi olan ülkelerde -Türkiye-İran-Yunanistan vb.- kapitalizmin açık açık görülmeyen fakat derin tarihsel kökleri bulunan tahribatıyla, değerleri yozlaşan küçük-burjuva aydınları için kapitalist sömürünün temellerine saldırmamakla beraber, bu sömürü mekanizmasının yansımalarından aydınlara yönelik olanlarına -örneğin kılık kıyafet, «düşünce özgürlüğü», seyahat vb- karşı sözde karşı çıkma eylemleri ya da gevezelikleri çok saygın devrimci nitelikler olarak ele alınmaktadır. Ki bu da doğaldır. Örneğin, yüzbinlerin ağır ve sancılarla kararmış hayatları büyük bir rahatlıkla gözardı edilip, büyük şehirlerdeki bazı baskı eylemleri büyük puntolarla ve bıkılıp usanmadan günlerce manşetlere geçirilir. Diyelim ki on yıllardır Hakkari-Mardin yöresinde, uygulanan fiili sıkıyönetim «aydınlarımızı» hiç rahatsız eder görünmemektedir. Bazen -ne hikmetse- bir milletvekilinin açıklamaları gazetelerin ikinci üçüncü sahifelerinde küçük haberler olarak verilir. Bazen de çok duygulu bir yazarın romanına ya da röportajına bir yönü ile, **-militarist burjuvaziyi rahatsız etmeyen yönü ile-** konu olur. Oysa bilinmektedir ki, Hakkari-Mardin yöresinde -özellikle sınır bölgelerde- köylülerin şehre inmeleri yasaklanmıştır. En tabii ve hayati ihtiyaçları vesikalara bağlanmıştır. Her yol kavşağında aranmaktadırlar ve ağır bir şekilde hakarete ve fiilen işkenceye tabi tutulmaktadırlar. Ama yüzlerce ve yüzlerce defa söylenmesine, somut belgeleriyle sunulmasına rağmen bu yörelerdeki baskı ve zulüme karşı «görmedim, duymadım, karışmam, neme lâzım» felsefesi yürürlükte kalmaktadır. Bunun yanında en basitinden üst-yapı kurumlarındaki gerici tasarruflar için yer yerinden oynatılarak, kitleler şaşkınlık içine atılmakta, hiç de önemli olmadığı halde bir yığın ıvır-zıvır için kopartılan şamata adeta ülkeyi bir ölüm

kalım savaşının eşiğinde göstermek ölçülerinde sunulmaktadır.

Toparlarsak, CHP üzerinde yoğunlaşan tartışmalar küçük-burjuva aydınları ve bürokrat lafazanlar tarafından öylesine temellerinden soyutlanarak ortaya sürülmektedir ki, CHP üzerinde ciddi olarak fikir yürütmenin ve bazı temel kararlar almanın şartları kimi zaman ortadan kaldırılmaktadır denebilir. Geçtiğimiz yıllarda seçim ve de özellikle **af** şamatası içinde, bu fasit daire hepimizin yaşadığı gerçeklerdi.

Bu ideolojik şartlandırma ve siyasi propaganda bombardımanı altında tutulan yığınlara karşı CHP'nin gerçek kimliğini açıklamanın hele de yığınlarda bu konuda bilinçli bir muhalefet yoğunluğu hazırlamanın zorluğunu bilmek durumundayız. Ancak bu zorluk, gerçeği kapak altı ederek idarei maslahat ile geçiştirmek olamaz, olmamalıdır. Ayrıca ve çok önemli olarak da CHP'nin genel olarak, Türkiye'nin siyasi partiler yelpazesinde almış olduğu yer ile devletin temel ideolojik, siyasi silahlarından biri olarak Kürdistan üzerindeki fonksiyonları biribirinden özel bir dikkatle ayırdedilmelidir. Ve en önemli kıstas da budur. Çünkü Türkiye bütününde burjuva partilerinin «burjuva demokrasisi» ne karşı tavırları ile bu partilerin sömürgeci tasarruflar karşısındaki ortak ve temel tavırları elbetteki bir değerlendirme ölçüsüdür. Bu noktada Türkiye'de MC (Milliyetçi Cephe partileri: AP, MSP, MHP, CGP) ile CHP arasında bir özdeşlik kurmak ne kadar «abesle iştigal» ise, bu partilerin Kürdistan siyasetlerinde temel nitelikler bakımından özgün özellikler aramak da o kadar «abesle iştigal» demektir. Bu tesbitin en son ve en çarpıcı örneğini CHP Genel başkanı Bülent Ecevit verdi ve Milliyet Gazetesi Başyazarı Abdi İpekçi ile bir sohbetinde: «Her ne kadar düşünce özgürlüğü diyorsak da bu Kürtlere özgürlük vereceğiz demek değildir» anlamına gelen bir belirleme yaptı. Ancak belirtmek gerekir ki bu **noktada Bülent Ecevit ile bir Nihal Atsız ya da bir Alparslan Türkeş** arasında herhangi bir ayrılık söz konusu değildir. Ve zaten sömürgede seçim siyasetinin temelini de bu somut olgu, bu somut siyasi ve ideolojik gerçek tayin etmektedir. Bu noktanın altını çizerek geçelim.

CHP'nin sosyal demokrat bir arayışın ürünü olduğunu söyledik. Sosyal demokrasi bilindiği gibi toplum katlarında meydana gelen patlamaları, oluşan ve bilinç ögesi ile iktidarı sallayan demokratik ve sosyalist gelişmeleri frenlemek bunları burjuva ideoloji içinde işlemez hale getirmek için devreye sokulan bir burjuva sahtekârlığıdır. Genel ve klasik tanımı itibariyle sosyal-demokrasi finans-kapitalin desteğini aldığı zaman bir iktidar alternatifi olma imkânına sahip olabilir. Bu durum, yani finans-kapitalin desteğini alan, finans-kapital tarafından iktidar vizesi verilen sosyal demokrasi, büyük işçi sendikalarının da (sarı sendikalar) desteğini sağladığı zaman iktidara oturur.

En açık ve en inkâr götürmez tarif olarak sosyal demokrasi, **tekelci sermayenin ideolojik bir silahı** ve **sosyal demokrat partiler** de **gene tekelci sermayenin siyasal cephaneliğinin asal bir ögesidir.** Kimi aklı evvel burjuva ideolog-

ları ve de oportünistler sosyal demokrasiye az gelişmiş ülkeler bünyesinde «ilerici», «devrimci» nitelikler vermek sevdasındadırlar. Bu çok «derin» ve çok «teorik» tezlerini de açık açık pazarlamaktan çekinmemektedirler. **Sorunun can alıcı noktası, somut olarak olguyu sınıflar düzeyinde koyup koymamaktan kaynaklanmaktadır. Kapitalist üretim biçiminin egemen olduğu ve kapitalist ilişkiler üzerinde inşa edilen bir toplumda, kapitalist sömürüye karşı çıkmadan, kapitalist sömürünün köklerine saldırmadan mazlumla, zalimin, ezenle ezilenin ve de sömüren ile sömürülenin yasal ve sosyal eşitliğinden, söz etmenin mümkün olmadığını, olamayacağını teori saptamış ve pratik bu gerçeği kanıtlamıştır.**

Elbetteki burjuva diktatörlüğünün, biçimlerinden, özellikle burjuva demokrasisine karşı devrimcilerin titiz bir duyarlılık göstermeleri tabiidir. Burjuva demokrasisinin klasik kalıpları içinde işlerlik kazanması, burjuva demokratik hakların hayata geçirilmesinin en önemli şartlarını yaratan en verimli ortamın varlık şartlarını hazırlar. Ve bu özelliğinden ötürü de devrimciler, burjuva demokrasisinin kendi diyalektiği içinde işlerlik kazanmasından yana olan burjuva tasarrufları, burjuva fikir ve eylem perspektiflerini, genel mekanizmanın iç çelişmelerinden sonuna kadar yararlanmak için titizlikle ayırtederler ve proleter ideolojinin siyasi hegemonyasının belirleyici fonksiyonları altında toplum katmanlarının burjuva demokrat haklarına sahip çıkmaları doğrultusunda geliştirir, desteklerler.

Ancak siyaset bilimi ve de asıl siyaset pratiği öylesine çapraşık ve öylesine çetin geçitlerde seyretmek zorundadır ki, zaferin ihanete, başarının yenilgiye dönüşmesi her an mümkündür. Konumuza dönersek denilebilir ki burjuva demokratik hakların hayata geçirilme süreci ve mücadelesinde devrimcilerin taktikleri nitelik değiştirerek her an stratejik bir karakter kazanabilir. Bu değişime en azından sınıf mücadelesinin sınıf uzlaşmacılığına dönüşmesi gibi devrimci mücadeleyi burjuvaziye teslim etmek ihaneti ile çiftleşir.

Türkiye pratiğine gelindiği zaman, bu ihanetin alarm zillerini çala çala geldiğini görmemek mümkün değil. Özellikle 12 Mart müdahalesi sırasında ve sonrasında sükun eden baskı ve terör yığınlarla etkin bağlar kuramayan, oldukça rahat ve acısız bir «sosyalist» mücadelenin üzerinde homurdanan küçük-burjuva aydınları, şartlar olgunlaştıkça, devrimci mücadele kendini dayattıkça burjuva demokratik hakların hayata geçirilme sürecinde devrimcilerin taktik tavırlarını, stratejik bir nitelik olarak ortaya sürmektedirler. Özellikle CHP icazetinin sınırları içinde profesyonel grupları oluşturan bu küçük-burjuva aydın eliti, ellerindeki kitle haberleşme araçlarını ve devlet katlarında kaptıkları mikrofonları da büyük bir ustalık ve ikiyüzlülükle kullanarak devrimci kadrolara şantaj yapmaktadırlar. Bir de kitlelerin ağır ve sancılı şartlarında sahte «umut» görüntüleri olarak boy veren burjuva siyasetçilerinin etkinliğine ve propaganda imkanlarına maddi temeller hazırlamaktadırlar. Somutlaştırırsak MC saldırganlığı önünde emin bir korunak olarak sığındıkları CHP, açık bir

şekilde anti-sosyalist eylem içinde bulunduğu ve dünya halklarının, proletaryanın bu biricik umut kaynağı zehirlenerek köklerine saldırıldığı halde «içinde bulunulan şartlar gereği» CHP ihanetini gözlerden saklamak ve gelişmesi ve serpilmesi, giderek toplum katlarında derin kökler salması için seferber olunmaktadır. Hiç şüphe yok ki MC saldırganlığı karşısında CHP korunağı bilimsel ifadesi ile tekelci sermayenin tekel dışı gruplar üzerindeki tasarruflarının gerilimlerini nötralize etmek için devreye giren CHP'nin işçi sınıfının kısa vadeli taleplerine sarılarak sınıf uzlaşmacılığının oportünizmini proleter harekete bulaştırmak pahasına ve tekelci sermayenin izni ve iradesi ile oluşturduğu bürokratik-entellektüel korunak; güncel çıkarları genel ve hayati çıkarların üzerinde tutanlar için bulunmaz bir rehavet alanı ve vicdani huzur yaratabilecek temel bir tercihtir. Ne varki aynı korunak, aynı şartlarda bir proleter devrimci için «silah bırakışması» adı altında devrimci hareketin cephaneliğini burjuvaziye teslim etmek demektir. Bunu, özellikle ağzı kalabalık küçük-burjuva aydınlarının ambargo altında tuttukları 'sosyalist' tabana anlatmak, fanatik bir müezzine, materyalizmi anlatmaktan çok daha zordur. Yarı cahillerin, cahillerden çok daha tehlikeli ve taşlaşmış yargılarla sakat oldukları ise pratiğin getirdiği bir gerçektir. Aslında bu tür eğilimlerin temelinde duran sınıf yargısı ve sınıf sezgisinin belirleyici fonksiyonlar taşıdığı açık. Yani MC saldırganlığı karşısında CHP korunağı sosyalistlerin değil küçük-burjuva aydınlarının -kendilerine her ne kadar sosyalist diyorlarsa da- küçük-burjuva devrimcilerinin tercihidir. MC hükümetine karşı girişilen mücadeleyi, CHP icazetçiliğinin sınırları içinde hiç bir zaman sermayenin diktasına karşı girişilen bir mücadele alanına götürmek mümkün olmadığı gibi, devlet olgusunun sınıfsal niteliği gözardı edilerek, küçük-burjuva duyarlılığı ile sermayeye, tekelci sermayeye kafa tutma ve kafa tutarken de sermayenin haddini bildirmek için devlet güçlerinden yardım talep etme gibi bir soytarılık ile sonuçlanır.

Sosyalistler her şeyden önce ve herşeyden daha çok iktidar yolunun taşlardan molozlardan temizlenmesi eyleminin sahibidirler. Yoksa burjuva partilerinin kokuşmuş, kirlenmiş elle tutar yanı kalmayan, Lenin'in ifadesi ile «ahır»ında siyasi tercihler sahibi olmak sosyalistlerin görevleri arasında değildir.

Toparlarsak, güncel ve kısa vadeli çıkarlarla sınırlandırılan bir siyasetin sosyalist bir siyasetle alâkası olamaz. Kaldıki, «uzun bir savaşı, kıyasıya amansız bir savaşı, kendine hakimiyeti, disiplini, sağlamlığı tek ve eğilmez bir iradeyi gerektiren bir ölüm kalım savaşını göze almadan burjuvaziyi yenmek mümkün değildir.» (32).

Konumuza dönelim.

Belirttiğimiz gibi sosyal demokrasi, proleter devrimci potansiyeli kundaklamak, boğazlamak için gündeme getirilen tekelci burjuvazinin çağdaş bir sahtekârlığıdır. Bu sahtekârlığın sahibi olan sosyal-demokratlar, ideolojik ya-

(32) Lenin, «Sol Komünizm», s. 12 Sol Yayınlar.

pılarını geniş emekçi yığınların somut sosyal rahatsızlıkları üzerine inşa ederler ve siyasetlerinin temelini bu ikiyüzlülük oluşturur. Potansiyel güç olarak da üretim dışı tabakaların enerjisini kullanırlar. Özellikle sınıf çelişkisinin çok daha açık olduğu ve çatışmaların keskinleştiği büyük yerleşme merkezlerindeki küçük burjuvazinin orta ve üst kesimi sosyal demokratların temel malzemesi durumundadırlar.

Bunun yanında sosyal demokrasi kapitalist üretim biçiminin doğal ve kaçınılmaz ilişkilerinden kaynaklanan çelişmeleri de, üretim biçiminin varlık şartlarını ortadan kaldırmadan «dengeye» getirmek için reform şampiyonluğu yapar. Ve zaten sorunun kilit noktası da buradadır. Demek oluyorki; sosyal demokrasi egemen sermaye güçlerinin iktidarının sarsıntılardan, çatlamalardan korunması görevi ile yükümlü bir burjuva siyasetidir. Ne varki Türkiye şartlarında bu yan, yani, burjuvazinin bir siyasi organizasyonu olma yanı büyük bir şamata ile gözardı edilmektedir. Bilinen temel gerçek şudur ki, «sınıflara bölünmüş bir toplumda sınıf niteliği taşımayan ya da sınıflarüstü bir ideoloji olamaz.» (33)

Kaldıki sınıflarüstü ideolojiler her zaman ve kaçınılmaz olarak egemen sınıfın hizmetine koşulmuş ve ezilen sınıf ve tabakaları şiddetli bir yalan ve baskı ile sömürünün çarkına itelemiş yüzleri ve eylemleri gizlenemeyecek kadar açık burjuva niteliklerdir.

(33) Lenin, «Ne Yapılmalı?» Evren Yayınları, s. 54.

Bu noktada genel yapısı ile CHP'ye gelelim. CHP geride kalmış olmakla birlikte kimi zaman resmi, kimi zaman yarı resmi kanallardan tekelci sermayeye karşı tavır belirlediğini, «tekelleri kuşatacağını» iddia eden bir yapı içinde. Neredeyse sol literatür ve teorik muhteva ambargo altına alınmakla tehdit edilir hale geldi. Bir CHP solculuğudur almış başını gidiyor. Oysa CHP teorik, ideolojik ve siyasal varlığı ile anti-sosyalisttir. Giderek işçi sınıfının bu biricik teorik ve ideolojik dayanağının imhasına yönelmektedir. Ve zaten biz, CHP'yi sosyalist bir yapı olarak ele alma, buna göre değerlendirme sevdasında değiliz. Üzerinde durduğumuz konu, özellikle oportünist küçük-burjuva aydınları tarafından, şöyle ya da böyle CHP'ye verilen «devrimcilik»tir. Bunun kof bir burjuva ikiyüzlülüğü olduğunu vurgulayarak geçelim. Üzerinde duracağımız konu ise şudur: anlaşıldığı kadarıyle CHP sermayenin siyasi partisi olduğunu görünürde inkar ediyor. Anti-sosyalist olması noktasında ise proleteryanın partisi olmadığı açık. Öyleyse CHP kimin partisidir? Ya da cömertçe kullandığı literatürün maddi temelleri nedir? Nedir örneğin «Halk iktidarı» «Halkın demokratik iktidarı» gibi şatafatlı sloganların altında duran gerçek?

Modern toplum iki temel sınıfın üzerinde inşa edilmiştir : proleterya ve burjuvazi. Ve tarih kapitalizmin egemen üretim biçimi haline geldiği dönemlerden itibaren bu iki sınıf arasında sürekli, acımasız, çetin ve kanlı savaşlardan ibarettir. Zaman zaman burjuvazinin siyasi iktidar üzerinde egemenlik kurma kudretinden yoksun ol-

duğu ya da kendi sınıf çıkarı doğrultusunda siyasi iktidarı çıkar gruplarına devrettiği -Bonapartizm vb.- evreler bu temel gerçeği değiştirmez. Ek çıkar gruplarının, ara tabakaların zaman zaman siyasi iktidarı kontrol altına almaları giderek ekonomik yapıda da denetleme ve kısmen yönlendirme fonksiyonları üstlenmeleri, sorunun sınıflar düzeyinden bağımsız olarak ele alınmasını gerektirmez. Ve genellikle bu tür siyasi iktidar grupları, ülkedeki ekonomik yapının köklerine saldırmadıkları, saldıramadıkları için, pratikte burjuvazinin sözcüleri olma durumundan değişik fonksiyonlar göstermiyorlar.

Burjuvazinin egemen olduğu alt yapı zincirini üst yapıda egemen kılmak, iktidarını sağlama almak ve pekiştirmek için sürdürdüğü amansız ve acımasız şiddet ile proletaryanın alt-yapıyı değiştirmek ve bunu siyasi alanda yönetmek ve yönlendirmek için sürdürdüğü çetin ve kararlı kavga karşıt iki uçtur. Bunun sağı-solu, önü-arkası olmaz. Arada bocalayıp duran bütün ideolojik tavırlar kapitalizme hizmet etmekten, burjuvazinin egemenliği için emekçi kitleleri oyalayıp, temel sorunlarından kopartmaktan başka bir işlevin sahibi değildirler.

Emeğin sermaye karşısında açık tavrını, proleteryanın bir sınıf olarak kendi çıkarları doğrultusunda **halkın** yönetilmesi ve yönlendirilmesi esası hiçbir zaman gözardı edilemez.

Lenin, Marks'ı yorumlarken bu konuda şunları söyler: «Marks 'halk'tan sözediyor, Ama biz biliyoruz ki, kendisi 'halk'ın birliği ve halk arasında sınıf mücadelesinin yokluğu konusundaki küçük-burjuva yanılsamalara karşı her zaman amansız bir biçimde savaşmıştır. 'Halk' sözcüğünü kullanmakla Marks, sınıf farklılıklarının üzerini örtmüyor, devrimi sonuna kadar götürebilecek belirli unsurların birliğini kasdediyor.» (34)

Demokratik halk iktidarı kavramının ise Leninist yorumunda, silahlı halk yığınlarının doğrudan doğruya bir iktidarı olduğunu yazımızın daha önceki bölümlerinde bir vesile ile belirtmiştik. Bu kısa belirlemelerden sonra CHP'nin «halk» kavramına ve «Halk iktidarı» anlayışına dönersek bunların soyut, içeriksiz, demagojik ifadeler olduğunu tesbit etmekte güçlük çekmeyiz.

Ayrıca CHP'nin «halk»ı, fiilen üretime katılmayan parazit tabakaların kozmopolit bir oluşumu olduğunu da belirtmek gerekir. Zaten 1977 programı ile soldan geri çark ederek tekelci sermayenin kucağına doğru çekilmeye başlayan CHP -ki gerçek yeri de budur- bu ara tabakaların parazit niteliğinden kaynaklanan ağız kalabalığından da arınma hazırlıklarına başlamıştır. Bu olguyu isabetle keşfeden sermayenin ideologları durumu açıklamakta sakınca görmüyorlar; Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği Genel Sekreteri Güngör Uras, programla ilgili yazısında diyor ki:

«CHP Programı herşeyden önce Türkiye'deki değer yargılarına göre sol programdır. Fakat daha önceki

(34) Lenin, «İki Taktik», Sol Yayınlar, s. 151.

çarpıcı seçim bildirilerinde olduğu gibi bazı kesimleri sömürücü ya da tekelci diye niteleyip partinin karşısına almamak amacıyla ifadeler yumuşatılmış ve kurumlaşma yaygınlaştırılmıştır.» (35).

Yine, Günaydın gazetesinde, Necati Doğru, CHP programı ile Sanayici ve iş adamlarının görüşlerini şöyle karşılaştırmaktadır:

«Sanayi Odaları raporlarıyla CHP programı arasında büyük benzerlik var! SANAYİCİ VE İŞ ADAMLARI İLE CHP ARASINDA TEMEL KONULARDA İŞBİRLİĞİ DOĞDU.

— 1973 seçimleri arifesinde ünlü «Akgünler Bildirgesini» katı bir biçimde eleştiren ve CHP'yi «Ülkeyi komünizme götürür. Özel mülkiyeti ortadan kaldırır» diye yeren sanayici ve işadamlarının bu korkularından arındıkları ve temel konularda Ecevit gibi düşünmeye başladıkları bildiriliyor...

— Sanayi Odaları'nın hazırladığı bir raporda, ülkemizin ve halkımızın geleceğini ilgilendiren temel konulardaki görüşleri, CHP'nin programında yer verilen ilkelerle büyük benzerlikler gösteriyor. Krediler, vergiler, sanayileşme, özel sektör, Ortak Pazar gibi konularda sanayicilerin raporu ile CHP programı görüş birliğine sahip.

(Necati Doğru)

(35) Milliyet, 21 Kasım 1976.

Sanayici ve işadamları, yaptıkları özel ve resmi toplantılarda sohbetlerde muhtemel bir CHP iktidarından da sözettikleri, «CHP'nin artık korkulacak bir parti olmadığı, ülkeyi de komünizme götürmeyeceği» görüşünde birleştikleri belirtilmektedir.

Sermaye kesiminde başlayan «Ecevit'i hoş görmenin» ilginç boyutlara ulaştığı şu günlerde, Ecevit ve partisini hâlâ korkulu bir düş olarak gören bazı sanayicilere karşı, diğerlerinin, CHP kurultayında oybirliği ile kabul edilen seçim bildirgesi niteliğindeki «Cumhuriyet Halk Partisi Programını» okumalarını önerdikleri de ifade edilmektedir. İşverenlerin CHP programından tek hoşnut olmadıkları yanın «lokavt kaldırılacaktır» cümlesinin olduğundan da sözedilmektedir.

SANAYİCİLERİN RAPORU VE CHP

Öte yandan, sanayici ve işadamlarının en önde gelen örgütü Sanayi Odaları Birliği'nce hazırlanan «4. Beş yıllık Plan için Sanayileşme Stratejisinde görüş ve Öneriler» başlıklı raporda yer verilen temel konulardaki görüşlerin. Ecevit'in kaleme aldığı CHP programındaki ilkelerle büyük benzerlik gösterdiği saptanmıştır. CHP ile Türkiye'deki tüm sanayici ve işadamlarının önerilerini, yapacaklarını, yapmak istediklerini gösteren bu iki yazılı belgenin bazı cümle-

lerinin aynı kelimelerle başlayıp bittiği de görülmüştür.

Bu iki belgenin yüzeysel bir biçimde değerlendirilmesi halinde bile sanayicilerle CHP'nin «Sanayileşme», «vergi», «Krediler», «ithalat ve ihracat», «özel kesim», «Yabancı Sermaye» ve «Ortak Pazar» gibi ülkemizin ve halkımızın geleceğini ilgilendiren temel konularda görüş birliğinde oldukları ortaya çıkmıştır...

TEMEL KONULARDA NE DİYORLAR?

SANAYİLEŞME KONUSUNDA

(Sanayicilerin Raporu): '... İktisadi hayat içinde bulunacak tek seçeneksiz çözüm yolu sanayileşmektir. Sanayileşmek için özgürlükten, bağımsızlıktan, tüm kurumları ile bağlı olduğumuz demokratik yönetimden ödün vermek gerekeceğine de inanmıyoruz. Sanayileşmeyi salt iktisadi bir olgu olarak görmenin, onu toplumsal ilişkilerden soyutlamanın olanağı yoktur. Sanayileşmeyle birlikte, toplumu düzenleyip, yöneten kurumlarda, iktisadi alışkanlıklarda, toplu eğitim ve özlemler olduğu kadar, kuşku ve sorunlar da, bilgi düzey ve türü de, nihayet bütün değer sistemi de değişecek, yenileşecektir.' (sayfa: 4-5)

(CHP'nin Programı) : '...Sanayi toplumuna geçişi ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalımlara yol açmaksızın, sağlıklı, hızlı ve dengeli biçimde ve ulusal bağımsızlığı güçlendirici yönde gerçekleştirecek demokratik devrimci tutumun toplumun koşullarına uygun olması gerekir. Sanayileşmeyle birlikte, ekonomik yapı ve ilişkiler, siyasal yapı ve ilişkiler, devlet kavramı ve kamu yönetimi, insan yaşamı ve yerleşim düzeni, insanların dünya görüşü değer ölçüleri ve genel olarak toplumun kültürü, uluslararası ilişkiler temelden değişmeye başlar.' (Sayfa: 67-161-64)

VERGİ KONUSUNDA

(S.R.) : '...Tüketim eğiliminin yumuşatılmasında, kamu kaynaklarının zenginleştirilmesinde, sanayileşmenin teşvikinde, yatırımların yönlendirilmesinde vergi politikası sonuç alıcı bir nitelik kazanabilir. Tarımda.. Vergi (Ya da aynı sonucu verecek başka yöntemlerle) tasarrufun arttırılması sağlanmalı, hiç olmazsa yolları araştırılmaya başlanmalıdır.' (sayfa 13)

(CHP) : 'Sağlıklı ve bağımsız sanayi toplumunun gerekleri göz önünde tutularak, gösteriş tüketimi eğilimlerini önleyici, sağlıklı ve yaygın tüketimi özendirici bir tutum izlenecektir. Vergi bağışıklıklarında (vergi muafiyetinde) haksız kazanç ve gelir dağılımının adaletsizliğine yol açan etkenleri giderici yeni düzenlemeler yapılacaktır.' (sayfa: 182-183)

KREDİLER KONUSUNDA

(S.R.) : 'Yatırımları yönlendirecek üretim yapısının

düzeltilmesinde olduğu kadar, tüketim eğilimin yumuşatılmasında kullanılacak belki de en etkili araç kredi politikasıdır. Kredi hacminin ağırlığı mutlaka sanayi yatırımlarına kaydırılmalıdır.' (sayfa: 12)

(CHP) : '...Kredi düzeni, plan disiplinini sağlamada ve hakça gelir dağılımına yönelmede en etkin ve demokratik araçlardan biri olarak kullanılır. Krediler genellikle tüccardan çok sanayie ve tarımın örgütlenip, geliştirilmesine yöneltilecektir.' (s. 186)

İTHALAT VE İHRACAT KONUSUNDA

(S. R.) : '...Dış rekabete açılacak sanayicilerin sayısının çok az olduğu kanaatındayız. Yeni ve yapıyı düzeltmeye yönelik çabaların ilk adımının atılacağı IV. plan süresince, dışa karşı korunma devam edecektir. Tüketimi, kalkınma atılımımızı kesin olarak engelleyen bir düzeyin altında tutabilmek için, ithalatın hacmine ve daha da hayati olarak kompozisyonuna hakim olmamız gerekir.' (sayfa 26).

(CHP) : '...Devlet kesimindeki işletmelerin üretimlerini tüketicilere ve yapımcılara düşük fiatlarla ulaştırmak üzere ... ulusal sanayiinin dışa bağımlılığını azaltıcı önlemler alınır ve bir program içinde uygulanırken bir yandan da ulusal sanayiin dar boğazlarla karşılaşmasını önleyici bir dışalım (ithalat) politikası uygulanacaktır.' (sayfa 192-194)

ÖZEL SEKTÖR KONUSUNDA

(S. R.) : 'Eğer özel kesimin kaynak sorununa çözüm getirilmeden yatırım politikası korunmak istenirse, sonuç devlet kesimi-özel kesim dengesinin bozulması olacaktır. Büyük projelerde özel kesime, her zamanki kriterleri aşan kredi olanaklarının tanınması, bu krediler için her zamanki ölçülerin üstünde denetim imkânlarının geliştirilmesi...' (sayfa 20)

(CHP): '... Devlet Ekonomik yaşama güven ve açıklık getirmek ve özel kesimin beklenmedik durumlarla karşılaşmasını ve kuralsızlık içinde kalmasını önlemek için, devlet, özel girişimin hangi alanlarda ne ölçüde sınırlanacağını zamanında duyuracaktır.' (sayfa: 197)

ORTAK PAZAR KONUSUNDA

(S. R.) : '...Dış iktisadi ilişkilerimizi düzenlerken, ya da yapılmış eski hataları düzeltmeye çalışırken hiçbir «başka neden» sanayimizi korumamız sonucunu doğuran nedenlerden güçlü olamaz...' (sayfa 26)

(CHP) : '...Türkiye ... sanayi ve teknoloji bakımından güçlü ülkelerle ilişkilerinde, kendi ulusal haklarını ve egemenliğini koruyabileceği ölçüde diğer ülkelere güven verir.' (sayfa 358)

YABANCI SERMAYE KONUSUNDA

(S. R.) '...Şimdiye kadar uygulanan ilkelerin tersine,

CHP, Burjuva Milliyetçiliğinin Kurumlaştığı Irkçı - Şoven Bir Organizasyondur.

yabancı sermayeyi; milli tasarrufu arttıracak, geniş istihdam olanakları yaratacak pazarlama gücü ile bazı ürünlerimizi dış pazarlara sürebilecek alanlara çekmeye çalışılmalıdır...' (sayfa: 15).

(CHP) : '...Yabancı anaparaya (yabancı sermayeye), ileri teknoloji getireceği, dışsatıma (ihracata) dönük üretim yapacağı ve Türk ekonomisinin veya teknolojisinin olanaklarını aşan durumlarda kolaylık sağlanabilir.' (sayfa: 62-63)» (36).

Görüldüğü gibi Sanayici ve iş adamlarının ekonomik görüşleriyle CHP programı arasında tıpatıp bir benzerlik olduğu açıktır.

(36) Günaydın 2 Ocak 1977

Okuyucu 1919 sonrasında evre evre ele alarak kısaca incelediğimiz bölümden de hatırlayacağı gibi CHP ırkçı-şoven Türk milliyetçiliğinin oluşması, gelişmesi ve sistemleşerek bilinç düzeyine sıçraması sürecinin köklü siyasi organizasyonu olmuştur. Kaynağını İttihat ve Terakki ırkçılığından alan, 1919-22 savaşının yönetici kadrosunun küçük-burjuva değerleri ile kaynaşıp olgunlaşan bu milliyetçilik; «imtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kitle» şiarı ile de burjuva milliyetçiliğinin odağını bünyesinde kurumlaştıran CHP ile et ve kemik gibi bütünleşmiş, CHP siyasetine damgasını vurmuştur.

Adı ister yeni CHP, ister en yeni CHP olsun, isterse «tek şef, tek vesayet» CHP'sinden «Demokratik Sol» CHP'ye ulaşsın; şoven burjuva milliyetçiliğinin çağdaş silahları ile teçhizatlanan ve çok daha bilinçli olarak emperyalist burjuvazinin mutemet karakolu olma doğrultusunda gelişen ve serpilen, üstelik kurumlaşan ve köklü nitelikler kazanan bir milliyetçilikle varlığını koruyan ve kollayan siyasi bir partidir CHP. Aslında «kaynağını Türk milliyetçiliğinden alan» TC Anayasa'sının sadece sözüne değil, özüne de fetiş halinde tutkun olan CHP'nin bu tavrı

www.netkitap.com

bilinçsiz değildir. Ayrıca Türkiye kamuoyuna sunduğu «ya faşizm ya burjuva demokrasisi» tercihinde çağdaş sosyal demokrat niteliğini ele veren -çünkü, «demokratik Sol» un ideologları «sosyal demokrat» niteliği inkar ediyorlar- CHP elbetteki tekelci sermayenin siyasi organizasyonu olarak burjuva milliyetçiliğinin asal ögeleri ile ideolojik cephaneliği doldurmak zorundadır.

AKGÜNLER seçim bildirgesinde CHP şu belirlemeleri yapıyor:

> «Girişim özgürlüğü de mülkiyet ve miras hakları da, hiç kuşkusuz, batı örneği demokrasinin ayrılmaz unsurlarıdır. Fakat girişim özgürlüğüyle, müikiyet ve miras haklarının bazı kimselere, sınırlı zümrelere ister istemez kazandıracağı büyük güç ve ağırlık karşısında, düşünce ve anlatım özgürlüğü, toplantı, birleşme ve örgütlenme özgürlüğü ve bazı sosyal ve ekonomik haklar ve özgürlükler de yeterli ölçüde sağlanmazsa, toplumda ciddi dengesizlikler ortaya çıkar; toplum yararı korunamaz, herkesin insanca yaşama hakkı gerçekleştirilemez olur.
>
> Batı örneği demokrasinin kesin amacı olan halk egemenliğini sağlamak yerine, küçük ve güçlü zümrelerin sınıf egemenliği korunmuş olur. Rejim giderek, demokrasi çizgisinden uzaklaşır ve faşizme dönüşür.» (s. 178)

Bu bir tek paragrafta CHP'nin nasıl birbiriyle uzlaşmayan, birbirini dışlayan olguları gelişigüzel alt alta sıralayarak demagoji ile soyut bir halkçılık ilkesinin ardına takıldığını anlamak mümkün. Bir kere batı burjuva demokrasisinin ayrılmaz unsurları olarak öne sürülen mülkiyet ve miras hakkı ile girişim özgürlüğü kapitalizmin temel dayanaklarıdır. Ve işleme şartları kaçınılmaz olarak, «küçük ve güçlü zümrelerin» yani sermayedarların sınıf egemenliğini getirir. Ne var ki katı ve acımasızca işleyen sömürü çarkı karşısında sömürülenler ellerini kavuşturup beklemezler. Direnir, mücadele ederler. Bu direncin ürünleri de kapitalizmin içinde burjuva demokratik hakların elde edilmesi olarak ortaya çıkar. Burjuvazi elbetteki bu hakları keyfi öyle istediği için değil, sınıf egemenliğinin duvarlarında sömürülenler tarafından açılan gedikleri kapatmak, yıkılmamak için verir. Burjuva demokrasisinin kesin amacı ise CHP seçim bildirgesinde ifade edildiği üzere hiç de «halkın egemenliğini sağlamak» değildir, kapitalist köleciliğin egemenliğini sağlamaktır. Devrimci yorumunda demokrasi, daha önce de belirlediğimiz gibi «bir sınıf tarafından bir başka sınıfı, nüfusun bir kısmı tarafından nüfusun bir başka kısmına karşı sistemli şiddet uygulamasını sağlamaya yarayan bir örgüt» tür. (37)

Konuyu **«CHP, Kapitalist Üretim Biçiminin Sömürü Mekanizmasına Karşı Değildir»** bölümünde daha etraflıca ele alacağız. Burada belirtmek istediğimiz faşizm şantajının altında duran burjuva demokrasisi tercihinin

---

(37) Lenin, «Devlet ve Devrim» s. 113.

kitlelere sunulmasıdır. Elbetteki burjuva demokrasisi proleteryanın iktidar mücadelesine en elverişli ortamın şartlarını, «yasal» olanakları bünyesinde taşır. Ve bu, devrimciler tarafından gözardı edilecek sıradan bir olgu değildir. Ne var ki siyaseti yöneten ve de asıl yönlendiren ideolojik muhteva, ideolojik ve siyasi öncülük, meselenin belkemiğidir. Lenin 1905 şartlarında «tam bir demokratik ihtilal için mücadeleyi, proletaryanın sosyalist ihtilâl için giriştiği mücadele ile birbirine karıştıran sosyalist, siyasi bir iflasa sürüklenir» belirlemesinden sonra sorunu şöyle koyuyor:

> «Proletarya otokrasinin direncini zor kullanarak kırmak ve burjuvazinin istikrarsızlığını felce uğratmak için; köylü kitlesini yanına alarak demokratik ihtilali sonuna kadar götürmelidir. Proletarya, burjuvazinin direncini zor kullanarak kırmak, köylülüğün ve küçük-burjuvazinin istikrarsızlığını felce uğratmak için nüfusun yarı-proleter unsurlar kitlesini kendi safına alarak sosyalist iktidarı sonuna kadar götürmelidir.» (38)

Günümüzde son derece önemli dersler çıkarılacak bu yorumdan sonra Lenin 1905 şartlarının proleter siyasetini şöyle özetliyor:

> «Bütün halkın ve özellikle köylülerin başında tam hürriyet için, tutarlı bir demokratik devrim için, cumhuriyet için ... bütün işçilerin ve sömürülenlerin başında sosyalizm için..»

Siyasal, ideolojik ve de örgütsel öncülüğün gayet açık olarak belirlendiği bu tezlere işaret ettikten sonra, daha önce de belirttiğimiz gibi taktik göstergelerin, stratejik hedefleri ortadan kaldırmasının burjuvaziye teslim olmak olduğunu bir kez daha vurgulayarak konumuza dönelim.

Faşizm şantajının karşıtı olarak öne sürülen burjuva demokrasisi tercihinde, bu tercihi kitlelere sunan siyasi bir parti olarak CHP, burjuvasinin sözcüsü olduğunu itiraf etmektedir. Burjuvazinin sözcüsü olarak «halk iktidarı» gibi devrimci bir kavramın ardına gizlenmesi CHP'nin burjuvazinin sınıf egemenliği için mücadele ettiğini gizlemeye yetmez. Mesele «kimin kimi denetlediği, hangi sınıfın hangi sınıfı denetlediği» noktasına indirgenince görülür ki «kapitalist sınıf devlet gücünü elinde tuttuğu sürece, bu ekonomi kapitalist sömürünün ortadan kaldırılması için değil, korunması için denetlenecektir.» (39)

CHP'nin burjuvazinin siyasi organizasyonu olduğunu böylece saptadıktan sonra, doğal olarak burjuva milliyetçiliğinin sahibi, koruyucusu, kollayıcısı olduğunu da açalım. Tabi bu arada soyut, içeriksiz, birer süs eşyası niteliği taşımaktan öte anlamları olmayan «halkçılık» «halk iktidarı» kavramlarının da, burjuvazinin ideolojik tahrip araçlarının ustaca kullanılmasından üreyen lafazan-

(38) Lenin, «İki Taktik» s. 116-136. Suda Yay.

(39) S. W. Moore, «Devlet Kuramı» s. 116 -Lenin'den alıntı-

lıklar olduğunu da belirleyelim. «Çünkü kapitalizm, burjuvazinin eline işçileri ve köylüleri toptan aptallaştıran ve aldatan dev bir yalan makinası vermese idi, kapitalizm olmazdı» (40) CHP'de bu tür dolandırıcılığı, sol literatürü böylesine hovardaca ortaya sürüp harcamasa idi elbette CHP olmazdı.

Bu noktada da bir parantez açarak, CHP'nin şoven burjuva milliyetçiliğinin temellerinin atıldığı günlere dönelim.

Her ne kadar bu konuda yüzlerce örnek gösterilebilirse de biz burada iki örnek alarak, bunlarla, Yeni CHP'nin felsefesini karşılaştıracağız. 1934 yılında «İskan Kanunu» ile ilgili olarak yapılan meclis görüşmelerinde Samsun mebusu Ruşeni Bey şunları söylemektedir:

> «Son üç dört asır zarfında, saltanatın yarattığı hastalık maalesef Türk kanına yerleşmiş ve Türk, yabancı müslüman soyları arasında kaldıkça Türklüğünü unutarak, o soylara karışmağa müsteit olmuştur. Bugün Mısır'da, Filistin'de, Suriye'de şuradaburada Araplaşan Türkler yüzbinlere baliğ olmaktadır. Halbuki tabiatta her zihayatın bir miğdesi vardır. Miğde mutlaka canlı şeyler yemekle yaşar. Yani yaşayan yaşayanı yiyerek yaşar. Ferdin miğdesi olduğu gibi, milletlerin de miğdesi vardır. O da insanları ve kümeleri yiyerek yaşar.»

(40) Y.a.g.k. s. 99

Ve daha önce, 1930'larda ise Adalet Bakanı Mahmut Esat Boşkurt:

> «Sadece Türk milletinin bu memlekette milli haklar isteminde bulunma hakları vardır. Diğer unsurların böyle bir hak talebinde bulunmalarına imkân tanınamaz» «Gerçekleri saklamanın gereği yoktur. Türkler bu memleketin yegâne sahibi ve yegâne efendileridir. Türk orijininden gelmeyenlerin, bu memlekette sadece bir tek hakları vardır: Asil Türk milletine kusursuz olarak hizmetkârlık ve kölelik etmek.» (41)

«Makamı muallayı hilafet ve saltanatı korumak, gavurun elinde bulunan Halife hazretlerini kurtarmak» için yola çıkıp, «anasırı İslamiye'nin oğuşuna sığınan» Mustafa Kemal'in, 1922'lerden sonra artık, «memaliki Osmaniye» yerine, «Cihangir Cengizlerden, Hülagü Hanlardan beri özgür yaşayan Türk milleti» safsatasında vücut bulup, siyasi iktidara yerleştikçe burjuvalaşan ve burjuvalaştıkça da şoven karekterini kazanan milliyetçiliğin tipik itirafları olan bu belirlemelerden sonra 1960'lar Türkiye'sinde 27 Mayıs'ın Cemal Gürsel'i, Diyarbekir'de Kürtlerin gözlerinin içine baka baka «size Kürt diyenin yüzüne tükürünüz» diyebiliyordu.

Kökleri bu ırkçılığın ve şovenizmin içinde duran Yeni CHP'nin, «özgürlükçü» genel başkanı da:

(41) Milliyet 31 Ağustos 1930.

«Doğu Anadolunun milliyetçi ve yurtsever halkına 'Türk müsün değil misin?' diye baskı yaparak yurttaşlarımız arasında ayrım gözeten görevliler bizim gözümüzde 'halklar' edebiyatı yapanlardan farklı değillerdir. İkisi de çok uluslu sermaye emperyalizminin tertiplerine alet olarak Türk ulusunun birliğini yıkmağa uğraşmaktadır.» (42)

Gene Ecevit, Kürt halkının gözlerine baka baka «Türkiye'de tek halk vardır, o da Türk halkıdır» diyebilmektedir. **Tıpkı 1930'lardaki gibi.**

Aslında bu bir tek paragrafta bile, tümü ile yanlış, bilim dışı iddiaların sahibidir CHP Genel Başkanı. **Bir kere,** görevliler dediği, devlet memurları kendi kafalarından uydurmamaktadırlar Kürt-Türk sorununu. Bu bizzatihi CHP gibi partilerin geliştirdikleri, besledikleri ve yürüttükleri resmi ideolojinin tavrıdır. Devlet memurları, CHP'nin eksiksiz tastamam uygulanmasını istediği resmi ideolojinin araçlarıdırlar. Nitekim hemen arkasından Ecevit, Kürt yoktur, Türk vardır diyerek de bu kınadığı görevlilere göz kırpmakta, **devam edin** demektedir. **İkinci olarak** «halklar» **edebiyatı** değil, halklar **gerçeği** vardır. Türkiye şartlarında bu gerçek, Türk ve Kürt halklarının varlığında billurlaşır. **Üçüncü olarak,** çok uluslu sermaye tekellerinin tertipleri açıktır. Bu tertiplerin başında Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesi ve Kürt ulusunun ebedi olarak köle kalması yatar. Bu tertibin baş oyuncusu ise, militarist Türk burjuvazisidir. Ki, Ecevit de bu burjuvazinin siyasi sözcüsü, ideologudur.

(42) Cumhuriyet, (19 Nisan 1976).

Şüphe yok ki, CHP'nin şoven burjuva milliyetçiliğinin ölçütü Kürt düşmanlığı olarak ele alınamaz. CHP sömürgeci devletin resmi ideolojisinin en sağlam ve kurumlaşmış siyasi organizasyonu olarak elbetteki sömürgeci tasarrufların yanında yer alacaktır. CHP'nin Şoven burjuva milliyetçiliği Türkiye bütününde ekonomik ve siyasi tasarruflarında da ortaya çıkmaktadır. Yakın geçmişin KIBRIS İŞGALİ bunun en somut örneğini teşkil etmektedir. Kitleleri milli egoizmin girdabında boğazlayarak, Kıbrıs halklarının iradesine millitarist Türk burjuvazisinin müdahalesi, giderek egemenliğini nasıl tantana ile gerçekleştirip, dünya kamu oyuna «demokrasi» çağrıları yapıldığı açıktır.

Mülkiyet ve miras hakkı üzerindeki tahliller, girişim özgürlüğü, kapitalist pazarın, dolayısıyla kapitalist sömürünün tezgahlanmasında aranan devlet teminatı, yer-altı ve yer-üstü zenginliklerin yerli sermayedarlara emanet edilmesi ve benzeri konulardaki siyaseti ile CHP, dört başı mamur bir şoven burjuva milliyetçiliğinin ajitatörüdür.

1976 programının MİLLİYETÇİLİK ana başlığı adı altında ilkeleri de, şoven burjuva milliyetçi karakterin itirafı olarak değerlendirilmelidir. CHP, 1976 programında milliyetçiliği şöyle belirlemektedir:

«CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİYETÇİDİR

Türk ulusunun birliğini, bağımsızlığını ve egemenli-

ğini, güveniliğini ve dünyadaki saygınlığını, Türkiye'nin toprak bütünlüğünü, karadaki, denizlerdeki, göklerdeki tüm siyasal ve ekonomik haklarını korumakla ödevlidir.

Türk ulusunun her alanda güçlenmesi ve yücelmesi, ulusal bağımsızlığın ve egemenliğin sağlam ekonomik temellere dayanması için çalışır.

Türk ulusunun mutluluğunu, gönencini (refah) esenliğini gözetirken, tüm insanlığın da mutluluğuna, gönencine, esenliğine katkıda bulunmağa özen gösterir.

Her ulusun bağımsızlığına saygılıdır.

Her yerde ve her türlü sömürüye ve sömürgeciliğe karşıdır.

Yurtta ve cihanda barışı kollar.

Demokrasinin gereği olan düşünce ayrılıkları içinde, ulusal birliği tüm yurttaşların bilincinde ve duygusunda güçlendirmeyi milliyetçiliğin gereği sayar.

Türk ulusunun üyeleri arasında sosyal özelliklerine göre ayrılık gözetmez. Sosyal özelliklerin ulusal birliği veya ülke ve devlet bütünlüğünü sarsıcı etkenlere dönüştürülmesi yönündeki eğilimlere karşı çıkar.

Yurdumuzun kültür kalıtı ile bütünleşen Türk kültürünün gelişmesine ve kendi özelliğini koruyarak tüm insanlık kültürü ile sürekli alış-veriş içinde olmasına katkıda bulunur.

Türk dilinin öz kaynağından güç alarak gelişmesi, her alanda ve her bilim dalında yeterli duruma gelmesi, ve dünyada yaygınlaşması için çaba gösterir.

Başka ülkelerde yaşayan Türk topluluklarına eşit davranılmasını, ana dillerini ve kültürlerini yaşatıp geliştirme olanağı sağlanmasını, o ülkeler ile dostluğun temel koşullarından sayar. O Türk topluluklarının bu gereğe uyulan ülkelerle Türkiye arasında sürekli ve canlı bir dostluk ve işbirliği etkeni olabilmelerine katkıda bulunmayı ödev bilir.» (43)

Bu arada Türkiye'nin siyasi sınırları içinde tüm temel ulusal ve demokratik hakları gaspedilmiş Kürt ulusunun varlığına karşı CHP Genel Başkanı'nın fikri ve fiili saldırıları da hesaba katılırsa, bu milliyetçilik çok daha anlamlı olmaktadır.

---

(43) CHP Programı, Ön Tasarı, s. 8, 9, 10 1976
1976 yılında CHP programında yer alan milliyetçilik anlayışı bu iken 1963 yılında («Sosyalist» parti olarak faaliyet göstermiş olan) TİP'in programındaki milliyetçilik anlayışını da burada aktarmakta yarar vardır.

«IV. MİLLİYETÇİLİK.

Türk Milliyetçiliği, yüzyıllardır yarı-sömürge olarak yaşamış halkımızın yabancı boyunduruğuna, sömürgeciliğine ve sömürücülüğe karşı tepkisinin ideolojik planda ifadesidir. Kişiliğini kurtuluş savaşında bulmuş olan Türk Milliyetçiliği, halkçılıktan ayrı düşünülemez. Türk devletine yurttaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür. Türk Milliyetçiliği, ulusun bütün fertlerini kaderde, kıvançta ve tasada ortak, bö-

«Her yerde ve her türlü sömürüye ve sömürgeciliğe karşı» olan CHP, Türkiye'de kapitalist sömürüye ve Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesine karşı değildir. CHP, «Türk ulusunun üyeleri arasında sosyal ayrılıklarına göre ayrılık gözetmez. Sosyal özelliklerin ulusal birliği ve ülke ve devlet bütünlüğünü sarsıcı etkenlere dönüştürülmesi yönündeki eğilimlere karşı çıkar» deniyor.

Elbette ki, doğrudur. Sınıf uzlaşmacılığının şampiyonu olan **İkinci Enternasyonal** liderleri başka türlüsünü mü yaptılar? CHP, hem kapitalist devletin yapısal dinamiklerine dokunmayacak, kapitalist sömürünün devamına karşı durmayacak, hem de bu şartlar altında «Türk ulusunun üyeleri arasında sosyal özelliklerine» göre ayrım gözetmeyecek. Yani, burjuvazi ile proletarya arasında ayrım gözetmeyecek. Ezilenle ezen arasında ayrım gözetmeyecek. Sömürülenle sömüren arasında ayrım gözetmeyecek. ÜRETİM ARAÇLARINA SAHİP OLAN SINIFLARLA ÜRETİM ARAÇLARINA SAHİP OLMAYAN SINIFLAR arasında ayrım gözetmeyecek!..

Üstelik «Ülke ve devlet bütünlüğüne, ulusal birliğini sarsıcı etkenlere» karşı da, gayet acımasız mücadele edecek; yani sınıf mücadelesine karşı duracak. Daha doğrusu emekçilerin alın terini ve göz nurunu emen, geniş yığınları iliklerine kadar sömüren burjuvazinin diktasının kalıcı ve sürekli olmasının şartları neyi gerektiriyorsa onu yapacak.

Bunun adı da «demokratik sol» «halk iktidarı» ve benzeri bir şaklabanlık olacak. Oysa tüm bunlar, şoven burjuva milliyetçiliğinin en açık, en maskesiz, en utanmasız talepleridirler.

CHP, Türkiye şartlarında Kürtlerin en masum, en doğal ve en demokratik talepleri önünde hırçın bir inatla tepinir dururken; «Başka ülkelerde yaşayan Türk topluluklarına eşit davranılmasını, ana dillerini, ve kültürlerini yaşatıp geliştirme olanağının sağlanmasını o ülkelerle dostluğun temel koşullarından say»maktadır. (44) Kürt halkına yaşama hakkı bile tanımazken; «Türk halkının lâyık olduğu özgürlükçü demokrasiyi bütün gerekleri ile, bütün hakları ve özgürlükleri ile gerçekleştirmekten» (45) dem vurmaktadır.

---

lünmez bir bütün sayan; Milletimizi, dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip, kişiliği olan bir üyesi olarak, bilimde, teknikte, kültürde, ekonomide ve toplum hayatının her alanında daima yüceltmeyi amaç bilir. Türk Milliyetçiliği başka milletleri aşağı gören, ırkçı, saldırgan ve sömürücü bir ideoloji asla değildir. Batı'da sömürgeci ve saldırgan çevreler, Milliyetçiliği, dış sömürücülüğün elinde saldırgan ve başka milletleri küçük gören bir ideoloji haline getirmişlerdir. Türk Milliyetçiliği, Milletlerin özgürlük ve kardeşçe dayanışma içinde yaşamaları esasını benimsediği için insancıldır. Türk Milliyetçiliği, ırkçılık ve ona bağlanan bütün gerici, tutucu görüş ve sonuçları kesinlikle reddeder. Türkiye Cumhuriyetine yurttaşlık bağı ile bağlı olan herkesi Türk sayar ve yurttaşlar arasında dil, din, ırk, mezhep ayrımı ve eşitsizlik gözetmez.» (TİP Programı, 1. Büyük Kongre s. 79-80.

(44) CHP programı 1976, s. 9.

(45) CHP 1973 seçim bildirgesi, «Ak Günlere», s. 181.

Her ne kadar Kürt halkına lâyık görmediği hakları Türk halkı için gerçekleştireceğini bol keseden vaadetmekte ise de, bunun da maddi temelleri ucuz bir sahtekârlıkla kapatılan burjuva diktanın üzerinde inşa edilmektedir. Çünkü CHP, defalarca söylediğimiz gibi, ne üretim biçimine ve ne de bu üretim biçiminin en doğal ve zorunlu ilişkilerine karşı değildir. Örneğin, «Türk devleti, ülkenin yer-altı kaynaklarına tümü ile sahip çıkınca» (46) gibi ifadelerle demagojiye getirip, güzel ifadelerle kamufle ettiği gibi burjuvazinin emrinde ve hizmetinde bulunan devletin, **kapitalist devletin** yanındadır. Günümüzde artık açık bir burjuva sahtekârlığı olduğu ortaya çıktığı halde, kuyruğu sıkışınca, devletin birliği, bütünlüğü gibi ifadelerin arkasına gizlenerek «devrimcilik» «ilericilik» «özgürlükçülük» yapmak sevdası ancak dönek küçük-burjuvalarla, sermayenin sosyal-demokrat reformcularının işi olmaktadır. Bilinen şudur ki, devlet;

> «bir gücün özel örgütüdür. Toplumdan doğmuştur, Toplumun gelişmesinin belirli bir aşamasındaki ürünüdür devlet. Bir süre sonra toplumun üstünde yer almaya başlamıştır ve giderek topluma yabancılaşmıştır». (47)

Kapitalist devlet de, kapitalistlerin özel örgütüdür. Emekçi sınıfların sırtını yere getirmeye mahsus bir şiddet örgütü.

Oysa, CHP büyük bir cehaletle -aslında bu cehalet değil, burjuva ideolojisinin yansımasıdır- diyor ki;

> «CHP özel girişime karşı değildir. Ama özel girişimin devlete egemen olmasına, devlet yönetimini ele geçirmesine, devlet yerine geçmesine karşıdır». (48)

Bir kere bu, günümüzde çürümeye terkedilen Kemalist geleneğin iktidar anlayışıdır. Burjuvazinin bir sınıf olarak siyasi iktidarı kontrol edemediği dönemlerde, burjuvazinin siyasi iktidarını sağlamak için devreye girer ve burjuvazi siyasi iktidarı ele geçirmeye hazır olduğu zaman da şu ya da bu şekilde iktidardan uzaklaştırılır. Tarihin yasası ekonomiye hakim olan güçlerin siyaseti de yöneteceği ve **yönlendireceğini** kanıtlamıştır. CHP'nin özel girişim olarak adlandırdığı tekelci burjuvalar da 1950 deneyinden sonra adım adım siyasi iktidara tırmanmışlar ve 12 Mart müdahalesinden sonra da artık siyasi iktidara hakim olma eylemlerini perçinlemişlerdir.

CHP, istediği kadar;

> «Ülkenin bütünlüğünü ve güvenliğini, ulusun bağımsızlığını ve birliğini, toplumun gönencini ve dirliğini, her yurttaşın özgürlüğünü ve eşitliğini gözetmek üzere oluşan devlet gücü» (49) nden söz etsin. Kapi-

---

(46) A.g.e. s. 49.

(47) Lenin, «Devlet ve İhtilâl», Bilim ve Sosyalizm Yay. s. 12. Ayrıca bak: Engels, «Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni», Sol Yayınlar, s. 235.

(48) «Ak Günlere» 1973, CHP Seçim bildirgesi, s. 108.

(49) CHP Programı, 1976, s. 14.

talizmin çarkları acımasız işleyecek ve kapitalistlerin sınıfsal egemenliklerinin baskı ve şiddete dayanan örgütü olarak devlet, kapitalist sömürü mekanizmasının jandarması olmak fonksiyonu içinde devam edecektir. Bu arada CHP, «Sosyal özelliklerin ulusal birliği veya ülke veya devlet bütünlüğünü sarsıcı etkenlere dönüştürülmesi yönündeki eğilimlere karşı çıka»caktır.

Elbette çıkar. Çünkü CHP, şoven burjuva milliyetçiliğinin kurumlaştığı bir siyasi organizasyondur. Bu organizasyon kaynağını militarist Türk burjuvazisinin gerçeklerinden almaktadır. Çünkü, bu organizasyon: «imtiyazsız sınıfsız kaynaşmış bir kitle» burjuva şiarı ile temellerini ta 1923'lerde Mustafa Kemal'le atmıştır. 1923'lerde Mustafa Kemal diyordu ki;

> «Ben öyle bir parti teşkilini tasavvur ediyorum ki, bu parti milletin bütün sınıflarının refah ve saadetini sağlamaya çalışacak bir programa malik olsun. Milletimizin şartları buna müsaittir. (14 Ocak 1923)
> Bütün sınıfları birbirinden ayrılmaz olan, çünkü menfaatleri de birbirine karşıt olmayan halkımızın müşterek ve umumi olan menfaatler ve saadetini temin için, Halk Fırkası namı altında bir fırka teşkili tasavvur edilmektedir... bu ifade ile beyan edilmek istenen şudur ki, ismi Fırka (Parti) olan halk teşekkülünden maksat evladı milletten bir kısmını, halk sınıflarından bazılarını, diğer evlat ve sınıfların zararına menfaatlerini temin etmek değildir. Birbirinden ayrı ve hariç olmayıp halk namı altında bulunan umum milleti müşterek ve birleşmiş bir surette müşterek ve umumi olan hakiki refaha ulaştırmak için faaliyete geçirmektir. (16 Ocak 1923)
> Bence Milletimizin birbirinden farklı menfaatler takip edecek ve bu itibarla birbiri ile mücadele halinde bulunagelen muhtelif sınıflara malik değildir. Mevcut sınıflar birbirlerine lazım ve melzumu mahiyetindedir. Binanaleyh Halk Fırkası bütün sınıfların haklarını ve ilerleme ve mutluluk sebeplerini sağlamaya çalışabilir. (30 Ocak 1923)
> Bu milletin siyasi partilerden çok canı yanmıştır. Şunu arzedeyim ki, başka ülkelerde partiler, mutlaka iktisadi maksatlar üzerine teessüs etmiş ve etmektedir. Çünkü o memleketlerde muhtelif sınıflar vardır, bir sınıfın menfaatini muhafaza için, teşekkül eden siyasi bir partiye karşılık, diğer sınıfın menfaatini muhafaza maksadı ile bir parti teşekkül eder. Bu pek tabiidir. **Güya bizim memleketimizde de ayrı ayrı sınıflar varmış gibi,** teessüs eden partiler yüzünden şahit olduğumuz neticeler malumdur. Halbuki, Halk Fırkası dediğimiz zaman bunun içinde bir kısım değil, bütün millet dahildir. Bir defa halkımızı gözden geçirelim. Biliyorsunuz ki, çoğunluğu çiftçi ve çobandır. Böyle olunca da buna karşı büyük arazi ve çiftlik sahipleri akla gelir. Biz de büyük araziye birkaç kişi maliktir. Bu arazinin miktarı nedir? Tetkik edilirse görülür ki, memleketimizin genişliğine

nazaran hiç kimse büyük araziye malik değildir. Binaenaleyh, **bu arazi sahipleri de himaye edilecek insanlardır.** Sonra, sanat sahipleri ile kasabalarda ticaret eden tüccarlar gelir. Bittabi bunların menfaatlerini, hal ve geleceklerini temin ve muhafaza mecburiyetindeyiz. Çiftçilerin karşısında olduğunu fark ettiğimiz büyük arazi sahipleri gibi bu ticaret erbabının karşısında da büyük sermaye sahibi insanlar yoktur. Kaç milyonerimiz var? Hiç. Binaenaleyh, **biraz parası olanlara da, düşman olacak değiliz.** Bilakis **memleketimizde birçok milyonerlerin, hatta milyarderlerin yetişmesine çalışacağız.** Sonra işçi gelir. Bugün memleketimizde fabrika, imalathane vesaire gibi müesseseler çok mahduttur. Mevcut işçimizin miktarı yirmibini geçmez. Halbuki memleketi yükseltmek için çok fabrikalarla donatmak lâzımdır. Muhtacız. Bunun için de işçi lâzımdır. Binaenaleyh tarlada çalışan çiftçilerden farkı olmayan işçiyi de himaye etmek ve korumak icap eder. Bundan sonra **aydınlar** ve **ulema** (alimler) denilen kimseler gelir. Bu aydınlar ve **ulema** kendi kendilerine toplanıp halka düşman olabilir mi? Bunlara düşen vazife halkın içine girerek onları uyarmak ve yükseltmek ve onlara ilerleme ve uygarlaşmada önder olmaktır. İşte ben milletimizi böyle görüyorum. Binaenaleyh muhtelif meslekler erbabının menfaatleri, birbiri ile karışmış olduğundan onları sınıflara ayırmak imkanı yoktur. Heyeti Umumiyesi halktan ibarettir. (7 Şubat 1923)

Bizim halkımızın menfaatleri birbirinden ayrılır, sınıflar halinde değil, bilakis mevcudiyetleri ve çalışmalarının birleşmesi birbirine lazım olan sınıflardan ibarettir. Bu dakikada dinleyicilerim çiftçilerdir. Sanatkârlardır, tüccarlardır ve işçidir. Bunların hangisi birbirinin karşıtı olabilir? Çiftçinin sanatkâra, sanatkârın çiftçiye ve çiftçinin tüccara ve bunların hepsinin birbirine ve işçiye muhtaç olduğunu kim inkar edebilir? Bugün mevcut fabrikalarımızda ve daha çok olmasını temenni ettiğimiz fabrikalarımızda kendi işçimiz çalışmalıdır. Müreffeh ve memnun olarak çalışmalıdırlar. Ve hayatın hakiki lezzetini tadabilmelidir ki, çalışmak için kudret ve kuvvet bulabilsin. (17 Şubat 1923)» (50)

Bu uzun alıntıya, herhangi bir yorum eklemeye gerek yoktur kanısındayız.

(Kapitalist ekonomi doğal işleyişi içinde kapitalistlerin siyasi iktidar üzerinde hegemonya kurmasının şartlarını taşır. Türkiye şartlarında kapitalizm gelişim çizgisi çarpık ve dış dinamiklerin ağır tahribatı altında kalmıştır. Özellikle 1919-1922 savaşının sonucu siyasi iktidarı ele geçiren ve en genel ifadesi ile burjuvazinin siyasi sözcülüğünü yapan tabakaların yönetimde köklü bir iktidar grubu oluşturmaları, burjuvazinin bir sınıf olarak iktidarı ele geçirmesine uzun süre çomak sokmuşlardır. 1946'lardan sonra yönetimde iktidar güçleri çatlamaya başlamış,

(50) Gerek bu alıntılar, gerekse konu ile ilgili genel bilgi için bk; «Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri.»

27 Mayıs darbesi ile bu çatlama burjuvazinin sınıfsal hegemonyası yönünde ciddi bir gelişmenin yolunu açmış ve nihayet 12 Mart müdahalesi ile burjuvazi artık siyasi iktidarı bizzatihi kendi sınıfsal hakimiyeti altına almakta kararlı olduğunu, buna hazır olduğunu iktidar gruplarına -asker, sivil bürokrasiye- kabul ettirmiştir.)

CHP özellikle 1960 sonrası toplum katlarında boyveren muhalefetin sınıfsal karekterini tesbit ederek yarım asır katmerleşmiş siyaset madrabazlığının pragmatik güdüleri ile bu muhalefeti nicelik olarak kendi bünyesinde eritme tercihini yapmıştır. «Ortanın Solu» şiarı bu tercihin ürünüdür. Ortanın Solu şiarının 1965 seçimlerinde CHP'nin temel ideolojik silahı haline gelmesi, kendini dayatan kitle tercihinin kuşatılması, kitle muhalefetinin sınıfsal köklerinden tecrid edilerek burjuva partilerinin iktidar tepişmelerinde kullanılması amacından kaynaklanmıştır. Hiçbir düşünce birikiminin üzerinde olmayan «Ortanın Solu» daha sonra «demokratik Sol» şiarları, sol potansiyeli kuşatmak ve kırmak, sol potansiyeli hovardaca harcamak için öne sürülmüş ısmarlama doktrinlerle teorik bir muhtevaya oturtulmak istenen boş, içeriksiz, soyut aldatmacalardır.

Süreç içinde, Bülent Ecevit'in kişiliğinde liderini de bulan bu soyut burjuva madrabazlıklar, aydınların, devrimci demokratların gözlerine baka baka sosyalist literatürü de cesaretle kullanarak, gelişen ve serpilen sol üzerinde hatırı sayılır bir ideolojik tahribatın sahibi oldu. Bu harekete en önce sahip çıkan, açık ya da gizli savunup koruyanlar, Kemalizmin yerden yere vurduğu küçükburjuva aydınlar oldu.

CHP, yığınlara bilinç taşıyacak olan aydınları, sosyal demokrasinin batağına çekmek (özünde burjuvazinin hizmetine sokmak için) yoğun bir çaba içine girdi. Ve elhak bu konuda epey başarılı oldu.

Belirtmek gerekir ki küçük-burjuvazi «yasal, barışçıl ve erdemli savaşımın hukuksal alanını bırakmaz ve manevi silahlar denilen silahları, tüfekler ve sokak ile değişmez.» Bunlar «bize hep iyi niyetleri konusunda kurum satan ve hiçbir tehlike görmediği sürece, lafazanlığını aşırılığa kadar vardıran palavracılık dolu sınıfı gösterir.». «Ama bu sınıf, en küçük tehlike kendini gösterir göstermez, ürkek, sıkıntılarla dolu, her şeyi onarmaya hazır bir duruma gelir. Ve kendi başlattığı hareket başka sınıflar eline geçip de ciddiye alınır alınmaz, şaşırır, kaygılanır, duraksar ve küçük-burjuva varlığına karşı duyduğu bağlılık yüzünden tüm harekete ihanet» eder. (51)

Genelinde tabanını bu kaypaklığın üzerinde tutan CHP, kadrolarını ise ara katmanların, toplumun sırtından geçinen, üretime fiilen katılmayan fakat zenginlerden baç (52) isteyen, dahası geleceğini siyasi iktidar mekanizması içinde emin bir yer kaplamakda gören açıkgözlerle doldurdu. Genel olarak parti felsefesine egemen olan

(51) F. Engels, Almanya'da Burjuva Demokrat Devrim, Sol Yayınlar, s. 152-153.

(52) Baç: Osmanlı yönetiminde haraç.

«esnâf» zihniyeti, kapitalist zihniyetin ezdiği eşraf ve mütegallibe için, tekelciliğin önünde eriyen, parçalanan, proleterleşen küçük-üreticiler -esnaf ve zanaatkârlar- için «umut» kapısı oldu.

İşçilerle köylülere de, yani gerçek üreticilere de sahte umutlar dağıtan, kapitalist ekonomi içinde, kapitalizmin açtığı yaraları tedavi etme **yöntemleri** geliştiren, sınıf sezgisi ve sınıf yargısını kısırlaştırıp, körelterek burjuvazinin ideolojik tahribatı ile kitleleri **hedefsiz** ve **siyasetsiz** bırakan CHP, Türkiye'nin stratejik özelliklerini de ustaca kullanarak uluslararası teminatlarla teçhizatlandı.

CHP bir yandan «özel sektörde büyük sermaye kuruluşlarının da bulunmasına karşı değildir» (53) demekte hem de «CHP özel girişime karşı değildir, fakat özel girişimin devlete egemen olmasına, devlet yönetimini ele geçirmesine karşıdır» (54) demektedir.

Öte yandan da «CHP halkçı, ve sosyal adaletçi bir parti olarak esnaf ve sanatkârı, toplumsal ve ekonomik silindirin altında ezilmekten kurtarmağa kararlıdır» (55) demektedir.

CHP önce ve kesinlikle kapitalist üretim biçiminin işlerliğine karşı değildir. Bu demektir ki bazı sınıflar üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olacaklar ve bu sınıflar üretim araçlarına sahip olmayanları sömürerek ekonomik işleyişin ürettiği zenginliklerin de sahipleri olacaklardır. Böyle bir düzende «insanca, hakça» yaşamaktan sözetmek ancak burjuvazinin dalkavuk siyasetçilerinin ve «bilim» adamlarının, yazar çizerlerinin gevezelikleri olabilir.

Bu ortamda bir de üstelik CHP büyük sermaye kuruluşlarının var olmasına da karşı değildir. Yani tekellerin, holdinglerin, bankaların vb. Ama CHP bu büyük üretim ünitelerinin bir sınıf olarak siyaseti yönetme ve yönlendirmesine karşıdır!

Yani ülkenin yer-altı ve yer-üstü zenginliklerini sınıfsal çıkarları doğrultusunda işleyen, bütün zenginlikleri gasp edip diledikleri gibi kulanan, ithalat ve ihracatın belkemiğini ellerinde tutanlar siyasal iktidarı boşlayacaklar... Peki kim götürecek bu siyasi iktidarı? Durumu karikatürize etmek bir yana CHP'nin aktardığımız sözlerine göre siyasi iktidarı da CHP'nin halen merkez kadrolarında boy gösteren ve üretime fiilen katılmayan tabakaların siyaset cambazları götürecek. Ne ahmakça bir mantık!

---

(53) «Ak Günlere» s. 83.
(54) A.g.k. s. 108
(55) A.g.k. s. 71.

Bilimsel konumu içinde «demokrasi serbest rekabete, siyasi gericilik tekele tekabül eder»

Kapitalizmin serbest rekabet evresi tarihin karanlıklarında kalmıştır artık. Çağ tekelci kapitalizm (emperyalizm) çağıdır. Serbest rekabetin geri kalmış, gelişmemiş ülkeler üzerindeki işleyiş biçimi kendine özgü özellikler taşıyabilir. Ancak emperyalist pazar, mekanizmayı bütünüyle kontrol ve denetim altında tutmaktadır. Kaldı ki serbest rekabetten tekelciliğe doğru gidiş kapitalizmin işleyişinin kaçınılmaz bir sonucudur. Ne var ki Türkiye şartlarında CHP özellikle sahip çıkma iddiası taşıdığı küçük üreticilerin varlık şartlarının serbest rekabet içinde durduğunu bilmektedir. Oysa tekeller bu küçük üretim ünitelerini kaçınılmaz olarak eritir, ezer ve hem patron hem emekçi olan sahiplerini de **proleterleştirir.**

CHP -özellikle Akgünlere 1973 seçim bildirgesinde- tekellerin ezici baskısı altında yokoluşa doğru hızla ilerleyen bu ara katmanların intihar çığlıklarının kısa vadede cevap bulabileceği bir siyasi organizasyon olma durumunu sistemleştirmiştir. Bilindiği gibi üretim araçlarına sahip olan sınıf ile -burjuvazi- üretim araçlarına sahip olmayan sınıf -proletarya- dışında küçük çapta üretim araçlarına sahip, bu üretim ünitelerinde bir emekçi gibi çalışan orta sınıflar vardır. Bunlar bir yanları ile patron, bir yanları ile emekçidirler. İşyerleri kendilerine aittir. Fakat bu işyerlerinde kendileri çalışmaktadırlar. Bazen birkaç işçi bile çalıştırmaktadırlar. CHP'nin «esnaf ve sanatkârlar» olarak tanımladığı ve 1973 seçim bildirgesinden de anlaşılacağı gibi partinin tabanı olarak alınabilecek bu tabakalar, patron yanlarından süratle uzaklaşarak, proleter geleceklerine doğru itilmektedir. Kapitalist üretim biçiminin fonksiyonları içinde bu tabakaların proleterleşmeleri kaçınılmazdır. Ama CHP bu tabakalara, patron olma umudunu, patron olarak kalma umudunu sunmaktadır.

Örneğin AKGÜNLERE Seçim bildirgesinin ilgili bölümünde şunlar yazılmaktadır:

> «1 — Bir esnaf ya da sanatkâr kesimini işsiz bırakabilecek veya yoksullaştırabilecek her yenilgi, değişikliğe o esnaf veya sanatkâr kesiminin katılabilmesini, hatta mümkünse öncülük edebilmesini sağlamak; silindir benzetmesini gene kullanırsak, bir esnaf veya sanatkâr kesimini, değişim silindirinin

altında ezdirmektense, silindirin üstüne çıkartıp direksiyona oturtmak...

2 — O güne kadar izlediği meslek yolunda, bir esnaf veya sanatkâr kesimini, değişim silindirinin altında ezilmekten, birinci çözümle kurtarabilme olanağı yoksa, o esnaf veya sanatkâr kesiminin yolunu değiştirmek, bir başka deyişle, onu toplumda geçerli olan değişik bir sanat veya mesleğe zamanında hazırlamak ve o alanda iş ve geçim olanağına kavuşturmak...» (56)

Görüldüğü gibi hem nalına hem mıhına vuran, fakat sonuç olarak burjuvazinin lehine yontan bu felsefe, bir yalan ve oyalama felsefesidir. Aslında CHP'nin yapacağı, bölümün son cümlesinde kendini ele vermektedir. «Esnaf ve sanatkârı iş ve geçim olanağına kavuşturmak». Açık ve somut ifadesi ile bu sınıfları kapitalizmin çarkları arasında eze eze proleterleştirmek. Eğer ilgili kişi bir terzi ise, bir terzi dükkanı varsa ve bu dükkanın tabelasında da «TÜCCAR TERZİ» yazıyorsa, değişim silindirinin altında bu kişiyi ezip, bir konfeksiyonda işçi olarak, ekmek kazandırma olanağını sağlamak. CHP'nin esnaf ve sanatkâra vereceği bu. Ama vaadettiği, küçük patron durumunun devamının sağlanmasıdır.

CHP'nin anlı-şanlı 1976 PROGRAMI'da bu konu üzerinde fazla bir rötuş yapmadan daha «tatlı», daha «güzel» ifadelerle bezeyerek sunmaktadır:

(56) «Ak Günlere» s. 71, 72.

«Esnaf ve sanatkâr küçük ölçüde anaparaya (sermayeye) dayansa ve kendi işyeri bulunsa da yaşamını emeği ile kazananlar arasında yer alır.»

Bu bakımdan «Ekonomideki ve teknolojideki değişime uyabilmeleri için sağlanacak olanaklarla, esnaf ve sanatkârlardan bir bölümünün halk kesimi kurallarına uygun bir biçimde birleşip büyük işletmeler kurabilmeleri böyle halk kesimine katkıda bulunmaları da özendirilir».

«Esnaf ve sanatkâra, pazarlama yarışımında büyük işletmelerden geri kalmamaları için gerekli destek sağlanacaktır. (...) Büyük mağazaları doğrudan doğruya ve öncelikle, aralarında adaletli koşullarda birleşecek esnafa kurdurtmak için devlet yardımcı ve destek olacaktır». (57)

CHP hem kapitalist üretim biçiminden yanadır, hem de bunun en doğal ve kaçınılmaz sonuçlarından dolayı öfkelenmekte, karşı durmaktadır. Hem büyük işletmeler de olsun **-yani Koç'lar, Eczacıbaşı'lar, Sabancı'lar-** hem de bunlar küçük üretim üniteleri ile kuzu kuzu geçinsinler istemektedir. Hem halkçı ve sosyal adaletçi olarak esnaf ve sanatkarı değişim silindirinin altında ezdirmekten yana değildir, onlara iş ve meslek alanları açmak ister, hem de bunların büyük işletmeler kurarak tekelleşmeleri için tezler ileri sürer. (ve benzeri...)

İşte size dört dörtlük CHP mantığının çelişkiler rezaleti.

(57) CHP Programı, 1976, s. 200-204.

www.kitabevi.com

CHP Emperyalist Antlaşmalara, Emperyalizmle Olan İlişkilere Karşı Değildir.

Kesin bir gerçektir ki, tarihin tekerleğini geriye doğru döndürmek mümkün değildir. İlerleyen, durmadan değişen ve gelişen, yaşayan bir dünyada kişilerin paşa gönlü estiği için olayları ters-yüz etmek, keyfi tahlillere dayanıp ucuz sokak işportacıları gibi demagoji ile siyaset sahnesinde palyaçoluk etmek, değişmenin ve gelişmenin ağır, acımasız, katı gerçeklerini değiştirmez. Kapitalist -emperyalizm kendi diyalektiği içinde yapısal dinamiklerinin bütün kapasitesini de ortaya sürerek hegemonyasının temellerini atmış, çatısını çatmıştır. Tekelleşmiş, emperyalist ilişkiler zincirini, hükümranlığı altında tuttuğu alanlarda, siyasi, ideolojik, militarist kurumlarla oluşturup, amansızca hükmetmektedir. Herşeyin birbirine bağlı olduğunu, bunlar da pekala bilmektedirler. Kapitalist-emperyalist sömürü mekanizmasının bütün uzuvlarının birbirine bağlı olduğunu, bir uzvun çürümesi karşısında tüm mekanizmanın bundan zarar göreceğini bilmektedirler. Zincirin özellikle sömürgelerden yükselen devrimci hareketlerle çatırdayarak parçalanması, **kapitalist-emperyalistlere** en acılı, en korkulu anlarını yaşatmaktadır. Her gerileyiş, alanlardan her püskürtülüş, sömürücüleri daha da azgınlaştırmada, panik ve öfke ile daha da acımasız, daha da kanlı ve imhacı eylemlere doğru gitmektedirler. Hal böyle olunca da kapitalist-emperyalist mekanizma, kendi iç bünyesinde çatlamalara karşı, keyfi tasarruflara karşı, «demokratik» külhanbeyliğe karşı hiç de müsamaha göstermez. İşin asıl can alıcı noktası ise, bizzat bu mekanizmanın nimetlerini paylaşan bağımlı-sömürgeci devletlerdeki yöneticilerin, bu konuda yani kapitalist-emperyalist mekanizmanın korunması, kollanması yolunda çok daha fanatik oldukları, kraldan çok kralcı oldukları-dır. Emperyalistlerin bu sömürgeci uşakları Türkiye'de de çok iyi tanınmakta ve bilinmektedirler.

Toparlarsak, kapitalist-emperyalist mekanizmanın bir uzvu olarak bağımlı sömürgeci devletlerde yer alan ülke yöneticileri en az bu ülkelerdeki sermaye grupları kadar sömürü çarkının korunmasında jandarmalık yapmayı bir «tanrı buyruğu» olarak değerlendirmekte ve elhak bu konuda da yeterli olmaktadırlar. Arada bir, bir lidercik kalkıp sahtekârca kapitalist-emperyalist çarkın bir tasarrufuna karşı başkaldırı havasına girmektedir. Ama kısa bir süre sonra yelkenleri indirip, teslim bayra-

ğı çekmekte ve bir yandan dilencilik yaparak ayakta durmaya çabalarken, bir yandan da kırılan onurunu kurtarmak için iç-politikada kabadayılık yapmaktadır. Yakın geçmişteki bir Kıbrıs sorunu, bir haşhaş sorunu, bir üs sorunu ve benzerleri yeterince açıklayıcı örnekler oldu.

Bir de bunların yanında kamu-oyunun değerlerinde ortaya çıkan sahte tercihler vardır. Örneğin Fransa'nın ünlü De Gaulle'ünün Nato'dan ayrılması neredeyse anti-emperyalist'lik şampiyonluğunun sahibi olmasına yetecekti. Ya da Arap Emirliklerinin Petrol politikaları, kapitalist-emperyalizmin mezar kazıcısı olarak ortaya sürülme «şerefi»ne layık görüldü. Eli kanlı İran Şehin Şahı Rıza Pehlevi'nin dış politikada zaman zaman ortaya çıkan «sert» tavırlarının altında anti-emperyalist bir lider görüntüsü aranmaktadır!

Tüm bunlar şüphe yok ki, en ucuz ve en aldatıcı ideolojik zaafların karşı-devrimci hıyanet göstergeleridir.

Bunun gibi, Türkiye şartlarında da belirlediğimiz gibi, kapitalizmin asıl temsilcisi olma yönünde gittikçe billurlaşan bir ideolojinin üstünde yükselen CHP ve onun lider unsurlarına da «ilericilik,» «devrimcilik» sıfatları bol keseden dağıtılmaktadır.

Gel-gelelim, kapitalist-emperyalistlerin sömürü mekanizmasının asal ögelerine karşı bilinçli bir jandarmalık görevini yerine getirmede kusur işlememeye gayret sarfeden CHP, uluslararası ilişkiler ve de asıl militarist bağımlılık konularında bütün tumturaklı laflarına rağmen emperyalizmin kuyruğunda seyretmektedir.

Türkiye'nin güvenliğini garanti altına almak için «batı savunma sistemi arasında sıkı bağlantılar» kurmanın yararına inanan CHP, «bu bağlantı(nın) görünür gelecekte de geçerli ve gerekli olduğu»na da inanmaktadır. (58)

1976 Programı'nda daha «dikkatli» önermeler ile milli egoizmin tahriklerine el atan CHP;

> «ulusal güvenliğimiz ilke olarak kendi kendimize yeterli olacak, bir ölçünün ötesinde dış olanaklara veya ortak güvenlik düzenlemelerine dayanmıyacaktır», biçiminde sözde anti-emperyalist küçük-burjuvalara ağız dolusu taviz verir gibi görünmekteyse de özünde CHP;
>
> «Türkiye'nin ulusal güvenliğini en sağlam biçimde koruyabilmek üzere, içinde bulunduğu ortak güvenlik siteminde kalmayı (...) zorunlu sayar.» (59).

Bu ortak güvenlik sistemi, ikinci emperyalist paylaşım savaşından (2. dünya savaşı) sonra emperyalistler tarafından kurulan NATO'dur. 1976 programında CHP;

> «Ancak bu konuda geçmişin tartışmalarından çok günün sorunlarına eğilmek ve uzun süreli ulusal güvenlik gereksinmelerini karşılayacak bir ulusal güvenlik kavramı oluşturmak gerekir», (60). gibi muhtevadan yoksun laf ebeliği ile, sorun gözardı edilmek iste-

(58) 1973 Seçim Bildirgesi, «Ak Günlere», s. 217.
(59) 1973 Seçim Bildirgesi, «Ak Günlere», s. 217.
(60) CHP 1976 Programı, s. 344-345.

niyorsa da bu, «Batı Güvenlik Sistemi»ne karşı herhangi bir alternatifin işlerlik kazanmasından ötürü değildir. Bu sadece, laf cambazlığı ile kamu-oyu'nun oldukça duyarlı olmaya başladığı ve CHP akıl hocalarının «ağır» eleştirilerle parti ideologlarını uyarmaları sonucu yüzü iyice açığa çıkan NATO ve benzeri emperyalist kuruluşlarla olan ilişkilerin parti programında tescilinden kaçınmaktır.

Nitekim CHP Genel Başkanı Ecevit, bu konuda oldukça açıktır; Milliyet Baş Yazarı Abdi İpekçi ile sohbetlerinde diyor ki Ecevit:

> «Şimdi ulusal savunma kavramı derken ben sadece silahlarımıza, savunma araç ve gereçlerimizin kaynağını çeşitlendirelim demiyorum. Yeni bir kavramdan söz ediyorum Bu, yeni savunma kavramının kendi gerçek ihtiyaçlarımıza ve ekonomik olanaklarımıza uygun bir kavram olması gerekir. Bugün Türkiye'nin savunması, kendi ulusal ihtiyaçlarından önce NATO'nun bu arada özellikle Birleşik Amerika'nın ihtiyaçlarına göre saptanmaktadır, öyle olagelmiştir. NATO'ya çok fazla bağımlı hale gelmişizdir. Ve NATO'da Türkiye'ye çok fazla güvenme alışkanlığına ve rahatlığı içine girmiştir.» (61).

«Solcu» aydınlarımızın kaleminde de böyle isabetli tesbitlere kavuşan bu değerlendirme, Ecevit'in pratiğinde şöyle yansıyor:

> «Ecevit: Hayır, söyleyeceğim efendim. Bunun için de Nato'dan ayrılmamıza gerek bulunmadığını söylüyorum. Bunu Sovyetler Birliği'nde de bildiğiniz gibi belirttim.» (62).

Aslında işin gerçeği de budur. Nato'nun emperyalist karakteri, ilerici rejimlere karşı düşmanca girişimleri, ulusal kurtuluş hareketlerini nasıl dinamitlediği, siyasi bağımsızlığı olan ülkelerdeki orduları nasıl bağımlı hale getirdiği ve halkların başbelası bir militarist organizasyon olduğu konusunda fazla bir açıklamaya gerek yoktur kanısındayız.

Yazımızın daha önceki bölümlerinde belirttiğimiz ikili antlaşmalar ile diğer emperyalist paktlara karşı da CHP'nin tutumu değişik değildir.

CHP'nin dış sermaye konusunda da ileri sürdüğü tezler, genelinde elli yıllık Cumhuriyet Türkiye'sinin genel siyasetinin dışında değildir. 1919-1922 savaşının başarılarını emperyalistlere daha «iyi» şartlarda anlaşma uğrunda İzmir İktisat Kongresinde harcayanlar, Lozan'daki pazarlıkların ürününü almak için bu konuda emperyalistlere kesin teminatlar verdiler. O kadar ki, İzmir İktisat Kongresi'nin kararlarındaki burjuva nitelik, Lozan'da askıya alınan sorunların bir elde sonuçlanmasını da getirdi.

İzmir İktisat Kongresi'ni açan Gazi Mustafa Kemal şunları söylüyordu:

---

(61) Milliyet 2 Temmuz 1976.

(62) Aynı yazı.

«Efendiler, iktisadiyat sahasında düşünür ve konuşurken, zan olunmasın, ecnebi sermayesine hasımız. Hayır. Bizim memleketimiz vasidir; çok say (emek) çok sermayeye ihtiyacımız var. Kanunlarımıza riayet şartı ile ecnebi sermayelerine lâzım gelen teminatı vermeye her zaman hazırız. Ecnebi sermayesi, bizim sayimiz inzimam etsin ve bizim ile onlar için faideli neticeler versin.

Mazide Tanzimat Devrinden sonra ecnebi sermayesi müstesna bir mevkiye malikti. Devlet ve hükümet, ecnebi sermayesinin jandarmalığından başka birşey yapmamıştır. Her yeni millet gibi, Türkiye buna muvafakat edemez. Burasını esir ülkesi yaptırmayız.» (63).

Aynı dönemde İktisat Vekili Mahmut Esat Bey ise şunları söylüyor:

«Zannedilmesin ki... yeni Türkiye İktisat mektebinin ecnebi sermayesine karşı, bir taassubu bir husumeti ve bir adaveti vardır. Hayır. Biraz evvel, Gazi Paşamızın dedikleri gibi, biz Türkiye'yi iktisadiyatını bir esirler ülkesi halinde ecnebi sermayesinin eline terk ve tevdi edemeyiz. Fakat, memleketimizde meşru bir surette, kazanmak ve yaşamak isteyen yabancı sermayesine kanun ve nizamlarımıza tabi olmak üzere, **Türkiye'lilerden** (a.b.ç.) fazla bir imtiyaz, bir hile ardında koymamak şartıyla memleketimizden her türlü teshilâtı, hatta diğer milletlerin gösterdiği teshilattan fazla kolaylıkları irae etmeye her zaman hazırız.» (64).

1961'lerde 27 Mayıs darbecilerinin Cemal Gürsel'i de getirdiği programda şunları söylüyordu:

«Hükümetimiz dış sermaye yatırımlarını en sıhhatli dış yardım kaynağı telakki etmektedir. Bu bakımdan, yabancı sermayeyi teşvik için gayret sarfedilecek ve Türkiye'deki yatırım imkânlarını, yabancı sermayedarlara tanıtmak üzere lüzumlu teşkilâtın kurulmasına çalışılacaktır.» (65).

Ve 1973'lerin «AKGÜNLERE SEÇİM BİLDİRGESİ»nde CHP'de şunları söylemektedir:

«Türkiye yabancı sermayeye, dünyanın hemen hiçbir ülkesinde eşine rastlanmayacak kadar aşırı avantajlar tanıdığı, halde, bundan katlandığı fedakârlık ölçüsünde yarar sağlayamamaktadır.

(... CHP bu duruma son verecektir. Yabancı sermaye kârının yurt dışına çıkarılabilecek bölümüne, dünya ölçüleri ile makul bir sınır konulacaktır.

(...) yabancı sermayeye, zorunluluk olan alanlarda ve yeterli ihracat yapması şartıyla izin verilecektir.

(63) İzmir İktisat Kongresi Açış Konuşması, 17 Şubat 1923.

(64) A. Gündüz Ökçün, 1920-1930 yılları arasında kurulan Türk Anonim Şirketlerinde Yabancı Sermaye, s. 7.

(65) MBK, Zabıt Ceridesi Cilt: 1, s. 2.

(...) bu kurallar içinde ülkemize gelecek ve sınayileşmemize katkıda bulunacak yabancı sermayeye etkin güvenceler sağlanacaktır.» (66).

1976 programı ise, şunları yazıyor:

«Dışarıdan bilgi, teknoloji, patent veya lisans alımına öncelik verilmelidir. Ancak ulusal gereksinmelerin bu yollardan karşılanamıyacağı durumlarda yabancı ana paradan da, yine ulusal yararı ve egemenliği gözetici koşullarla gereğinde yararlanmalıdır.» (67).

«Dünyada insanca ve hakça bir düzene doğru adımlar atılmadıkça da, gelişme sürecindeki bir ulusun kendi ekonomik ve toplumsal düzenini değiştirebilmesi çetin engeller ile karşılaşır.» (68).

Aslında tüm bunlar iyi niyet gösterileri olarak ele alınamaz. Emperyalist kapitalist mekanizmanın acımasız işleyişi bu tür ifadelerle ne durdurulabilir ve ne de durdurulması mümkündür. Bu bir mücadele, devrimci bir mücadelenin üstesinden geleceği inatçı, kararlı, kıyasıya sürecek olan sınıf savaşlarının ürünü olarak vücut bulabilecek somut bir olgudur.

Aslında CHP, daha 1923'lerde rotası çizilen ekonomik siyasetin kurallarını pek çok edebi duygusallıklarla sürdürüp götürmektedir. 1923'lerde de, dış sermayeye «gelin ama bizi usturuplu sömürün» gibisinden talepler sunulmuştu, geldi ve sömürdü. Sömürüyor. Kaldı ki, CHP dış yardım kaynaklarının emperyalist kapitalizmin denetiminde olduğunu da pek ala bilmektedir. Dış ticaret konusunda köklü devletleştirme talepleri de olmadığına göre, sonuç olarak ulusun yararı ve egemenliği zedelenmeden bu işlerin üstesinden gelme programlarda kalacak, muhtevadan yoksun talepler olmaktan başka işe yaramayacaklardır: Tabii aynı zamanda sömürü çarkının işlemesi de sürecektir.

Bu arada CHP'nin MSP ile koalisyonu sırasında yapmış olduğu protokol'deki belirlemelere de bir göz atarak konuyu bağlayalım:

CHP'nin MSP ile yaptığı Koalisyon Protokolü'nde «DOĞU VE GÜNEY-DOĞU İLE İLGİLİ BELİRLEME» ye rastlıyamıyoruz. Ancak adı geçen protokol'de ilginç bir madde vardır. Bu madde şöyledir:

> «Madde: 103 içinde bulunduğumuz ortak güvenlik sitemine ve mevcut ittifaklarımıza bağlı kalınacaktır.» (69).

Görüldüğü gibi CHP emperyalist antlaşmalar ve emperyalist ilişkilere karşı olmadığı gibi, bu tür ilişkilerin güçlenmesi ve pekiştirilmesi için de büyük gayretler sarfetmiştir ve bu gayretlerini de çok usturuplu bir şekilde kamufle etmek istemektedir. Ama bunun kamuflesi mümkün değildir. Böylesi ilişkilerin gözlerden saklanması olanaksızdır. Herşey boyutları ile anlaşılmıştır.

(66) 1973 Seçim Bildirgesi, «AKGÜNLERE», s. 85-86.
(67) 1976 CHP Programı s. 62.
(68) 1976 CHP Programı, s. 57.
(69) CHP-MSP Koalisyon Protokolü, 25 Ocak 1974.

CHP Kapitalist Üretim Biçimine Karşı Değildir.

CHP'nin demokrasi ve devlet konularındaki temel çıkmazı özünde kapitalist üretim biçimine karşı olmadığı gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet esasına, banka ve kredi sistemine, «Batı» diye adlandırılan kapitalist-emperyalist mekanizma ile olan ilişkilere vb... dokunmadan, bunların köklü çözümünü getirecek kamulaştırma gereğini gözardı ederek «halk»ın çıkarlarını korumak, «halk iktidarını» oluşturmak defalarca belirttiğimiz gibi sadece ucuz bir demagojidir.

CHP'nin tekellere karşı -ki bu tavrı son program ile 'yumuşama' içine sokulmuştur ya- genelinde tekel dışı üretim ünitelerine karşı öne sürdüğü çözümler de öz olarak kapitalizme hizmet etmektedir. Gerçi kapitalist mekanizma küçük üretimden kaçınılmaz olarak büyük üretime, tekelleşmeye doğru ilerler. Ama, diyelim ki herkesi mülk sahibi kılmak, küçük üretim ünitelerine devlet teminatı getirerek yaşatmak da reform niteliği taşımayan gerilik olarak adlandırılabilir. Ki, çağdaş kapitalistler ve tekel evresinin ürünlerini alan Türk kapitalistleri de bu tür bir gericiliğe izin verecek nitelikte değillerdir. Kaldı ki küçük üretim «her gün, her saat kendiliğinden ve geniş ölçüde kapitalizmi ve burjuvaziyi doğurur». (70).

CHP şüphe yok ki, bu ısrarında da samimi değildir. Çünkü, eğer dikkat edilirse, aslında «esnaf ve sanatkâr»lara getirdiği umutlar, aslında tümünü «patron» yapma umududur. Hatta denilebilir ki, CHP ünlü «Halk Sektörü» ısmarlama «sol» doktrini ile halkın tümünü patron yapma gibi bir acaipliğin iddiacısı durumundadır.

Geçelim.

CHP'nin her satır başında tekrar edip durduğu demokrasi anlayışının köksüz ve tutarsız olduğunu, özünde «egemen sınıflar demokrasisi»nin yaldızlı ifadelerle ört-bas edildiği açıktır. Ne var ki CHP bunun hiç farkında gözükmemekte, özellikle de KÜRT halkının üzerindeki «düşünsel ve eyemsel» anti-demokratik ve sömürgeci tavrını da arsızca demokrasi diye yutturmaktadır. Önceki bölümlerde belirledik ki **«bir liberalin demokrasiden söz etmesi doğaldır. Ama bir Marksist hangi sınıf için sorusunu sormayı ihmal**

(70) Stalin, Leninizmin İlkeleri, Sol Yayınlar, s. 44.

olmez.» (71). (a.b.ç.) Çünkü demokrasi muhtevadan yoksun, sınıflar üstü nitelikler taşıyan, değişmez, mutlak bir olgu değildir. **Özgürlük, evet! Ama kimin için?** Örneğin bir seyahat özgürlüğü vardır, ev alma ya da fabrika açma özgürlüğü de vardır. Kaldı ki örgütlenme özgürlüğü de vardır! Örneğin sanayici ve işadamları rahatça örgütlenebilirler. Ama, Proletarya bu hakkı -Türkiye şartlarında- yıllardır bir türlü kullanamaz (regalite şartlarında). NEDEN?

Çünkü hakların var olması ya da gerekli ve zorunlu olması başka şey, bu hakların kullanımı başka şeydir.

CHP;

> «Derinlik kazanması için demokrasinin sağladığı özgürlüklerden haklardan herkesi eksiksiz ve eşitçe yararlandırıcı ekonomik ve toplumsal olanaklar sağlanmalıdır.
>
> Demokrasiye gerçeklik kazandırmak içinse, bir yandan demokrasi yaygınlaşır ve derinleşirken, bir yandan da demokratik özgürlükler ve haklar her türlü yasal sınırlamadan kurtarılmalıdır.» (72).

Bu güzel sözler birer güzel temenni olarak kabul edilebilir. Ama aynı temenniler bir siyasi partinin programında yer alınca iş değişir. Çünkü: «tam bir demokrasi **herkes** için demokrasi, fakirler için olduğu kadar zenginler için demokrasi olamaz.» «Evrensel eşitlikten 'saf' demokrasiden, 'tam' demokrasiden sözetmek sömürülenler ile sömürenler arasında eşitliğin imkânsız olduğu yolundaki kesin gerçeği gizlemek için, bir burjuva paravanasıdır. 'Saf' demokrasi teorisi emperyalist soyguncular tarafından işe karıştırılan ve beslenen işçi sınıfının üst tabakasının teorisidir. Bu teori kapitalizmin hastalıklarını gizleme, emperyalizmi rotuşleme ve sömürülen yığınlara karşı mücadele ona moral güç verme amacı ile ortaya çıkarılmıştı. Emlâkların, basımevlerinin, kâğıt stoklarının vs. 'özgürlükten' gerçekten yararlanmak için, sömürücülerin imtiyazında olması nedeniyle, kapitalizmde sömürülenler için gerçek 'özgürlük' yoktur ve olamaz da.» (73).

CHP;

> «demokrasi ekonomik ve toplumsal düzenle bir bütün oluşturur.» (74). diyor. Doğrudur:
>
> «Kapitalizmdeki demokrasi kapitalist demokrasisidir. Sömürülen çoğunluğun haklarının sınırlandırılmasına dayanan sömüren azınlığın demokrasisidir. Ve bu demokrasi çoğunluğa karşı yöneltilir.» (75).

CHP;

> «yaygınlık kazanmak için demokrasi toplum yaşamının her katında ve kesiminde geçerli olmalıdır

(71) S.W. Moore, Devlet Kuramı, s. 30-31.
(72) 1976 CHP PROGRAMI -Ön Tasarı- s. 289.
(73) Leninizmin Esasları, Odak Yayınları, s. 54-55.
(74) CHP 1976 PROGRAMI -Ön Tasarı- s. 289.
(75) Leninizm Esasları, Odak Yayınları, s. 55

ve halkın kendini yönetme yetkisi ve olanağı kurumsal düzenlemelerle sürekli genişletilmelidir.» diyor. (76).

Ve diyor ki CHP:

«CHP iktidarında halk yönetime daha çok ve daha etkin bir biçimde katılacak ve halkın gözetimi altındaki yönetim, demokratik haklarda ve özgürlüklerde hiçbir kısıntı yapmaksızın, daha etkili olacaktır. Demokrasi de devlet de halk da daha güçlü olacaktır.» (77).

Devletin güçlü olacağına şüphe yok. Burjuvazi iktidara yerleştikçe elbetteki kurumları da yerleşecek ve kuvvetli olacaktır. Ama halk için aynı iddianın ileri sürülmesi, halkla alay etmekten başka bir şey değildir. Çünkü:

«Kapitalizmde sömürülen yığınlar, ülkenin idaresine gerçekten katılmazlar ve katılamazlar.» (78).

Lenin bu konuda şunları yazar:

«En elverişli gelişim koşulları içinde düşünülen kapitalist toplumda demokratik cumhuriyet bize az çok tam bir demokrasi sunar. Ama bu demokrasi, daima kapitalist sömürünün dar çerçevesi içinde sıkışıp kalmıştı: bu yüzden esasen, daima azınlık için, sadece mülk sahibi sınıflar, sadece zenginler için bir demokrasi olarak kalır. Özgürlük eski Yunan cumhuriyetlerinde ne idiyse, kapitalist toplumda da aşağı yukarı odur: Köle sahipleri için özgürlük.» (79).

Kabul etmek gerekir ki, bir burjuva partisi olarak CHP cumhuriyet Türkiye'sinin en ileri programını sunmaktadır Türkiye'ye. Ne var ki olguyu sert bir nesnellikle değerlendirmek gerekir. Sonuç olarak kapitalizmin gelişmesine hizmet ettiği, tekelci sermayenin egemenliğinin temellerini güçlendirdiği gözden ırak tutulmamalıdır. Daha önce de belirttiğimiz gibi taktikler, temel stratejiden öne çıkma istidadı taşıdıkları yerde artık devrimci hareket için hayati önem taşırlar. O kadar ki Türkiye'de anti-faşist mücadelenin öncülüğü CHP'ye sunulmaktadır. CHP'nin ağzı kalabalık ajitatörleri de bunu büyük bir şamata ile yaygınlaştırmaktadırlar. Oysa bilinmektedir ki kapitalizme karşı mücadele faşizme karşı mücadeleden ayırdedilemez. Burjuva demokrasisi ya da faşizm tercihinde de burjuvazinin siyasi öncülüğüne, ideolojik tahribatına ne fırsat ve ne de izin verilemez, verilmemelidir.

Geçerken şu noktayı da belirtelim ki, devlet fobisi de bir hayli yamalı bohça görünümündedir CHP'nin. «Ülkenin bütünlüğünü ve güvenliğini, ulusun bağımsızlığını ve birliğini, toplumun gönencini ve dirliğini, her yurttaşın özgürlüğünü ve eşitliğini gözetmek üzere oluşan» (80) bir dev-

(76) CHP 1976 PROGRAMI -Ön Tasarı- s. 289
(77) CHP 1973 Seçim Bildirgesi «Akgünlere», s. 185
(78) Leninizmin Esasları, Odak Yayınları, s. 55
(79) S. W. Moore, a.g.e. s. 98
(80) CHP 1976 Programı -Ön Tasarı- s. 14

let anlayışı sakatlığı ortadadır.

Genelinde burjuvazinin, özelinde ise Kemalist geleneğin devlet anlayışıdır bu. Ne var ki burjuvazinin merkezi devletinin en karakteristik iki kurumu vardır; bürokrasi ve sürekli ordu.

> «Bürokrasi ve sürekli ordu, burjuva toplumun gövdesi üzerindeki asalaklardır. Bu, toplumu rahatsız eden iç çelişmelerin doğurduğu, ama toplumun hayati gözeneklerini tıkayan asalaklar.» (81).

Devletin proleter anlamda demokratikleşmesi, burjuva devletin bürokrasisinin, sürekli ordusunun ve parlamentosunun imhasını getirmelidir. Oysa CHP kendi karekterinden dolayı, burjuva devletin bu temel kurumlarına karşı son derece duyarlıdır.

Bir kere şu bilinmelidir ki, bir milletvekili seçildiği andan itibaren eğer «parlamenter demokrasi» ordunun kasaturaları ile deşilmezse 4 yıl boyunca seçmen denetiminden filan tamamen uzaktır. Seçildiği andan itibaren de artık mebus pazarlarının esnaf takımı içinde yerini alır. Öte yandan yerel yöneticiler hiç de halk oyu ile seçilmezler. Valiler, memurlar vb. Bunlar ayrıca yargı erki ile desteklenen bir devlet baskısının ağırlığı altında halkı sürekli ve sistemli şiddetin organizesi içinde tutmaktadırlar.

Burjuva demokrasisinde kapalı oyla açık sayım esasına dayanan seçim mekanizması hiç şüphe yok ki sermaye diktasının en olumlu yanıdır. Ancak bu mekanizma da burjuvazinin lehine işler.

> «Marksizme göre burjuva demokrasisinin biçimsel özgürlük ve eşitliği mal değişiminin biçimsel özgürlük ve eşitliğinin siyasal kurumlar düzeyindeki ifadesidir. 'Burjuvazi'der Engels, 'Feodaliteye karşı savaşında ve kapitalist üretimin gelişimi sırasında tüm kişisel ayrıcalıkları, yani kast ayrıcalıklarını ortadan kaldırmak ve ilkin özel hukuk alanında, sonra yavaş yavaş kamu hukuku alanında da bütün bireylere yasalar karşısında eşit haklar sağlamak zorunda kalmıştır.' Lenin bu gelişimin sonucu hakkında şunları yazar: 'Genel olarak insanların eşitliği perdesi arkasında, burjuva demokrasisi mülk sahiplerinin ve işçinin, sömürenin ve sömürülenin eşitliğini ilan eder ve böylelikle ezilen sınıfları büyük ölçüde yanıltmış olur. Mal üretimi ilişkilerinin bir yansıması olarak, beliren eşitlik fikri, burjuvazinin elinde insanlar arasında mutlak bu eşitlik bulunduğu bahanesiyle, sınıfların ortadan kaldırılması uğraşına karşı savaşmak için bir silah haline gelir.' Tıpkı değişime karşı çıkarak değil, değişim aracılığıyle işleyen kapitalist sömürü, gibi, kapitalist siyasal yönetim de, demokrasiye karşı çıkarak değil, demokrasi aracılığıyla işler.

Tek kişinin yönetimi olan monarşinin ve bir avuç kişinin yönetimi olan oligarşinin tam tersine, demok-

(81) Lenin, Devlet ve İhtilal, s. 35

rasi halkın yönetimi olarak tanımlanır. Burjuva demokrasileri, diğer sınıf demokrasilerinden, örneğin köleci toplumdaki demokrasilerden, iki önemli noktada ayrılır. Birincisi köleci toplumdaki demokrasilerde, kölelerin, yönetici halkın resmi olarak dışında tutulması, bu yönetimlere sınıf egemenlikleri damgasını basar. Ama kapitalist demokrasilerde, işçi sınıfının yönetici halkın resmen dışında tutulmaması bu demokrasilere bütün sınıfların üyelerini temsil eden yönetimler damgasını basar gibi görünür. İkincisi köleci toplumlardaki demokrasilerde yönetici halk, yasama, yargı ve yürütme işlevlerine doğrudan doğruya katılır. Ama kapitalist demokrasilerde, halk ne yasaları yapar ve ne onları yorumlar ve ne de uygular. Halkı oluşturanlar oylarını kullanırlar, ve oyları ile yasama üzerinde, dolaylı olsa bile tam bir denetim kurdukları varsayılır. Öte yandan yasaların yorumlanması ve uygulanması işini bürokratlar -seçilmeleri ve faaliyetleri halkın denetiminden büyük ölçüde bağımsız olan maaşlı görevliler hiyerarşisi- etkili bir biçimde tekellerine almışlardır. Köleci demokraside ve burjuva demokrasisinde halkın yönetiminden bahsedilir; ama hem 'halk' hem de 'yönetici' sözcükleri belirsiz deyimlerdir. Köleci demokrasilerde 'halk' halkın tümü, ama 'yönetmek' yönetimin sadece bir kısmı anlamına gelir.

Demokratik burjuva devletinin bu ayırdedici özelikleri, kapitalist ekonominin ayırdedici özellik-

lerine tekabül eder. Kapitalist ekonomi, toplumun bütün üyelerinin genel anlamda özgürlük ve eşitlik koşulları altında, gönüllü olarak katıldıkları, bir sıra rekabetçi değişimler aracılığıyla denetlenir gibi görünür. Aynı biçimde, demokratik burjuva devleti, toplumun bütün üyelerinin genel anlamda özgürlük ve eşitlik koşulları altında gönüllü olarak katıldıkları, bir sıra rekabetçi seçimler ile denetlenir gibi görünür. Ama kapitalist değişimin biçimsel özgürlük ve, eşitliğinin altında, üretim araçlarının kapitalist sınıfın üyelerinin tekelinde olmasından ileri gelen, kapitalist üretimin maddî köleliği ve sömürüsü yatar. Ve demokratik burjuva seçimlerinin biçimsel özgürlük ve eşitliğinin altında, baskı altına alma araçlarının, kapitalist sınıfın temsilcilerinin tekelinde bulunmasından kaynaklanan, bürokratik yönetimin maddi köleliği ve zulmü yatar.

'Seçimlerin ayırdedici temel özelliği' der Marks, 'seçimlerin adlarına değil ekonomik esaslarına, seçmenler arasındaki ekonomik bağlara bağlıdır.' Marks kapitalist toplumlarda genel oyun olağan işlevinin, halkı parlamentoda egemen sınıfın hangi üyesinin temsil edeceğini her üç ya da altı yılda bir kararlaştırmak olduğunu savlar. Bu durumun iki temel nedeni vardır: En başta işçiler olmak üzere, geniş grupların siyasete katılmalarının önlenmesi; başta küçükburjuvalar olmak üzere, geniş grupların kendi çıkarlarının aleyhinde burjuvazinin yandaşlarına oy vere-

rek aldanmaları.

Kapitalist demokrasilerde küçük-burjuvazinin siyaset tarafından ne ölçüde aldatıldığı konusunda Lenin şöyle yazar: 'Eğer bir yandan kitleleri sersemletip, bitkinlik, korku, dağınıklık (kırlar!), bilgisizlik içinde bırakmasa; ve diğer yandan burjuvazinin eline işçileri ve köylüleri toptan alteden ve aptallaştıran dev bir yalan dolan aygıtı vermese idi kapitalizm kapitalizm olamazdı.

İşçi sınıfının yada burjuvazinin yanında olmak; küçük-burjuva ve yarı küçük-burjuva kitlesinin bu zor ve karmaşık siyasal sorunu önceden çözmesi düşünülemez. İşçi sınıfından olmayan çalışan katmanların bocalamaları kaçınılmazdır.

'Akıllı uslu istikrarlı demokrasi' hayranları bu durumu her zaman gözden kaçırırlar. En ciddi siyasal sorunların oy ile çözüme ulaşabileceğine inanmaktadırlar.» (82).

CHP'nin en yeni programında da demokrasinin, kapitalist demokrasinin bu sakatlıkları -her ne hikmetse- keşfedildiği (!) için olsa gerek şunlar yazılı:

> «Demokrasi azınlığın haklarını koruyan rejimdir. Ama çoğunluğun iktidar olma hakkını gereğince sağlayamamaktadır. (Bunu CHP'nin mucizeleri sağlayacak!) Gerçi demokrasilerde çoğunluğun oylarıyle ve çoğunluğun verdiği yetkiyle iktidar olunmaktadır ama çoğunluk o iktidara yeterince ağırlığını koyamamakta, yeterince katılamamaktadır. Yeterince yön verememektedir.» (83) (Doğrusu CHP'nin ishirli sopası sayesinde bu da gerçekleşebilir!)

CHP:

> «Gelişmeyle ve sinaileşmeyle birlikte toplumsal güç dengesinde yeralan büyük değişim, geleneksel demokrasi kurumlarının sağladığı sınırlı olanaklar içinde, siyasal güç dengesine yeterince yansıyamamaktadır.» (84) diyor.

Aslında bu, kapitalistler alt-yapı kurumlarında etkinlik kurdukça, üst-yapı kurumlarına da ve özellikle siyasi iktidara da egemen olmak için acımasızca mücadele etmektedirler gerçeğinin, CHP madrabazlığı ile temellerinden kaydırılmadır. Kemalist geleneğin siyasi iktidar güçlerine göz kırpıldığı gibi, halkın yönetim mekanizmasında temsil edilmesi gibi geleneksel kapitalist demokrasinin

---

(82) S. W. Moore, a.g.e s. 90-99
«Nitekim konuşmamızın daha önceki bölümlerinde de belirttiğim gibi, ben «halklar» sloganı ile karşımıza çıkılan, Doğu ve Güney-Doğu illerinde, bu sloganı karşımıza getirenlere karşı açık savaş açtım, ve orada oylarımız yükseldi. Demek ki, oy kaybetmemiz değil, tam tersine halkın daha çok güvenini ve oyunu kazanmamız söz konusudur.»
(Ecevit'in açıklamaları, Milliyet 3 Temmuz 1976)

(83) CHP 1976 PROGRAMI -Ön Tasarı- s. 290-291
(84) Y.a.g.p s. 290

aldatmacasının, artık yeterli olmadığı gibi bir paradoksun da içine düşülmektedir. Aslında CHP tekelci sermayenin kucağına oturmak gerçeğini entellektüel lafazanlıklarla kapatmak sevdasında olmasa, yukarıdaki soyut iddianın, AKGÜNLERE seçim bildirgesindeki «egemen sınıflar demokrasisine» kafa tutmadan geri çark etmenin sakatlığı olduğunu görür. Deniyor ki, AKGÜNLERE seçim bildirgesinde:

> «CHP iktidarı Türk demokrasisini bir 'egemen sınıflar demokrasisinin' dar çemberinden kurtararak genişletecektir. Çağın gereği olan kütle demokrasisi boyutlarına kavuşturacaktır. Ve bütün toplumun siyasetle etkin biçimde ilgilenebilmesini, halkın siyasete, dolayısıyla yönetime ağırlığını koyabilmesini ve ekonomik düzeni barışçı yollardan kendi yararına değiştirebilmesini sağlayacaktır. Öylelikle Türk demokrasisine çağdaşlık, genişlik ve gerçeklik kazandıracaktır.» (85).

1976'larda artık bunların gereği pek kalmamıştır. Sosyalist literatürü tepetaklak edip, sorumsuzca kullanmanın da gereği yoktur. Artık tekelci sermayenin kucağına çekilmek, çağdaş sosyal demokrat siyasi partiler yelpazesinde yerini almak için CHP harekete geçebilir. Nitekim sermayenin akıllıları hemen CHP'nin sırtını sıvazlayarak «aferin»ler çekmeye başladılar bile: «Çarpıcı seçim bildirgelerinde olduğu gibi bazı kesimleri sömürücü ya da tekelci diye niteleyip partinin karşısına almadığı için» CHP'ye göz kırptılar. (86).

Ama CHP öyle kolay kolay yığınları sersemletip, aptallaştıran yalan dolan aygıtını terkedecek cinsten hafif bir siyasi mekanizma değildir. Devam eder 1976 Programı:

> «CHP demokrasi kurallarını toplum yaşamının her kesiminde ve düzeyinde geçerli ve etkin kılarak, demokrasiyi, en insanca yönetim biçimi olmanın da ötesinde, insan kişiliğinin gelişmesi önündeki tüm engelleri kaldıran, insanı kendine, topluma, devlete yabancılaşmaktan kurtaran, insanı özgürleştirerek toplumla kaynaştıran, en insanca yaşama biçimine dönüştürecektir.» (87).

Ne var ki «geleneksel demokrasi» bunu sağlamada yeterli değil! Bu nedenle CHP «özgürlükçü demokrasi»yi gerçekleştirecektir! CHP'nin sihirli sopası topluma şöyle bir dokunacak, ve kapitalist köleliğin sömürü ve zulmü devam ederken. ortalık güllük gülistanlık olabilecektir!...

MC gericiliği susar mı, onlar da «hürriyetçi demokrasi» ile tüm bu işleri yapma, «ileri kalkınmış Türkiye»yi kurma şarlatanlığı ile CHP'ye söz yetiştirmede pek geri kalmıyorlar.

Tabii tüm bunlar bir ucu da «güleryüzlü soyalizm»

(85) CHP 1973 Seçim Bildirgesi «Akgünlere» s. 189

(86) Y.a.g. y. T. Güngör Uras.

(87) CHP 1976 PROGRAMI -Ön Tasarı- s. 294

mucitlerinin ve «parlamenter alıklığın» savunucuları olan icazetli sol ideologlarının günah dolu siyasi, ideolojik ve örgütsel yapılarından üremektedir.

Belirtmek gerekir ki, revizyonistler özellikle 12 Mart sonrasında maskelerini atarak gün yüzüne (!) çıkma denemelerine girişildiği zaman, Kürdistan'da öyle ahım şahım bir çabanın içine girmeye gerek görmediler. Çünkü, icazetli solun oportünizmi zaten yeterli eleman ve ortamı revizyonistlere miras olarak bırakmıştı.

> «Kürt asıllı vatandaşlar için, azınlık hakkı veya statüsü istemeyen sadece anayasa dışı baskıların kaldırılmasını talep eden» oportünistler «tabii asimilasyondan yana oldukları için, değil ayrılma hakkına.. azınlık statüsüne dahi» şiddetle karşı olmuşlardı. (88).

Öte yandan bütün sömürgelerde görülen küçük-burjuva kaypaklığı ile sakat bulunan Kürt aydınları da, gene bütün sömürgeler kurtuluş mücadelelerinde görüldüğü gibi sömürgeci metropol bünyesinde CHP ya da icazetli sol organizasyonlarının yanında yer alarak, kendilerince emin saydıkları korunaklarda «doğulu halkımızın»! haklarını acısız memur devrimciliğinde bulmuşlar, sömürge alan bütünü ile hedefleri kararlılmış, ulusal potansiyeli köreltilmiş, siyasetsiz ideolojik tahribatlara bırakılmıştır. CHP'nin proleter devrimci harekete karşı olan tavrı ile icazetli solun kuyruğunda seyreden pasifist sömürge aydın gruplarının sömürgedeki anti-sömürgeci ulusal demokratik harekete karşı olan tavrı şaşılacak kadar büyük benzerlikler göstermektedir. CHP nasıl proleter devrimcileri militarist burjuvaziye ihbar ediyorsa, Kürdistan'ın bu dönek aydınları da anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin militanlarını öylece jurnallemektedir. CHP nasıl kendi dışında sol istememekde, bu konuda kapkara bir cehaletle siyaset bezirganlığı yapmakta ise, bu sözde «doğulu sosyalistler» de Kürdistan'daki her türlü sağlıklı gelişmeye karşı öylesine büyük tahammülsüzlük göstermektedirler.

CHP reformizminin, oportünist siyasetle yakın bağlar kurduğu, oportünistleri «kafaya aldığı» pratiğin kanıtladığı bir gerçektir. Ve zaten göreceğiz ki önümüzdeki günlerde icazetli solun kuyruğunda seyreden «doğulu halkımızın» «soyalist» leri, bütün takım taklavatlarıyla CHP icazetinin kucağına düşeceklerdir.

Bu durum, elbette ki revizyonistler tarafından, tescilli oportünistler tarafından şiddetle reddedilecektir. Ağız dolusu küfür ile saldıracaklardır. Ama diyalektik yöntemi uygulayanlar şaşmaz ve kesin olarak, sözlere değil, eylemin bizatihi muhtevasına bakarak tesbit yapar.

«Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz» derler, doğrudur. Oportünistler de bütün hoparlörlerini en son sesine kadar açarak bağırıp çağıracaklardır ama, gerçekte, sol potansiyelin CHP solculuğunun hizmetine sunulduğu inkâr götürmez. Kaldı ki icazetli solun kuyruğunda seyreden Kürt küçük burjuva aydınlarının legal siyaseti de bu temel olguyu sömürge alanlarda kanıtlamıştır, daha da kanıtlayacaktır.

(88) TİP İddianameye cevap s. 26-27

CHP, Devrimci Militanları Militarist Burjuvaziye İhbar Ediyor

Örnekleri bir hayli çok olan bu jurnalciliğin en çirkinlerinden biri hiç kuşkusuz 1973 AKGÜNLERE Seçim Bildirgesindeki bayağı ihbar ve değerlendirmelerdir.

CHP ilgili bildirgede diyor ki:

«Solcu denen gençlerden bir bölümü de devletin gözü önünde güney sınırlarını aşarak Filistin'deki gerilla kamplarında Marksist-Leninist veya Maoist ideolojik eğitim ve gerillacılık eğitimi, sabotaj eğitimi görmek üzere gidip gelmeye başlamışlardır. Yakalanıp Türk adliyesince tutuklananlardan **bazıları, iktidarda bulunan AP hükümetinin aşırı musamahasıyla kurtarılmış, sokaklara salınmışlardır.** Başkentin ortasında bile öğrenci yurtlarından birçoğu yıllarca silahlı gençlik gruplarının karşılıklı işgalleri altında kalmıştır.» (89).

«Türkiye'de bu oyunların hepsi oynanmıştır. Kendilerini 'ilerici' 'devrimci' veya 'solcu' sayan fakat demokrasiye ve halka inanmayan bazı gruplar da bu oyunlara kolayca gelmişlerdir. Devletin aralarına soktuğu kışkırtıcı ajanlar ardından, onları 'lider' olarak benimseyip her maceraya körükörüne sürüklenmişlerdir. Kimin gerçek 'eylemci', kimin kışkırtıcı ajan, kimin Türk devletine kendini 'milliyetçi' kışkırtıcı ajan olarak kabul ettirebilmiş, yabancı ajanı olduğu kolay kolay sezilemez, anlaşılamaz olmuştur.» (90).

«Demokrasiyi önlerinde bir engel olarak gören bazı 'ilericiler' ve 'devrimciler', CHP demokrasinin en güçlü ve inançlı savunucusu olduğu için ve kendi yapısındaki ve tutumundaki değişiklikten sonra demokrasi yoluyla toplum sorunlarının çözülebileceği umudunu bilinçli halk kesimlerinde tutabilen tek siyasal kuruluş durumuna (ne demezsiniz?) geldiği için, bu partiyi, başlıca hedef olarak almışlardır.

'İlericilik' ve 'devrimcilik' anlayışları CHP'den çok farklı olan bu çevrelerin, CHP'yi başlıca hedef olarak almaları tutucu ve çıkarcı güçlerin de işine gelmiştir. Hatta bu güçlerin o sıralarda henüz CHP

(89) 1973 Seçim Bildirgesi «Akgünlere» s. 170

(90) 1973 Seçim Bildirgesi «Akgünlere» s. 171

içinde bulunan bazı temsilcileri bir yandan o tutucu ve çıkarıcı güçlerle işbirliği yaparken bir yandan da 'devrimci' denen çevrelerle gizli açık ilişkiler kurup (ne demekse?) onların yeni CHP yönetimine ve tutumuna karşı husumetlerini büsbütün kışkırtmışlardır. CHP'yi tüm ilerici aydınların ve gençliğin karşısında gibi göstermişlerdir.

Böylelikle 12 Mart 1971 öncesi dönemde, özellikle 1968-71 arasında, tutucu ve çıkarcı çevrelerle onların karşıtı durumunda bulunsalar bile oyunlarına alet olan ve 'devrimci' denen bazı çevreler gerek demokrasiyi gerek CHP'yi yıpratma çabalarını bir doğrultuda, bazan hatta işbirliği halinde sürdürmüşlerdir.» (91).

CHP'nin demokrasi anlayışının nemenem bir kapitalist kölelik anlayışı olduğunu gördük. Ama CHP bu inadında tam da burjuvaca direnmektedir. Varsın direnşin. Ama ilginçtir CHP, ilericiliği devrimciliği kimseye **layık** görmediği için kendi dışındaki solu tümü ile karalamak, üstelik de kendi dışındaki ilericileri ve devrimcileri hasta bir mantıkla sürekli tırnak içinde vermek haddini bilmezliğini yapmaya yetkili olduğu kanısında. Devrimcileri AP'nin ya da şimdiki genel ihanet çetesi olan MC'nin oyunlarına alet olarak ele alıp değerlendirirken, onları bir yandan da militarizme ihbar etmekten geri durmuyor. Bu tutumunu özellikle son yıllarda alanlardan bağıra bağıra yapmaktan da geri durmuyor. Yığınlar önünde CHP'nin kimliğini teşhir eden militanları militarizmin görevlilerine ihbar etmekle yetinmeyip bir de «bunların arasında hapishaneden çıkardıklarımızı görüyorum» diyerek militanlardan şükran borçlarını ödemek -ki böyle bir borç olamaz- sefaletine düşüyor. Oysa yukarıda gürdük ki, 1971 seçim bildirgesinde, aynı işi AP'nin yaptığını, hapishanedeki militanları sokaklara saldığını öğüne öğüne anlatıp, devrimcilere kara çalmaktan da geri durmamıştır. Burjuvazinin güvenini kazanmak, iktidar vizesi almak için diğer burjuva partileri ile aralarındaki tepişmede devrimci güçleri böylesine ağır suçlayan, karalayan siyaset herhalde namuslu bir tavır değildir.

Öte yandan, sular ılıyıp, havalar açılınca kapışıp durduğu diğer burjuva partilerine 'barış' önerisi götüren de gene bu, her telden çalıp oynayan CHP'nin kendisidir. 12 Mart'ın kanlı katilleri için de 'barış' önerileri yapmıştı CHP. Üstelik de bunu siyasi iktidarda hükümet olarak işbaşına geldiği ilk anlarda yapmıştı. Burjuvazinin kendi kirli yüzünü militarist tahakkümün rezilliklerini, işkencecileri bir çırpıda unutuvermiş ve Bay Ecevit;

> «Hükümet geçmişle ilgili hesaplaşmaları, karşılıklı kırgınlık ve intikam duygularını kapatmak ve yeni bir barış ve huzur dönemi açmak kararındadır. Geçmişte olup biten acı olayları ve doğru bulmadığımız uygulamaları deşmeyeceğiz.» diye böbürlenip, işken-

(91) 1973 Seçim Bildirgesi «Akgünlere» s. 172

cecilere, 12 Mart cellatlarına, esirgeyen, bağışlayan mübarek burjuva elini uzatmıştı. (92).

Bu sahtekârlığın elbetteki kökleri başta Osmanlı saraylarının harem odalarından, şehzadelerin boğulduğu zindan diplerine kadar uzanmaktadır. Ve de Kemalist iktidarın cinayetler ve toplu kıyımlarla süregelen geleneksel pragmatizminden, geleneksel halk düşmanlığından kaynaklanmaktadır. 1921'lerden itibaren her hücresi, kanla irinle, cinayetlerle dolu olarak gelişip serpilen Kürt kıyımları ile de «gürbüzleşen» Kemalist iktidar da, bir yandan «Takriri Sükun» kanunları ile Türkiye'yi bir uçtan bir uca ezip geçen, «Mecburi İskân» kanunları ile Anadolu'nun yerleşik halklarını parçalayıp, eritirken jenositlerle tepesinden tabanına kadar kana batarken «halkın mutluluğundan» «yurtta ve dünyada barıştan», «kardeşlikten», «hukuktan» filan söz etmeyi hiç ihmal etmeyip, bütün bu işler olup bittikten sonra, örneğin Karadenizde 15 devrimciyi katlettikten, büyük merkezlerde demokratları, devrimcileri idam sehpalarında sallandırdıktan, Kürdistan'da yüzbinleri zehirli gazlar, kapısı betonla sıvanan mağazalar, sıraya dizip topluca makineli tüfekle taramalardan sonra «sulh ve sükun avdet etmiştir. Kardeş kardeş geçinelim. Eskiyi eşip deşmeyelim» diye iktidar koltuklarından çok demokratik nutuklar atmayı pek güzel becermişti.

CHP başka türlüsünü mü yaptı? Başka türlüsünü mü yapacak? Bir ülkede gerçekten demokrat karakterli devrimci hareketlere, emekçilerin biricik kurtuluş umudu olan sosyalizme böylesine tahammülsüzlük gösteren, böylesine düşman olan bir siyasi organizasyonun «insanca, hakça düzen»i nice bir düzen olacaktır? Cinayetlerin, işkencelerin hesabının bir kalemde el altı edildiği, üretim araçları üzerindeki burjuvazinin gasp eyleminin arkalanıp geliştirildiği, emperyalist paktların, güvenlik sistemlerinin devam ettiği, sömürülerle sömürenlerin kardeş kardeş yaşadıkları bir düzen! CHP'nin AKGÜNLERE giden yolu doğrusu oldukça «ak»!

(92) Cumhuriyet Gazetesi 12 Şubat 1974

CHP, Kürt ulusunun varlığını inkâr ediyor. Kürdistan'daki sömürgeciliğe karşı olmayan CHP uluslararası siyaset gösterisinde anti-sömürgeciliğin şampiyonluğunu yapmaya özenmektedir

Okuyucu yazımızın bütünü içinde Kürdistan'ın uluslararası sömürge statüsünün ögelerini aşağı yukarı kavramıştır umarız. Çelişki Türkiye şartlarında Türk sömürgecileri ve onların Kürdistan'daki işbirlikçileri ile Kürt halkı arasındadır. Bu nedenle özel olarak CHP başlı başına bir hedef değil, sömürgeci devletin resmi ideolojisinin kurumlaştığı bir siyasi organizasyon olduğu kadar hedeftir. Yazımızın ağırlığı da CHP'nin bu tutumunun ideolojik ve siyasi teşhirini amaçlamaktadır.

Tarihsel süreç içinde de gördüğümüz gibi, 1919-22 savaşı ve sonrasında, MİLİTARİZM Kürdistan'ı kasıp kavurmuş, kan revan içinde dize getirmiş sömürgeleştirmiştir. «Anasırı islamiye» den yola çıkıp, KÜRT-TÜRK kardeşliği ile idarei maslahat edenler sonuç olarak KÜRT yoktur. Kürtler dağlı Türklerdir, iddiasının utanmazlığında karar kılmışlar, süreç içinde ortaya «DOĞU» lu yurttaşlarımız çıkmıştır. En son olarak da CHP'nin felsefesinde bu «HALKLAR YOKTUR, HALK VARDIR. BU DA TÜRK HALKIDIR.» şaklabanlığına dönüşmüştür.

Elbetteki resmi ideolojinin bu inkâr siyaseti, üniversiteler de dahil olmak üzere görevi bilim üretmek olan bütün organlar, kurumlar tarafından büyük bir gayretle doğrulanmak, gerçek bir nitelik gibi sunulmak durumu ile desteklenmiştir. CHP bu temel devlet ideolojisinin dışında olamaz. Olmamıştır. Ne var ki tüm bu madrabazlıklar Kürt halkının yokluğunu ya da Kürdistan'ın somut varlığını ortadan kaldırmaz. Zaten biz de bu tür bir tartışma içine girmiyoruz.

CHP nin yukarıdan beri açıkladığımız nitelikleri ile Kürt halkına karşı ne tür bir düzen önerdiği ortaya çıkmış oluyor. Ama asıl uzlaşmazlık, CHP nin KÜRT halkına karşı asıl tavrı ulusal varlığının inkârı üzerindeki sömürgeci tasarrufların devam etmesinin savunucusu olduğu noktasındadır. CHP AKGÜNLERE seçim bildirgesinden sadece «egemen sınıflar demokrasisi» gibi hiç de CHP ile uyum sağlamayan tumturaklı belirlemelerden geriye çark etmiş değil, aynı zamanda 'etnik' özelliklerinden dolayı «doğu ve güney-doğu» için öne sürdüğü tezlerinden de geri dönmüş-

tür. 1976 programında artık açık açık «Türk ulusunun **ayrılmaz** ve eşit (!) üyeleri olan yurttaş»lardan sözetmektedir **(93).**

Bu da gelişen ve kendisini dayatan anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadele karşısında ne kadar «kararlı» olduğunun ifadesidir.

AKGÜNLERE Seçim Bildirgesinde, biraz patavatsız da olsa -bu patavatsızlık bir siyasi partinin Türkiye'de pek de cesaret edemeyeceği konulara üstelik resmi bir belgede şu ya da bu şekilde işaret etmesinden gelen patavatsızlıktır; İcazetli solun da oportünist hesaplarla bir ara bu **işe** el atıp, militarizmin ufacık bir müdahalesi ile soldan geri çark ettiğini biliyoruz- ilgili konuda şunları söylemektedir:

> «CHP'nin halkçı iktidarında bütün az gelişmiş yöreler halkı, ve tümü ile Doğu ve Güney-Doğu Anadolu halkı, 'kaderine terkedilmişlik' duygusundan kurtarılacaktır. Devlet bu bölgeler halkının kalkınma sorununa özel bir önem verecektir.» (94).

«Doğu ve Güney-Doğu» halkının kaderine terkedilmişlikten nasıl kurtarılacağı konusunda ise CHP'nin ilginç görüşleri var:

> «Bölgenin yarı -feodal yapısı köklü ekonomik ve sosyal reformlarla ve atılımlarla değiştirilecek, halk üzerindeki baskılar kaldırılacak ve devlet ekonomiye yön verme ödevini çağın devletinden beklenen ölçüde yerine getirecek, böylece de bölge halkı hızlı kalkınıp sınaileşecek ve refaha ulaşacaktır.» (95).

CHP'nin diğer bütün konularda olduğu gibi, bu konuda da genel olarak çarpık güzel yalanlar ile uğraştığı açık. Bir kere «Doğu ve Güney-Doğu» halkı öyle tatlı su solcularının hayallerini süsleyen reformcuklarla filan «kaderine terkedilmiş»likten kurtarılamayacağı gibi, devletin ekonomiye yön verip ödevlerini yerine getirmesi gibi karacahil kasaba tüccarlarının taleplerini aşmayan kaytarmacalarla bu **işin** üstesinden gelmek de pek kolay değildir. Bir de asıl bu yalan-dolanın içinde gizlediği sömürgeci yağma-talan ve zulmün gerçek yüzü var.

Bir kere devlet kimin devletidir? Bu devlet CHP dili ile «çağdaş devletin ödevlerini» nasıl yerine getirecektir. Bu çağın devletinden beklenen ödevlerin yerine getirilmesi sırasında o devletin sömürgesi üzerinde nasıl uygulanacaktır? vb...

Ve benzeri cevap bekleyen ve CHP'nin hiç de altından kalkamayacağı bir yığın soru...

Önce devlet sömürgeci bir devlettir. Bu sömürgeci devlet kapitalist üretim biçimi üzerinde inşa edilmiştir. Kaçınılmaz olarak sermayenin hizmetindedir. CHP devlete tekelci sermayenin yön verdiğini bundan dolayı da

(93) CHP 1976 PROGRAMI -Ön Tasarı- s. 305
(94) 1973 Seçim Bildirgesi «Akgünlere» s. 45
(95) 1973 Seçim Bildirgesi «Akgünlere» s. 45-46

«Doğu ve Güney-Doğunun». «kaderine terkedildiği» iddiasını taşıyor.(96)

İlginç.

Peki çağdaş devlete ya da «çağın devletine» kim yön verecek? Anlı şanlı CHP'nin kasaba avukatları ile ev kadınları ve de seyyar satıcıları ile fırıncı çırakları mı? Yoksa birkaç sarı sendika ağası ile yüksek rütbeli asker eskileri mi?

Şüphe yok ki çağın devletine yani çağın emperyalist-kapitalist sömürü mekanizmasının şiddet örgütü olan devlete ekonomik, siyasal ve toplumsal anlamda sermaye güçleri yön vereceklerdir. Yön vermektedirler. Türkiye şartlarında devlete militarist burjuvazinin ve 1970'lerden sonra da tekel evresinin saldırganlığı içine giren tekelci burjuvazinin yön vereceği, yön verdiği tartışılması bile gülünç olacak kadar açık bir gerçek değil midir? Kaldıki 1973 AKGÜNLERE'sinden üç yıl sonra büyük bir tantana ile ortaya çıkarılan 1976 PROGRAM'ı da bu gerçeği kabul eden ezile büzüle soldan geri çark eden CHP'nin **itiraf** ettiği gerçek de budur.

Bunu geçelim.

Ama, CHP'nin allayıp pullayıp ortaya sürdüğü sömürgeci statünün devamına ne demeli. CHP bunun adını bile etmiyor. Ama bölgenin yarı -feodal yapısını değiştireceğini çağın devletinin -nasıl olacaksa- tekelci sermayeyi ekarte edip ekonomiye yön verdikten sonra bölgenin sınaileşeceğini, bölge halkının refaha kavuşacağını büyük bir rahatlıkla söyleyebiliyor.

Elli küsur yıllık Cumhuriyet Türkiye'sinin resmi devlet ideolojisinin bu en köklü siyasi organizasyonu, Kürdistan üzerinde devam edegelen kanlı ve acımasız zulmün, katliamların ve aralıksız asimilasyon eylemlerinin farkında bile değil. Son derece rahat, son derece emin; Diyor ki:

> «Doğu ve Güney-Doğu Anadolunun az gelişmişliği bu bölgelerin kaynak ve pazar yetersizliğinden değildir. Bu bölgelerin az gelişmişliğinin başlıca üç nedeni vardır:
>
> 1 — Bu bölgelerin yarı-feodal sosyal yapısı
> 2 — Devletin bağışlanamaz ihmali
> 3 — Ekonomiye devletin değil, tümüyle özel girişimin de değil, daha çok tekelci sermayenin yön vermesi; tekelci sermayenin de ekonomik faaliyetlerinde ülke sorunlarını ihtiyaçlarını ve sosyal-adalet ilkesini gereğince dikkate almaması...»(97)

Elbetteki «Doğu ve Güney-Doğunun» az gelişmişliği, «kaynak ve pazar» eksikliğinde aranamaz. Ama bu kaynak ve pazarı sömürgecilerin sonuna kadar emdikleri,

(96) 1973 Seçim Bildirgesi «Akgünlere» s. 45

(97) 1973 Seçim Bildirgesi «Akgünlere» s. 45

bütünüyle «kaynak ve pazar»ların zenginliklerine el koydukları, bu «kaynak ve pazar»ların üzerinde kendi ekonomik siyasetlerini egemen kıldıkları, buna göre biçimlendirdikleri az gelişmişliğin temelidir. CHP «yarı-feodal yapı devletin ihmali ve tekelci sermayenin ekonomiye yön vermesi» deyip işin içinden çıkıveriyor. Doğrusu bu «derin» tesbitlerde bizim tescilli icazetli solun kokusunu ve ruhunu bulmamak mümkün değil. Bu tescilli icazetli sol, 1976'larda bile «bölgelerin bölgeleri, ırkların ırkları sömüremeyeceği» gibi büyük bir keşifte bulunduktan sonra «kapitalizmin eşitsiz gelişme kanunu»nun gereği «doğu ve güney-doğunun» geri kalmışlığının nedenlerini buluveriyorlarsa bir burjuva ideolojisi olan sosyal demokrasinin siyasi organizasyonu olma yolunda gelişen CHP'nin tesbitleri karşısında şaşacak bir yan kalmıyor. (İlgili tezlerin eleştirileri ayrı bir yazıda ele alınacaktır. Okuyucu bu konuda TİP Yayın organı olan Yürüyüş dergisinde Galip Tekin imzalı yazılara bakmalıdır.)

Neyse.

Üstteki tesbitlere ve bu tesbitlerin hazin cehaletine dönelim: CHP Devletin bağışlanamaz ihmalinden söz ediyor. Bravo dememek mümkün değil. 1921'lerden bu yana Kürdistan'ı adım adım işgal eden, Kürtleri kitleler halinde katleden, mecburi iskân yasaları ile yerden yere vurup, aile birimlerini bile parçalayan, üzerinde idam sehpaları eksik olmayan Kürdistan'da sürü sürü ordular, terör çeteleri besleyen, bölgeyi yasak bölge ilân ederek dış dünya ile ilişkisini kesen, komşu devletleri bünyesinde meydana gelen Kürt direnmelerinin kırılması için her türlü desteği sağlayan, militarist güç ve diplomatik destek veren ve daha saymakla bitiremeyeceğimiz yığın yığın anti-demokratik sömürgeci eylemlerin sahibi olan devlet; ihmal içinde öyle mi? CHP mantığı nerelerde seyrediyor acaba?

Bir de asıl ekonomiye yön veren şu tekelci sermaye şemsiyesinin altında güya anti-tekel külhanbeylik taslaması: Gerçekten ilginçtir. 1919-21 Koçgiri, 1925 Şeyh Said, 1926 Koçan direnmesi, 1927-31 Ağrı direnmesi, 1937-38 Dersim katliamı vb. olup biterken, tüm bunları yapan, yönlendiren Türk tekelci sermayesi miydi? Ama Türk tekelci sermayesinin tüm boyutlarıyla 1970'ler sonrası siyaset sahnesinde boy verdikleri üç aşağı, beş yukarı bilinmektedir. Ekonomide de Türk tekelciliğinin bu yıllara tekabül ettiği kabataslak kabul edilebilir. Ama sözü edilen yıllarda katı bürokratik mekanizması ve kanlı militarizmi ile devlet ihmal ile değil, fakat çok büyük bir acarlıkla Kürdistan'a yüklenmiştir. Eğer CHP'nin bu sakat mantığı şu gerçeği işaret ediyorsa şüphesiz haklıdır: «devlet» Kürt mütegallibelerine karşı, ağalarına, şeyhlerine karşı oldukça müsamahalı davranmıştır. Gerçi bunları zaman zaman ezmiş, süründürmüştür ama, hemen arkasından tantanalı af kanunları ile tekrar eski durumlarına dönmelerini ve de asıl çok daha fazla imkânlarla zülüm örgütlerinin desteği altında gelişip serpilmelerini -ve tabii militarist Türk burjuvazisinin uyduluğuna girmelerini- sağlamıştır.

Bu elbette devlet adına bir ihmal.

Ve en önemlisi de bu acılı sürgünlerin toplu katliamların, idam sehpalarının ve zindanlarının halk kitlelerinin bağrında derin izler bırakacağı, bunun tantanalı af kanunları ile silinip atılamayacağı, türkülere, ağıtlara sineceği, destanlarda yüzyıllar sonrasına gürleyip gideceği ve doğrudan doğruya ve dolaylı bir Kürt niteliğinin organizmasının canlı hücreleri olarak var olacakları doğaldır.

Geçelim.

Böylesi kara fakat bilinçli bir cehaletle yola çıkan CHP, garip ama ne hikmetse «Doğu ve Güneydoğu» da bir etnik grubun varlığını da kabul edip itiraf etmekten geri durmamış. Doğrusu bir siyasi parti için büyük gaf!?

Diyor ki AKGÜNLERE seçim bildirgesinin mucitleri:

«Bazı kimseler ve yöneticiler, Doğu ve Güneydoğu Anadolunun etnik sorunlarını gözlerinde çok büyütürler. (demek ki böyle bir sorun var. değil mi?) Ve gözlerde büyütülen etnik sorunların yarattığı kuruntu ve korkularla (bu kuruntu ve korkular CHP'de yok, çünkü CHP bu sorunu halledeceğine emin. Devletin bağışlanamaz ihmalini de halledecek. Sömürgeciliğin hala yaşayan tüm tahribatlarını da ortadan kaldırıp güllük gülistanlık ve de suskun bir sömürge alanı yaratacak CHP. Bu alanda da çağın devleti ödevini yerine getireceği için 'halk' refaha kavuşacak!) da baskı ölçüsüne varan tedbirlere baş vurulur. (Demek ki Kürdistan'da baskı ölçüsüne varan tedbirler var). Oysa bu bölgede yaşayan halkın tümü devletin ve milletin bütünlüğü üzerine titrer ve devleti daha çok yanında görmek ister. (CHP mantığının bu iddiası iktidara vize isteyen bir burjuva partisinin çok anlamlı ve çok 'gizli' raporudur. Devlet ve millet kavramlarına ısrarla sarılıp iki de bir öne sürmesi de bu yüzdendir zaten. Ama gerçek hiç de bu değil. Bir kere milletin bütünlüğü ile halkların kardeşliği ve eşitliği apayrı iki kavramdır. Milletin bütünlüğü, özünde 'imtiyazsız sınıfsız kaynaşmış kitle' şiarı ile militarist Türk burjuvazisinin resmi ideolojisine flört eden sosyal demokrat burjuvazinin karakterinin aynasıdır. Ve de millet bütünlüğü demek, burjuvazinin sınıf iktidarının ideolojik egemenliğinin her alanda tesciil ve sürdürülmesi demektir. Klasik olarak da millet bütünlüğü anti-feodal mücadeleler döneminin ana şiarı aynı dil, aynı millet, dolayısıyla pazar ekonomisinin kontrolü burjuvazinin ilk ve temel şiarlarından biri olmak 'şerefi' ile malüldür. Devletin bütünlüğü ise -Türkiye şartlarında- sömürge Kürdistan'ın her türlü hak talebinin kesinlikle reddini getiren düşük bir şiardır. Kürtler kendi iç bünyelerinde ve somutta her iki şiarın da 1973'lerde sahibi değillerdir. Hele devleti yanında görmek şarlatanlığı... Kürtler için sömürgeci devlet demek kanlı, katliamcı, zorba ve acımasız bir baskı ve şiddet demektir. Koca bir tarih de bunun canlı şahididir.) -devam edi-

yor CHP AKGÜNLERİ - bu bölgelerin sorunları etnik değil, sosyal ve ekonomiktir. («Marksistlere» bulaşan ekonomizm sapmasının da derin etkileri ile icazetli solun zevahiri kurtarmak için sığındığı bu tez oportünistlerin de onayladığı genel bir iddiadır. Sosyal demokrat reformistlerle revizyonistlerin ve genel olarak oportünistlerin Kürdistan siyasetlerinin uzlaştığı odakları ele vermesi açısından bu iddia oldukça ilginçtir.) Sosyal ve ekonomik sorunlar yukarıda özetlediğimiz yollardan çözülmeye başlayınca bu bölgelerle ilgili olarak bazı çevrelerin (hangi çevrelerse bunlar? CHP bildirgesi bu konuda kaçaklığı tercih ediyor. Ama bu 'bazı çevreler'in bürokratik ve militarist güçleri ile Türk burjuvazisinin kendisi olduğu herhalde açıktır. Ama CHP elindeki sihirli değnekle sosyal ve ekonomik sorunları çözüverince) duyduğu aşırı kaygılar kendiliğinden ortadan kalkacaktır.»

Ve şöylece devam ediyor CHP'nin AKGÜNLERE seçim Bildirgesi:

«Doğu ve Güney-Doğu Anadoluda etnik özelliklere dayanan bölücü hareketler bir ölçüde varsa da, bu hareketlerin kaynağı, Orta-Doğunun yeraltı kaynakları ile ilgili bazı yabancı hesaplarında ve tertiplerinde aranmalıdır. (Bu iddianın köklerinin 1919-22 ve sonrasının -özellikle de 1925-38 arasının- genel siyaseti olduğu biliniyor. Önceleri İngiliz ve Fransız emperyalizminin daha sonra Amerikan emperyalizminin ve zaman zaman da Sovyetler'in Kürt sorununu kışkırttıkları, sürüp gelen bir suçlamadır. **Ama hiçbir zaman Kürtlerin gasbedilen temel demokratik hakları için talepte bulunacakları, bunun meşru bir durum olduğu düşünülmemiştir.** Mustafa Kemal de Kürtleri önce hilafet ve saltanata karşı oldukları için, sonra da hilafetçi ve saltanatçı oldukları için mahkûm etme yoluna gitmişti. Lozan'da İngiliz ve Fransızlarla Kürdistan'ı paylaşırken bile Kürtleri emperyalistlerin oyununa geldikleri için suçlamaktan geri durmamıştı. Kürdistan': savunmak, Kürt ulusunun inkâr edilen ulusal varlığını ve silah zoru ile gasbedilen demokratik haklarını kazanmak doğrultusunda verdikleri mücadeleler bu tür seviyesiz silâhlarla sindirilmişti. 1973'ler CHP'si de her ne kadar bölücü hareketler varsa da diyor -demekki bir şeyler var- bunlar yabancıların dış kışkırtmalarında aranmalıdır. Ama sömürgeci TC'nin fiili işgali ve tüm zenginliklerin yağma ve talanı ortalarda yok. CHP bununla da yetinmiyor ve diyor ki:) Türk devleti -siz bunu militarist sömürgeci burjuvazinin hizmetindeki devlet olarak okuyun- CHP'nin seçim bildirgesinin ilgili yerinde açıklandığı gibi ülkenin yer-altı kaynaklarına tümüyle sahip çıkınca ve bu bölgelerde kalkınmayı hızlandırınca, dış kışkırtmalar da etkinliğini yitirecektir.» (CHP Kürdistan'ı yeraltı kaynaklarının tümü ile ele geçirmekten dem vuruyor. Sanki tümüyle ele geçirip Osmanlı dedelerinden miras kalan bir çiftlik gibi kullanmıyormuş gibi. Ama CHP milliyetçi filân

ya, petrolleri millileştirecek güya. Burada istediği bu. Kapı komşu Irak'ın ünlü cellât takımı Baasçılar da bir eyyam bu tür «anti-emperyalist» gövde gösterilerine girişmişlerdi. Ama Kürdistan petrollerini millileştireceğiz -yani Irak merkezi otoritesinin emrine sunacağız- derlerken hiç mi hiç Kürdistan petrollerinin bu çapulcu takımı tarafından gasbedildiğini, ve Kürtlerin de buna direndiklerini görmek istemediler. Dünyaya da böylece yaydılar. Böylece CHP'de sömürgeciliğin tümüyle gerçekleşmesi doğrultusunda oldukça kararlı olduğunu ve Kürtlere hiçbir hak tanımadığını ifade ederken, araya dış kışkırtmaları katmayı da ihmal etmiyor. CHP'ye göre 1973'lerde de bazı etnik bölücü hareketler var ama, bunun kaynağı Kürdistan'daki anti-sömürgeci ulusal demokratik muhalefet değil, bazı dış kışkırtmalardır.) (98)

CHP aynı bildirgede şunları söylüyor:

«CHP iktidarında devlet, Doğu ve Güney-Doğu Anadoluda baskıyla, silahla, komandoyla değil, halk yararına ekonomik, sosyal ve eğitsel tedbirlerle, reformlarla, yardımlarla ve güleryüzle varlığını duyuracaktır.» (99)

Reformcu ve güleryüzlü sömürgeciler, «Doğu ve Güney-Doğuya» «baskı ve silah ve komando» ile girildiğini itiraf ediyorlar. Sormak gerekir. Neden «Doğu ve Güney-Doğu»ya baskı, silah ve komandoyla girilmiştir? Neden Türkiye'nin bir diğer bölgesine değil de «Doğu ve Güney-Doğuya» özgü bazı belirlemelerin yapılması kaçınılmazdır. Örneğin bir etnik sorun, bir bölücülük, bir dış kışkırtma neden sadece «Doğu ve Güney-Doğu» için mutlaka öne sürülür?

Bunun cevabını şüphesiz ki CHP veremez. Çünkü «Doğu ve Güney-Doğu» 1923 Emperyalist Lozan bölüşümünün sonucu olarak ortaya çıkartılan suni sınırların parçaladığı Kürdistan'ın bir parçasıdır. Çünkü sömürgeleştirilmek istenmiştir. Buna karşı dişi ile tırnağı ile yıllar ve yıllar boyu direnmiştir. Direnmektedir. Fakat militarizmin inatçı, hain acımasız saldırıları bitip durmak bilmemiştir. Sömürge Kürdistan'ın bütün hayat damarlarını kesmek, canlı hücrelerini öldürmek için her alanda, her zaman azgınca, amansızca yüklenmiştir Kürdistan'a. Yerden yere vurmuş, beynini, iskeletini parçalamıştır. Bundan dolayıdır baskı, silah ve komando. CHP'nin güleryüzlü sömürü ve yağmasının altında duran katı gerçekler bunlardır. Kaldıki öyle reformlarla, sosyal ve eğitsel tedbirlerle filân şarlatanlık etmenin hiç de gereği yoktur. Önce ekonomik olarak Kürdistan sömürge olarak kaldığı sürece sömürgeci burjuvazinin ve onun hizmetindeki devletin tüm tasarrufları sömürgeci tasarruflardır. Hiçbir sömürgede de, sömürgeciler, sömürgenin kara-kaşı, kara-gözü için 'birşeyler' yapmazlar. Yapılan her şey sömürgecilerin çıkarlarına hizmet etmek içindir. Eğitsel tedbirlere gelince; CHP'nin bu konudaki samimiyetsizliği ve iki yüzlülüğü o kadar

(98) 1973 Seçim Bildirgesi «Akgünlere» s. 49
(99) 1973 Seçim Bildirgesi «Akgünlere» s. 50

açıktırki, «nasıl oluyor da böylesine kaba yalanları söyleyebiliyor», diyesi geliyor insanın. Çünkü CHP'nin eğitsel tedbir dediği elli yıldır sömürgeci tasarruflar ile ortadan kaldırılamayan anti-sömürgeci direncin son kaynaklarını da kurutmak, asimilasyon eylemlerini sonuna kadar götürmektir. Çünkü CHP'nin genel başkanı Bülent Ecevit bu gerçeği defalarca açıklamıştır. Birkere Bülent Ecevit Kürt ulusunun varlığını inkâr eden fanatik bir sömürgecidir. Bu konuda gerçeği pekalâ bildiği halde ısrarla, inatla, fanatik sömürgeci değer yargıları ile Meclis kürsüsünde, miting alanlarında, basında, dış gezilerinde üstelik Kürtlerin gözlerine bakarak açık açık söylemiştir. Dış gezilerinde Kürdistan üzerinde kendisine sorulan soruları cevaplamaktan kaçtığı gibi, «Kürdistan siyasetiniz nedir?» sorularına da cevap verememiştir. Ama Kıbrıs işgalinde çok acardır bu Bay, dışarıdaki Türk topluluklarının kültürel sorunları karşısında çok hassastır. Bu konuda 1976 programında şunlar yazılı:

> «Başka ülkelerde yaşayan Türk topluluklarına eşit davranılmasını, anadillerini ve kültürlerini yaşatıp geliştirme olanağı sağlanmasını, o ülkelerle dostluğun temel koşullarından sayan O Türk topluluklarının bu gereğe uyulan ülkelerle Türkiye arasında sürekli ve canlı bir dostluk ve işbirliği etkeni olabilmesine katkıda bulunmayı ödev bilir.»(100)

(100) CHP 1976 PROGRAMI -Ön Tasarı- s. 9-10

Ama sömürge Kürdistan üzerinde homurdanırken bu yüce duygularını birdenbire terkeden CHP ve onun genel başkanı Ecevit şunları söylüyor:

«Türkiye'de tek halk vardır. O da Türk halkıdır.» Oysa Doğu ve Güney-Doğuda etnik sorunlardan sözetmekteydi CHP, hem de bu etnik sorunları çözmek için iktidara vize isteğini sunmuştu. Çünkü o günlerde militarist-sömürgeciler Kürdistan'da sahte gerekçelerle, daha doğrusu elli yıllık Cumhuriyet Türkiye'sinin resmi ideolojisini oluşturan gerekçelerle özel sıkıyönetim mahkemeleri ve zindanları inşa etmişlerdi. Orada, gözlerden uzak işkenceler, yıllarca cezalar ve terör vardı. Ama yaşadığımız dünyada bu gerçek gözardı edilemedi. Türkiye Avrupa Konseyinden kovuldu. Kürtlere niçin işkence edildiği, Diyarbekir Sıkıyönetim Mahkemelerinin gerekçesi ve eylemleri soruldu. 1973 şartlarında bu somut olgu kendisini o kadar açığa vurdu ki, CHP seçim bildirgesinde her tarafa şerbet dağıtırken ve «çağdaş»lıktan dem vururken bu etnik sorunun kabulunü, fakat kendi iktidarında «güleryüzle» çözüleceğini ifade etmekten kaçınamadı.

Oysa kendini dayatan şartlar, dönek küçük-burjuvaların, burjuvazinin siyasi partilerinin altından kalkabilecekleri kadar ucuz ve yalanlarla, reform şaklabanlıkları ile çözülebilecek cinsten değillerdir. Bundan dolayı da CHP'nin alımlı genel başkanı alanlarda halkların militan öncülerinin gözlerine baka baka «Halklar yoktur halk vardır. O da Türk halkıdır» demek seviyesizliğinin adına demokratiklik, çağdaşlık kavramlarını ekledi. Üstelik «tarihi bo-

yunca Anadolu topraklarında tek bir ulustan olmanın bilinci ve gücü içinde ve yüzyıllardır tek bir devletin çatısı altında yaşamış olan Türk halkını zorla bölmeye çalışmak ihanetten başka bir şey değildir.» diyerek.(101)

Sormak gerekir Ecevit'e, bu kara cahil iddialarınıza kendiniz de inanıyor musunuz? İnanıyorsanız demokrasi, bilim ve benzeri sıfatları kendinize nasıl layık görebilirsiniz? Siz ihanet derken, burjuvazinin sınıf iktidarına karşı olanları; burjuvazinin zulmünü, baskısını, yağmasını, talanını meşru görürken, buna karşı olanları nasıl oluyor da ihanetle suçluyabiliyorsunuz?

Önce, tarihi boyunca Anadolu topraklarında tek bir ulus yoktur ve olmamıştır. Bunu hiç kimseye soramazsanız, büyük şef Mustafa Kemal'e sorun. O çok iyi bilir. Gerçi Mustafa Kemal'in bu konudaki tutarsızlığı, elli yıldır Türk siyasetçilerinin tek ve biricik kaynağı olmuştur, ama, bu siyasi çıkarcılıkla işlerin pek de iyi gitmediği de biliniyor. Örneğin Mustafa Kemal «anasırı islamiyye» (islam unsurlar) derken; Kürt, Türk, Laz, Çerkez, Abaza diye bunu açıklıyordu da. Öte yandan, «yüzyıllardır tek bir devletin çatısı altında yaşamış olan Türk ulusunu» ifadesinin azılı faşist ideologların ürünü olduğu da açıktır. Ayrıca Ecevit bu noktada Mustafa Kemal'i feci halde yalancı çıkarmaktadır, çünkü Mustafa Kemal, 1922 lerde artık hiç de Türk ulusunun yüzyıllardır bir devletin çatısı altında özgür yaşadığı iddiasında filan değildir. Diyor ki Mustafa Kemal:

> «Osmanoğulları zorla Türk milletinin hakimiyet ve saltanatına el koymuşlardır. Bu tasallutlarını altı asırdan beri idame eylemişlerdi.»(102)

Demek ki Ecevit'in bağıra çağıra herkesi ihanetle suçlamasının temelleri biraz çürük. Öyle «yüzyıllardır tek bir devletin çatısı altında yaşamış olmak» imtiyaz filan değil, burada Kemalist pragmacılığa işaret ederek geçelim.

Ecevit'in de -pek fazla Kemalist olduğu için- arada bir böyle ırkçı damarları kabarıp tarihi tahrif etmesi mazur görülebilir. Ama ihanetin kökleri, bizzatihi CHP'nin içinde durmaktadır. Bunun da Ecevit tarafından bilinmesi gerekir.

CHP tipi ihanet iddialarını bir yana bırakarak tekrar Ecevit'in incilerine dönelim:

> Rızgari'nin ikinci sayısında şöyle bir klişe var:
> «CHP lideri 'Halklara özgürlük' diyenlerin sağdaki katiller kadar milliyetçi gençlerin düşmanı olduğunu söyledi.(...) sağdaki katiller sizin ne kadar düşmanınız ise bu sloganları taşıyanlar da o derece düşmanınızdır. Bu kışkırtıcıların oyunlarına gelmeyeceğiz. Bir takım sahte solcuların tuzaklarına düşmeyeceğiz. Onların sloganlarının arkasından gitmeyeceğiz. Bir takım sahte solcuların arkasından gerçek

(101) Cumhuriyet, 10 Haziran 1976

(102) Nutuk, c. II, s. 690, 691

solcular yürümeyecektir. Doğru bildiğimiz yolda mücadelemize devam edeceğiz. Türk halkını halklar diye bölmeye çabalayanların oyunlarına gelmeyeceğiz»(103).

İşte dört başı mamur bir CHP mantığı. Ve işte demokrasinin, sosyal adaletçiliğin, solculuğun şampiyonu Bay Ecevit'in gerçek yüzü. Önce bu milliyetçi gençler kim? Solculuk ne? Burjuva demokratlığı ile sola duvar gerip bu sakatlığın üzerinde tepişerek alanlarda cehalet gösterisi yapmanın altında duran gerçek ne? Ecevit neden bu kadar azgın ve saldırgan? Vb...

Çünkü, elli yıllık devletin resmi ideolojisi, militarist burjuvazinin siyasal, ekonomik ve örgütsel varlığı başka türlüsünü getiremez de ondan. Rızgari sayı 1'de bu konuda şunlar var:

«Bütün bunlar ezen ulus milliyetçiliğinin ırkçı-şoven gericiliğinin ürünleri idi. Ve Kemalizm'den kaynaklanmakta idi.

Kemalizm herkesin itirazsız kabul ettiği üzere egemen ideolojidir. Türkiye'de bütün sınıf ve tabakalar üzerinde egemenlik kurması için büyük çaba harcanmıştır. Türk ırkçılığı bu egemenliğe dayanır. Türklerden başka hiç kimse ulusallık iddiasında bulunamaz. Türk ulusundan başka hiç bir ulusa, ulusallığını sürdürme ve koruma hakkı verilmemiştir. Kurtuluş savaşında verilen sözler, yapılan ittifaklar birşey ifade etmez. Uluslararası antlaşmaların yasalarına uyulmaz. Türk dili ve kültüründen başka hiçbir dil ve kütürün varlığı kabul edilmez. Türk dili ve kültürünün diğer diller ve kültürler (özellikle Kürt dili ve kültürü) üzerindeki imtiyazı kesindir. Tartışılmaz. Bu yüzden resmi ideoloji gereği fikir üretemeyen, ve bu ideolojinin kalıplarını bilim diye savunan, Türk bilim adamları, dünya bilim adamlarının önünde gülünç duruma düşerler, kınanırlar.(...) Kürdistan sorunu'na bakarken Türkeş ile Ecevit arasında bir fark olduğu iddia 'edilebilir mi?' Ecevit, fukara Kürt köylüsüne verilecek topraklar konusunda bile, kendisini dinleyen, fakat tek kelime Türkçe bilmeyen Kürt köylüsünün gözlerine baka baka 'gelecek Türk köylüsünündür' diyebiliyor. Çünkü bu oldukça çirkin bir yalandan kaynaklanmaktadır. Bu yalan resmi ideolojiye dayanmaktadır. Yani, 'herkes Türktür. Kürt diye bir halk yoktur'. İşte ırkçılığın kaynağı buradadır. Bunda da Türkeş ile Ecevit arasındaki farkı nesnel olarak ortaya koymak mümkün mü?

Kaldı ki Ecevit 'halklar' pankartına sadece karşı olmakla kalmıyor, üstelik üstüne yürüyor. Bu saldırının halkçı bir yönü olabilir mi? Demokratik bir davranış olduğu iddia edilebilir mi? Nerede kaldı fikir özgürlüğü».(104)

(103) Rızgari s. 2, s. 19

(104) Rızgari sayı: 1, s. 41-42.

Fikir özgürlüğü de bay Ecevit'e göre şöyle:

«Biz her ne kadar sınırsız düşünce özgürlüğü istiyorsak da, bu demek değildir ki, ülkemizi bölmek isteyenlere de bu düşünce özgürlüğünü tanıyalım. Bu bir düşünce özgürlüğü değildir. Bence bir Milleti, bir devleti, bir ülkeyi bölmek istemenin, düşünce özgürlüğü ile ilgisi yoktur. Biz iktidara gelip yasalarda istediğimiz değişiklikleri yapsak bile, bu tür bölücü akımlar benim gözümde suç olmaya devam edecektir. Elbette böylelerine karşı anayasa ve yasa sınırları içinde (AKGÜNLERE seçim bildirgesine göre güler yüzle(!)) her tedbiri almak devletin görevidir. Bizim bu konuda hiçbir itirazımız olamaz».(105)

Kafasının içinde zerre kadar beyni olan herkesin dikkatle ve defalarca okuması gereken ibret verici bir itiraftır bu. Ama, Türkiye bu seviyesizliğe de suskun kalmakta inat etti. Ediyor. CHP solculuğunu Kürdistan'ın da başına belâ etmeye hazırlanan oportünistlerin bu itiraftan alacakları ders yoksa, tarih tekrarlanacak demektir! Meclisi Mebusan'ın siyasi madrabazlıklarına kapılıp Kürt-Türk kardeşliği ile Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesine alkış tutanlar da böylesine gaflet içindeydiler. İlkesizliğin, hedefsizliğin, güncel çıkarların peşinde felç olmuş beyinlerden, dünya devrimci pratiği çok darbe yemiştir. Ama Kürdistan içinden çıkan dönek aydınlar hala CHP solculuğunun kuyruğuna takılıp memur tipi devrimcilik gösterilerinden vazgeçmiş değillerdir.

İnsanların kafalarının içindekilere bile kelepçe vuran bu tür eğilimler halkların mücadelelerine nasıl darbe üstüne darbe vurmuşlardır, biliniyor. CHP'de arsızca demokrasi, devrim, faşizme karşı mücadele gibi tantanalı kavramlarla ortalığı şamataya verip, kitleleri şaşkınlık içine, hedefsizlik içine attıktan sonra, açık açık Kürt diye düşünmek bile suçtur, Kürdistan'ı düşünmek bile suçtur. Bunlara karşı «yasa sınırları» içinde devlet her türlü (!) tedbiri alsın, biz sesimizi çıkarmıyacağız diyor. Bugünün MC'si başka türlüsünü mü yapıyor. Eli kanlı Kürdistan cellatları Kemalistler başka türlüsünü mü yaptılar? Tek Şef Mustafa Kemal'de ne yaptıysak «kanunen yaptık» demiyor muydu? Demirel nam zatı muhterem «ne yapılıyorsa kanun çerçevesinde yapılıyor» demiyor mu?

Ecevit, «biz her ne kadar düşünce özgürlüğü diyorsak da» diyor «ülkeyi, devleti ve Milleti bölmek isteyenlere bu hakkı kati surette vermiyeceğiz. Devlet de istediğini yapsın». Tabi bu arada RIZGARİ DERGİSİ'ne karşı, devlet hemen bütün militarist güçlerini **teyakkuz durumuna** geçirdi. Bürokrasi kolları sıvayıp işe daldı. Yargı harekete geçirildi, birkaç Kürt devrimcisi ile birkaç Kürt genci apar-topar MİT işkencehanelerine taşındılar. Kürdistan, da Jandarmalar köyleri basıp RIZGARİ DERGİSİ'ni, KOMAL YAYINLARI'nı aramaya daldılar. Muhtarlıklara bile bu konuda emirler yağdırıldı. PTT, ilgili, kitap ve dergileri ardiyelerinde açıp yaktı. Ankara ve İstanbul'da hiçbir matbaa RIZGARİ'yi basmaya cesaret edemedi. RIZGARİ'nin

(105) Milliyet Gazetesi, 29. 6. 1976.

basılıp ciltlendiği matbaaların sahipleri siyasi polis tarafından şiddetle ezildiler... Ve Barolar Birliği'nin «özgürlükçü demokrasi», «insan hakları», «hukukun üstünlüğü» diye diye mangalda kül bırakmayan Genel Başkanı, Milliyet gazetesinde «Halklar yoktur» diye fetva vermekte gecikmedi... vb... vb... (106)

İrticaın ziller çala oynaya gelen siyasal hareketine, belirli bir kitle tabanı da arka vererek maddi güç sağladığı halde, mürtecilerle ittifaka bile giriyor, ve sınırsız düşünce özgürlüğü içinde bunların da düşüncelerini yazıp çizmelerinin uygar, demokrat bir tavır olduğunu söyleyebiliyor. Emperyalizmi övmek, emperyalizmin uşaklığını yapmak ta serbest. Ama iş Kürtlere gelip dayattı mı işte orada Ecevit ve dalkavukları küplere biniveriyorlar. İlginç değil mi?

Mazlum bir ulusa karşı böylesine katı, acımasız, lanetli bir kin besleyenlerin nitelikleri hakkında hâlâ ve hâlâ bir kanıya varılmamışsa, varılamıyorsa, işin içinde hain bir sahtelik, sahtekârlık, halk düşmanlığı var demektir.

Bu konu üzerinde devrimciler, demokratlar ve Marksistler inatla durmalıdırlar. Elli yıllık ideolojik tahribatların ve yoğun siyasi bombardımanın altında başı dönen emekçi sınıf ve tabakaların önüne «umut» diye sürülen Ecevit imajı ve CHP kurtarma simidinin teşhir edilmesinin anahtarı sömürgeciliğin kilidinde yatmaktadır. CHP kurultayında bir aklı evvel «Türkiye'de bir tek devrimci vardır, O da Ecevit'tir» diyordu. Ve CHP liderinin kitleler üzerindeki ağdalı manevi otoritesine de dayanarak «halk iktidarı» safsatasının neredeyse bugün-yarın kurulacağı inancındalar. CHP bu şamata içinde iktidar hesapları bile yapmıştır. Kendisini iktidarda görmektedir.

Kabul etmek gerekir ki, başta icazetli solun ve buna bağlı olarak da teorik muhtevadan yoksun ve katı ve kemikleşmiş ideolojik yapılar üzerinde kıvranıp duran, kitle bağından alabildiğince kopuk maceracı grupların ve bunlara dayalı bir yığın irili ufaklı eylem gruplarının büyük hataları nedeni ile kitleler üzerinde CHP solculuğu oldukça yoğun bir etkinlik kazanmıştır. Olguyu ideolojik nedenlerle çarpıtmak devrimci harekete birşey getirmez. O kadar ki, devrimci sendikal hareket bile, tabandan ağır ağır yükselen devrimci muhalefeti de boğacak ölçüde CHP şemsiyesinin altında kendine yer kapmak için yarış halinde olan işçi aristokrasisinin ihanet kundaklamaları ile yara üzerine yara almaktadır. Devrimci hareket dış desteklerinden tecrit edilmek tehlikesinin ucundadır. Demokratik dünya kamu oyu, Sosyalist dünya CHP solunda «demokratik» niteliklerin tesbiti için kıyasıya aldatılmaktadır. CHP bu konularda öylesine ustaca davranmaktadır ki, her eylemi bir «demokratik» kılıf ile kamufle edilebilecek maddi desteklere bile sahip olma durumundadır. Hiç şüphe edilmesin CHP'nin Türkiye'de girişeceği her eylem, batılı müttefikler tarafından olumlu karşılanacaktır. Ve de bunların

(106) Faruk Erem, «halklar» deyimi ve ırkçılık, Milliyet, 28 Eylül 1976

başında Kürt kıyımı gelecektir. Doğu'dan da kayda değer bir müdahale ya da eleştiri sesi yükselmeyecektir. Bugünün somut durumu budur. Yarın bunun pratiğini getirecektir. Ama biz elbetteki kâhin değiliz. Ne var ki diyalektik yöntem en azından bazı somut tesbitlere dayanarak öngörülerde bulunma imkânını bize vermektedir. 1938 ilkbaharında Celâl Bayar «Türk ordusu Doğu'da küçük bir manevraya çıkacaktır. Bölge kanun kaçaklarından temizlenecektir» dediği zaman, her şey normal gibi gözüküyordu. Ama yılın tüm ayları Dersim dağlarında oluk oluk kan akıtarak Kürdistan'ın son direnme merkezlerini de imha etmekle geçti. CHP yasa sınırları içinde her tedbirin alınmasını öneriyor.

Sonuç nasıl olacak dersiniz?

Madem ki düşünce özgürlüğü bile her türlü tedbirle kelepçelenecek, devletin aldığı her tedbir karşısında susulacak, «KURDARA AZADİ» sloganının her alanda fışkırdığı Türkiye'de, kitlelerin bu eylemli iradesi karşısında alınacak «her türlü» tedbir, «eğitsel ve sosyal tedbirler mi?» olacaktır. Ama CHP Genel Başkanı henüz iktidara oturmadığı şu sıralarda bile, bu sloganları taşıyanlara karşı kaskatı bir tahammülsüzlük göstermiyor mu? Bu sloganları taşıyanların üstüne yürümüyor mu? Anayasal ve yasal sınırların içinde alınan tedbirlerin habercisi CHP Başkanı'nın bu tavrından kaynaklanmaz da nereden gelir?

CHP Şoven Burjuva milliyetçiliğinin siyasi korunağı olarak, üstüne düşen görevleri yerine getirirken, sosyal Demokrasi'nin genel ve belirleyici fonksiyonları gereği, burjuva demokrasisinin de bazı üst-yapısal reform peçeleri ile ırkçı sömürgeci, anti-demokratik niteliğini ört-bas etmede birhayli usta. Mahmut Esat Bozkurt 1930'larda «Türkiye'de tek millet vardır, O da Türk Milleti. Diğerleri ancak Türk Milletine karşı kölelik etme hakkına sahiptirler» derken, aslında bugünün CHP'si kadar lâf cambazı olamadığı için böylesi bir patavatsızlığa düşmüştü denebilir. Ama, 1976'larda Ecevit gibi şair ruhlu kibar bir küçük-burjuvanın, halkın üzerine yürümesi, halklar diyenin cezası verilecektir demesi, «biz bunlara düşünce özgürlüğü bile vermiyeceğiz» demesi nasıl açıklanacak?

Örneğin, Alman faşistlerine tüm günahı yıkıp, baskı, zulüm ve sömürüyü sürdüren emperyalistler de kendilerini barış güvercini olarak sunma gayreti içine girmişlerdir. Savaş suçları ve suçluları için olmadık şeyleri söylerlerken, örneğin, Cezayir'de, Vietnam'da korkunç katliamlar sürdürmüşlerdir. Şimdi bir CHP'nin laf kalabalığı arasında ve de Türkiye'nin içine atıldığı bu cehennem deresinde MC saldırganlığı önünde pısarak, CHP solculuğuna yeşil ışık yakma küstahlığını devrimci olarak nasıl yapacağız? CHP gelsin işler düzelecek deniliyor, «demokrasi»nin sınırları genişlesin, iyi olur deniyor...

Ama bu arada Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinin şah damarları kesilecek, militan kadroları ezilip, sindirilecek, Kürt halkı hedefsiz ve siyasetsiz bırakılacak, önemli mi bu? Önemlidir elbette. Sadece önemli değil, aynı zamanda geleceğin sabahlarını

kundaklayan, ucuz, sahte, sonuçsuz bir küçük-burjuva kaçaklığıdır bu... Yazımızın girişinde ENGELS'in «bugünün çıkarlarına feda edilen geleceğin hedeflerinden» söz eden ve adını «namuslu oportünizm» olarak belirleyen alıntıyı hatırlayalım. Eğer yarına doğru, emin, kararlı, ince ince hesaplanmış uzun vadeli program hedefleri terk edilerek gidilirse, -ki, Türkiye'de yapılan hep bu olmuştur- mücadelenin bugünden mevzilerinin «barış» içinde militarizme teslim edildiğini bilmek zorundayız. Kürdistan'ın üzerine basa basa, Kürt halkının varlığını, mücadelesini ekmek ve bağımsızlık kavgasını boğazlaya boğazlaya hiç bir durağa varılamaz.

İspanya'da 12 Ekim 1936 yılında Migel De Unamuno, Bayan Franko'nun da bulunduğu ve faşizmi öven general Millan Astray'a karşı verdiği cevapta şunları söylüyordu:

> «Öyle durumlar vardır ki, susmak yalan söylemektir. Çünkü sessizlik bir katılma ya da boyun eğme olarak yorumlanabilir.
>
> General Millan Astray bir hastadır. Bir nezaketsizlik art niyetinde olmadan söyleyeyim bunu. O bir harp malulüdür. Cervantes de öyleydi. Ne yazık ki bugün İspanya'da böyle yığınla hasta var. Ve tanrı yardımcımız olmazsa yakında daha da bollaşacaktır bu hastalar. General Millan Astray'ın bir kitle psikolojisinin temellerini atmış olabileceğini de düşünmüyorum pek. Bir Cervantes'in ruh asaletine sahip olmayan bir hasta teselliyi, başkalarını sakat bırakacak şeylerde arar, alışkanlıkla.
>
> ...yeneceksiniz, çünkü siz de gerekenden daha fazla kaba-güce sahipsiniz. Ancak inandıramıyacaksınız. Çünkü inandırmak için, sizin inanmanız gerekir. İmdi, inanmanız için sizde eksik olan bir şeye sahip olmanız gerekirdi: Mücadele, akıl ve hukuk. Sizi, İspanya'yı düşünmeye özendirmek faydasız. Bitirdim.» (107)

Bu söylevi, faşist general tarafından «yıkılsın bilgi ve zeka» diye kesilen Miguel De Unamuno, hemen evinde göz hapsine alınmış ve iki ay sonra da ölmüştü. Biz bu yürekli öğretmeni -konuşmayı yaparken, faşistlerin gözlerine baka baka onlara karşı direnirken, dalkavukça boyun eğmezken Salamanka Üniversitesi Rektörü idi. Türkiye'deki Rektörlerin bilimsel kölelikleri hatırlanmalı- kırk yıl sonra saygı ile anıyoruz.

Ama Faşizm'in kocabaşlarını da saygı ile ananlar daha doğrusu fikir ve eylemleri ile onları yaşatanlar var. Mahmut Esat Bozkurt'un «herkese kölelik Türk milletine efendilik» sapıklığını, «halklar yoktur halk vardır» diye sürdürüp, «biz bunlara düşünce özgürlüğü bile vermeyeceğiz» diye «demokratik» kabadayılıkar taslıyanlar, MC ihanet şebekesine faşist diye saldırırlarken, kendilerine de dönüp şöyle bir baksalar ya: 1943'lerde azgın Alman faşizminin, Hitler'le beraber lideri olan Himmler SS şeflerine şu gizli söylevini vermiş:

(107) Doçent Dr. Server Tanilli, Anayasalar ve Siyasal Belgeler, s. 648-649.

«başka milletler refah içinde mi yaşıyorlar, ya da açlıktan geberiyorlar mı? bunu öğrenmeye mutlak olarak kayıtsızım. Bu milletler bizim kültürümüzün köleleri olarak bize gerekli bulundukları öçüde, ancak bu ölçüde ilgilendiririler beni. Tanklara karşı bir çukur kazarken, 10.000 (on bin) Rus kadını mahvolmuş, beni hiç ilgilendirmez. Çukur kazılmış mı kazılmamış mı ona bakarım.

Faydasız yere sert ve acımasız olmak ta bahis konusu değil tabii. Biz Almanlar, hayvanlara muamelede bulunurken kusursuz hareket ederiz. Ve bu konuda benzerimiz de yoktur. İnsan denen hayvanlara da kusursuz muamelede bulunacağız. Ancak onlar için endişe duymak, onlara bir ideal vermek ve kendi çocuklarımız, kendi torunlarımıza daha zor bir gelecek hazırlama pahasına yapmak ta, kendi kanımıza karşı bir suç işlemek olur.

Yahudi halkının sömürülmesi ve kökünün kazılması hakkında bir-iki şey söylemek isterim. İşte kolaylıkla konuşabileceğimiz bir konu. Partinin her üyesi 'yahudi halkı öldürülecektir' diyor; Bu nokta açık, zaten programımızda da var. Böyle yapacağız. Bu tarihimizin bir şeref sayfasıdır, bugüne kadar bir benzeri yazılmadı ve yazılmıyacak ta...»(108)

Türkiye'de «susmak», ya da dalkavuklaşarak «düşünceye ve eyleme» bilimsel kılıflar bulmak bilim adamlarının genel karakteri. Mustafa Kemal'in etrafına kümelenen «Ulema»lardan bugüne kalan en zengin miras bu. Günümüzde ise CHP solculuğunun reformist kanatları altında aynı rehavetin ele geçmez tadlarına varan dizi dizi dalkavuk var. Bunlar ısmarlama doktrinlerle, dört duvarın arasında ve masa başlarında ürettikleri «bilimsel bilgilerle» isimlerinin önüne Dr., Doç., Prof., Ord. Prof., sıfatlarını katmakla meşguller. Ama hiç birinde, bir Muguel De Unamuno'nun cesareti yok. Dün nasıl Mustafa Kemal'in diktasına boyun eğip, üniversiteler seviyesinde kendilerine emin korunaklar yapmışlarsa, bugün de zevahire dokunan her meselede dillerini yutarak idareyi maslahat tabirinden arada bir seslerini çıkarma pısırıklıklarını -diyelim ki MC' yi ısırarak- ört-bas etme sevdasındalar. Ama iş, örneğin gelip de Kürt halkının, bu mazlum, bu, tüm gözeneklerine kangren sokulan emekçi, fukara halkın, sorunları gündeme gelince, sus-pus olup, bürokratik kalelerde çok daha önemli işlerle uğraşmaktadırlar. Örneğin Türk anasının fedakârlıkları ya da sağlıklı beslenmenin programları... arada bir de Türkiye'nin sorunları adı altında deniz dibi canlılarının çeşitleri ile iyi tütün, ya da iyi pamuk nasıl üretilir cinsinden bilimsel araştırmalar sunuyorlar. Tabii bu arada «Kürtlerin Türklüğü» ile de bir hayli meşgul olaraktan «bilimsel» eserler yazıyorlar. Ya da hiçbir şey yapmadıkları zaman, tutuklanıp yargılanan Kürt devrimcilerinin davalarında bilirkişilik yaparak, bunları suçu olarak militarizme ihbar ediyorlar. (Bu konuda ilginç, geniş bir araştırmada, bilim adamlarının mahkemelere sunduk-

(108) A. g. e, s. 648-649.

ları bilirkişi raporlarının tümünü ele almak ve incelemek umudunu saklı tutuyoruz. Ama bugün CHP solculuğu ile, icazetli solun üst kademelerinde bulunan bir dizi Prof. bu ihbar raporlarına imza atma şerefsizliğini bilim adamı olarak yerine getirmişlerdir. Bundan sonra da bol bol yerine getireceklerdir.)

İkinci konu da şu: azılı faşist Himmler, «Yahudi halkının sömürülmesi ve kökünün kazılması konusunda hepimiz anlaşıyoruz ve böyle de yapacağız» diyordu 1943' lerde.

1919-1922'lerden bu yana militarist Türk egemen sınıf ve tabakaları başkasını söylemediler. Herkes Kürt ulusunun ulusal varlığının inkârı, ve temel demokratik haklarının gaspedilmesi konusunda anlaşmıştı. Bunu yaptılar. Mustafa Kemal 1925 kıyımından sonra «Türk askeri ilk defa ideallerini yerine getirdi» diyerek övündüğü zaman çıt çıkmadı. Türk askeri Yunanı, Fransız'ı, İngiliz'i vb... yere serip denize dökerken idealleri yoktu! Ama Kürdistan'ı kan revan içinde yere serip şah damarlarını birer birer doğradığı zaman pek çok büyük ideallerini yerine getirdi! Kemalist mantık bu. En yeni CHP solculuğunun mantığı da şu:

> «halklar yoktur, halk vardır. Bu halk Türk halkıdır. Ama Türk ulusunu, yani yüzyıllardır Anadolu topraklarında aynı ulustan olmanın bilinci ve gücü içinde, üstelik yüzyıllardır aynı devletin çatısı altında yaşayan Türk ulusunu bölmeye kalkmak ihanettir. Halklar diyenler milliyetçi gençlerin düşmanlarıdırlar. Biz onlarla savaştık, burunlarını yere sürttük. Onlara düşünce özgürlüğü bile vermeyeceğiz vb. vb...» (Ecevit'in çeşitli konuşmalarından)

Şimdi başa dönelim:

CHP solculuğunun, özünde ve sonuç olarak burjuva demokrasisi çerçevesinde zavallı reformcuklarla bezendirilmiş, tekel evresinin eteklerinden yukarılara doğru tırmanan burjuvazinin kazasız belasız siyasi iktidarını gündeme getiren ve MC saldırganlığını faşizm olarak kitlelere sunup, tekelci Türk burjuvazisinin iktidar yolundaki engelleri aşma görevi ile yükümlü bir siyasi organizasyon olduğu açık.

Bu siyasi organizasyon (CHP) demokrasi ve sosyal adalet tantanası ile sosyalist potansiyeli kuşatan, kıran, «halk iktidarı» şiarı ie kitleleri hedefsiz ve siyasetsiz bırakan bir fikir ve eylem içinde.

Kürt ulusunun varlığını inkâr ve gaspedilen temel demokratik haklarının «istirdadı» konusunda Kemalistler kadar tahammülsüz ve saldırgan. Emperyalist-kapitalizmin ana cephaneliklerinin koruyucusu. Orta-Doğu bütününde güvenilir ve henüz leke almamış bir lidere sahip. Bundan dolayı Orta-Doğu'da lider kişilerin örneğin Baas yönetimi, Şah Rıza Pehlevi, Sedat vb... gibi çetin günler içinde olup durmadan «demokratik» kişiliklerini gizlemiyecek durama düşen liderler karşısında MC gericiliğine karşı yoğun bir kamu oyu desteği ve entellektüel silahşörlere sahip

CHP ve Lideri tercih edilecektir. Edilmeye başlanmıştır bile. Libya Başbakanı Callud'un o dramatik esprisi ve en son olarak da başkan Carter'in özel temsilcisinin özel esprisi, Ecevit'e «sağdan ve soldan» gelen turistik-siyasal gezi teklifleri ve bu gezilerde olan bitenler, bu gerçeğin yaşayan somut delilleri.

Hal böyle olunca içe dönük genel siyasi eğilimlerde oportünistlerin tavrı da eklenince, CHP'nin;

1 — Türkiye genelinde proleter hareketin kundaklayıcısı, burjuva milliyetçiliği ile sakat, Kürt düşmanı, militarist bürokratik mekanizmanın arka çıktığı bir siyasi organizasyon olarak, genelinde Türkiye kamu oyunda, özelinde ise Kürdistan da gerçek yüzü ile teşhir edilmesi gerekir.

2 — Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesi ile, CHP siyaseti iki zıt uçtur. Bu siyasetler arasındaki çelişme antagonisttir. CHP sahteliği ile, Kürdistan'a öneri getirmek, Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesini imha etmeyi amaçlar.

3 — Genel olarak seçim mekanizmasına karşı tavır koyarken, özel olarak CHP reformizminin ve CHP solu ile ittifak önerilerinin sömürgeci karakteri yılmadan inatla ve her yönü ile teşhir edilmeli; bu tür öneri sahipleri ile bu siyasetin temsilcilerine karşı somut, açık ve kararlı mücadele her zaman ve her **durumda** militan eylem gruplarının ideolojik, siyasi ve örgütsel çalışmalarında birinci derecede ele alınmalıdır.

Sonuç ve Genel Değerlendirme

Şimdi tartışmamızı toparlayalım:

Genel olarak seçim, demokratik bir olgudur. Kitlelerin yönetime doğrudan doğruya katılımlarını, yönetimin kontrol ve denetimi üzerinde söz ve karar sahibi olmalarını getiren demokratik bir olgu. Ancak kapitalizm, bu olgunun demokratik muhtevasını boşaltarak, egemen sınıfların hizmetine sunan, bir üretim biçimidir. Bu üretim biçimi, üretim araçları üzerinde hegemonya kuran egemen sınıfı siyasi ve ekonomik ilişkilerde kesin yönlendirici fonksiyonlar ile techizatlandırır. Seçim mekanizması da bu sınıfın iktidarının, siyasi alanda tescili niteliğindedir. Ve «kapitalist toplumlarda genel oyun -seçim- olağan işlevi, halkı parlamentoda egemen sınıfın hangi üyesinin temsil edeceğini her üç ya da altı yılda bir kararlaştırmaktır.»

«Demokratik cumhuriyetin, kapitalizmin mümkün olan en iyi biçimi olduğu» da Marksist bir tezdir. Engels de «burjuva» egemenliğinin mantıksal biçimi» olduğunu söyler, demokratik cumhuriyetin.

Kısaca bu tür nitelikler taşıyan ve burjuva demokratik haklar olarak belirlenen bir dizi siyasal, sosyal ve toplumsal hakların hayata geçirilmesi, bu hakların işlerlik kazan-

ması sürecinin en olumlu ortamına sahip olan parlamenter demokraside, devrimcilerin göz ardı edemiyecekleri mücadeleler her zaman gündemde durur. Sorun, bu mücadeleler sürecinde sosyalist öncülüğün yönlendirici fonksiyonlar taşıması ile önem kazanır. Ve burjuva demokratik hakların hayata geçirilmesi sürecinde, sosyalist tavır, sorunu sınıflar düzeyinde koyma noktasında ortaya çıkar.

Parlamenter demokrasinin sınırları içinde, devrimci mücadele önerisi zaman ve mekan boyutlarından soyutlanarak ele alındığı zaman da kaçınılmaz sapmalara neden olur. Mücadeleyi kesinlikle red etmek gibi «sol» sapmaların yanında, bütünü ile mücadeleyi bu platforma mahkûm etme gibi sağ sapmalar da devrimci hareketi tahrip eden hastalıklardır.

Aynı sorun, demokratik cumhuriyetin ya da demokratik nitelikler kazanması için mücadele verilen bir devletin, sömürgesi üzerinde ele alındığı zaman birbirinden titizlikle ayırt edilmesi gereken nitelikler taşır. Somuta indirgeyip, Kürdistan'a girersek; Sömürgeci Türk burjuvazisinin sömürgesi durumunda bulunan Kürdistan'da, Sömürgeci Türk burjuvazisinin burjuva demokrat teminatları, Kürdistan üzerinde sömürgeci tasarrufların tescili gibi stratejik bir nitelik değişimine uğrar. Metin içinde uzunca sözünü ettiğimiz bu ayırt edici nitelikler dolayısıyla sömürgeci metropolün devrimci hareketinin seçim siyaseti ile, sömürgenin anti-sömürgeci mücadelesinin seçim siyaseti nitelik farkı gösterir. Anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin bağımsız, özgül niteliğinin temel gerekçelerinden biri olan bu olgu, içinde bulunacağı her somut durum gereği tahlil edilerek ilkelerinin saptanmasını gerektirir.

Buna göre içinde bulunduğumuz şartlarda sömürge Kürdistan'ın Türk «demokrasi»sinin parlamenter sistemi içinde ve de özellikle burjuva partilerinin siyasi iktidar mücadelelerinde bir tercihinin olamıyacağı sonucuna varıyoruz. Bu noktada karşımıza sosyalist siyasi organizasyonların seçim ortamındaki durumları geliyor. Belirtmek gerekir ki, legal sosyalist partilerin «Doğu ve Güney-Doğu» ile ilgili seçim siyasetleri burjuva partilerinin program hedeflerinden ileri de değildir.

Ek bölümde bu partilerin «Doğu ve Güney-Doğu» için önerdikleri programlarını vereceğiz. Görülecektir ki, Kürdistan üzerindeki sömürgeci statünün kıyısından ve köşesinden geçmeyen, resmi devlet ideolojisinin içinde seyreden oportünist önermelerdir bunlar. Pratikte de bu oportünist önermelerin en açık örneklerini görmek mümkün. Bunlardan en dikkate değer olanı Türkiye İşçi Partisi'nin Anayasa Mahkemesi ve Sıkıyönetim mahkemesindeki iddianameye cevap ve Savunma metinlerinde getirdikleri tezlerdir. Bilindiği gibi TİP'in 4. Büyük Kongresi (29 Ekim 1970) kararlarından biri genel olarak «Halklar Tasarısı» diye sıfatlandırılan 6 nolu karar; Partinin kapatılmasının gerekçesi olmuştur. Bu karar:

> «Türkiye'nin Doğusunda Kürt halkının yaşamakta olduğunu, Kürt halkının üzerinde baştan beri hakim sınıfların faşist iktidarlarının zaman zaman kanlı zulüm hareketleri niteliğine bürünen, baskı, terör ve

asimilasyon politikasını uyguladıklarını» kabul ve ilan etmekle başlıyordu.

Bütünü ile elli yıllık cumhuriyet Türkiye'sinde sosyalistlerin yüzünü ağartacak sözler taşıyan bu altı nolu karar, bizzat TİP yöneticileri tarafından seviyesizce tekzip edildi. Hem de militarist burjuvazinin yargı organları önünde. Örneğin, Behice Boran ve Şaban Yıldız imzaları ile Anayasa Mahkemesine verilen İddianameye Cevap metninde ilgili tasarı için şunlar söylendi:

> «Gerçekten de Türkiye İşçi Partisi hiçbir zaman Kürt asıllı vatandaşlarımız için azınlık hakkı veya statüsü istememiş, yalnızca bu yurttaşlarımıza uygulanan Anayasa dışı baskıların kaldırılmasını talep etmiştir. (Oysa ilgili kararda -Kürt halkının Anayasal vatandaşlık haklarını kullanmak ve **diğer tüm demokratik özlem ve isteklerini gerçekleştirmek yolundaki mücadelesinin-** desteklenmesi ifade edilmiştir, -abç-) Kaldıki kongre karar tasarısı üyeleri Hüseyin Ergün ve Necati Erel Yazıcıoğlu'nun Başsavcılıkta verdikleri ifadede Kürtlerin azınlık olmaları gerektiği yolundaki bir düşünceyi ileri sürmedikleri, süremeyecekleri açıktır. (Bu «sosyalist» bayların Kürt halkının azınlık haklarına sahip olmaları gerektiğini ileri sürmedikleri açık. Ama asıl ilginç olan neden bu tezleri ileri **süremeyecekleri?** Behice Boran ve Şaban Yıldız bu konuda nasıl bu kadar emin olabiliyorlar, önemli olan bu.)

Her iki karar tasarısı komisyon üyesi de tabii asimilasyona taraftar olduklarını beyan etmişlerdir. Partinin ve kendilerinin değil ayrılma hakkına, azınlık statüsüne dahi karşı olduklarını belirtmişlerdir.»

Sosyal şövenizmin böylesine billurlaştığı oportünist siyasetlerin sahibi olanlar, bir de arsızca Kürdistan'a gelip, Kürt halkından parlamentoya girebilmek için oy isterseler bunlara karşı tavrın ne olacağı, ne olması gerektiği sanırız tartışılmayacak kadar açıktır.

Hem Türkiye'nin doğusunda bir halkın -Kürt halkının- yaşadığı kabul ve bunu parti kongresi kararı olarak ilân edeceksin, hem de bu halkın tabii asimilasyonuna taraftar olduğunu belirteceksin. Parti, ilgili karar nedeni ile kapatılmak için mahkemeye verilecek, durumun anti-demokratik niteliğini teşhir edeceğine, militarizmin kuyruğuna sıkışıp bin dereden su getireceksin. Bir de sosyalist olduğunu iddia edip, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı üzerine inciler döktüreceksin...

Acı olan şu ki, böyle bir durumda TİP gibi, Türk siyaset hayatında izleri bulunan bir parti böylesi ucuz ve seviyesiz savunmalarla kapatılma şanssızlığına düşmüştür.

Anayasa Mahkemesi, siyasi partiler kanununun 85. Maddesine dayanarak partiyi kapattı. Bu madde aynen şudur:

> «Siyasi partiler, Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi üzerinde milli veya dini kültür farklılıklarına yahut dil farklılıklarına dayanan azınlıklar bulunduğunu ileri

süremezler. Siyasi partiler Türk dilinden ve kültüründen gayri dil ve kültürleri korumak ve geliştirmek veyahut yaymak yoluyla Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde azınlıklar yaratarak millet bütünlüğünün bozulmasını amaçlayamazlar.»

Ayrıca Anayasa'nın 57. Maddesinin 1. Fıkrasının ilk cümlesi, bu kayıtlamanın anayasal korunağı niteliğindedir. İlgili madde şöyledir:

> «Siyasi Partiler ...faaliyetleri, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmezliği temel hükmüne uygun olmak zorundadır.»

TİP 4. Büyük Kongresi'nin 6 Nolu kararı bu belirlemelere ters düşen bir karardır. Bu açık. Ama, yargılama sürecinde, karar tasarısını kepazece militarizmin ayaklarına paspas diye sermek devrimci tavır değildir. En azından Anayasanın ve Siyasal Partiler Kanununun anti-demokratik niteliği teşhir edilerek Karar Tasarısı savunulmalıydı.

Ayrıca hemen hatırlatalım ki, TCK'nun 141-142. maddelerini öcü diye öne sürüp, demokratik muhalefeti bu iki madde üzerinde dondurmanın Türkiye'de demokratik bir ortamın şartlarını hazırlayacağının ne kadar yüzeyde kaldığı bilinmelidir. Diyelim ki Türkiye'de legal bir Komünist Partisi kuruldu. İlgili maddeler karşısında bu Komünist Parti'nin durumu gerçekten acınası olacaktır.

Geçelim.

Türkiye'de sol siyasi yelpazenin icazetli muhtevasının ilginç bir ölçüsü olan bu belirlemeden sonra, şu noktayı da vurgulayalım: Sol siyasi organizasyonlar sadece Siyasi Partiler Kanununun ilgili hükümleri nedeniyle değil, teorik muhtevaları ve ideolojik biçimlenmeleri itibariyle Kürdistan'ı yorumlamamaktadırlar. Yorumlayamazlar da. Ama, oturup, «bölgelerin bölgeleri, ırkların ırkları sömüremeyeceği» gibi «derin» keşiflerde bulunurlar. Aynı zamanda Kürt devrimcilerine ağız dolusu küfürler ederek ve jurnalleyerek yaparlar bunu.

Bu tür siyasi hareketleri, sömürgecilerin suç ortağı olarak değerlendiriyoruz. Kürdistan'daki anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin özgün niteliğini kavramayıp, bilinçleri ve yetenekleri ölçüsünde «ulusların kaderlerini tayin hakkı»nı yorumlayarak program hedeflerini belirleyen siyasi yoğunlukları ise «iyi niyet»in yeterli olmadığı uyarısı ile, belirlemelerin saygı değer özler taşıdıkları nedeniyle Türk proleter devrimci hareketi ile ittifaklar sistematiğinin ögeleri olarak algılıyoruz.

Tavrımız, ilkeli birlik, ideolojik mücadele ve siyasi dostluk çerçevesinde sorunların çözümünün gerektiği doğrultusundadır. Ancak, anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin stratejik hedefleri ile çatışan önerilerin sahibi olan, bu konuda ısrar eden siyasi yoğunluklar, sömürgecilerin suç ortaklıklarını dolaylı da olsa kabul etme durumundadırlar.

Bu noktada belirteceğimiz şu: bu siyasi yoğunluklar, sömürgeci Türk devletinin seçim sistematiği içinde aldık-

ları yer itibariyle bu konuda belirlenen siyasi programları ile diyalog kurmak, anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin gündemindedir.

Diğer partiler hakkında metnin geneli yeterli açıklamalar getirmiştir kanısındayız. Bir AP, bir MSP, bir DP, bir CGP, bir MHP hakkında söylenecek fazla bir şey olmadığı kanısındayız.(109) Bunlar sömürgeci devletin resmi ideolojisinin değerleri ile teçhizatlanmış gerici ve sömürgeci siyasi partilerdir. **Kürdistan'da bunların mutemet adamları, korunakları elbetteki mücadelemizin baş düşmanlarıdırlar.**

---

(109) Bu partiler içinde MSP'nin yerini özellikli belirtmekte yarar var. Milli Selamet Partisi Kürdistan'da devletin teminatına sahip olma imtiyazını taşımaktadır. Çünkü MSP, Kürdistan'da milli özleri ümmet kavramına dayalı olarak islâm kardeşliği perspektifinde eritme görevini de üstlenmiştir. Bu konuda din adamlarının MSP yanına kaymaları elbette mümkündür. Ama milli bilince sahip olan din adamlarının MSP'nin gerçek yüzünü teşhir edecekleri de tabiidir. Her şeye rağmen MSP etrafında gelişen ve sömürgecilere hizmet eden, müslüman Kürtlerin din duygularını sömürerek anti-sömürgeci potansiyeli köreltiği bir gerçektir.

www.tewe.com

EK, I

ERKEN SEÇİM ÜZERİNE

Sömürgeci parlamento karşısındaki tavır ve «seçim» siyasetimiz, her şeyden önce, erken seçim ile iç-içe, fakat erken seçimden önemli oranda bağımsız uzun vadeli bir siyasettir.

RIZGARİ'nin, TC parlamentosu ve Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinin «seçim» siyaseti ile ilgili 3. sayısının yayınlanması, 5 Hazirana alınan erken seçim sathı mahali ile çakıştı. Bu durum, çeşitli tartışmalara neden olacak... Bu bakımdan bir kaç noktanın belirtilmesinde yarar var.

Sömürge-sömürgeci ilişkilerinde, parlamentonun fonksiyonları vb. ile ilgili çalışma, Aralık 1976'da tamamlanmış ve yayın çalışmalarına başlanmıştı. Bu ara, bir polis baskınında gerek RIZGARİ'nin savunma taslakları ve gerekse «seçim» siyaseti ile ilgili metinlere el konuldu. Durum, bir basın bülteni ile duyuruldu, ancak basın bülteni gazete ve dergilerde yer almadı.(*) Daha sonra metinler yeniden hazırlandı ve matbaaya verildi. RIZGARİ'nin basım işlerine başlanıldığı zaman «erken seçim» önerisi henüz TBMM. başkanlığına sunulmamıştı.

(*) Olayla ilgili bülten bütün gazete ve dergilere gönderildi. Arama 24/1/1977 günü yapıldı, durum ayrıca mahkemede de açıklandı ve ilgili belgelerin geri iadesi istendi. Ancak herhangi bir işlem yapılmadı.

Şu an, aşağı yukarı bilinen nedenlerden ötürü «erken seçim» karar altına alınmış ve siyaset bezirganları bütün takım taklavatları ile, kitleleri gerilimli bir hava içinde şaşkına çevirip, sersemletmek için harekete geçmiş bulunuyorlar.

Rızgari 3'de tartışılan konu uzun, çetin, kararlı bir devrimci mücadelenin ilkeleri üzerinedir. Bu nedenle güncel olayların gelişme çizgisine göre değil, kendini dayatan şartların somut konumuna göre değerlendirilir. 5 Haziran seçimleri olmayabilirdi, ama bu, RIZGARİ'nin saptanmış ve metinlere indirgenmiş siyasetinin yayını üzerinde herhangi bir ertelemeyi gerektirmezdi. Nasıl ki, 5 Haziran seçimlerinin gündemleşmesi herhangi bir ertelemenin nedeni olamazsa.

Gerek genel olarak sömürgecilik sürecinde ve gerekse özel olarak sömürge Kürdistan'ın TC. parçasında gelişen olayların ortaya çıkardıkları gerçek, mazlum halkın, sömürgecilerin parlamentosunda bir tercih sahibi olmadıklarıdır. Türkiye şartlarında Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesi ile TC. parlamentosu arasındaki çelişmenin antagonist karakteri somuttur. Bu somut olgu pratikte defalarca kanıtlanmıştır. 5 Haziran seçimleri de, genel seçim sistematiğinin bir kez daha uygulanması olarak gerçekleşecektir. Bu seçim öncesi günlerinde de, dev yalan makinaları ile kitleler sersemletilecek, burjuva partilerinin şu ya da bu üyesi lehine tercih kullanmaları sağlanacaktır. Ancak, seçimlerin son derece abartılan özelliği, seçim sonrası hiç bir iz bırakmadan sönüp

gidecektir. Burjuvazi, seçimleri büyük bir şamata ile sunmaktadır. Akla gelen her türlü araç ve gereç de zaten seferber edilmiştir. Genel olarak ilerici misyon taşıyan siyasi organizasyonların, «bu seçim belirleyici olacaktır, Türkiye için hayati önem taşımaktadır» gibi tezleri gerçek dışı heyecan öğeleridir. Örneğin 1950 seçimleri de aynı tantana ile, 1960 sonrası seçimleri ve özellikle 12 Mart sonrası seçim günleri de, kitleleri sersemletip sahte tercihlerin sahibi kılmak için aynı gerilim düzeyinde sunulmuşlardı.

Bize gelince, en azından yarım asırdır, en barbar, en katliamcı metodlarla sömürgeleştirilen mazlum bir halkın devrimci bireyleri olarak herhangi bir telaşın, bir paniğin havasında değilizdir. Seçimlerin, bizim için zorunlu, kaçınılmaz tercihlerin kendisini dayattığı inancında değiliz. Sorunumuz halkımızın ulusal-demokratik mücadelesini sağlam bir siyasete kavuşturmaktır. Ne var ki, devrimci tavır almaya alışık olmayan siyasi çıkar grupları ile, icazetli solun rehaveti içinde bulunanlar Kürdistan için bir «gelawêj» (*) olan RIZGARİ'ye kara çalmadan edemeyeceklerdir. Bu yapılırken de, temel sorunların gözlerden saklanmasına gayret gösterilecektir.

Aslında RIZGARİ 3'le, «erken seçim»in çakışması bir çok yanı ile olumlu oldu denilebilir. Özellikle Kürdistan'da soyalizme ambargo koyup, devrimciliği kimselere layık görmeyenlerin, nasıl CHP saflarında yer aldıklarına kitleler şahit olacaklardır. Biz seçim siyaseti ile, uzun bir mücadele sürecinin temellerini saptamaya çalıştık. Devrimci teorinin ışığında bazı saptamalar yaptık. Bugün bu saptamaların ne derece isabetli olduğunu somut olarak görmekteyiz. Daha da göreceğiz.

Bu noktada belirtilmesi gereken bir önemli mesele de 5 Haziran seçimleri karşısında takınılacak tavrın somut pratiğidir. Şüphe yok ki, seçimler yapılacaktır. Seçim alanlarını kontrol edecek kadar yetkin bir siyasi mekanizma yoktur. Kürdistan'dan gene birtakım adamlar şu ya da bu partinin listelerinden meclise teşrif edeceklerdir. Bol bol yalanlar söylenecek, seçim pazarlıkları yapılacak, halk gene sonuna kadar aldatılacaktır. Komşu komşuya düşman edilecek, aşiretler arası gerginlikler sömürgecilerin yararına olarak giderek kanlı çatışmalara dönüşecektir.

Ne var ki, bu arada, anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin stratejisine dayalı muhalefetin ürünleri kalıcı olacaktır.

Kaldı ki, «seçim» siyaseti Kürdistan'da oldukça boyutlanmıştır. Bu arada 5 Haziran seçimleri ile çakışması da güncel-acil kararların alınmasını ve pratik tavrın tesbitini gerekli kılmaktadır. Buna göre, gündeme aşağıdaki önerinin geleceği kanısındayız:

KÜRT HALKININ ANTİ-SÖMÜRGECİ ULUSAL DEMOKRATİK MÜCADELESİ AÇISINDAN KİTLELER, BU GÜNKÜ BİLİNÇ DÜZEYLERİNDE «HEDEF-

(*) Kürt mitolojisinde, çobanlara yol gösteren ve yaz mevsiminde ortaya çıkıp, köylülerin kış hazırlıklarına başlamaları için bir işaret olan parlak beyaz bir yıldızdır.

SİZ» (*) BIRAKILMAMALIDIR. BU NEDENLE BAZI BELİRLEMELER YAPARAK -ERKEN SEÇİMİN YARATTIĞI SOMUT ŞARTLARIN SOMUT TAHLİLİ ÜZERİNDE- BU BELİRLEMELERİ TARTIŞMAK GEREKLİDİR. Bu metnin bütünü içinde tartıştığımız üzere açıktır ki: KÜRT HALKININ ANTİ-SÖMÜRGECİ ULUSAL DEMOKRATİK MÜCADELESİ İLE SÖMÜRGECİ TÜRK PARLAMENTOSU ARASINDAKİ ÇELİŞME ANTAGONİSTTİR.

Bu neden, 5 Haziran 1977 parlamento seçimleri karşısındaki tavrımızın **belirleyicisidir.** Bu antagonist çelişmenin çözümü, var olan mekanizmanın Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinin yararına niteliksel değişimini gerektirir. Ancak maddi hayatın şartları ve yaşanılan süreçteki siyasal düzey, antagonizmanın çözümünü gündemleştirmemize imkân sağlamıyor. Bunu saptadıktan sonra -mahalli seçimleri, parlamento seçimlerinden ayırt ederek- (**) şunlar söylenebilir:

— Kürdistan'da genel olarak «seçimlere» girmek düşünülemez. Bizim yaşadığımız süreçde herhangi bir ter-

(*) Burada iki önemli noktayı belirtmek gerekir. Ki bunlar, alanlarda önümüze çıkacak «eleştiri»lerdir. Bu «eleştiri»lerin temelinde anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin stratejik hedefleri ile çatışan güçlerin -ya da görüşlerin- ideolojik tecavüzü yatmaktadır. «eleştiri»leri iki noktada ele alabiliriz:

Birincisi, CHP'ye oy vermeyelim de, AP, MSP vb... mi alsın? mantığından kaynaklanan ehveni şer kararsızlığıdır. Ve temelinden yanlış bir eleştiridir. Küçük -burjuva istikrarsızlığının pratiğe yansımasıdır. Bizim, burjuva partileri arasında herhangi bir tercihin sahibi olmamamız stratejik bir nitelik taşımaktadır. Üzerinde ısrarla durulan antagonizma, bu noktadadır. Uzlaşma ve teslimiyete karşı uyanık olalım. Bu tür ideolojik tecavüzler karşısında yılgınlığa düşmeyelim.

İkincisi; Kitleleri «hedefsiz» bırakma suçlamasıdır. Bu da maddi temellerden yoksun bir «eleştiri» dir. Aslında emekçi sınıf ve tabakalar, ancak kendi iktidarları için mücadele ettikleri ve böyle bir hedef gösterildiği zaman hedefsiz kalmazlar. Bunun dışında başka güçlerin, muhteva itibariyle burjuvazinin ekonomik ve siyasal sözcülüğünü yapan güçlerin, iktidarları için mücadele önermek, Türkiye proletaryasını şartsız-tercihsiz ve ilkesiz bir biçimde burjuvazinin iktidarı için mücadele arenasına çekmektir. Ki bu da, somutta, proletaryanın ve emekçi halk kesimlerinin, burjuvazinin ardından seyretmesi ve hedefsiz bırakılmasıdır. Ehveni şer'in tercih edilmesi, proletaryanın bağımsız siyasal tavrından vazgeçilmesi ve bu sorunun uzun vadeli bir sorun olarak düşünülmemesi, ancak olsa olsa küçük - burjuvazinin kendi yasal korunaklarına çekilmesi eylemidir. Kitleleri hedefsiz bırakan siyasetler somut olarak orta yerdedir. Kürt halkının da aynı biçimde hedefsiz bırakılması, yani, anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesi içinde örgütlendirilmesine engel olunması, somutta Kürt halkına yanlış hedeflerin gösterilmesi ve onun bu doğrultuda yönlendirilmesi ile mümkündür.

Belirttiğimiz «eleştiri»ler karşısında ciddi ve bilimsel olarak, halkımızın ulusal demokratik mücadelesi çerçevesinde mücadele edilmelidir. Bu konularda kadrolar ve kitleler ikna edilmelidir. Ancak böylece kitlelere somut hedefler gösterilebilir ve kitleler yönlendirilebilirler.

cihimiz yoktur. Parlamentoyu araç olarak kullanmak halen ütopyadır. Kitlelere, anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin meselelerinin parlamentoda çözüleceği vaadi düpedüz yalancılıktır. Mücadelenin savsaklanmasıdır.

— Bölgede yurtsever, devrimci demokrat, sosyalist adaylar bağımsız olarak seçimlere giriyorlarsa, bunlarla ilkeli ve şartlı- tercihli görüşmeler yapılabilir. Protokollere dayalı güç birliği sağlanabilir. Protokollerde, anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin hiç bir ilkesinden taviz verilemez. Bu adaylar, ancak, siyasetimizin içinde hareket etme ve mücadelemizin propagandist bir ögesi olma düzeyinde değerlendirilmelidir. Bu noktada karar ilgili alandaki arkadaşların yetkileri içindedir.

— Seçim siyasetimizle birlikte, bölgede karşı-devrimci ve sömürgeci görüş ve anlayışlarla mücadele birinci planda ele alınmalı, oportünizm teşhir edilmelidir.

Şimdiye kadar Kürt ulusunun varlığını inkâr ve demokratik haklarını gasp ederek, tüm zenginliklerini sömürenlerin siyasi sözcülerinin bölgemizde cirit atmaya başladıkları bu günlerde, sorunların kitleler önünde enine boyuna tartışılması, siyasetimizin kitlelere mal edilmesinin gereğidir.

(**) Mahalli seçimler her ne kadar 5 Haziranda yapılmıyorsa da, bu konunun da tartışılması ve geliştirilmesi için, kısa bir belirleme Ek II'de sunulmuştur.

EK : II

MAHALLİ SEÇİMLER

Mahalli seçimlerin niteliği genel seçimlerden önemli ayrılıklar taşır. Mahalli seçimler (belediye başkanlığı, il genel meclisi, muhtarlık vb.) önce sömürge otoritesine karşı, sömürge halkın güncel sorunlarını çözümleme gibi son derece önemli bir fonksiyonun organlarının seçilmesi sürecidir. Bu organlara sömürgecilerin işbirlikçileri, kendi adamları, ajanları, sömürgecilerin siyasi ve ideolojik yapılarının gönüllü misyonerlerinin getirilmesi, şüphesiz anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin stratejik hedeflerinin tahrip edilmesini, potansiyel kaynakların kurutularak, dejenere edilmesini getirir. Bu nedenle mahalli seçimlerin -yerel yönetim organlarının- anti-sömürgeci ulusal demokratik güçler tarafından kontrol ve denetimi büyük bir ciddiyetle değerlendirilmelidir.

Mahalli seçimlerin iş başına getireceği yöneticilerin, sömürgecilerin tasarruflarına karşı, anti-sömürgeci devrimci muhalefetin sözcüleri ve bu tasarruflara karşı, direnen, bu tasarrufların gerçek niteliklerini teşhir eden militanlardan oluşması pratikte, bilinçli direniş mevzilerinin nüvelerinin gerekliliğini de kanıtlayan somut özellikler taşır.

Yerel alanlarda güncel her sorun, sömürge halk ile, sömürgeci otoriteyi karşı karşıya getirir. Bu sorunların genellikle sömürgeciler lehine ve onların çıkarlarına uy-

gun olarak çözümlenmesinde, yerel yöneticilerin fonksiyonları birinci planda rol oynar. Aynı şekilde, sömürgecilerin, sömürgeci tasarruflarının teşhir edilmesinde de yerel yöneticilerin fonksiyonları, kitlelerin siyasi bilinç kazanmaları yönünde fevkalâde önemli görevleri yerine getirir.

Bu konuda pratiğin getireceği sorunlar somutlaştıkça etraflıca tartışacağız. Belirtmek istediğimiz, genel seçimlerin nitelikleri ile, mahalli seçimlerin niteliklerinin birbirinden titizlikle ayırdedilmesidir. Kaldı ki kitlelerle dolaysız, doğrudan doğruya bağ kurmanın en verimli alanlarından biri de mahalli seçimler sürecidir. Bu sürecin ürünlerini de, kitleler günlük somut pratiklerde görebilir, algılayabilir, somut olaylar karşısında muhalefetini eyleme dönüştürebilir; kendi varlığının ve tercihlerinin önemini kavrar.

Öneri olarak da bu konuda şunlar söylenebilir: mahalli seçimlerde, ilkesiz birliklerle, sakat ve olumsuzuklarla sonuçlanacağı belli ittifaklara girilmekten titizlikle kaçınılmalıdır. Burjuva siyasi partilerinin saflarında yer alan, fakat yerel alandaki konumu itibariyle «namuslu», «dürüst» ve benzeri izafi kavramlarla kitleler üzerinde manevi etkinliği olan, adaylar burjuva partilerinin listelerinde hiçbir zaman desteklenmemelidirler. Öte yandan bu tür duygusal eğilimler, istismar edilmemeli, kitlelere somut hedefler gösterilmelidir. Günümüz şartlarında bu, bağımsız adaylar statüsünde gerçekleşebilir. Bu bağımsız adayların anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin stratejik hedeflerinin militanları, propagandistleri, ajitatörleri olmaları dikkatle değerlendirilmelidir. Bu arada «namuslu, dürüst» gibi, sınıfsal temeli olmayan duygusal belirlemelerden kaçınılmalıdır. Kasabalarda, küçük illerde kitleler ile direkt bağları olan avukatlar, doktorlar, tüccarlar gibi düzenin bütün gereklerini yerine getirip, etiketli soygunculuk yapan aydın, eşraf ve benzeri nitelikler, anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin siyasi ve ideolojik muhtevası içinde bulunsalar bile, somut sosyal konumları gereği yerel seçim alanlarında öne sürülmelidirler. Bu durum özellikle a-politik seviyede bulunan kitlelerin tercihlerinde pürüzler ve kararsızlıklar yaratacak özelikler taşır.

Ayrıca yerel yönetim organlarının kontrol ve denetiminin sömürgecilere ya da bunların işbirlikçileri, ajanlarına bırakılmama pahasına 'her şey mübah' görülmemeli, her tür birlik gündeme getirilmemelidir. Önemli olan, sağlam ve kararlı bir kitle muhalefetinin yoğunluk kazanmasının sağlanmasıdır. Yoksa sakat birlikler ve güncel siyasi cambazlıklarla ele geçirilen hiç bir odak, dar günlerde kitle muhalefetinin aktif desteğine sahip olamaz.

Bu konuda özellikle yerel alanların eleştiri ve önerileri dikkate alınarak ayrıca duracağız. Başka bir metinde, mahalli seçimler karşısında takınılacak tavrın ilkelerini tartışmaya sunacağız. Bu metnin temel dökümanları ise, yukarıda belirttiğimiz gibi yerel alanlardan gelecek olan eleştiriler ve öneriler ile bu alanların somut durumlarının tesbitlerine dayanacaktır.

MC'nin «DOĞU ve GÜNEYDOĞU» İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

AP-MSP-CGP-MHP KOALİSYONU 31 Mart 1975
BÖLGELERARASI DENGESİZLİKLER

«Kalkınma hamlelerinde bölgeler arasındakidengesizliklerin giderilmesi ve kalkınmanın nimetlerinin yaygın ve adil bir şekilde dağılmasına dikkat gösterilecektir. Doğu ve Güney-Doğu illerimizin ve bütün gelişmeye muhtaç yurt bölgelerinin kalkınması için etkili tedbirler alınacak, bu bölgelerin kalkınmasını hızlandırmak amacıyla özel planlar hazırlanacaktır.

Sosyal adaleti ve sosyal güvenliği yaygın hale getirmek için, gerekli çalışmalar, hızla yürütülecek, bu alanda Türk cemiyetini ileriye götüren önemli değişiklikler, gerçek hamleler yapılacaktır. Genel sağlık sigortası konusu, önemle ele alınacak, köylü yurttaşlarımızın afetlere karşı korunması için tarım sigortası geliştirilip yaygınlaştırılacak; emekli işçilerin durumu süratle düzeltilecek; muhtaç duruma düşen yaşlı yurttaşların, kimsesiz çocukların sakatların ıstıraplarını dindirecek tedbirler alınacak, dar gelirli aile çocuklarının yetişme imkânlarını arttıracak şekilde burs ve yatılılık imkânları geliştirilecektir.» (s. 397-398.)

Sol Yelpazede Yer Alan Partilerin Programlarında 'Doğu ve Güney-Doğu' İle İlgili Bölümler

SOSYALİST PARTİ (SP)

12. Doğu Sorunu

Geri bırakılmış yurdumuzda genellikle daha da geri bırakılmış bir bölgedir. Bu bölgedeki illerimizin ve bu illerde yaşayan yurttaşlarımızın çözüm bekleyen türlü sorunları vardır. Bu sorunları Sosyalist Parti, tüm yurt sorunları içinde ve onlarla uyumlu olarak, ama öncelikle ele alacaktır. Ta ki, bu «mahrumiyet» bölgesi ile öteki bölgeler arasındaki fark kapatılsın... Doğunun doğal zenginlikleri değerlendirilerek bir sanayi bölgesi olması için özel çaba gösterilecektir. Doğu aynı zamanda tarım ve hayvancılık bölgesidir. Toprak reformunun hızla uygulanması hem toprak ağalığının tarihe karışması sonucunu doğuracak, hem de tarım ve hayvancılıkta modern yöntemlerin uygulanmasına olanak hazırlayacaktır.

Su işler az çok zaman alacak işlerdir. Sosyalist Parti iktidara gelir gelmez. hiç zaman kaybetmeden, tüm haksızlıklara derhal son verecektir. Doğu sorununa, egemen çevreler ırkçı bir milliyetçilik açısından bakmaktadırlar. Oysa üzerinde yaşadığımız bu ülke, doğulu, batılı, kuzeyli, güneyli ayrımı gözetmeden hepimizindir. Hiç birimizin, ötekiler karşısında üstünlük iddiasında bulunmağa hakkı yoktur. İster Türkçe, ister Kürtçe, Arapça, ister Çerkezce konuşsun, ister Rumca, Ermenice, Yahudice konuşsun, ister Müslüman, ister Hıristiyan, ister Musevi olsun, bu topraklar üzerinde yaşayan ve Türkiye Cumhuriyetine yurttaşlık bağları ile bağlı bulunan herkes, bu ülkenin eşit haklara sahip öz evlâtlarıdır. Bunlar arasında ayrıcalık gözetilemez. Anayasamızın 12. maddesi açıktır. «Herkes dil, ırk, cinsiyet, sınıf, siyasal düşünce, felsefi inanç din ve mezhep ayrımı gözetmeksizin, kanun önünde eşittir.»

Sosyalist Parti, doğu sorununu ve ayrıcalık gözetilen tüm sorunları, Türkiye Cumhuriyetinin bütünlüğü ve emekçi halkının kardeşçe dayanışması içinde sosyalistçe çözmek kararındadır. Doğu sorununa da tüm sorunlarımız gibi Türkiye'nin bütünlüğü içinde yaklaşmaktayız. Sosyalizme giden yolda bir bütün olarak ilerleyeceğiz. Ve sosyalizmi bağımsız Türkiye'nin bütünlüğü içinde kuracağız.»

(Sosyalist Parti Program ve Tüzüğü teksir metin s. 26-27).

TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ (TEP)

«**Bu devrim demokratiktir,** çünkü toplumun ileri atılımı önünde engel olan, gericiliği durmadan üreten feodalizmin batağını kurutacaktır. Feodal ilişkilere son verecek, köylülüğün demokratik hak ve özgürlüklerini gerçekleştirecektir. Dil, ırk, din farkı gözetmeksizin toplumdaki bütün bireylerin eşitliğini, demokratik hak ve özgürlüğünü sağlayacaktır. Emperyalizmin özellikle Kürt halkı ile ilgili olarak oynamaya çalıştığı «böl ve yönet» oyununu bozacak; nerede belirirse belirsin, gerçek yurtseverliğin karşıtı olan şoven eğilimleri etkisiz kılacak, bütün çağdışı uygulamaları (asimilasyon vb) tasviye edecektir. Her bakımdan eşit ve özgür Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları topluluğuna yükseltilen Türkiye emekçi halkının bütün kesimlerinin kardeşlik, birlik ve dayanışmasını perçinleyecektir. Emperyalizmin ve onun hizmetindeki güçlerin anti-demokratik düzeni yerine, bütün milli sınıf ve zümrelerin, örgütlü olarak, katılacağı ve toplumun kaderinin tayininde rol oynayacağı gerçekten demokratik düzeni kuracaktır.» -Gerekçe-

(TEP program ve tüzüğü, s. 38).

«2) Anadili Türkçe olmayan okul çağındaki TC vatandaşlarına Milli Eğitim Bakanlığı yönetiminde anadil ve kültür eğitiminin sağlanması (Anayasa madde 12) dini ku-

ruluşlar olan cemaatler tarafından yönetilen azınlık okullarının laiklik ilkesine uygun olarak Milli Eğitim Bakanlığı yönetimi altına alınması.» (TEP programı s. 60).

TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ (TSİP)

«Irkçı, şoven baskı ve uygulamalarla, asimilasyon, ve jenosid politikasına son verilmesi, özgürce gelişmenin bütün engellerinin kaldırılması.» (TSİP program, s. 26).

«Siyasi Hedefler:

.....

«Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ilkesine tümüyle uygun bir politika izlenecektir.»

(TSİP program, s. 14) 1977

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ (TİP)

«— Kişilere ve kitlelere karşı baskı ve şiddet uygulamalarının, ırkçı şoven politikaların sona erdirilmesi için (s. 62) (TİP program ve tüzüğü, 1976).

BIJI 1 GULAN;

CEJNA KARKERÊN DINÊ

YAŞASIN 1 MAYIS

DÜNYA İŞÇİLERİNİN BAYRAMI

www.netewe.com

OLAYLAR

* Irkçı-sömürgeci Irak yönetimi Kürt halkı üzerindeki katliamlarına devam ediyor. En son olarak Şubat 1977 de 255 yurtsever katledildi. Katliam Kürdistan'da ve dünyada nefretle protesto edildi. Protestolar nedeniyle Türkiye'de baskılar yoğunlaştı ve tutuklamalar yapıldı.
* Emperyalist-sömürgeci sistemin askeri paktlarından CENTO kuruluş yıldönümünde protesto edildi.
* Kürdistan'nın Irak parçasında Kürt halkının uzun silahlı mücadelesi sonucu imzalanan «11 Mart Deklerasyonu»nun yıldönümünde Baas yönetiminin Kürt halkı üzerindeki uygulamaları protesto edilerek, Kürt halkının Anti-sömürgeci mücadelesinin bitmediği, devam edeceği vurgulandı.
* Tekelci burjuvazi önderliğinde egemen sınıfların en geniş kitleler üzerinde uyguladıkları baskı ve terörü ile '12 Mart Faşizmi' yıldönümünde protesto edilerek lanetlendi.
* ZİMBABVE halkının Anti-emperyalist, Anti-sömürgeci ulusal kurtuluş mücadelesini ZAPU ile birlikte yürüten ZANU'nun Türkiye'ye davet edilen heyeti sömürgeci Türk egemen sınıfları tarafından sınır dışı edildi. Sömürgeci egemen sınıfların bu tahammülsüzlük ve telaşları bütün devrimci ve demokratlar tarafından tepkiyle karşılandı; protesto edildi.
* Orta-Doğu halklarının sömürüye zülme karşı mücadele sembolü haline gelen 21 Mart NEWROZ bayramı Kürdistan'da ateşler yakılarak coşkuyla kutlandı. Kutlama nedeniyle sömürgeciler baskılarını yoğunlaştırdılar. NEWROZ'u kutlama gecesi düzenleyerek binlerce yurtsever ve devrimcinin emperyalizme, sömürgeciliğe karşı nefretini dile getiren Tatvan DKD'nin yönetici ve üyeleri gözaltına alındı; 13 kişi tutuklandı, 6 kişi hakkında tutuklama kararı çıkarıldı.
* 21 Mart ırkçılığı protesto günü nedeniyle dünyadaki ırkçı-sömürgeci baskı ve uygulamalar teşhir edildi.
* 30 Mart 1972 de Kızıldere'de sömürgeci-faşist egemen sınıflarca katledilen 10 devrimcinin ölüm yıldönümü nedeniyle egemen sınıflar protesto edildi ve katliam nefretle anıldı.
* Mehabat Kürt cumhuriyeti'nin önderlerinin idam ediliş-lerinin yıl dönümü olan 31 Mart günü (1947) Kürt ulusu üzerinde sömürü ve baskıyı devam ettiren sömürgeci merkezi-otoriteler protesto edildi.
* Ankara DDKD, Komal yayınevi ve RIZGARİ dergisinin yargılamaları devam ediyor.
* 6 Mayıs 1972 de sömürgeci-faşist egemen sınıflarca idam edilen Yusuf Aslan, Hüseyin İnan ve Deniz Gezmiş'i idam edilişlerinin beşinci yılında anıyor ve bu uygulamayı nefretle lanetliyoruz.

- SÖMÜRGE OLGUSUYLA İLGİLİ BAZI BELİRLEMELER VE BU BELİRLEMELER IŞIĞINDA TAKINILACAK TAVIR.
- **CHP KÜRT ULUSUNUN VARLIĞINI İNKÂR EDİYOR.**
- CHP BURJUVA MİLLİYETÇİLİĞİNİN KURUMLAŞTIĞI **IRKÇI — ŞOVEN** BİR ORGANİZASYONDUR.
- **CHP İLE KÜRT HALKI ARASINDAKİ ÇELİŞKİNİN ANTAGONİSTLİĞİ**
- CHP KAPİTALİST ÜRETİM BİÇİMİNE KARŞI DEĞİLDİR.
- CHP, DEVRİMCİ MİLİTANLARI MİLİTARİST BURJUVAZİYE İHBAR EDİYOR.
- **ERKEN SEÇİM ÇZERİNE**
- **MHALLİ SEÇİMLER**
- **ERKEN SEÇİM ÜZERİNE**
- **MAHALLİ SEÇİMLER**

10 Lira

www.netewe.com